

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

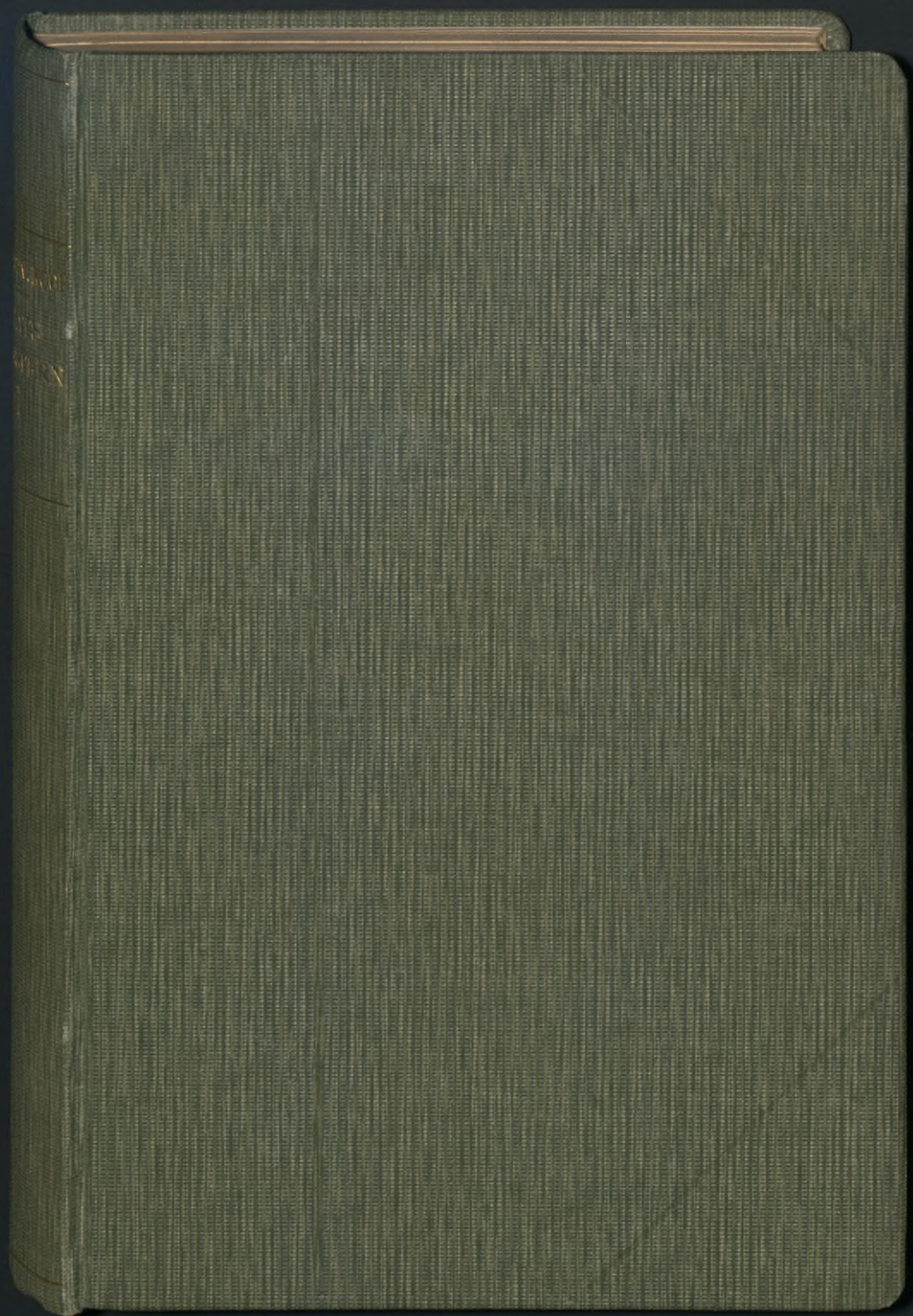
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

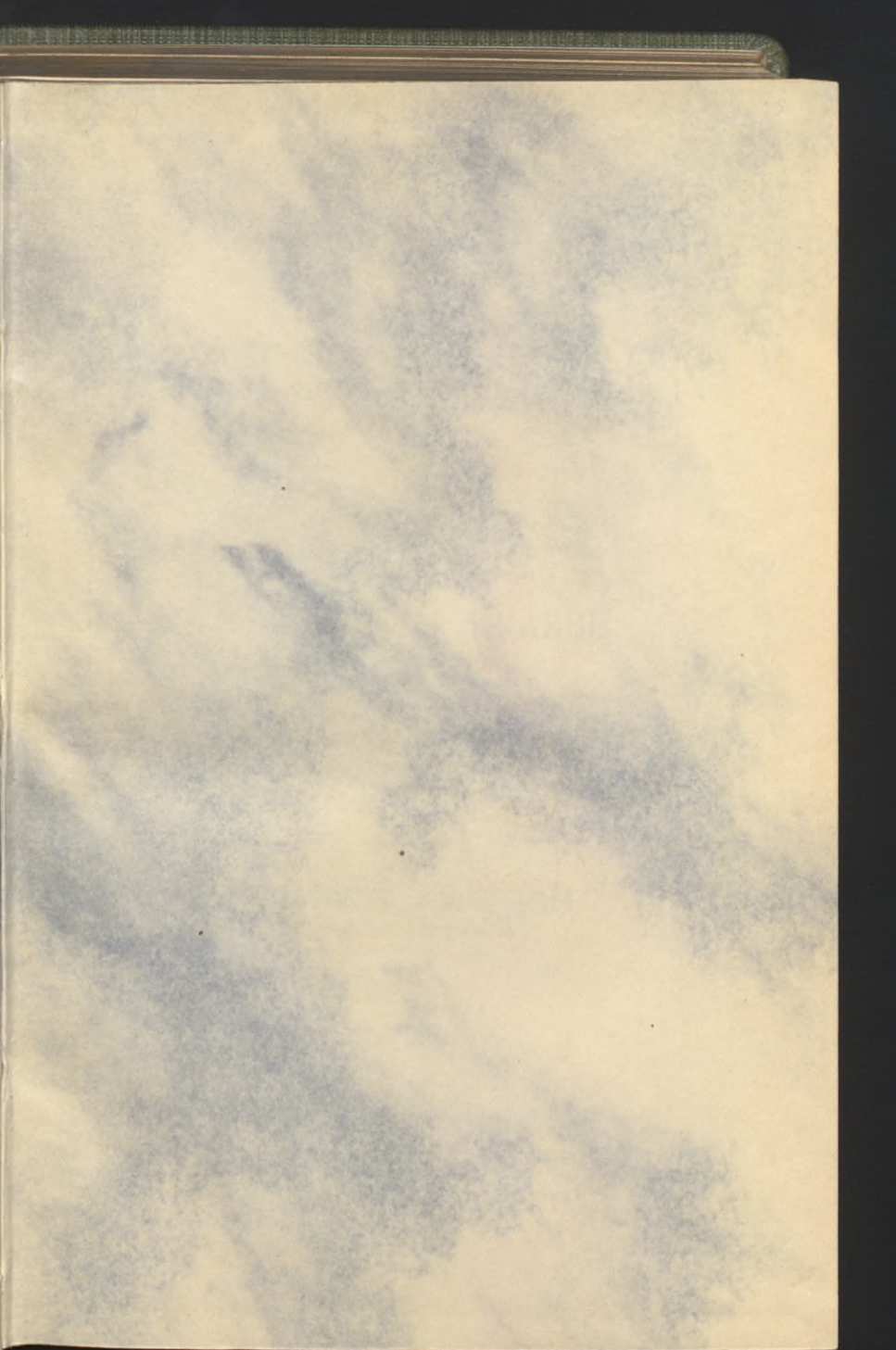
KING
OF
THE

Litt.
Sv.

Sv.

STATSMINISTERN

I.

STATSRÅDET KRABBE

ROMAN UR SOCIETETSLIVVET

AF

RICHERT VON KOCH

FÖRF. TILL CAMILLA M. M.

STOCKHOLM
TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1894.

WATERBURY STATE

WATERBURY STATE

FÖRETAL.

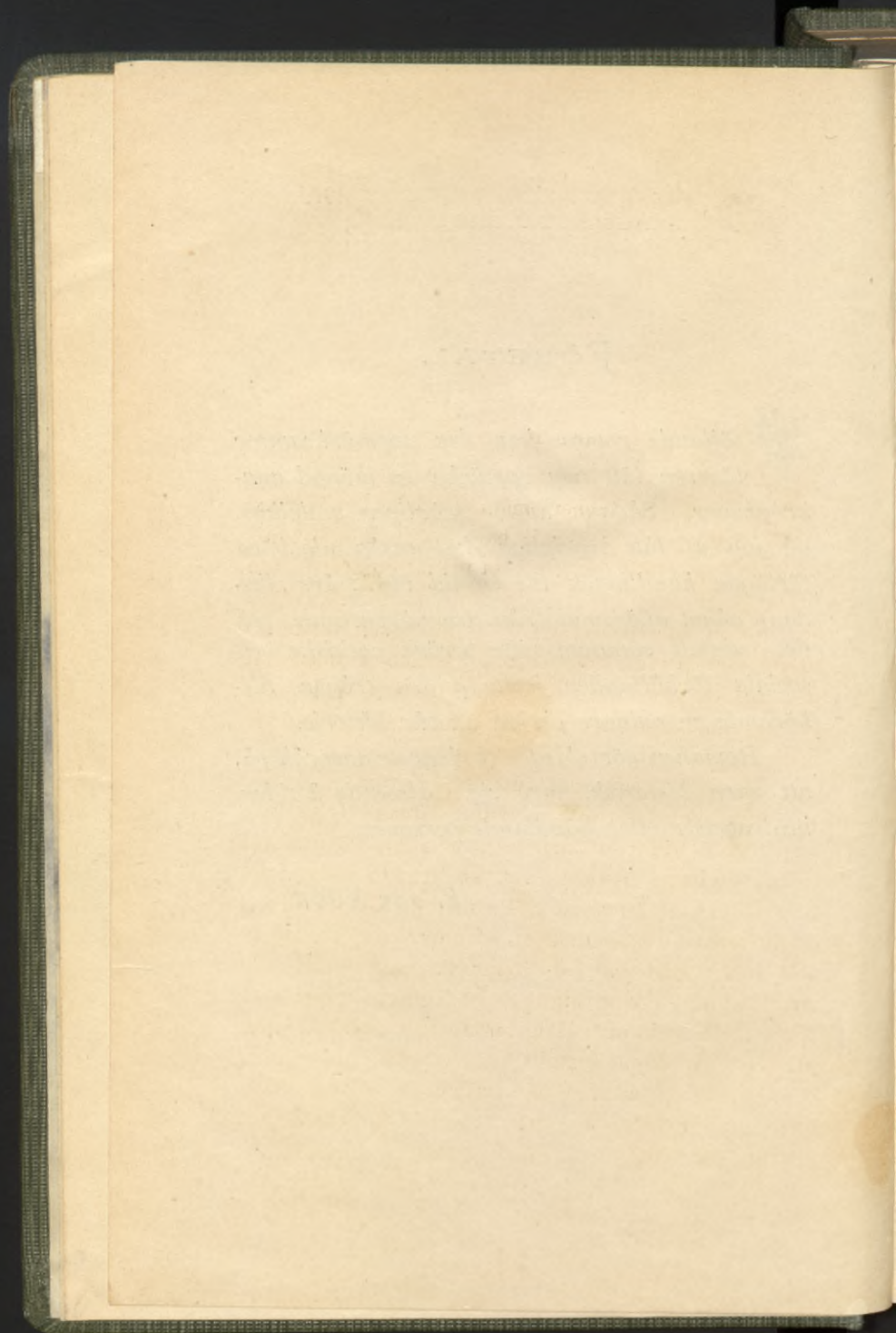
*F*öljande roman kan den uppmärksamme läsaren lätt nog upptäcka en mängd anakronismer. Sådana kunde svårligen undvikas, då jag af lätt begripliga skäl ansåg mig böra förlägga handlingen till en tid (1872 års riksdag) något aflägsnad från den närvarande, och det oaktadt stundom ville beröra politiska och sociala förhållanden jemte andra frågor, tillhörande en sednare period af vår historie.

Romanen gör således ej ringaste anspråk på, att vara historisk, vare sig i afseende å tider, tilldragelser eller handlande personer.

R. VON KOCH.

FÖRSTA KAPITLET.

En ovanligt vacker månskensafton i februari månad år 18— satt baron Nils Krabbe tillsammans med sin hustru Elsa uti ett rum 4 tr. upp i huset n:r 35 vid Strandgatan. Hans arbetsbord var höljdt af riksdagstryck af alla slag, utskottsutlåtanden, kungl. propositioner, komitébetänkanden och dylikt, hvarmed en *staekars* riksdagsman blir öfverhopad, ja nästan *krossad*, under sitt arbete för fosterlandets väl.

Bredvid skrifbordet, uti en beqväm, låg länstol satt hans hustru och sydde. Ibland lyfte hon sina ögon från sitt arbete och såg på sin man, ibland hvilade hennes ögon småleende på någonting längre ut i rummet. På mattan satt nämligen en liten barnunge, en flicka af omkring 2 års ålder, och lekte med en ask byggbitar, som hon hade strött rundt ikring sig på det oordentligaste sätt öfver hela golfvet. Man kunde inte taga ett steg utan att gå på en byggbit.

Lampan, som stod på skrifbordet, belyste äfven moderns syarbete, men barnet satt i halfskymning der ute på mattan.

Trött på sina byggbitar, såg den lilla flickan sig nu om efter någon ny leksak, och beslöt sig för faderns papperskorg, som stod fullproppad till bräddarna emellan skrifbordet och moderns stol. Hon hasade sig med ett par hastiga tag intill korgen, drog ikull den och började med stort allvar taga ut papperet med de små feta händerna. Snart var hela golvet öfverströdt med pappersbitar af alla slag, stora och små. Utbrott af glädje förekommo ibland, ljud som ej voro ord, begripliga för menniskor, men alldeles tillräckligt upplysande för det afsedda ändamålet, nämligen att visa, att hon var högst belåten med sin nya leksak.

Hela den lilla familjen såg frisk och präktig ut. Fadern var en lång, vacker karl med ljust helskägg, rak välformad näsa och ovanligt rikt hår, ljust till färgen, hvilket han, tvärt emot dagens mode, tillät att växa mycket långt. Han såg ut att vara emellan 30 och 40 år gammal.

Hon var, utan att kunna kallas liten, dock mycket kortare än mannen, mycket vacker, med tjockt brunt hår, som hon hade låtit klippa mycket kort. Tack vare dess lockiga natur, såg hennes hår dock ej så der ojemnt och tafsigt ut på bakre delen af hufvudet, som det ofta gör, då fruntimmer klippa sitt hår kort. Det var så skickligt klippt, att det klädde hufvudet, fastän nu så mycket kortare, än hvad en frikostig natur hade tänkt sig det. Hennes fina växt och allmänna utseende antydde någonting mera än 20, men mindre än 30 års ålder.

En obeskriflig anda af frid och stilla huslig lycka hvilade öfver rummet.

Efter en stund kom barnjungfrun in. Det var sängdags. Hon murrade öfver den förfärliga oredan på golfvet, kastade som hastigast in byggbitarna i lådan och försökte förgäfves att åter få in pappersbitarna i korgen.

Fadern lyfte ögonen från papperet, för att kyssa barnet god natt, tycktes ett ögonblick strida mot en stark lust att taga det till sig, men öfvervann sig och lät det gå.

— Jag kommer strax in, Sofie, sade modern, i det hon återlemnade barnet till barnjungfrun, sedan hon först haft det hos sig och grundligt kysst det.

Barnet försvann.

— Är det mycket svårt, det der, min stackars Nils? sade Elsa.

— Ja, förfärligt. Dels är det saker, som jag inte har mycket reda på, och dels är det rysligt illa skrifvet. Det är segslitet som beck. De måtte ha en mycket skral sekreterare i det der utskottet. Det är bestämdt något fel i beräkningen någonstädes. Men det är så inkrångladt, att jag omöjligt kan få tag i hvar felet ligger.

Han lyfte otåligt på hufvudet, pustade ett tag och gräfdes derpå åter ned sig uti sina luntor.

En timme gick och ännu en. Modern hade varit inne hos sin lilla flicka och lagt henne, var åter utkommen och satt nu som förr, tåligt bidande bredvid sin man. Ibland sade hon ett och annat litet uppmuntrande ord till honom, men var för det mesta klok nog att tiga.

Klockan blef nio, klockan blef tio, och allt jemt

arbetade han med sitt illa skrifna utlåtande och dess invecklade och oredigt uppställda siffror.

Slutligen hade han fått sitt arbete färdigt, tycktes det, ty han kastade pennan ifrån sig, utsträckte armarne högt öfver hufvudet och steg upp samt gick fram till fönstret, drog upp gardinen och såg utåt sjön.

— Ah! En så förtjusande afton det har blivit, utbrast han. Har du inte sett det, Elsa?

— Jo, jag har nog sett det, svarade hon, men jag tordes knappt tala om det för dig, så länge du höll på med det der otäcka arbetet. Hon steg nu upp och kom fram till honom vid fönstret. Han lade sin arm om hennes axel — så mycket längre var han än hon, att den ställningen passade bäst — och så stodo de och njöto af det förtrollande land- och sjöskapet framför dem.

Månen stod högt på himlen, omgifven af sitt glänsande hof af silfverklädda moln.

Sjön nedanför fönstren, Skeppsholmen med sin kyrka och torn prydda kasern, allt låg i det vackraste månljus. Nedåt venster Djurgårdsbron, Djurgårdsbrunnsviken och de höga bergen vid Skansen uti skarpa skuggor och dagrar. Slutligen, långt bort, högt upp mot himlen, på bergen, södra Stockholms praktfulla stadsdel, skimrande af ljus, men ändock dimmigt, halfdunkelt, mjukt tonande bort i det fina månskenet, likt ett himmelskt Sion uti inbillningens och förhoppningarnas värld.

De stodo der länge och njöto tysta. Slutligen sade han:

— En sådan tafla! En sådan praktfull tafla!
Och ändå så full af frid.

Hon nickade sakta, jakande. De vände sig efter en stund inåt rummet.

— Och här är också fullt af frid, inte sannt, Nils, sade hon sakta.

— Jo, min älskade, här är också fullt af frid och allt hvad lycka heter, tack vare dig, sade han, i det han böjde sig ned och kysste henne.

— Ja, lyckliga vi, som få lefva så för oss sjelfva, utan att behöfva vara ute i det stora, bullrande, stormiga societetslifvet! Mätte det få fortfara alltid!

I detta ögonblick klappade det häftigt på porten till gatan, långt nere under dem. Efter några ögonblick åter en lika häftig bultning. Elsa hade ryckt till vid första bullret.

— Hvad var det? sade hon nästan oroligt.

Nils vände sig utåt fönstret.

— Bara någon som glömt sin portnyckel, svarade han. Fru Pettersson är mycket noga med att stänga på slaget tio, och se'n öppnar hon aldrig. Han slipper nog inte så snart in, den der stackaren. Och sedan får han inte så treffligt.

De hörde efteråt, huruledes portklappen fortfor att arbeta allt häftigare och envisare, som om den olycklige ej alls ville gifva sig. Slutligen måste dock antingen han hafva tröttnat bulta eller fru Pettersson att höra bultningen. Ty allt blef åter tyst. Strax derpå kom en jungfru in och lemnade ett bref i det hon sade:

— Ett bref till baron. Budet väntar på svar.

— Ett bref så här dags. Det var fasligt brådtom med det brefvet, sade Nils, i det han helt lugnt bröt det och började läsa. Elsa satt och följde uttrycket i hans ansigte, orolig, hon visste knappt hvarför. Ty det fanns ju knappt i hela världen någon möjlig anledning till oro. Allt var så förträffligt lugnt och godt i alla afseenden. De hade inte en enda sårbar punkt. Men ändå. Hvad kunde det vara? Nils såg så allvarsam ut, medan han läste, ja nästan bekymrad.

— Det här är oväntadt och — ja, hvad skall jag kalla det, otrefligt möjligen och förargligt. Kära Elsa, det är ett bref från excellensen Lagströmer, som bjuder mig att bli statsråd!

Hon satt alldeles tyst en stund och nästan stirrade på honom, med halföppen mun.

— Statsråd! Bjuder dig att bli statsråd? Hvad menar du, Nils?

— Jag menar, svarade han småleende, ungefär, eller rättare sagdt, precis hvad jag säger. Statsrådet Renkrantz, civilministern, har begärt sitt afsked. Han tycks ha blifvit ond öfver, att riksdagen förra året afslog en af hans omorganisationsplaner, och vill omöjligt vara qvar. Och nu skrifver den gamle hyggelige excellensen (han läste i brefvet), »att jag gör honom en riktig tjenst, om jag tar emot en konsultativ statsrådsplats».

— Jaså, du ska' inte ha statsrådet Renkrantz' departement?

— Civilminister! Gu' bevare mig väl! Nej! Det är det svåraste af alltihopa, det! Robbs ska'

bli civilminister, skrifver excellensen, och jag skulle ta Robbs' plats.

— Nå, Nils? Kära Nils -- hvad ska' du svara?

— Ja, hvad ska jag svara! — Han ber mig komma till sig i morgon klockan 10 och, om möjligt, då ge honom svar. Det tycks vara förfärligt brådtom. Kungen skall resa till Norge och riksdagen är bråkig och — men budet väntar, jag måste ge svar.

— Att du tar emot? Måste du besluta dig så snart?

— Åhnej! Jag har natten på mig att fundera på den saken, sade Nils, i det han ordnade sitt skrifpapper till svaret. Nu behöfver jag bara lofva, att jag skall komma till honom i morgon. Det är lätt gjordt.

Han skref några rader, vek ihop brevet samt lemnade ut det till det väntande budet i tamburen. Sedan kom han åter in. Han satte sig åter på sin gamla plats vid skrifbordet, hon i sin vanliga länstol. Ingen sade i början någonting. Begge voro försänkta i tankar på detta nya uppslag i deras lifs bok.

Efter någon stunds tystnad såg hon upp och mötte hans ögon. Han såg oafvändt på henne. Ett litet småleende började småningom spela kring hans mungipor. Ty hon såg mycket bekymrad ut.

— Nå, käre Nils, sade hon, hvad tänker du svara? Ska du ta emot?

— Ja, hvad tycker du, Elsa lilla? Men se nu inte så der förfärligt sorgsen ut! Om det vore en

underrättelse, att jag vore dömd till döden, så kunde du inte se dystrare ut. — Så! Nu är det litet bättre. Nå?

— Hvad ska' jag säga?

— Hvad som helst. Hvad du tycker.

— Får jag göra en fråga? Du blir ju inte ond?

— Ond!

— Jo — jag menar — är det inte ganska svårt att vara statsråd? Duger du till det?

— Inte vet jag. Inte trodde jag det. Nog har det varit ganska stora kräk som varit statsråd. Men om jag duger till att vara ett bra statsråd, det är inte godt att säga. Jag tänker, det är väl med det som med att vara kapten på ett skepp. Är det lugnt väder, så kan mången vara en ganska bra kapten. Men blir det storm och dimma, så — får det lof att vara en duktig karl.

— Nå men — statsråd — så besynnerligt! Behöfver man inte ha varit embetsman förut, inte ha tagit någon embetsexamen för att —. Du har ju bara tagit graden?

— Ja, bara graden. Men det behöfs ingen examen alls för att bli statsråd.

— Ingen examen!

— Nej, ingenting alls. Infödd svensk man ska' man vara. Det är jag. Och af den rena evangeliska läran. Det är jag också. Men se'n står det någonting mera, hur är det? — Han räckte till sig grundlagarne. — Man ska' vara »kunnig, erfaren, redlig och allmänt aktad». Tycker du jag är det, Elsa?

— Kunnig? Ja, nog har du tagit en vacker examen och läst en ryslig massa böcker, alltid, ifall

det är nog! Är det nog? Måste man inte ha det minsta reda på lagar och — och — hvad kallas det?

— Författningar? Ja, inte vet jag. Litet grundlagar kan jag ju, isynnerhet riksdagsordningen, se'n jag nu har varit riksdagsman i fyra år. Och kommunalsaker har jag varit tvungen att sätta mig in uti som ordförande i kommunalstämman der hemma. Men annars är det klent, fruktar jag. Nå, vidare!

— Erfaren? är du nog erfaren, min lille gubbe? Redlig och allmänt aktad, det är du, det vet jag. Men säg mig, Nils, har du verkligen lust till att bli statsråd? Jag har så ofta hört dig tala om, hur odrägligt tråkigt du tyckte att de stackars ministrarna ha det, som måste arbeta mera än alla andra människor, och ändå nästan alltid bara få förargelse och klander, hur de än göra. Kan du nu ha lust att — säg, Nils? Inte kan du det, inte?

— Lust, nej! utbröt han, i det han steg upp och började gå fram och tillbaka i rummet. Lust? Nej, det tror jag verkligen jag sanningsenligt kan säga, att jag inte har, och inte har det någonsin fallit mig in, att jag skulle bli det, heller. Jag har det ju så utmärkt bra nu. Krabbenäs ger mig minst tiotusen kronor om året i medeltal. En svensk godsegare, som inte är belastad med för stor skuld på sin egendom, har ibland de angenämaste ställningar en människa kan ha.

— Nå, då så! Har du inte lust, så! Hon steg nu upp, mötte honom midt i rummet och kastade sina armar om hans hals. Ack, Nils! Svara nej! Svara nej!

Han stod tyst, med armarna ömt omkring henne,

men med blicken bortåt. Slutligen sade han, mycket allvarsamt:

— Att svara nej vore, tror jag, det allra angenämaste för mig sjelf. Jag vill likvisst inte neka till, att jag känner mig ganska angenämt öfverraskad af anbudet. Det vore att göra mig till, om jag inte erkände det. Men lika sanningsenligt tror jag mig kunna säga, att jag allra helst ville säga nej, och slippa blifva statsråd. Frågan är blott, om det vore riktigt rätt.

— Rätt att säga nej till en sådan utmärkelse!

— Ja, rätt. Ser du, min älskling, det är inte bara en utmärkelse, att vara statsråd. Det är ett ganska strängt arbete, ett mycket ansvarsfullt arbete och, värst af allt, ett alldeles ovanligt otrefligt arbete ibland. Så mycket har jag dels gissat mig till och dels sett. I riksdagen har ett stackars statsråd ungefär så angenämt som en orm i en myrstack. Jag har tyvärr varit med sjelf någon gång och hetsat de stackarna som hundar hetsa en hare. Nu får jag kanske känna på sjelf hur det känns.

— Jag börjar förstå, sade Elsa. Du menar, att det kanske är din pligt att ta emot platsen.

— Just precis. Är man det allra minsta fosterlandsvän, så kan man svårligen neka att tjena sitt fosterland som minister på den grund, att det är besvärligt och ansvarsfullt och otrefligt. Det finns bara ett enda skäl att säga nej, och du förstår nog hvad det skulle vara? Du nämnde det sjelf nyss.

— Att man inte passar, inte duger?

— Ja visst.

— Nå?

— Ja. Nå, jag får väl sofva på saken, så få vi se hur det ser ut i morgon. Och se'n få vi också se, hvad excellensen har att säga. Kanske han kan öfvertyga mig om, att jag verkligen duger. Nog ska jag säga honom, att jag inte tror mig vara vuxen en sådan plats, det kan du lita på.

Hon stod några ögonblick ännu med hufvudet på hans bröst, utan att säga något. Sedan tryckte hon honom ett litet tag till sig, och gick tillbaka till sin plats. Han fortfor att gå fram och tillbaka.

Efter en stund sade Elsa:

— Och Isola?

Han stannade och såg förvånad på henne.

— Hvad är det med henne?

— Jag menar, ska' hon fortfara att bo hos oss? Om du tar emot, menar jag?

— Hvad har det med hennes boende hos oss att göra?

— Vi bli väl tvungna att vara med mycket i stora verlden, kan jag tro? — Hon sade det som om hon talat om, att blifva stekt vid sakta eld.

— Ja, det kan väl hända — jäså, jag förstår — du menar, om det kan vara nyttigt för Isola? Hur gammal är det hon är — 16 år? Inte 17 ännu?

— Ja, 16 och ett halft ungefär. Det är väl för tidigt? Hon blir komplett yr i hufvudet.

Nils Krabbe stod några ögonblick och funderade. Derefter bröt han ut med ett litet skratt:

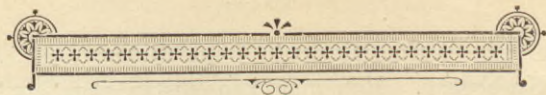
— En sak i sender! Först få vi se, om jag blir statsråd eller inte. Jag kan behöfva allt det

lilla förstånd jag eger, för att afgöra den saken, innan jag börjar med den ofantligt mycket kinkigare, hur vi ska' göra med signora Isola Borromeo. — Apropos! Hvar är hon i qväll? Hos Lagercronas, ja, det var sannt — den der lilla ungdomsbjudningen du talte om, jag minns. Nej, nu går jag till sängs. Om jag kan sofva blir en annan sak. Du inväntar Isola, kan jag förstå. God natt!

Han försvann. Men hustrun satt kvar och tänkte på hur allt skulle bli, om Nils tog emot anbudet och blef statsråd.

ANDRA KAPITLET.

Friherrinnan Elsa Krabbe var betydligt äldre än sin syster Isola Borromeo. Dessa två flickor voro afkomlingar af den Luigi Borromeo, som Gustaf III förde med sig hem från sin italienska resa, under hvilken han på allt sätt sökte uppmuntra utländska konstnärer att inflytta till Sverige.

Luigi Borromeo, en ättling af den ryktbare kardinalen Carlo Borromeo, känd af de flesta turister, som besökt de Borromeiska öarna uti Lago Maggiore, hade af sin kunglige beskyddare blifvit adlad och frikostigt lönad. Han var en af sin tids framstående skulptörer och målare, två konstgrenar som i Italien oftare förenas än här hos oss. Af ätten återstodo nu endast dessa begge systrar, jemte deras gamla ogifta faster, fröken Christina Borromeo.

Krabbenäs, baronens fideikommiss i norra Skåne, var grangård till Fyresta, en liten egen- dom, som, efter åtskilliga familjen Borromeos öden, var det enda som ännu tillhörde densamma.

Nils Krabbe och Elsa Borromeo hade fäst sig vid hvarandra redan som helt unga, och efter slutade studier och en temligen lång vistelse utrikes,

förde han den förtjusande unga flickan som brud till Krabbenäs. Men man kan nästan säga, att han hemförde den yngre systern Isola derjemte, ty de begge systrarna voro så fästade vid hvarandra, att den som tog den ena i huset, måste beqväma sig till att taga den andra med. Den gamla fastern, fröken Christina, bodde deremot kvar på Fyresta. Inte ens om vintern ville hon lemna det kära gamla stället och sina hemvanor, huru mycket hon än saknade Elsa och Isola, som alltid följde med Nils till riksdagen, detta år för fjerde gången.

Hvad Elsa nu satt och tänkte mest på, såsom den allvarligaste fråga af alla, var den, huruvida hon skulle våga låta sin unga syster vara med dem i Stockholm, i händelse Nils antog den erbjudna platsen.

Att låta Isola sitta hemma i våningen, medan hon och Nils voro borta på middagar och bjudningar af alla slag, det var omöjligt. Isola skulle déraf bli tokig, helt enkelt, så road som hon var af nöjen.

Lika omöjligt var det, att sända hem henne till Krabbenäs eller till faster Christina på Fyresta. Det skulle dessutom icke tjena till mycket att sända henne. Isola skulle troligen helt enkelt inte lyda. Sådan var hon, den unga damen.

Men att låta henne vid 16 års ålder börja med det stora societetslifvet — hofvets nöjen — den farliga diplomatiska korpens! Var det rätt mot denna flicka, för hvilken Elsa skulle vara både syster och mor? Hur skulle hon göra?

Nu ringde det på tamburklockan. Elsa lyfte hufvudet och såg med väntande blick mot dörren.

Den öppnades häftigt och hennes syster Isola kom störtande in, nej, inte störtande, ty en sådan flicka kan ej störta fram, utan hastigt flytande fram, likt ett moln, drifvet af en stark vind.

Och som ett fint ljust moln såg hon för öfrigt också ut i sin hvita balklädning, ett moln, med öfre stycket guldbelyst. Den verkan hade hennes yppiga ljusa hår.

Hastigt flöt hon genom rummet fram till Elsas stol. Der sjönk hon ned på mattan, lade sitt hufvud ned i systemens knä och utbrast med en suck af njutning:

— Ah, Elsa! En sådan afton! Du kan inte tro hvad det var förtjusande!

— Har du haft så roligt, älskling, sade Elsa och lade sin hand smekande på Isolans hufvud.

— Roligt! Ack, Elsa, kan du tänka dig, det blef en riktig bal.

— En bal! Det skulle ju bara vara litet ungdom, det lofvade mig tante Lagercrona, när hon bjöd dig att komma ensam.

— Ja, men det kom så mycket folk. Vi skulle låtsas leka lekar i början. Men rätt som det var, spelade någon upp en vals, och se'n ville ingen höra talas om några gamla dumma lekar mera. — Ack, Elsa! Du vet inte! Jag har aldrig haft en aning om, att man kunde ha så förfärligt roligt.

— Jo, det kan jag nog föreställa mig. Att dansa är ju ibland det mest förtjusande som finnes vid din ålder.

— Dansa, ja, sade Isola. Men det var inte bara dansen, du Elsa. Det var — hon teg några

ögonblick och talade sedan långsammare, men fortfarande med hufvudet på systemens knä. Det var någonting annat också —

— Och hvad då? frågade systemen med en hemlig oro öfver hvad som skulle komma.

— Jo, det var — jag vet inte hur jag ska kunna beskrifva det. Men det är visst bäst jag berättar hur det var.

— Ja. — Nå?

— Ja, jag sitter och tänker. — Hon lyfte nu hufvudet och såg rätt ut i rummet, som om hon såg det förflutna framför sig. — Jo, när vi hade dansat en stund, kom det några herrar dit, några äldre, nej, inte gamla alls, förstår du, Elsa, utan jag menar riktigt fullvuxna, inte skolpojkar och kadetter, du vet, utan löjtnanter och sånt der, riktiga kavaljerer, som gå på stora baler.

— Ja, jag förstår.

— Och ibland dem var det en som — känner du någon löjtnant Hoorn eller Hoorne, Elsa? En sjöofficer? En svarthårig, med kortklippt svart skägg och — och såna ögon, Elsa! Svarta också. Har du inte sett honom?

— Nej. Inte det jag kan minnas. Hoorne? Nej.

— Jaså. Han sa' att han kände Nils, åtminstone. Han kom dit i uniform, direkt från tjänstgöring på holmen, sa' han. Och han bjöd upp mig strax han kom in. Åh! så han dansar, du! Han var så stark, han nästan lyfte mig från marken ibland i valsen. Jag behöfde bara röra fötterna, inte anstränga mig det minsta. Bara ligga stilla i armarna på honom.

— I armarna på honom!

— Ja, så tycker jag det känns, vet du, Elsa. Kavaljeren trycker en ju så hårdt till sig med högra armen. Och så höll han min venstra hand också mycket nära sig, så att, ja, men, Elsa du —

Nu vände hon sina ögon mot systemen, såg på henne med sina strålände sällhetsmättade ögon och sade till hennes obeskrifliga häpnad med låg röst:

— Han älskar mig, du, Elsa!

— Isola! Hur kan du tala så? Det var ju första gången ni träffats! Så tokigt!

— Ja, det var första gången, det är sannt, svarade Isola långsamt och eftertänksamt; men — ändå — så — jo, det är säkert, Elsa. Han älskar mig bestämdt! Jag vet det.

— Men hur kan du veta det? Kära Isola!

— Jo, för så *såg* han på mig, Elsa. Han såg på mig, du kan inte tro, hur hans ögon strålade, när han såg på mig. Jo, jag vet det, han älskar mig. Ack, Elsa! bröt hon ut — du kan inte tänka dig hur det kändes, när jag såg det der uttrycket i hans ögon. Det var — det var, ja som om jag hade sett ned uti jordens glödheta innersta — det sjöd och kokade derinne, det såg jag. Och det var jag som — det var mig han — ah, så förtjusande skönt det kändes! Så underbart!

Efter några ögonblicks tystnad tillade hon:

— Jag visste inte, att det kunde finnas någonting sådant på jorden. Hädanefter —

— Hädanefter?

— Hädanefter kommer ingenting annat att kännas roligt än att —

— Isola! Isola! Hvad menar du?

— Hvad jag menar? svarade Isola med ett nästan ohyggligt lugn hos en så ung flicka. Jag menar, att det mest förtjusande på jorden för en qvinna är, att bli älskad. Ingenting annat i hela verlden är värdt ett knytt emot det! Ingenting är värdt att lefva för, annat än att bli älskad så!

Hon satt åter och stirrade utåt med vidgade ögon. Men med en plötslig omkastning i lynnet bröt hon strax derpå ut i en ström af tårar och borrhade sitt guldlockiga hufvud ned i systemens sköte.

Elsa satt tyst. Hon visste inte hvad hon skulle göra eller säga.

Så hade redan den stunden kommit, som hon med så mycken bäfvan hade väntat på, den stunden, då qvinnan vaknade hos Isola, den maktlystna qvinnan, som endast ville bedåra och herska genom sin skönhet.

Nu, denna qväll, hade hon börjat sin förstörande bana genom verlden. Och med en sådan skönhet som Isolans, skulle hennes offer snart komma att räknas i tiotal, tjugotal!

Endast ett kunde rädda henne från att blifva en behagsjuk, kokett qvinna, detta naturens ohyggligaste vidunder.

Om hon sjelf blefve kär, om hon ej endast njöte af att ingifva kärlek, utan äfven längtade efter den för ädla sinnen så oändligt mycket större njutningen, att sjelf kunna älska.

Elsa kände visserligen sin syster så väl, som det är möjligt att känna en både djup och ännu ej fullt utvecklade natur sådan som Isolans. Men —

Mången gång hade hon känt en smärtsam aning om arten af Isolas karakter. Men hon hoppades, hon hoppades alltjemt. Det var knappast möjligt, att en så intagande varelse som Isola kunde vara grym, hjertlös. Hon föreföll ju alltid att vara vänlig, snäll och god.

Elsa kunde nu ej motstå lusten, att en liten smula känna sig för, huru detta nya prof hade utfallit. Hon borde kanske hafva uppskjutit dermed. Men det var omöjligt. Hon var allt för orolig.

— Isola, sade hon därför efter en stund. Isola?

— Ja, Elsa, hvad är det? Hon låg återigen med sin kind på systemens knä. Hon hade löst upp sitt hår, som nu hängde ned i sin hejdlösa yppighet ända till marken . . . Ja, Elsa?

— Jo, säg mig. Den der löjtnant Hoorne? Var han en sådan man, som du skulle kunna — som du —. Jag menar — tyckte du, att han var sådan, att du möjligen skulle kunna hålla af honom tillbaka, då du såg så der klart, att han älskade dig?

Isola höjde långsamt sitt hufvud. Hon såg med ett uttryck af förvåning på system. Men hon tänkte efter först, innan hon svarade.

— Hålla af honom? Hålla af löjtnant Hoorne? Första gången jag såg honom? Nej, någonting sådant föll mig verkligen inte ett ögonblick in.

— Inte? Och det fastän du är så säker att —

— Nej. Jag tyckte bara, att det var så underligt och lustigt att se, hur allt mera tokig han blef för hvar minut.

— Gud tröste mig! utbröt den äldre system. Lustigt! Så du talar, Isola!

Isola reste sig upp, förvånad.

— Så jag talar! Skulle jag bli kär i löjtnant Hoorne första gången jag såg honom? Skulle du ha velat det, Elsa?

— Nej, nej! Du missförstår mig. Men låt oss inte tala mera om saken nu. En annan gång, kanske. Men kanske — aldrig. Jag vet inte.

— Och hvarföre det?

— Derföre att — jag fruktar — vi kunna ändå inte förstå hvarandra. Vi ä' hvarann så olika.

— Hur så? (ganska kallt).

— Du — du tycker det är roligast, att uppväcka kärlek, att bli älskad, och jag deremot tycker det är mycket, mycket skönare att älska sjelf.

— Hur kan du tala så, Elsa? Tycker du inte det är skönt att vara älskad af Nils?

— Af Nils? Jo visst.

— Nå?

— Af Nils. Af den jag sjelf älskar, ja! Men inte om jag inte älskade honom tillbaka — och inte af någon annan. Det skulle vara förfärligt.

Isola stod tyst och funderade.

— Jag skall tänka på saken, sade hon. God natt nu, Elsa! Men du är väl inte ond på mig, säg? Du tror kanske att jag inte kan hålla af dig, derföre att jag inte håller af karlarna? Hvad? — Rösten hade åter förändrat sig. Nu var det den älskligaste, mest smekande i verlden, och i ett ögonblick var hon på knä igen hos systemen, borrhade sitt hufvud mot hennes bröst, öfverhöljde hennes hufvud och hals och mun med kyssar, och gaf sig icke förr, än hon fått henne att åter småle. Hon upprepade

derunder sin fråga om och om igen, till dess Elsa svarade henne.

— Ond på dig! Nej. Du är väl sådan som Gud har gjort dig, kan jag tro. Men, Isola! Isola! Kom ihåg, att den sorgligaste, ja rysligaste prydnad en qvinna kan bära, är ett halsband af blödande hjertan.

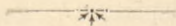
— Som den röde indianen bär skalper, sade Isola skrattande. Jaså, ja, kanhända — men vet du, Elsa, att det är inte bara qvinnorna, som samla prydnader af det slaget. Karlarna göra det, de med. Och, apropos! det är sannt! Just den der löjtnant Hoorne, eller grefve Hoorne, hvad han heter — hans förfader blef halshuggen tillsammans med Egmont, du vet — det var någon som sa' — jag vet ju inte om det är sannt — att han har gjort rysligt många flickor kära i sig, så att de ha blifvit olyckliga efteråt.

— Och nu ämnar du kanske hämnas ditt kön, sade Elsa sorgset småleende; — men gå nu. Vi behöfva ro. Sof godt, älskling!

Ännu en gång blef Elsa sittande ensam. Men nu var hon ändå sorgsnare än förut.

Det tycktes förr eller senare skola blifva hennes lott, att få föra ut denna bedårande unga qvinna i societetslifvet, och att åse all den förstörande verkan hon åstadkom, utan att i ringaste mån kunna hindra det.

Ack, om Nils afböjde den erbjudna statsrådsplatsen ändå!

TREDJE KAPITLET.

Ja, nu går jag väl då, sade baron Krabbe följande morgon vid frukostbordet och lade ifrån sig serveten. Men han steg inte upp.

— Ja, nog får du lof att gå nu, om du ska' hinna vara hos excellensen långt uppe på Sturegatan klockan tio, svarade Elsa. — Seså, gå då, Nils lilla.

— Åhja, åhja, jag går. Man kommer alltid tids nog för att bli stekt, som Papageno säger. Men hvad i all verlden ska' jag svara den beskedlige karlen?

— Kom du då inte alls till något resultat under hela nattens funderingar?

— Det blef inte mycket funderingar af, kära du. Jag somnade in strax, och sof sedan så der godt som de säga, att dödsdömda göra sista natten före schavotten. Jag riktigt skäms för ett sådant lätt-sinne. Isola är inte färdig ännu?

— Nej, hon är nog trött efter sin första bal och sofver ut.

— Sa' du någonting till henne om den här tråkiga historien?

— Om statsrådsplatsen?

— Ja.

— Nej, visst inte! Hade jag det gjort, så skulle hon inte sofvit en blund. Och dessutom hade hon så mycket att tala om ändå, när hon kom hem.

— Jaså. Hvad då om? Om dansen, ja. Hvad sa' hon?

— Nej, min lille gubbe! det här går rakt inte an. Åhnej, inte Dagbladet heller! (Hon tog det ifrån honom). Se på klockan! Strax tio!

Nils vände sig motvilligt om och såg på salsklockan.

— Fem minuter i tio. Det var inte så farligt. Jag hinner godt. Inte kan ett blifvande statsråd komma på slaget, såsom en tiggare, som har fått löfte om att få litet hjälp. Det ser ju ut, som om jag vore sjelf angelägen. Det passar inte för ett statsråd, att vara så der förfärligt punktlig. Tror du det, Elsa? Hvad sa' Isola om balen?

— Usch hvad du pratar, Nils. Se så, gå nu och säg nej, ifall ditt gamla otäcka samvete tillåter det, och kom hem sedan, eller, jag vet, telefonera sedan du kommit upp i kammaren, så att jag snart får veta mitt öde. Lofva det!

— Ja, det lofvar jag, min stackars lilla Elsa. »Gå och säg nej.» Ja, den som finge det, ändå. Nå, om jag lyckas göra det, så telefonerar jag »slapp eländet» och då förstår du hvad jag menar.

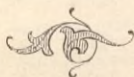
Han steg upp, sträckte på sig, likt en skolgosse som måste i skolan, och gick ändtligen.

Hon stod och såg ut genom hörnfönstret, hur han med långa, kraftiga steg gick upp mot Nybron och slutligen försvann.

— Ja, Gud gifve, att, hur han än gör, det måtte ske i en lycklig stund, sade hon halfhögt.

— Amen! af hela mitt hjerta, sade Isolans röst inne i rummet. Hvad är det för rysligt viktigt, som Nils har för sig i dag, eftersom det behöfver göras särskilda förböner för honom? Ska' han sälja sitt hvete, eller är det rapsen? — Hon tittade i kaffekannan och glömde lyckligtvis sin fråga. Tror du någon skulle kunna våga be' Marie om litet nytt kaffe, utan att hon blir allt för förfärligt ond, söta Elsa? Det här är aldeles kallt. Men jag törs inte be' henne sjelf. Törs du?

FJERDE KAPITLET.

När baron Nils Krabbe omkring tio minuter öfver tio ringde på hos excellensen, blef han genast insläppt och på det vänligaste mottagen af den store mannen.

Den dåvarande främste ledamoten af regeringen var en af de angenämaste gamle herrar man kunde träffa på i Sverige, och det vill lyckligtvis inte säga så litet. Han hade en lång och utmärkt embetsmannabana bakom sig, under hvilken han fyllt en mängd af statens viktigaste platser, och alltid på ett utmärkt sätt. Någon egentligen stor politisk personlighet var han väl kanske icke, om man dermed menar en, som hållit statsrodret uti stormiga tider, eller som särskildt visat skicklighet uti att manipulera de politiska partierna uti riksdagen. Embetsman, kunnig och skicklig administrativ embetsman, samvetsgrann och noggrann, utan att derföre vara pedantisk formifrare, det var det karakteristiska hos honom, det och en sak till. Han var hvad vi svenskar kalla »hygglig», »en hygglig karl», en af de hyggligaste embetsmän som någonsin fun-

nits. Det erkände alla, som haft med honom att göra. Men det är ingen lätt sak för en embetsman i hög ställning, med många underlydande, att bibehålla sitt rykte för att vara hyggelig och dock fortfarande ingifva den största respekt hos sina underordnade. Men detta hade lyckats excellensen Lagströmer. Ingen hade någonsin hört honom säga ett häftigt eller oartigt ord. Den yngste extraordinarien blef lika vänligt behandlad som expeditionschefen. Men alla lydde honom ögonblickligen, och ingen skulle ha drömt om, att säga ett näsvist ord. Till och med vaktmästarne voro ödmjuka inför honom, och det vill säga mycket. Ty en vaktmästare i ett statsdepartement har ej stor respekt för många människor på jorden, och vanligen allra minst för ministrarne. Han har sett allt för många sådana stjernor gå ned och försvinna, för att kunna vörda dem. Det finns blott ett som är stabelt i ett embetsverk, och det är vaktmästaren. Statsråd komma och statsråd gå, men vaktmästaren är alltid densamme.

Om man således säger, att vaktmästarne vördade och älskade honom, (såvida en vaktmästare kan älska), så är detta det högsta beröm man kan behöfva gifva den älsklige gamle man, som nu mottog baron Nils Krabbe, såg på honom med de vänligaste bruna ögon, bad honom på det artigaste sitta ned, frågade om han ville röka, fick nej, bad att få sjelf tända en långskaftad pipa, fick tillåtelse dertill, och derefter genast började med sjelfva frågan, allt medan han blossade upp pipan.

— Nå, min bäste herr baron! Jag får väl räkna på att ni säger ja, eller hur?

— Ers excellens! Jag kan inte nog varmt uttrycka, hur smickrad jag känner mig af anbudet. Jag blef ytterst öfverraskad, det måste jag på samma gång bekänna. Och jag kan, om ers excellens tillåter mig att säga det, knappast förstå, hur valet har kunnat falla på mig?

— Inte? sade ministern med ett småleende.

— Nej verkligen, och jag ber ers excellens vara öfvertygad, att jag inte gör mig till —

— Jag känner herr baron allt för väl för att tro det.

Ers excellens känner mig? Förlåt mig, men jag förstår inte riktigt. Jag har haft den äran att bli presenterad för ers excellens, och någon gång har ers excellens varit god nog att vexla några ord med mig. Men —

— Men ändå så känner jag baron ganska väl, tro mig. Se inte så förvånad ut, käre baron! Det är inte så underligt som det ser ut vid första påseendet. När man har varit i tjänst snart 50 år, och derunder måst dels föreslå, dels tillsätta flera hundrade, ja kanske tusentals embetsmän, ifrån statsråd och ända ned till vaktmästare, så blir man ganska uppöfvad uti att bedöma folk, och att kunna draga sina slutsatser, ibland bara utaf tecken, som andra kanske knappt skulle lägga märke tilli, eller ens tro vara viktiga.

Ser baron, och jag talar genast helt uppriktigt med baron, i nästan viss förhoppning, att vi gånket snart ska' bli kamrater, ser baron, ett af de svåraste och viktigaste af mina åligganden är, och har för öfrigt varit länge — ja, hvad tror baron?

— Ers excellens! Jag vet verkligen inte hvad jag ska' säga. Ers excellens har naturligtvis haft att handlägga de allra viktigaste ärenden, att bilda sig ett omdöme rörande de största statssaker, att råda Hans Maj:t uti frågor, som hela rikets väl eller ve har kunnat bero utaf, kort sagdt, att hjälpa kungen att *regera*.

Ministern rökte några ögonblick under djup tystnad. Derefter såg han upp på Krabbe och lät sina vackra bruna ögon hvila på honom, medan ett litet fint, knappt märkligt småleende spelade kring den väl rakade och vackert skurna munnen.

— Nej, sade han slutligen, hur vackert och värtaligt det der än är sagdt, så — är det inte på det sättet. I svåra, stormiga tider kanske det der kan vara sannt, men i sådana stillsamma tider som våra kan jag med sanning säga som Axel Oxenstierna skref till sin son: »det kan ingen tro, hur lätt det är att regera». Vanligt sundt förnuft, tålmod, godt minne och arbetsförmåga samt erfarenhet, »routine» — det är egentligen hvad som behöfves i vårt älskade gamla Sverige, der folket, med sin medfödda laglydnad och sitt ypperliga folkförnuft, nästan styr sig på egen hand.

Nej, åhnej, det var någonting helt annat jag mente, när jag frågade, om baron kunde gissa, hvad som utgjorde ett af mina svåraste och viktigaste åligganden. Baron uppger försöket att gissa?

— Ja, sannerligen, ers excellens, jag —

— Nå, då ska' jag säga baron det. Mitt viktigaste åliggande som kronans förste minister är

ungefär detsamma, som en värfvarekorporals vid ett värfvadt kompani.

— En värfvarekorporal!

— Ja, att skaffa folk, att värfva soldater.

Då baronen i sin förvåning ingenting svarade, fortfor den gamle mannen, efter att ha rökt några drag: Jag vet inte huru det kommer sig, men åtgången af embetsmän i de högre lagren af byråkratien är mycket stor, ofantligt stor. Isynnerhet är det fallet med statsråden. De förslitas mycket fort. Det behöfves ständigt nya, för att ersätta de gamla. Hvad det är som gör detta vet jag inte. Kanske det spännande uti sjelfva arbetet, oron, ansvaret (det är ej alla som hafva ett så trankilt lynne som jag), bråket med riksdagen, hvad vet jag. Det ena med det andra kan ju göra sitt till.

Man har visserligen ibland varit djerf nog, att framkasta den insinuationen, att ätandet af eller deltagandet uti de många kräsliga middagarna, hvilket anses höra till ett statsråds viktigaste embetsåligganden, möjligen kan hafva sin andel i den hastiga förbrukningen af våra statsråd. Jag vet inte, om det kan ligga någon sanning deruti. Men man föredrar att skylla på riksdagsmännen och deras eviga gnat och bråk. Och ändå, tro mig, baron Krabbe, det är inte Hedin som gör, att vi alltid måste resa till Carlsbad om somrarna.

Säkert är, att det är en viktig sak att hafva en god mage, och att utan det blir man inte ett bra statsråd. Det vet jag för resten att baron har.

— Hvad tusan! höll Nils på att utbrista, men han hejdade sig och sade blott, i det han för första

gången tillät sig ett litet skämt: är det möjligt, att det också hör till ers excellens' embetsåligganden, att ha reda på hurudana magar de blifvande ministerrarna ha?

— Visst gör det det! Visst gör det det. Ett af mina allra viktigaste. Utan en god mage duger man rakt inte till statsråd. Man får ojemnt lynne, blir ond i kammaren, ger hvassa repliker, i stället för att småle och tacka för det visade intresset, och — fastän inte fullt så viktigt — säger nej till mid-dags- och souperbjudningar, i stället för att gå dit och ta reda på hur opinionen låter, och så der vidare. Ja, en god mage är en af de allra viktigaste egenskaperna hos en konungens rådgifvare, tro mig, viktigare nästan än ett godt hufvud.

— Jag börjar förstå, sade baronen. Ers excellens måste ständigt skaffa nya statsråd, för att sätta in i de uppkomna vakanserna, i de förslitnas ställe.

— Precist. Och, som sagdt, baron kan inte tro, hur stark åtgången är. Ett statsråd håller i regeln — ja, jag satt och läste i tidningen här om dagen, om huru fort en spårvagnshäst blir utsliten — i medeltal håller han ut i 3 till 4 år, men ofta bara 2 år, och då tänkte jag: det är precist så länge som ett statsråd.

— Men, om ers excellens tillåter, det synes mig som om, hvad ers excellens angår, så —

— Åh, med mig är det en helt annan sak. Jag är inte som de andra. För det första har jag den bästa mage och dermed följande lynne i Sverige, och för det andra uppför jag mig, uppriktigt sagdt, mera som spårvagnskusken än som en af hä-

starna. Jag har alltid egt en stor förmåga, en enda, den nämligen, att låta andra draga mera af lasset än jag sjelf.

— Åh, ers excellens! Der tillåter jag mig vördsammt hysa ett tvifvel!

— Jo, det är sannt, jag försäkrar baron det. Men för att återgå till hvad jag kallade en af de viktigaste bland mina åligganden. Åtgången är förfärlig. Antingen är det, att ministern blir förargad på riksdagen, för att han har fått ett begärdt anslag nekadt, eller ett förargligt ord har blifvit sagdt (det senare är oftare orsaken än det förra); eller också är riksdagen inte nöjd med ministern. Än är det ett statsråd som blir ond på kungen, för att kungen inte är med om allt hvad han föreslår, eller kungen, som inte längre står ut med ett statsråds allt för omedgörliga sätt att behandla honom, ehuru, sanningen att säga, kungen är alldeles ofantligt snäll och tålig i det fallet (baron ser, att jag redan talar med fullkomlig uppriktighet om de allra innersta arcana af statssakerna). Ibland kan det ju vara någon sak, som förklaras vara en så stor principfråga, att man omöjligt kan vara qvar i ministären om den afgöres emot ens åsigter. I mindre betydande reserverar man sig, och kan vara qvar ändå, mycket väl. Om det ska' jag be att få tala utförligare sedan. Kort sagdt, af en eller annan orsak kan ett åskväder uppstå när som helst, vid klaraste himmel; och jag får vara beredd på att sätta in ett nytt statsråd på ögonblicket. Derföre, förstår baron, och efter som det är mig det tillhör, att anskaffa nya ministrar, så måste jag ha dem fär-

diga att ta till när som helst. Kungen frågar genast: »hvem ska' vi ta du, Lagströmer?» Jag måste derföre liksom ha ett litet förråd till hands, så att säga »på fickan». Jag har haft baron »på fickan» redan någon tid.

— Jag är ofantligt smickrad att anses värdig en så utmärkt plats som ers excellens ficka. Men jag kan knappt förstå, hur ers excellens kan på det der märkvärdiga sättet följa med och observera alla människor?

— En lång vana och någon människokänedom gör mycket. Jag lade märke till baron mycket tidigt, i kammaren, under barons första riksdag. Det var en gång, då baron begick ett mycket stort misstag, och högg alldeles ovanligt hårdt i sten. Baron minns kanske hvilket tillfälle jag hänsyftar på?

— Ja, ers excellens, jag minns det mycket väl. Det är inristadt med eldskrift i mitt minne. Jag skäms ännu i dag öfver att jag kunde bära mig så dumt åt.

— Min unge vän, sade den gamle statsmannen med djupt allvar, tro mig, det är ej de, hvilka aldrig begå misstag, som till slut blifva de yppersta. Ett ärligt erkänt och väl repareradt misstag är ofta början till stora segrar. Jag ber baron likvisst om ursäkt, för att jag vidrört den der episoden, då jag ser, att den ännu smärtar baron.

— Åh, ers excellens!

— Men jag gjorde det med afsigt. Jag var i kammaren den dagen. Jag lade märke till det misstag ni uti er ungdomliga ifver och välmening begick, och jag hörde också, huru skoningslöst edra mot-

ståndare behandlade er. Jag satt just och undrade, huru ni skulle svara dem. Vanligtvis sker det med hetta, undanflygter och motanklagelser, stundom med direkt förnekande af misstaget. I stället för det der steg baron upp, erkände på det fullständigaste ert misstag, sade er hafva mer än väl förtjent allt hvad ni därför fått till del, och bad kammaren hafva godheten visa öfverseende med en ung, oerfaren ledamots misstag, som blifvit begånget af ifver och oerfarenhet, ej af önskan att vilseleda o. s. v. Ni talade charmant, baron Krabbe, utan ringaste spår af förargelse eller sårad stolthet, och jag sa' till mig sjelf: »den der unge mannen skall jag ha ögat på». Den dagen såg jag, hur ni bar en motgång. Sedan har jag sett, hur ni har burit framgångar, stora framgångar. Svårt det med, kanske svårare. Snart derpå förde jag in er i min bok som en möjlig framtida statsråds kandidat.

— Ers excellens för bok öfver oss?

— Ja min sann för jag bok! Hur godt minne jag än har, så vore det eljest inte möjligt för mig, att komma ihåg allt som rör den otaliga mängd personer jag måste ha reda på, vid förefallande embets-tillsättningar, statsråds och andra. Se här ska' baron få se min lilla liggare. För omkring ett år sedan blef baron uppflyttad bland statsrådsämnena vid nästa vakans.

Excellensen bläddrade i en liten vacker bok, inbunden i rödt marokinsband, och fann snart den han sökte.

— Här ha vi det. Baron Nils Krabbe. Först er ålder, era familjeförhållanden, förmögenhetsvil-

kor, ert lefnadssätt i Upsala, examina m. m. Sedan här de viktigaste tillfällen, då ni haft anföranden i riksdagen, åtföljda af korta anmärkningar, gjorda af mig sjelf, såsom t. ex. »skickligt anförande i grundskatteafskrifningsfrågan»; »tog universitetsexamensfrågan från en ovanligt upplyst och delvis ny synpunkt; kan debattera, ej blott hålla ett öfverlagdt tal», o. s. v.

Ja (med ett småleende) ibland står det små kritiker i stället för beröm, det måste jag erkänna. Men de ä' inte så farliga.

— Ack, tyvärr, jag har nog oftare förtjent kritik än beröm, det vet jag väl. Ers excellens har endast varit allt för öfverseende med min okunnighet och oerfarenhet, det vet jag.

— Visst inte! Visst inte! Jag har skrivit precist som jag verkligen tyckt. Ja, se'n finner jag här en hel mängd annat smått och godt, visserligen mindre viktigt, men ändå väl förtjent att antecknas. Ingenting är oväsentligt, när det gäller att bedöma, om en människa passar till en vigtig plats.

— Vågar jag be', att få höra litet utaf det der »smått och godt»? Jag är rysligt nyfiken, det erkänner jag.

— Jaså. Nåja, låt gå! Här står t. ex. om barons hustru, friherrinnan Elsa Krabbe och —

— Om Elsa! Det är inte möjligt.

— Jo, det är visst möjligt. Hvarför inte? Jag säger er ju, att allting är viktigt som rör en statsråds-kandidat.

— Ja men! Min hustru! Hvad har hon att göra med det, om jag duger till statsråd eller inte? Den gamle ministern såg småleende på honom.

— O sancta simplicitas! tänkte jag säga, men jag sa' det inte. Tror baron då, att det är ovigtigt, hur ett statsråds hustru är, ser ut o. s. v.? Jag försäkrar baron (men nu talar jag så uppriktigt, som om baron redan hade sagt ja till mitt förslag), att en hel ministärbildning ibland har gått omkull, bara för att en af de föreslagna hade en hustru som, ja som — baron förstår. Mannen sjelf var utmärkt, oundgänglig, de andra ville inte gå in utan honom, men — hans hustru! — nej! nej! Vi ha någon gång fått ta dem som ha varit svåra; ett par sådana ha vi dessvärre nu. Men ibland ä' de »impossibla». Hans maj:t är ganska intresserad af den saken.

— Kungen!

— Ja, kungen. Han kan ju inte personligen tillräckligt noga känna alla de möjliga kandidaterna, och han är derföre vanligen nådig nog, att visa mig det förtroendet, att låta mig utse och föreslå dem. Men sedan är vanligen kungens första fråga, efter att ha gillat mitt förslag: »Nå du, Lagströmer, men hurudan hustru har han?» Detta dock endast, när han inte sjelf förut har reda på fruarna, ty det har han vanligen på det allra märkvärdigaste sätt, och då ger han i stället mig upplysning om den saken och säger: »det blir bra, du! *Hon* passar också bra, och han har dessutom ett par söta döttrar».

— Hans maj:t har visst ett mycket godt minne?

— Förunderligt! Han glömmer aldrig ett namn eller ett ansigte. Men baron har stuckit undan sin lilla söta fru på något sätt, så att det alls inte varit lätt att få reda på henne. Kungen visste ingenting annat än hvad hon hette som ogift, naturligtvis. Men jag hade lyckligtvis sjelf några små anteckningar äfven om friherrinnan.

— Ers excellens är då alldeles märkvärdig! Jag vågar väl inte be att få höra? Det skall roa Elsa alldeles oerhördt, att hon befinner sig i ers excellens röda marokinsbok; fastän jag tror kanske, att hon blir ändå mera förskräckt deråt.

— Åh! Hon behöfver inte vara rädd. Det står bara vackra saker om henne. Hör på!

Och dermed läste excellensen upp hvad som stod antecknadt rörande Elsa Krabbe, och det med en sådan utförlighet och sakkännedom, att den äkta mannen satt med öppen mun och hörde på, alldeles »forbauset».

— Det är naturligtvis fruntimmersvägen jag fått mina upplysningar, tillade ministern. Vänta — här står ändå litet mera, om barons lilla flicka, Sara heter hon visst, är det inte så?

— Nej men! Är det om Sara också viktigt för att bedöma, om jag duger till statsråd eller inte?

— Ingenting är oviktigt, men jag vill dock inte precis gå så långt, att jag inte skulle vågat föreslå baron hos Hans maj:t, äfven utan att ha reda på lilla Sara. För resten är det jag sjelf, som tagit reda på henne.

— Ers excellens sjelf?

— Ja. Jag har mina små nöjen jag med ibland, ska' baron veta. Saken är den, att jag är utomordentligt svag för små vackra barn. Ibland de få nöjen lifvet ännu har att erbjuda mig, är att gå och se på dem i Carl XIII:s torg och Humlegården. Och en dag fick jag se barons lilla flicka. Jag var glad hela dagen efteråt. Hon var lik — men det ska' jag inte låta locka mig att tala om. Jo, lilla Sara har till och med en gång varit nådig nog att äta en pepparkaka, som barnjungfrun tillät mig att få bjuda henne.

Men nu nog om sådant der, och till allvarliga saker. Baron skulle kanske upp i plenum i dag?

— Ja, men det är ingenting särskildt på föredragningslistan i dag, som intresserar mig. Ers excellens deremot —?

— Nej, jag säger detsamma. Dessutom sitta der redan ett par stycken syndare i hvardera kammaren, för att passa på och försvara oss och ta emot bannor för allt det okloka och oriktiga man påbördar oss. — Ja, hvad säger baron nu? Hvad jag bjuder på är visst ingenting lockande. Baron har nu en utmärkt angenäm ställning. Baron har nog att lefva af. Lönen kan således inte betyda något. Jag föreslår baron, att utbyta den angenäma ställningen emot en af de obehagligaste en svensk man kan befinna sig uti. Tusen tråkigheter och svårigheter! Klander hur man än bär sig åt. I stället för att som representant få fritt välja de frågor som intressera er, och göra anmärkningar på dem som regera, blir baron tvungen att arbeta sig in uti tussentals de tråkigaste frågor, och att ta emot kält

och förargliga anmärkningar från morgon till qväll, året om, dels af riksdagen och dels af pressen.

Jag har dessutom nyss, helt öppet och ärligt, erkänt, att man vanligen förstör sin mage och sitt nervsystem, blir utsliten af arbete och förargelser inom några år, och kanske förstörd till sin helse för alltid.

Nå, baron Krabbe! Det oaktadt frågar jag, om ni vill uppoffra er och emottaga denna tråkiga och besvärliga plats? Kungen behöfver hjälp af alla dugtiga och bra karlar. Fosterlandet också. Vill ni komma med, och hjälpa oss, som sträfva så godt vi kunna med rikslasset? Ja eller nej?

— *Ja*, och det af hela mitt hjerta, svarade Nils Krabbe. Redan det, att få tjena med och under en sådan man som ers excellens, vore nog lockelse för mig att säga ja, förutom tanken på kungen och fosterlandet. Jag kan knappt förstå, hur jag skall kunna duga till platsen, så ung och okunnig som jag är. Men efter som ers excellens tror det, så vill jag försöka, och jag lofvar att göra mitt bästa.

— Tack, min unge vän! sade den gamle ministern och slöt den unge i sina armar. Jag skall då genast underrätta Hans maj:t att saken är klar. —

Efter några ytterligare ord om formaliteterna vid utnämningen och platsens tillträdande, samt några korta upplysningar rörande de andra statsråden, tog baron Krabbe afsked.

Men just som han skulle gå, hade den gamle excellensen en sista öfverraskning i reserv för honom.

— Jo, låt mig se, baron Krabbe. Det var en liten sak till, sade han småleende.

— Ja, ers excellens!

— Er lilla förtjusande svägerska, fröken Isola Borromeo. Hon bor ju hos er, tror jag? Får hon, får hon följa med er friherrinna ut i världen i år? Hon är visst bara 16 år eller så omkring? Men ändå? Ack, låt henne det!

— Ers excellens, jag —! Var hon också med i den der förfärliga röda boken?

— Ja visst var hon det, skrattade han. Men säg, får jag underrätta kungen, att hon blir presenterad på samma gång som friherrinnan?

Stackars Nils Krabbe visste inte hur han skulle svara. Att afgöra en sådan sak ensam, utan Elsas hörande! Det var ju omöjligt!

— Ack, ers excellens, tag inte illa upp, men min hustru, Elsa, har varit som en mor för Isola, och att så här, utan att rådgöra mig med henne, ers excellens förstår?

— Ja, jag förstår, jag förstår! Det är dessutom rätt. Alltid rådgöra med sin hustru! Nej, jag ska' inte envisas nu. Men helsa friherrinnan från en gammal man, som snart hoppas bli riktigt god vän med henne, och säg, att kungen skulle bli så glad att få höra, att han får, inte bara ett hyggligt och skickligt statsråd, utan också begge två hans förtjusande unga damer in uti ministären. Stackars kungen! Han kan väl behöfva litet roligt ibland, ty, oss emellan sagdt, han har inte alltid så trefligt. Farväl, bäste baron. Jag hoppas ännu på er och er friherrinnas mildhet rörande fröken Isola Borromeo.

Nils skrattade och sprang utför trappan 3 steg i taget.

FEMTE KAPITLET.

Klockan omkring tre kvart på 12 ringde det flera gånger på i telefonen hos baron Krabbes. Elsa var inne hos Sara i barnkammaren, och Isola, som, litet sömnig efter sin bal, låg på en soffa och läste Daudets *Rose et Ninette*, steg slutligen motvilligt upp, gick ut i tamburen, satte luren till örat och sade »hallå».

Hennes svågers röst frågade, om det var Elsa. Då han fick höra, att det var Isola, tycktes han tveka några ögonblick, men slutligen sade han: »Vill du säga Elsa så här, att jag slapp inte ifrån eländet, men att jag är glad ändå».

— Att du är slapp och eländig, men är glad ändå, ja, det ska' jag säga henne. Adiö!

— Nej! att jag inte kunde slippa eländet, men att jag är glad ändå. Hon förstår nog hvad jag menar.

— Ja, jag ska' säga henne det. Är det någonting mera? frågade Isola, som längtade tillbaka till sin bok.

— Nej, men framför det ordentligt. Elsa förstår det nog.

När Elsa en stund efteråt kom in, sade Isola, utan att se upp från boken:

— Nils telefonerade nyss, Elsa.

— Nå! För all del säg, hvad sa' han?

— Jo, att elände kunde man aldrig slippa, men man får vara glad ändå, eller någon så'n der galenskap. Jag förstod det inte alls. Han har väl tråkigt i kammaren, kan jag tro, och ville skämta litet för att krya upp sig. Han sa', att du skulle förstå.

Isola försjönk åter i sin bok och läste om M. Fagans besök hos sina döttrar Rose och Ninette vid prefektbalen på Corsica. När hon efter omkring 5 minuter hade slutat den scenen, frågade hon, i det hon såg upp från sin bok:

— Nå, förstod du hvad Nils menade? — Elsa, Elsa! Hvad är det som har händt? Du ser så förfärligt allvarsam, nästan olycklig ut! Hvad är det? Hvad är det?

Elsa hade, sedan hon hört det ödesdigra svaret, sjunkit ned i en stol och satt der nu, med händerna i skötet och blicken stirrande utåt, efter allt hvad man kunde se, en af ödet hårdt träffad kvinna. Det var ej alls underligt, att Isola, som ömt älskade sin syster, blef riktigt orolig.

Vid systemens fråga försökte Elsa dock att småle och svarade:

— Ack, käraste Isola, blif inte rädd. Jag är bara mycket dum, som tar saken så, i stället för att, som jag borde, vara glad.

Innan hon hann säga något mera, hade den impulsiva sextonåringen brusat upp i vild nyfikenhet och utbröt:

— Tar saken så? Hvilken sak? Det har händt någonting viktigt! Det ser jag på dig! Och det får jag inte veta det ringaste om! Jag behandlas som ett barn, som hålles utanför de äldres hemligheter! Usch, så stygg du är, Elsa!

— Isola! Isola! Hur kan du tala så, älskling?

Lika fort som Isola blossat upp, öfvergick hon nu till den djupaste ånger inför systemens sorgsna blick och milda förebråelse, och i ett nu hade hon armarna omkring hennes hals, i det hon bad om förlåtelse, men yrkade på snar upplysning om hemligheten, allt i samma andetag.

— Förlåt, ack förlåt mig! Jag är så ledsen, jag mente rakt ingenting, men hvad är det? Skynda dig, Elsa, jag blir tokig om du inte talar! Är det någonting, som rör mig? Någon stor bal, säg? Nå, men så svara då!

— Ack, du tokiga flicka, så du går på! Jag vet inte, om Nils ville att jag skulle tala om'et för dig, innan han kom hem. För vi skulle rådgöra först om en sak.

— Om en sak! Då vet jag genast! Det är jag som är saken. Och då rör det ju mig! Och nu ska' jag vänta att få höra hvad det är, ända till dess den otäcka gamla Nils kommer hem från sitt olidliga plenum. Kanske först klockan 4. Ack, jag eländiga varelse! Elsa! Elsa! Inte kan du väl vilja plåga din lilla syster så länge och så förfärligt, säg? Jag är säker på, att det är en bal, en stor bal, och att du och Nils nu ska' sitta i högtidlig rådplägning, om jag får fara dit eller inte, som ett par gamla kråkor, som inte vill låta sin unge flyga.

Elsa! Elsa! var det en bal? Säg bara, var det en bal, så ska' jag inte fråga mera?

— Om jag svarar dig på den frågan, lofvar du då, att vara lugn till dess Nils kommer hem?

— Ja, om det var en bal, och om jag får fara på den. Då ska' jag bara fråga hos hvem den är, och när den ska' bli, och se'n ska' jag inte fråga mera, det lofvar jag dig, Elsa.

— Det var ingen bal.

Isolas blick slocknade, liksom ett landskap, då ett mörkt moln far öfver solen. Hon steg upp ur Elsas knä.

— Då bryr jag mig inte alls om'et. — Men hvad kan det vara?

En plötslig ingifvelse for igenom henne.

— Elsa! Jag kunde ju telefonera till Nils och fråga, om du får tala om hvad det är, innan han kommer hem? Ack, låt mig göra det? Söta Elsa! Söta —

Och utan att afvakta vidare tillåtelse sprang hon ut i tamburen. Men Elsa var lika qvickt efter, tog henne i armen och försökte att draga henne med sig in igen i förmaket, medan hon, halft ond, halft skrattande, förbjöd henne, på det strängaste vis hon kunde åstadkomma, att göra Nils löjlig, genom att telefonera till honom om sådant uppe i kammaren.

De två systrarna slet och drogo i hvarandra som ett par tolf års flickor; men Isola kom småningom allt närmare och närmare telefonapparaten och skulle just räcka ut handen efter vefven, då det ringde på tamburklockan. En visit, tydligen.

Striden afstannade genast och Elsa, den flärdfriaste människa i verlden, öppnade sjelf tamburdörren, i stället för att vänta på en jungfru.

Det befanns vara tante Lagercrona, just den, som Isola varit på bal hos qvällen förut, och som nu kom för att tacka för, att hon fått ha »den söta flickan» hos sig. Redan i tamburen började hon sina utgjutelser om, hur rar och hur vacker Isola hade varit, hur förtjusta alla människor — och så vidare; och Elsa, som inte ansåg detta vara på ringaste sätt helsosamt för Isola, skyndade att föra in tanten i förmaket, hvarvid hon blott hann vända sig om och göra en »skulle vara sträng» åtbörd åt Isola, med ett halfhögt »du understår dig inte».

Men dörren hade knappt hunnit stängas, förrän den ostyriga flickan vridit om vefven, begärt att få första kammarens kansli, och ropat an.

En temligen vresig kansliströst förvandlades genast till den mjukaste artighet, då en förtjusande qvinnostämman frågade, om det vore möjligt, att få tala med baron Nils Krabbe?

— Jag ska' höra efter inne i kammaren. Hvem får jag lof att säga det är, som vill tala vid honom? frågade rösten.

Isola tvekade ett ögonblick, men svarade sedan djerft:

— Friherrinnan Krabbe.

Hon stod kvar med luren vid örat. Det dröjde en stund. Nu började hon darra litet grand vid tanken på hvad Nils skulle säga. Hon blef mycket trött i venstra handen. Skulle hon ringa af igen? Nej, nu var det för sent, ty:

— Hallå, hördes hennes svågers kraftiga röst i luren. Hvad står på? Är det du, Elsa?

— Nej, Nils, det är jag, Isola.

— Jaså, är det du. Nå hvad är det? Har någon blifvit sjuk? För all del skynda på. Vi ä' midt uppe i en viktig debatt, som har kommit oväntadt på, och jag står anmäld hos talmannen och kan bli uppropad när som helst. Nå, så svara då! Är någon sjuk?

— Ja, ja! svarade Isola, som knappt visste hvad hon sade, så rädd började hon nu bli.

— Jag hör inte! Tala tydligare! Hvem är sjuk? Är det Sara?

— Nej, det är, det är — jag!

— Du? Hör jag rätt? Säger du, att det är du, som är sjuk?

— Ja.

— Nå men — på hvad vis, och hvad kan jag göra? Är Elsa inte hemma? Skicka för all del efter doktorn genast, doktor Norén. Du vet ju hvar han bor, n:r 15 Hamngatan? Telefonera! Jag kommer själf hem så fort jag kan. Hör du hvad jag säger?

— Ja, ja. Men jag behöfver ingen doktor, Nils, jag —

— Behöfver ingen doktor? Hvad menar du? Sa' du inte att du var sjuk?

— Jo, men jag menade att jag — att du — att jag inte egentligen är sjuk, men att jag dör af nyfikenhet om jag inte får veta —

— Jag hör inte. Är du inte sjuk? Men dör af, dör af hvad för slag?

— Af — af nyfikenhet!

— Af hvad för slag? Är du tokig, eller hör jag galet? Hela kansliet sitter och tittar på mig här. Hvad är det du vill veta? Skynda dig!

— Söta Nils, säg mig hvad du menade, när du telefonerade för en stund sedan om eländet, som du inte kunde slippa, du vet? Jag har bedt Elsa så förfärligt, att tala om för mig, men hon vill inte. Hon säger, att hon inte törs berätta't förr än hon talat vid dig. Älskade Nils, jag ber dig — det syns på Elsa, att det är någonting förfärligt viktigt, och hon kan inte neka, att det rör mig också.

— Isola, du bär dig åt! Så, nu är jag uppropad af talmannen och måste springa! Nej, inte ett ord förr än jag kommer hem. Fy, en sådan flicka!

Samtalet ringdes häftigt af, och Isola stod der halft bäfvande för hvad hon gjort. Hon var ej så litet rädd för sin stora svåger, när han någon gång blef riktigt ond öfver hennes upptåg. Och nu lät hans röst alls ej mild i telefonen.

SJETTE KAPITLET.

När Elsa fick höra hvad Isola hade gjort, blef hon ganska ond, så ond, som hon kunde blifva på Isola, och de två systrarna »bouderade» hvarandra i flera timmar, en mycket ovanlig händelse. Begge två längtade efter Nils' hemkomst så, som de visst aldrig längtat förr i sitt lif, Elsa för att få tala med sin man om hur allt skulle ordnas, Isola för att få lära känna den hemlighet, som hon nu var öfvertygad gällde ändå mer för henne än en bal, och det ville säga mycket.

Nils hemkom ej förrän strax innan middagen, och under måltiden hade hvar och en sina egna tankar att syssla med. Det talades ej mycket.

Isola slapp bättre undan för sin telefontillställning än hon hade väntat sig. Hennes svåger var mot henne ungefär som vanligt, det vill säga mycket vänlig och god. Han sade blott temligen allvarsamt: »Isola lilla, du ska' vara snäll och inte ropa an mig, när jag är i riksdagen, om det inte är någonting mycket viktigt, som inte tål uppskof. Eljest händer det lätt, som i dag, att du gör mig löjlig.» Isola var förtjust, att komma ifrån saken

för så godt pris, och svarade ödmjukt: »ja, Nils lilla», och dermed tycktes den lilla episoden vara utagerad.

Men efter middagen kom en svår stund för Isola. Nils tog Elsa med sig in i sitt rum, stängde noga till dörren, och Isola hade aldrig tänkt sig ett så långt samtal. Hon satt kvar i förmaket och skulle se efter Sara, men var just inte någon hygglig barnsköterska, och när Sara började gråta efter någon liten motgång, ropade hon genast på Sofie, och skickade bort henne.

Hon försökte med Rose et Ninette, men det gick heller inte riktigt bra. De båda flickorna tycktes henne vara riktiga odjur, men det förargligaste var, att hon hade en orolig känsla af, att det fanns en viss likhet emellan henne sjelf och Ninette, den obehagligaste af de två. Det var just inte något roligt nöje detta, att sitta och betrakta en slags spegelbild af sig sjelf i den der odrägliga boken. Hon kastade den ifrån sig, suckade otåligt, och såg bortåt dörren, derifrån ett svagt ljud af röster oupphörligt hördes. Hvad kunde det vara de talade om så länge? Skulle det då aldrig taga slut, detta eviga öfverläggande? Mum — mum — mum — mum — mum — mum hördes genom dörren. Några ögonblicks tystnad och derefter mum — mum — mum — mum — mum — mum åter igen.

Det var outhärdligt. Hon ställde sig vid fönstret. Solnedgången var förtjusande vacker. Hon tyckte den var tråkig. Vacker solnedgång! Hvad talade Nils och Elsa om derinne? Hå, hå! ja, ja! Det här var inte roligt!

Nå äntligen! Gudskelof! Dörren öppnades och Nils kom ut, följd af Elsa, som satte sig i soffan med sitt arbete, medan Nils gick fram och tillbaka i rummet.

Ändå några minuters dröjsmål! Nej, detta var för mycket! En farlig eld brann i Isolas ögon och hennes kinder voro röda. Hon utbröt:

— Nå, nu kan jag väl åtminstone få veta, hvad den här långa rådplägningen betyder? Eller ska' jag pinas ändå längre, kanske?

— Om du visste, min kära Isola, hur viktiga saker det är, som vi ha haft att afgöra, så skulle du inte vara så otålig, sade Nils.

— Ja, men hvarför får jag inte vara med om rådplägningen? Det har jag ju alltid fått förut.

— Åh! Kanske inte fullt så alltid, som du tror, skrattade han. Men det hör nu inte hit, och vi ska' inte plåga dig längre, stackars barn. Således rakt på saken. Men först, vill du försöka att vara riktigt lugn och förståndig, inte häftig och barnslig?

— Hvad är det? sade Isola med sammanbitna tänder. Hon stod ännu qvar vid fönstret, men vänd inåt rummet. Skynda på!

— Jo, jag har blifvit erbjuden att bli statsråd, och jag har sagt ja.

— Statsråd? Statsråd?

— Ja. Och då bli vi tvungna, att lefva på ett helt annat sätt, än vi gjort här i Stockholm förut. Vi måste vara med på stora bjudningar och på hofvet. Förstår du?

— Ja, Nils, jag förstår. Hennes ögon började stråla. Stora bjudningar! På hofvet! Ack, hvad

det skall bli gudomligt roligt! Att få dansa i hvita hafvet! Ack, Elsa! Elsa! Så förtjusande!

Nils kastade en blick på sin hustru, som besvarade den med en suck. Några ögonblicks pinsam tystnad uppstod. Nils och Elsa vexlade ännu en gång blickar. Han ville att hon skulle tala, men hon ruskade på hufvudet och tordes inte.

— Ja, min söta Isola, du blir ledsen, det vet jag, och det gör mig mycket ondt om dig, sade Nils då. Men Elsa och jag ha kommit öfverens om, att du är för ung ännu, att vara med uti allt det der stora sällskapslifvet. Vi tro fullt och fast, att det skulle skada dig, och derföre — han afbröt sig och såg på henne.

— Och derföre? frågade Isola, med sina stora ögon vidt spärrade och fästade med ett underligt uttryck på svågern. Och derföre?

— Derföre anse vi det vara bäst, att du far ned till landet, till faster Christina på Fyresta, till dess Elsa kommer ned på våren. När jag sjelf kan komma är tyvärr osäkert.

Det var värdt mycket att se Isolans ansigte, medan hon stod och lyssnade till detta förståndiga tal. Lifvet hade hittills förflutit temligen lugnt och stormfritt för henne. Detta var den första allvar-samma motgång hon erfarit, och hvarken hennes syster eller svåger hade någonsin förr sett ett sådant utbrott, som det, hvilket nu följde. Det var likt en storm uti tropikerna, lika hastigt uppkommande, lika otroligt häftigt medan det varade och, lyckligtvis, lika hastigt öfvergående.

Hennes bröst häfdes våldsamt, hon andades så

häftigt, att luften knappt hann pressas genom näsborrarna, som stodo vidt uppspärade, medan deremot munnen var hårdt stängd. I början tycktes hon knappt kunna finna de ord hon behöfde, för att uttrycka sin harm, sin sorg, sin vilda förtviflan. Slutligen bröt dock stormen lös i ord.

— Jaså! Ni ha beslutat det! Jag ska' skickas ned till landet, ned till faster Christina, och der ska' jag sitta och se hur hon sticker sina strumpor och höra på hennes gamla odrägliga historier, om hur det var i hennes ungdom och hur unga flickor då buro sig åt, och det medan ni här uppe lefva det mest förtjusande lif i verlden.

— Förtjusande? sade Elsa halfhögt; men Isola hörde henne inte.

— Men jag gör det inte! Förstår ni? Jag far inte ner! Ni får *bära* mig till jernvägen, om ni vill, och jag klänger mig fast vid allting, och jag skriker, jag skriker och ber menniskor hjälpa mig. För ni ha inte rätt, att vara så stygga, så förfärligt grymma mot mig — men kommer jag ner till faster Christina, så det första jag gör ä' att jag stryper henne — förstår ni? *stryper henne!* och se'n dödar jag mig sjelf, på hvad sätt, det vet jag inte ännu, men att jag inte far ner, det är säkert. Förr dör jag, eller ni, det vill säga du, Nils, får göra hvad du vill med mig — för inte kan det vara du, Elsa, som har hittat på det här? Inte kan du vilja vara så grym mot din stackars lilla syster och skicka henne bort från dig. Säg, Elsa! Säg! Lofva mig det! Lofva mig, att jag får vara kvar hos dig — säg! Säg! Lofva!

Hon hade sprungit fram och kastat sig på knä framför sin syster, och hon låg nu med ansigtet vändt upp emot henne, i en ställning och med ett uttryck i sitt ansigte, som skulle gjort en bildhuggare tokig.

Och nu bröt tårefloden fram, vildt forsande, åtföljd af ristningar i hela hennes lilla fina kropp, som hotades den att brytas i stycken.

Elsa nöjde sig med, att sakta stryka systemens hufvud, medan hon kastade en blick upp mot Nils, hvilken blick betydde ungefär: »detta, det var förfärligt! Hvad ska' vi göra?»

Nils hade stannat midt på golvet och stod nu, med öppen mun och förvånade ögon, och åhörde hurudan ovanligt stor brottsling han var. Han besvarade Elsas blick med en axelryckning och ett nästan omärkligt småleende, samt väntade sedan fåligt, till dess det eruptiva utbrottet nästan lagt sig och man kunde höra sin egen röst.

— Hör du, Isola, du? sade han slutligen, och det med en röst, så treflig och munter, som om han hade velat fästa ett barns uppmärksamhet vid en leksak, nyss upptagen ur fickan. Hör du, Isola, du?

Isola låg först alldeles stilla. Hon hade nu lagt ned hufvudet i Elsas knä. Slutligen, och sedan Nils ett par gånger upprepat sina ord, vände hon sitt tårdränkta ansigte om emot honom och svarade:

— Ja, hvad är det du vill? Får jag stanna kvar?

— Säg mig en sak, sade han i samma lugna, vänliga ton som förut: tänker du tvinga dig till allting, som du vill ha, på det här sättet?

Intet svar. Hon borrhade åter ned sitt ansigte i Elsas sköte.

— För då blir det inte treffligt, och då blir det du, som regerar här i huset, och inte jag. Så fort du inte får någonting som du vill ha, så bär du dig åt så här, till dess du får det, och det — tror — jag — inte — att jag kan — gå — in — på. Säg! Ämnar du det?

Efter några ögonblick vände sig det ljuslockiga hufvudet åter igen mot honom och ett skälmaktigt ansigte, leende genom tårarna, visade sig.

— Nej, söta Nils! Bara den här lilla gången! Ack, låt mig få vara kvar!

— Nå, nu är du åtminstone lugn igen. Nu kan vi resonnera om saken, helt förståndigt.

— Ack! hvad ska' det tjena till att resonnera? Jag vet ju så precist allt hvad du ämnar säga. Hur mycket du än talar, så vill jag detsamma ändå. Det är alltid så mycket, mycket bättre, att få en sak, genom att den ena ber och den andra säger ja, än att vara tråkiga och försöka att öfvertyga hvarandra. Söta, söta Elsa! Skicka mig inte ifrån er! Låt mig få vara kvar hos er! Säg! Säg!

— Qvar hos oss? Ja, men hur skulle det då bli? Qvar i Stockholm och inte få följa med oss ut — blefve det bättre det, älskling?

— Nej, Elsa — och nu kom åter igen det der skälmaktiga leendet — men — både stanna kvar i Stockholm och följa med er ut, det blefve så mycket bättre, så rysligt mycket bättre; du kan inte tro, hvad det blefve mycket bättre. — Hon såg upp i systemens ansigte. Elsa! Söta Elsa! Hjelp

mig mot den der otäcka, stygga Nils, som vill skilja oss åt!

Nils brast i ett muntert skratt.

— Jo, jag tackar jag! Stå nu på dig, Elsa. Var stark! Kom ihåg alla dina goda skäl, som du gaf mig der inne för att hon borde fara till Fyresta!

Det här var grymt af Nils, ty Isola hade trott, att hela motståndet kom från honom, hvilket ej alls var förhållandet, ty den gamle statsministerns sireniskt lockande ord ljödo ständigt i hans öron: »Får hon, får hon följa med? Ack, låt henne det!» Elsa deremot hade inte varit under trollkarlens inflytande och bedömde saken helt lugnt och nyktert. Det verkliga, fasta motståndet kom derföre från henne. Men hon var ej alls angelägen att hafva äran deraf.

Isola vände nu sin tårade blick upp emot systern, med oändlig förebräelse i ögonen.

— Elsa! Håller du då inte af mig det ringaste mera, efter som du kan vilja — åh, Elsa! Elsa, säg!

— Men du är ju bara sexton år, älskling. Hur kan vi då — du är ju bara ett barn ännu, alldeles omogen, och då — men hon hann ej sluta, ty Isola flög upp med ett språng och stod midt på golvet.

— Sexton år! Ja, men jag är mycket, mycket äldre än sexton år. Se på mig! Ser jag ut som ett barn! Är jag inte fullvuxen! Är *jag* omogen? jag?

Nej, i sanning! Hon såg visst inte ut som ett barn, der hon stod, under lampans sken, i hela

glansen af sin redan fullt utvecklade unga skönhet. Der voro inga skarpa kanter, inga hårda linier, inga outfyllda tomrum och magra vinklar. Allt var outsägligt mjukt, fulländadt ända till den yttersta formskönhet, som en grekisk bildhuggare någonsin kunnat skapa eller ens drömma om; fullt, men ej öfverfullt, rikt, men ej öfverlastadt, moget, men ej en dag, nej icke en enda timme öfvermoget.

— Nå, säg! ropade hon ännu en gång, utmanande, trotsigt. Kan ni kalla mig ett omoget barn?

Efter några ögonblick sade Nils litet torrt:

— Hur är det med förståndet? Är det också moget?

— Ja, hvarför skulle det inte följa med på samma gång? Jo, visst är jag förståndig, lika förständig åtminstone som alla sexton — nej (rättade hon sig), aderton års flickor — och litet till!

— Ja, vi ha nyss sett vackra bevis på den saken. — Nå, Elsa! Hon är din syster. Jag är visserligen hennes lagliga förmyndare, men jag lägger afgörandet i din hand. Du får säga, hur det ska' bli. Får hon stanna i Stockholm eller inte?

— Elsa! ropade Isola med tragisk röst och åtbörd. Svara ja! Svara ja! eller jag förlåter dig aldrig! Nej, nej! Jag menade inte det, utan söta, älskade, *älskade* lilla Elsa, säg ja! Säg ja, så ska' jag hålla af dig tusen gånger mera än jag har gjort hittills. Svara ja! Svara ja! Ja är ett så vackert ord, och nej ett så rysligt fult. Hvar har du tungan? Ack om jag kunde styra den, så att du sade ja!

Hon hade nu tagit sin syster om halsen, halft bakifrån och uppifrån, och försökte liksom att få

tag uti hennes tunga, för att tvinga den till det efterlängtrade ljudet.

Elsa skrattade, Nils skrattade, Isola skrattade, och — slutet blef så, som hvar och en kan gissa, att Isola fick sin vilja fram. Ty Elsa sade ändtligen:

— Nå i Guds namn, *ja* då! Och måtte vi inte göra orätt och skada henne.

— Hurrah! ropade Isola och kysste sin syster så häftigt och så länge, att hon inte kunde andas och fick ropa på hjälp af Nils. Och då gaf hon honom också en kyss.

— Du ska' få dig en kyss du med, du gamle Nils, ropade hon, för att du stod på min sida. Hvad sa' kungen? Frågade han efter mig också, och om jag fick bli presenterad?

— Ja, det gjorde han verkligen. Om jag kunde begripa, hur han kan ha reda på dig, ditt troll?

— Nå, och du svarade?

— Att jag skulle rådgöra med min fru. »Mycket rätt», sa' kungen, »det ska' man alltid göra.» Men så sa' han ungefär som excellensen Lagströmer: »helsa henne ifrån mig, att hon skulle göra mig ett riktigt nöje genom att säga ja. Det är gunås ganska ondt om söta unga damer här uppe»; och så sa' han något mera som, ja, som jag ska' tala om för Elsa en annan gång.

— Hvad sa' kungen, Nils? frågade Isola strängt. Svara strax!

— Jo pytt fick du veta't! Det var någonting, som alls inte vore nyttigt för dig att höra, hur mogen och förständig du än är, min lilla unge. —

Vet du, Elsa, fortfar han i samma muntra ton, det är alldeles märkvärdigt, hvad jag redan börjar känna mig statsrådsaktig, ministeriel, hörande till regeringen. Jag har visst fått »en höjere syn på tingen», liksom. Det är riktigt lustigt. I dag, i kammaren, öfverraskade jag mig flere gånger med att tycka, att hvad som sades mot regeringen var — hvad ska' jag säga — onödigt, småaktigt, sagdt bara för att göra anmärkningar, ja rent af dumt. En af mina bankkamrater, gamle ryttmästaren Bernheim, hade gjort ett häftigt anfall på en af ministrarna, stackars gamle Möllerhjelm, en snäll gubbe. När han satte sig ned, vände han sig till mig och sade helt belåten: »det der gjorde honom godt, eller hur, baron Krabbe?» — »Ja, jag vet inte», svarade jag. »Det var kanske litet för skarpt. Det är synd, att lägga sten på börda, om man kan undvika det.» Du skulle sett hur han stirrade på mig. Han trodde visst att jag blifvit vriden.

— Men, Nils, är det inte litet farligt, det der? Förlorar man inte lätt förmågan, att skilja på hvilka åsigter äro de rätta, bara för att man vill försvara personer, som man hör ihop med?

— Jo, det kan du nog ha rätt i, Elsa, svarade Nils allvarsamt. Och jag skall hafva ögat på mig sjelf i det fallet, det lofvar jag dig.

— Och du har redan varit uppe hos kungen? Skulle det inte ske högtidligt, i svart frack och hvit halsduk? Kanske uniform?

— Nej bevars! Gamle excellensen gick helt enkelt upp med mig en stund under plenum, och vi kommo in lilla vägen, utan ringaste ceremoni.

Jag finner redan, att ju högre man kommer upp i graderna, desto ledigare går allting till. — Men apropos! Vet du hvad! När vi skulle gå, tog kungen excellensen litet afsides och hviskade honom några ord i örat. Jag hörde inte hvad han sa', men de kastade begge två en blick bort på mig. Jag var litet undrande, och lyckades sedan få den snälle gubben att säga hvad det var. Kan du gissa?

— Nej, omöjligt! bröto både Elsa och Isola ut, ytterst nyfikna.

— Jo ni, mitt hår! Han tyckte det var för långt. »Tror du du kan få honom att klippa af sig de der Simson-lockarna?» behagade hans majestät i nåder utlåta sig. »Han ser ut som ett ungt lejon med lång man.» Lagströmer var rädd, att jag skulle bli ond, men jag bara skrattade och lofvade att göra kungen till viljes och gå till perukmakaren. Jag ska' göra det i dag. Men, Elsa, för tusan!

— Nå, hvad är det nu?

— Jo, hvad tror du kungen ska' säga om ditt kortklippta hufvud? Det var värre, det! En statsrådinna med hår som en emanciperad studentska!

— Det växer väl, sade Elsa lugnt. Och kan jag få uppskjuta att bli presenterad till dess det vuxit ut, så ska' jag inte bättre begära.

— Elsa! Tala inte så! sade Isola förfärad. Det kan dröja länge, det.

— Ja, inte ämnar jag nyttja löshår, så mycket är säkert. Det må gå hur som helst för resten.

När Nils skulle gå in till sig, stannade han i dörren och sade.

— Hör nu, ni två! Var så goda och kom ihåg

en sak, och det riktigt noga. Om jag hädanefter ska' kunna tala ogeneradt här hemma, och berätta för er ett och annat som är roligt, så — tysta som grafven, förstår ni? Inte ett endaste ord, inte en halfdragen ande om hvad jag berättar. För det är statssaker, förstår ni, mina små flickor, statssaker! Och skulle jag någon gång, någon endaste gång, komma på er med, att ha sqvallrat ur skolan, så få ni sedan aldrig höra ett ord, minns det! Det här säger jag särskildt till Isola, naturligtvis.

— Tackar ödmjukast, herr statsråd!

— Åhja, du behöfver en varning, min unge lilla. För resten kan vi behöfva den allihop, jag med, tillade han mera allvarsamt. Håhå, jaja! Hitills tror jag knappt, att jag egentligen har haft en hemlighet i mitt lif, ingenting, som inte hvar och en gerna kunde få höra. Och nu! Nu måste jag ständigt gå och hålla tand för tunga och tänka på, att inte vara för uppriktig. Jag har känt mig nästan som den der gamle romaren, som byggde sitt hus vid Forum Romanum så, att alla menniskor kunde se rätt in uti huset. Och när man undrade öfver det, så svarade han: »hela mitt lif är sådant, att det må gerna fritt beskådas af hvem som helst. Jag har intet att fördölja». Det är magnifikt, det der!

— Jag tycker, att det var en egenkär gammal din magnifika Kurre romare, sade Isola.

— Då förstår du inte hvad han menade, min lilla unge, det är alltihop. Men, som sagdt, var försigtiga. Och särskildt ber jag er akta er för, att säga något åt vår käre vän och släkting Auguste, som är den värsta sqvallrare och nyhetsmånglare

i hela Stockholm. Tala ni om någonting för honom, så!

— Han måste vara sjuk, Auguste, sade Elsa, eftersom han inte varit här på så länge.

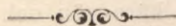
— Åhnej, han är visst inte sjuk; jag såg honom ute i dag. Nej, vi ä' just inte i hans smak, inte nog begifna på nyheter, och dessutom inte nog uppe i smöret. Nu, se'n vi ha blifvit statsråd, så ska' ni få se, att vi ha honom snart här igen. Men akta er då, som sagdt var!

— Du säger »vi ha blifvit statsråd», sade Elsa, som om vi hade blifvit det allihop, kära Nils. Det är väl ändå bara du som har blifvit det?

— Ja, vet du, jag har liksom en känsla af, att det egentligen är du, som har blifvit statsrådinna, och att jag, som en naturlig följd derutaf, har blifvit statsråd, ett slags statsrådet-gemålen. Så tyckte jag åtminstone, att både kungen och excellensen talade hela tiden.

— Så dumt! Så förfärligt dumt! Excellensen hade dig ju på sin lista, minns du inte det?

— Jo visst, svarade Nils med en grimas, men han hade dig också. Och det är min bestämda öfvertygelse, att jag aldrig kommit dit, om jag inte haft en så »möjlig» hustru — och svägerska, tillade han skrattande. Och dermed försvann han in i sitt rum, för att, som han sade, försöka att få litet nys om, hvad ett statsråd har för pligter och åligganden.

SJUNDE KAPITLET.

Den individ, som Nils Krabbe benämnt »vår käre vän och släkting Auguste», var en viss kammarjunkare vid namn Fjanten, eller rättare von Fjanten, en aflägsen släkting till flickorna Borromeo.

Kammarjunkaren von Fjanten tillhörde en gammal ätt, hvars anor stego upp mot hedenhös. Det har funnits Fjantar i alla tider och i alla länder.

Zoologiskt taladt tillhörde han familjen »Aphidæ» (uttalas Afidæ), på svenska »Bladlössen». »Bladlössen lefva parasitiskt på vissa växters rötter, blad och knoppar», står det. Detta slog in på kammarjunkaren von Fjanten till punkt och pricka.

Han var den förnämsta nyhetsjägare, quidnunc eller sqvallerkolportör i Stockholm, ypperst i sitt slag. Han bokstafligen lefde på nyheter, hvad-som-sägs med anspråk på tillförlitlighet, och tyvärr äfven hvad-som-sägs utan dylika anspråk, en slags samhällsfluga, den art af fluga, som helst, egentligen, lefver på smuts, och som smutsar ned allting hon vidrör, lemnar en fläck efter sig öfverallt der hon sutit. Ej rent af (precist) med akt och mening att

vara elak, ty han hade knappt karakter nog för att vara riktigt elak, utan snarare som en naturlig följd af, att ett visst sällskapslifs menniskor njuta af att höra elakheter, pikanta historier, andras felsteg, dumbheter och misstag, njuta deraf långt mera än af att höra godt om dem. Han var ju således ej egentligen brottslig, endast olycklig; han hade blifvit hvad han var, genom sina medmenniskors usla smak, som med obeveklig makt formade hans mjuka karakter, tryckte sin stämpel på honom och gjorde honom till hvad han var, samhällets smutsfluga. När han steg upp för att lemna ett sällskap, kunde man alltid fråga sig, hvems rykte han nu förderfvat, hvems goda namn nu mera eller mindre förstörts?

Han var kammarjunkare vid kongl. maj:ts hof, icke tjenstgörande. Om huru han blef det gick en lustig historia. Han var alldeles ovanligt ful. Kungen hade utnämnt honom till kammarjunkare på någon förnämre persons begäran, utan att någonsin hafva sett honom. Innan von Fjanten fått tillfälle att blifva presenterad för hans maj:t, såg denne vid något tillfälle von Fjanten, klädd uti sin nya uniform, och frågade genast, hvad den der förskräckligt fula karlen i kammarjunkareuniform hette. Efter erhållen upplysning stod kungen en stund och funderade. Slutligen utlät han sig: »Ja, hädanefter ska' jag be att först få se på dem, som föreslås till kammarjunkare, innan jag nämner dem. Nu kan saken inte hjälpas. Men han är ingen prydnad för mitt hof».

Nej, saken kunde inte hjälpas. August (eller Auguste, som han sjelf gerna kallade sig) var och

förblef kammarjunkare. Sådant kan ej gå tillbaka. Den som en gång blifvit kammarjunkare, han blir det för evigt. Det sitter qvar i alla tider, biter sig in och går rätt igenom honom, ja ut på andra sidan, såsom grafrost. Det är ett märke, som aldrig kan utplånas. När en af de gamle romarnes slafvar rymde, men ertappades, inbrändes i den olyckliges panna med ett glödhett jern ett stort F (Fugitivus — flykting). Det lär dock i Rom funnits läkare så skickliga, att de kunde borttaga detta märke. Detta är möjligt, om också ej troligt. Men säkert är, att den, som en gång varit oförsigtig eller olycklig nog, att blifva nämnd till kammarjunkare, han bär ett stort »K» inbrändt i sin panna, och det outplånligt. Och det sitter ej blott i pannan, detta märke. Det bränner sig in i hela hans varelse, liksom en nessusskjorta; han är sjelf på hela sin kropp, ifrån hjessan och till tåspetsen, stämplad med märket. Han är sjelf i hela sin företeelse ett helt, vandrande »stort K».

Kammarjunkaren von Fjanten var mycket ful, det var sannt, han utgjorde ingen ökning i skönhetssumman vid hofvet. Men hans fulhet var ej af det slag som kan kallas vulgärt. Han såg ej ut som en snob. Man tog honom ej för ett högarebiträde. Det var ett visst något hos honom, i hans hållning och sätt, som antydde många slägtled af den bildade klassen, allt nog, ingen skulle kunnat misstaga sig derpå. Han var gentlemanlikt ful, aristokratiskt ful.

Aristokratisk var han äfven till sina känslor och fördomar, denne numera omkring 50-åriga kam-

marjunkare, och det i så hög grad, att man knappt skulle kunna tro det, om man ej någon gång fått en inblick uti, huru otroligt fastvuxna, ja outrotliga de gamla aristokratiska fördomarna ännu äro hos en del (lyckligtvis ett fåtal) af vår aristokrati. Mer eller mindre omedvetet, men dock bestämdt, hade han den föreställningen, att vår Herre dock svårligen kan känna samma intresse för, eller hålla lika bra reda på familjen Petterson som familjen De la Gardie. Hans religion kunde aldrig lyckas frångå honom den tanken (åter igen oklart uttryckt) att en medlem af den senare släkten vid inträdet i himlen blir bättre behandlad (»mottagen med mera égard» skulle von Fjanten hafva sagt) än en af familjen Petterson. Äfven om en grefve blir dömd till helveteseld, hvilket v. F. nödtvunget erkände vara möjligt, ehuru svårfattligt (och något annat sätt att straffa en bättre karl borde verkligen kunna uttänkas), så sker det helt visst med iakttagande af lämpliga former. Petterson expedieras sannolikt helt kort med »dra' åt helvete», medan grefven på ett charmant sätt och med ett förbindligt småleende af en tjänstgörande kammarjunkare (ty det finnes helt visst sådana der med) anmodas att »intaga den för honom utsedda plats».

Allt detta må nu, som sagdt, hos honom hafva varit mer eller mindre dunkelt och ovisst. Säkert är, att kammarjunkaren von Fjanten kunde sin adelskalender från perm till perm, medan han föga eller intet kände till »släktboken», och att Elsa en gång på en bal iakttagit, att han dansade med sina släktingar efter strängt iakttagen tur, enligt

deras innehafvande ställning uti den adliga hierarkien. Han bjöd nämligen först upp en af hennes sysslingar, som var född grefvinna, derefter Elsa själf, som genom giftermål var friherrinna, och slutligen dansade han med en som var bara fröken — adelsfröken naturligtvis. Med andra slags fröknar dansade han aldrig. Det behöfver knappast sägas.

Sådan var i sina allmänna tendenser och drag kammarjunkaren Auguste von Fjanten, som, ganska riktigt, tidigt hade fått nys om den stundande utnämningen, och därför infann sig, ett par dagar efter den scen vi nyss beskrifvit, i familjen Krabbes hus, för att helsa på hos sina »kära, *kära* släktingar».

Nils var inne i förmaket hos fruntimren när han anmälde, men han gjorde en hastig reträtt.

— Jag står inte ut med den pratmakaren, sade han. Och dessutom skulle han lägga märke till, att jag har låtit klippa mitt hår, och strax sprida ut i hela staden, att, medan jag har klippt af mitt hår, så låter du Elsa ditt växa. Apropos! Synes det ännu på dig? Får jag se. Nej, inte märkbart, men jag deremot, så här rakad, ser alldeles ut som om jag nyss inmönstrat som straff-fånge på Långholmen. — Kom ihåg! Var försigtiga! Inte ett ord till Bing-bången! Men neka till utnämningen behöfver ni inte. Den är redan känd af så många.

Den lille kammarjunkaren gjorde nu sitt inträde. Han bar sin hatt i handen. Ett det allra mest förtjusande sliskiga leende hvilade öfver hans olyckligt fula ansigte med dess små, hårfattiga, upp-

vridna, rödaktiga mustascher och den flata näsan. Af munnen syntes allt för mycket, tack vare åtgården med mustaschen. Men det hade sin orsak. Någon skämtare hade en gång yttrat, att von Fjanten hade en fint skuren mun, och detta hade kommit till den lille narrens öron. Meningen var, att den var skuren som ett skarpt snitt i skinnet, ty några läppar i egentlig mening hade han icke. Det såg knappast ut att vara något kött alls emellan skinnet och tänderna, så tunna voro läpparna. Men han hade en vacker uppsättning löständer, och sannolikt skulle hans möjligen blifvande ömma maka föredraga att kyssa honom direkte på tänderna, i stället för på skinnbeklädnaden. Detta var så mycket sannolikare, som de två skinnen småningom krumpit ihop och nu mera aldrig råkades, hvadan hon endast kunde kyssa en läpp i sender.

— God dag, min allra nådigaste kusin! var hans helsning till Elsa, hvarvid han böjde sig ned och med sina tänder vidrörde den nyblifna statsrådnans hand. Porslinet kändes kallt. Elsa ryste lindrigt till och frigjorde sin hand så fort som möjligt. Derefter vände han sig mot Isola. »Och att jag också skulle bli så lycklig att träffa min förtjusande kusin Isola hemma, det var då mera än jag hade vågat vänta. Nå, men hur mår ni i dag, mina allra älskvärdaste damer?» Han såg skälmatigt sidlänges på dem. »Jag kommer naturligtvis för att få vara den allra första att gratulera, det kan ni nog förstå, eller hur?»

— Du menar till utnämningen, kan jag tro, sade Elsa mycket lugnt, i det hon bjöd honom sätta

sig. Tack. Vi ä' måttligt glada åt den, åtminstone jag. Isola tycker det ska' bli roligt att komma med.

— Nå, det är ju så naturligt! Hon är så ung! sade han och vände sitt hufvud åt Isola, mot hvilken han nu smålog med sitt mest idiotiska uttryck. Hon satt en bit derifrån och gungade i en gungstol. Auguste ansåg sig derföre kunna göra en »à part» till Elsa och sade bakom sin behagligt uppsträckta hand, »men hvad hon är *sööt*»!

Detta »hvad hon är *sööt*» var ett stående uttryck hos von Fjanten. Det hade gjort honom ryktbar, och detta var sannerligen icke underligt. Ty inga ord, i något språk, kunna gifva en föreställning om huru han utsade det. Den, som ej någonsin varit i tillfälle att få höra von Fjanten säga om en qvinna »hvad hon ä' *sööt*», den hade gått miste om en stor njutning, så utsägligt löjligt var det i sin faddhet, tillgjordhet och sliskighet.

Han sade orden alltid på samma sätt. Man kunde räkna på von Fjanten. Först kom det ljufva småleendet och hufvudet lades sakta på sned. Vid ordet »hon» höjdes de matta, uttryckslösa ögonen mot himlen, för att vid ordet »*sööt*», uttaladt med en röst som trotsar all beskrifning, åter beslöjas af de långsamt sänkta ögonlocken, och en utsäglig sällhetsextas var derefter det tillstånd, i hvilket han under några ögonblick tycktes befinna sig.

Men snart började han åter prata.

— Jo, jag fick verkligen höra det — ja, jag säger inte af hvem — jag är ju lierad med så många

— men det är för resten långt ifrån allmänt känt ännu. Några få bara. Högst få. Men det kan jag säga er, mina älskvärdaste kusiner, att öfverallt der det är känt, — i högre kretsar, ministeriella och sådana, som höra till hofvet, — så har utnämningen helsats med bifall, stort bifall. Jag ska' nämligen säga er (här sänkte han rösten och talade diplomatiskt hviskande), i största förtroende naturligtvis, att man ansåg ministären vara, ja, hvad ska' jag välja för uttryck, litet svag, färglös, litet i behof af förstärkning, af nytt blod, och isynnerhet, om det var möjligt, af godt blod, ni förstår, blått blod, inte sannt? Jag ska' säga uppriktigt, de nuvarande ministrarna, ja, de ä' ju mycket hederliga, välmenande menniskor, men inte ä' de några som jag skulle vilja kalla statsmän, inte. Och om Sveriges gamla konungarikes riksråd nödvändigt ska' fyllas med alla möjliga slags roturierer (så här talar jag ju bara med några få af »des nôtres»), så ska' det väl åtminstone i Herrans namn vara — vara — snillen, högst framstående personer, och inte beskedliga medelmåttor, så som nu för tiden sker, — ja, men ser ni, mina damer, det har verkligen kommit derhän, att hans maj:t nu knappt törs ta en karl med ett godt namn, om han än ä' aldrig så framstående, för då blir det ju genast ett skrik sådant, att man mister öronen. Och dess värre fattas det vederbörande courage att stå emot pöbelpressens tyggelösa skrik. Det är förfärligt i hvilka anarkistiska tider vi lefva, det ska' jag säga er, mina kära kusiner. Jag vill visst inte skrämma er, men — det bär sig nog inte länge. Snart är det slut på mo-

narkien, lagar, ordning, samhälle, religion — alltihop, om de få hålla på som de nu göra.

— Nå, men tror du då inte, att det blir skrik om Nils' utnämning, Auguste, för att han är baron? frågade Elsa, för att säga något.

— Åhnej — nej — ja, det vill säga, nog blir det litet skrik alltid. Men se, kusin Nils är ju liberal, som det heter, ja jag tror nästan — bli inte onda på mig, mina söta kusiner —, han har till och med ansetts vara en liten, liten smula röd, ja rent af röd. Men (skyndade han nu att tillägga i tröstande ton) det är inte så farligt. En friherre Krabbe till Krabbenäs blir aldrig en samhällsomstörtare, det har jag sagt till alla som anfallit honom — för jag nekar inte till, att jag ibland har fått ta honom i försvar, isynnerhet nu, se'n det blifvit känt.

— Det var alldeles ovanligt snällt af dig, kusin Auguste, sade Elsa; tycker du inte det också, Isola? Isola satt hela tiden tyst och gungade, med ögonen stadigt fästade på von Fjanten, i afvaktan på roligare ämnen. Hon nickade nu blott och svarade helt kort: »Jo, mycket snällt».

— Åhja, svarade han blygsamt, man ska' väl försvara sina släktingar och vänner. Och dessutom säger jag — vet ni hvad jag alltid säger, och alltid kommer att säga, om den här utnämningen?

— Nej?

— Jo, jag säger — till mina politiska vänner, förstår ni —, att om kungen, om hans allernådigaste maj:t anser baron Krabbe passa till sin rådgifvare, så ämnar åtminstone inte jag sätta mig emot det. Jag tror det blir bra, säger jag.

Elsa vågade inte svara, ty då hade hon brustit i skratt, och han fortfor:

Som sagdt, det behöfves nytt och godt blod i den här gamla ministären. Se bara hvad de ha att komma med! Först ska' vi ta gubben Lagströmer, efter som han ju hetes vara den främste, men alla menniskor veta ju, att han rakt ingenting betyder, att ingen bryr sig om antingen han säger ja eller nej. En aktningsvärd gammal man, »je le veux bien», och en routinerad embetsman, det nekar jag inte till. Man bör vara rättvis. Men — statsman! O, I mina gudar! Inga högre vyer, ingen ledande, styrande hand. En s. k. förrättningsminister, som sköter de löpande ärendena ganska bra, till dess den verkliga kapaciteten blir funnen, men som, det minsta det gäller, så — ack nej, och så är mannen ju gammal, utsliten, utlevad, nästan slö. Han hvarken hör eller ser, säger man mig. Har ni inte hört detsamma? Rent betydelselös?

— Nej, jag visste verkligen inte, att han var en så förskräcklig gammal nolla, sade Elsa, som tänkte på, hur han hade öfvervunnit och tjugat hennes starke man. Nå, ä' de andra lika skrala?

— De flesta, ja. Vi ska' ta och gå igenom dem, om det roar er.

— Ja, t. ex. utrikesministern, baron Raaben, hvad säger du om honom, käre Auguste?

— Tja! Hvad ska' jag säga? En beskedlig karl. Det vill jag visst inte neka till. Men — om han bara hade något minne!

— Hvad menar du?

— Minne för personer! Minne för ansigten och

namn. Det är det enda en svensk utrikesminister behöfver ha, det, och så att vara utaf en så gammal ätt, att de här utländingarna, de här sturska utländska diplomaterna kunna ha någon den ringaste respekt för honom. Det har, dess värre, inte Raaben. Farfadern kom in från Tyskland och var högare i Göteborg. Nu står det »tysk ätt» i adelskalendern. Åhja, nog ä' ätten tysk alltid, om det hjälper. Den här har sina sidor, det nekar jag inte. Han är qvick. Men han minns inte hvad de heta allihop, de och deras hustrur och deras döttrar, knähundar och guvernanter, så som en utrikesminister måste göra, och derföre begår han ibland de förskräckligaste blundrar. Vet ni t. ex. hvad som hände här om dagen vid en middag hos honom sjelf, i utrikesministerhotellet?

— Nej, sade Elsa likgiltigt. Men Isola spetsade öronen.

— Jo, kära ni! Kan man tänka sig någonting så tokigt! Han tog miste på franska ministrerns och belgiska ministrerns fruar, madame Barin och baronessan van der Smissen. Begge ministrarna va' nyss hitkomna, och excellensen Raaben hade bara som hastigast blifvit presenterad för fruarna. Han tog madame Barin, som tillhör en splitter ny, rysligt sträng fransysk reformert bankirfamilj, för att vara den ganska — hm-hm — hur ska' jag säga — fri-fria baronessan van der Smissen, som tillhör en af de äldsta familjerna i Belgien, och det vill säga mycket, det, och han underhöll madame Barin hela middagen med de skabrösaste anekdoter och religionsfiendtliga sarkasmer man kan tänka sig, utan

att ens märka, att hon blef allt surare och surare. Madame Barin bad sin man klaga hos kungen, säger man — men saken arrangerades. Ja, och en gång visste han inte, att italienska ministerns fru, markisinnan del Peglio, inte har några barn, se'n hennes lilla enda dotter dog, utan bara en liten hvit silkespudal till knähund, och Raaben talade med förtjusning om hennes hänförande lilla dotter Bianca, »vostra figlia bellissima e deliciosissima», som han sa'. Hunden heter Bianca. Hon visste inte, om hon skulle gråta eller skratta, stackars menniska, och, vet ni, det undrar jag verkligen inte på.

Eljest är han en karl med godt hufvud, om han bara inte vore så lat, och orkade läsa skrifvet. Han lär knappast läsa igenom våra ministrars despescher från de utländska hofven, har man berättat mig.

Men han spelar fortepiano briljant, är präktig i societetsspektakel, är förnäamt gift och lär spela vira alldeles utmärkt. Jag hör inte till hans parti, så att jag inte kan säga, om det är sannt.

På detta sätt fortsatte von Fjanten genom hela statsrådslistan, bådemed dem sjelfva och deras hustrur, stackars menniskor. Det fanns inte mycket kvar af dem när han slutat, annat än spridda trasor af förstörda reputationer. Elsa ryste när hon tänkte på, att hennes stackars Nils och hon sjelf snart skulle bli utsatta för samma slags giftbespotning ifrån denna och likartade samhällsspyflugors munnar. Och hon erfor också en ohygglig känsla af svaghet då hon kände att, hur mycket hon än försökte att streta emot, att sätta sig till motvärn, att

ej tro hvad han sade, så blef det ändå något kvar af allt det gemena han berättade. Hon visste ju, att det var osannt, och ändå gjorde det sin verkan. Något deraf kunde ju möjligen vara sannt, litet, litet grand. Ty inte var det väl möjligt, att alltsammans kunde vara påhittadt? Så förfärligt elaka kunde väl människor ändå inte vara? Öfverdrifva, ja, men rent af fabricera? Nej! Hon hade ej ännu lärt känna, huru det går till i stora världen, staccars liten.

Och för öfrigt *var* icke allting osannt, som han berättade. En del var verkligen riktigt sannt, en del ren dikt, men det mesta var blandad dikt och sanning, en slags ragoût, fricassée, men alltihop mycket aptitliga anrättningar och oändligt fängslande för en ung flicka sådan som Isola. Hon satt och slukade allt som han berättade om damerna ur högsta societeten, hur det går till vid hofbalerna, om presentationen för drottningen och de öfriga kungl. damerna, om hofdrägten, hofärmar och släp m. m. m. i oändlighet.

Han beskref, i det han mer och mer uteslutande vände sig till den yngre systemen, hur det går till vid en stor hofbal, hvilka damer bli dit bjudna, somliga såsom varande presenterade — de utgöra hoffamiljens döttrar, så att säga —, andra för att deras män äro ledamöter af riksdagens första kammare, och sådana ha förklarats innehafva öfverstes rang. Deras hustrur äro sålunda goda nog att få umgås med de kungliga. Men därför visst icke presenterade! Åhnej, jag tackar! Långt derifrån! Hvita klädningar naturligtvis, efter som inga andra

färger än hvitt och svart få nyttjas vid hofvet — inte ett rosafärgadt band en gång — hvita klädningar, men — inga släp naturligtvis, och inga hofärmar. Inte på några vilkor.

Den oskyldiga lilla Isola hade aldrig hört talas om denna åtskilnad.

— Menar kusin att inte alla damer som ä' bjudna till slottet få nyttja släp? sade hon.

— Släp!? Släp! När man inte är presenterad!! utbrast den lille kammarjunkaren, med fasa vid en sådan tanke. Nej, gudskelof! tillade han andäktigt. Så långt ä' vi inte komna ännu! Visst ha vi kommit långt i anarki och tygellöshet, men *någon-ting* finns det ännu kvar af hvad som alltid hållits högt och heligt.

Hvit dräkt få de nyttja, ja d. v. s. svart för icke dansande, siden eller sammet. Men inte hofärmar och inte släp, inte på några vilkor! *Aldrig!* Ha ni inte hört hur de kallas, de der stackarna, fortfor han, de der utan släp?

— Nej. Kallas? Ha de något särskildt namn, de der stackarna, som du kallar dem, sade Elsa skrattande.

— Ja, inte officiellt naturligtvis, men det nyttjas allmänt bland oss der uppe åtminstone. Jo, »påfoglar utan stjertar». Hvad säger ni om det? Är det inte qvickt, säg? »Påfoglar utan stjertar!» Precist så se de ut, när man har stått och sett en hel rad presenterade damer gå långsamt och graciöst förbi med sina släp, och så kommer en trippande som är utan; då tänker man strax på en påfogel

utan stjert. Det var för resten Spjufvenfelt som hittade på namnet, säger man. Och det är en rolig historia, det med.

Det fanns för några år sedan en öfverste, jag tror han hette Broms, utaf en hederlig gammal svensk släkt, men så ofrälse som möjligt, ful och grof karl, med simpelt ansigte och bondaktigt, men inställsamt sätt. Falsk och giftig tunga lär han haft också. Han hade blifvit stor favorit hos kungen med smicker och sådant der, ni vet, den der Broms, och till slut ville han nödvändigt få sin hustru, en liten simpel bourgeoise, bjuden till hofvet. Kungen samtyckte och sa' åt förste hofmarskalken att låta bjuda henne. Men så fann den stackars Bromsen, att hans hustru inte fick ha släp, naturligtvis derföre, att hon inte var presenterad. Han bad kungen, men vid den saken, vid släpet, kunde sjelfva kungen ingenting göra. Det hade ju varit en hel revolution.

Nå, han fick nöja sig, och nästa stora hofbal var öfverstinnan Broms inbjuden och kom der, spatserande emellan de ofantliga långa raderna af herrar genom stora galavåningen bortåt hvita hafvet.

Då, kära ni, hände det, att Broms, som nöjd och belåten kommer dragande med sin lilla fula, men rika grosshandlaredotter, får höra någon, som litet för högt hviskar: »ännu en sådan der stackars påfogel, som har tappat stjerten! Hvad de se ynkliga ut, de der!» eller något sådant der uttryck. Han hade inte roligt den der qvällen, stackars öfverste Broms; och nästa dag var han hos kungen och beklagade sig, ja han lär rent af ha gråtit och tju-

tit och varit alldeles utom sig. Ja, kungen är ju så beskedlig, han var färdig att göra hvad som helst för att få sin käre Broms glad igen, och han till och med lofvade att tala vid excellensen Lagströmer om det gick an att adla Bromsen!

— Att adla en karl för att hans hustru ska få nyttja släp!

— Ja, ni! Tänk er! Men då lär verklingen den der gamle Lagströmer ha skött sig någorlunda bra. Han lär ha svarat på det allra artigaste och charmantaste sätt i världen: »Ers maj:t. Jag har mig inte bekant, hvad öfverste Broms kan ha gjort, som skulle kunna komma under grundlagens uttryck i 37 § reg.-formen: 'män, som genom trohet, tapperhet och dygd, lärdom och nitiska tjenester gjort sig af konungen och riket synnerligen förtjente'. Ers maj:t vet det säkert bättre än jag, efter som öfverste Broms har nåden, att vara adjutant hos ers maj:t. Ers maj:t har adlat en dristig sjöofficer, som kringseglat Asien, baroniserat den som uppgjort planen till kringseglingen och medföljt densamma, samt likaledes adlat och baroniserat en man, som, sittande hemma i sitt rum, deltagit uti denna djurfva färd genom att sätta sitt namn under en stor anvisning på banken. Jag vill inte fördölja för ers maj:t, att denna sista nobilisering och baronisering af allmänheten betraktades såsom snarare föranledd af förtjenster af merkantil art, än om konungen och fosterlandet, och såsom ådagaläggande, att en rik man här kan köpa sig adelskap genom att hyra ett skepp, likasom i Italien genom att donera ett kloster. Och jag kan

bara säga, att jag för min del saknar anledning, att anse öfverste Broms hafva, vare sig på det ena eller andra sättet, gjort sig förtjent af adelskap, och jag nödgas därför underdånigast afråda ers maj:t ifrån att förläna honom adligt stånd.»

Bromsen blef inte adlad, och öfverstinnan Broms är fortfarande en liten ovanligt ful påfogel utan stjert.

Men min lilla charmanta kusin Isola ser så allvarsam ut? Sörjer hon kanske öfver den stackars fru Broms' hårda öde?

— Nej, jag bryr mig visst inte om fru Broms. Jag vet inte hvad hon hade på hofvet att göra.

— Rätt taladt, min nådiga kusin! Nå, men hvad var det då?

— Jo, jag sitter och tänker på, hvad kusin Auguste sa' om att inga färger få nyttjas på hofvet, inte ett rosafärgadt band en gång, bara hvitt?

— Bara hvitt! c'est de rigueur, çà! eller svart, för icke dansande.

— Ja, men hvarföre?

— Hvarföre? Ja, jag vet verkligen inte. Det har alltid varit så, tror jag. Det är befaldt, det är föreskrifvet, det — det — det är så. Det måste vara så.

— Jag tycker det är dumt, sade Isola. Hvitt utan andra färger klär mig inte, tillade hon eftertänksamt. Det är väl inte så farligt, om man sätter dit en garnering och tar ett bredt blått sidenband, tänker jag, eller hur? Det tänker väl ingen på ibland så mycket folk?

Kammarjunkaren von Fjanten stelnade af fasa.

— Sätta dit —! Sätta dit — en garnering! Ett bredt blått band!! För Guds skull, tala inte så, kusin Isola! Det är riktigt rysligt! Kusin har då inte hört talas om den högst pikanta lilla episod, som nyligen inträffade på en slottsbal? Det var verkligen en gång en ung statsrådinna, en ofrälse, det behöfver jag inte säga, som nyss hade blifvit presenterad som statsrådinna (de utgöra undantag) och kom på sin första hofbal med skära garneringar öfver hela klädningen! Hon hade inte haft nog mycket vanligt savoir vivre att fråga sig för om sådant. Tänk! skära garneringar, ja och dito bandrosetter öfver hela klädningen! Har ni någonsin tänkt er någonting sådant! Bandrosetter! skära bandrosetter!!! på stor hofbal!

— Nå? Men hände det någonting så förskräckligt då?

— Nej, gudskelof! Det hände ingenting! Men det kunde ha händt, och det var förskräckligt nära. Just som hon, nöjd och belåten, kom seglande in genom våningen, och nästan hade hunnit fram till det kungliga rummet, så rusade några hofdamer fram och hejdade henne. Ett ögonblick till, och det hade varit för sent! Man rent af fasar vid tanken på hvad som skulle händt! Kulörta garneringar!! och bandrosetter!

— Nå, men hur gick det sedan? Fick hon fara hem igen?

— Nej. Man förde in henne, nästan med våld, påstås det, direkte i toalettrummet, och der togs det till saxar och sprättknifvar, och allt hvad skärt hette sprättades och klipptes bort, så det inte fanns

en skär tråd kvar. Sedan fick hon komma in hos deras majestäter. Katastrofen hade blifvit förhindrad. Men det var riktigt hemskt nära; riktigt hemskt. Men hvad kan man inte vänta sig, när man tar folk till statsråd, hvars hustrur ä' små guvernanter och boklädsmamseller och — ja ändå värre ibland. Vänta, ska' ni få höra! Statsrådinnan Rhevillius, om henne har jag hört sägas — — — — —

I denna stil fortfor samtalet länge, och när kammarjunkaren von Fjanten ändtligen tog afsked, var han vänlig nog att afgifva ett frivilligt löfte, att vara en faderlig vän vid sina charmanta kusiners inträde i den för dem obekanta men tjusande stora verlden, och gifva dem hela den oskattbara fördelen af sin oerhörda erfarenhet och verldsvana. Han afgaf detta löfte med nästan djup rörelse, och lade alls ej märke till, att det mottogs temligen kallt af de två unga damerna, fastän de vänligt tackade, d. v. s. egentligen Elsa. Isola satte sin vackra lilla näsa högt i vädret.

ÅTTONDE KAPITLET.

Finne i sitt arbetsrum lade Nils märke till, att rösterna tystnat i förmaket. Han tittade försigtigt ut. De två systrarna voro ensamma.

— Är spyflugan borta?

— Ja, gudskelof, svarade Elsa.

— Nå?

— Jo, här omkring oss ligga alla statsråden sönderslagna, plockade i bitar, inte värda ett enda öre någon af dem. Och deras hustrur sedan! Ja, ju mindre vi tala om dem, desto bättre! För jag tro kusin Auguste, så ä' mina blifvande kamratfruar ett kuriöst sällskap. Jag är rädd, att du tagit plats i en skral ministär, min stackars Nils. Är det för sent att säga återbud ännu?

— Jag är rädd för det, svarade Nils skrattande. Dessutom har jag redan trädt i tienstgöring.

— Hvad vill det säga? Du är ju inte ens utnämnd ännu.

— Det betyder ingenting. Hör på, ska' ni få höra någonting roligt! Excellensen nämnde i går, att det var ett par tre frågor, som snart ska' komma

för i statsrådet, innan de föreläggas riksdagen, bland annat arbetareförsäkringsfrågan, skatteregleringskomiténs betänkande med dithörande och — en till, jag minns inte hvilken. Han frågade, om jag hade lust att börja sätta mig in uti dem, och erbjöd sig i så fall, att skicka mig litet dithörande handlingar och litteratur. Jag tackade ödmjukast.

— Det var ju bra snällt af honom. Eller hur?

— Javisst, mycket snällt. Ofantligt snällt!

— Nå? Har han inte hållit sitt ord?

— Jo, det har han visst! Han har hållit sitt ord som en bra karl, det kan ingen neka till, som inte har orimliga pretentioner, svarade Nils. Kom, så ska' ni få se.

De följde honom till dörren, men längre kommo de ej, ty vägen fram till skrifbordet var spärrad. Hela golvet var uppfyllt med den ena högen af stora packor efter den andra af den sortens böcker, hvilka hvar och en känner så väl igen på långt håll, som en gång råkat ut för dem: komitébetänkanden, riksdagens kamrars protokoll, utskottsbetänkanden, vederbörande myndigheters utlåtanden, kongl. maj:ts nåd. propositioner med anledning af allt det redan nämnda, riksdagens protokoll i sammanhang dermed o. s. v., o. s. v. i oändlighet. Golf, stolar och bord voro uppfyllda.

Nils klef öfver och emellan packorna fram till sin skrifplats och satte sig. Der vände han sig om och såg muntert tillbaka på de två häpna systrarna vid dörren.

— Men, kära Nils, det är ju ett helt hästlass!

— Ja, väl två! Sofie, Marie och portvakten ha hållit på att bära i en halftimmes tid, medan ni ha sutit och pratat med Auguste.

— Och när ska' du kunna det der alltihop?

— Hans excellens var god nog att säga, att jag inte behöfde arbeta ihjäl mig. Den ena frågan blir inte föredragen förr än om onsdag, d. v. s. nära en vecka ännu, de andra två får jag hela 14 dagar på mig för att »titta igenom». »Hela 14 dagar!» Det är ett års galerslafsarbete minst! Han såg sig omkring på högarna med en tragisk blick. Dessutom är han vänlig nog att — vänta ska' ni få höra — nej, stå kvar, det är inte värdt att försöka att komma fram! — jo, han skrifver mig ett litet artigt bref, i hvilket han säger så här: »De af mig utlofvade officiela handlingarna rörande dessa trenne frågor följa härmed. Dessutom tar jag mig friheten öfversända en liten förteckning å några författare, som behandlat samma ämnen, särskilt progressiv beskattning och arbetareförsäkring. Jag håller dock för högst sannolikt, att herr baron redan sedan länge tillbaka är bekant med alla dessa författare och anhåller i hvarje händelse om ursäkt för hvad jag fördristat mig göra» o. s. v. — Sedan länge tillbaka! Han talar som om jag hade börjat studera skattefrågor medan jag ännu gick i kolt, den der gamle lurifaxen. Ja, här är den »lilla förteckningen». En, två, tre, fyra — 16 författare!

— Känner du till några af dem förut?

— Ja, 4 har jag tittat i, 3, nej 4 har jag hört namnen på, alla de andra ä' tyvärr af mig oupp-
täckta stjernor.

— Men vet du hvad, Nils? Kusin Auguste berättade nyss, att utrikesministern inte ens alltid läser igenom depescherna från våra ministrar utomlands. Då behöfver väl inte du —

— Ah! Kusin Auguste! Han vet visst hvad utrikesministern läser eller inte läser! Nej, gå nu! Drag till dörren och lemna mig ensam i mitt elände. O, Cincinnatus! hvarföre blef du inte kvar vid din plog! — Jag kan undra hvad det är bäst att börja med, jag? (Han såg sig omkring på sina högar med en skämtsamt tragisk min.) Jo, det är just roligt att vara statsråd!

— Men jag kan ändå inte förstå, höll Elsa uti sig, hur det kan vara en sådan förfärligt stor skillnad emellan, hvad du förut måste läsa som riksdagsman och hvad du nu måste läsa som statsråd? Begge två, både regeringen och riksdagen, ska' ju behandla samma frågor, den ena först och den andra sedan?

— Ja, det är sannt.

— Nå? Då måste väl en riksdagsman läsa precist detsamma som en minister?

— Nej, nej! Du har rätt, att en riksdagsman också får en hel mängd papper i de flesta frågor, något från utskottet, och ändå mera när det kommer någon fråga, som regeringen framlägger för riksdagen. Utskottsledamöterna få mera än de andra. Men allt det der är som ett intet emot hvad statsrådsledamöterna måste dra' igenom, innan de besluta sig uti en fråga. De måste naturligtvis läsa igenom, ha reda på allt, ja, rent af på *allt*, som finnes sagdt och skrifvet i saken, innan de råda kun-

gen. De ha ju för det första hela ansvaret och för det andra stå de der med skammen, om någon upplysning lemnas under diskussionen, som de ej vetat af. Jag känner skilnaden redan, så ny jag än är. Som riksdagsman! Ack, så lugnt det var! Man tog reda på så mycket man hann med, och se'n fick det vara bra. Det var ju så många, som höllo på med frågorna. Hvad den ena gjorde, behöfde den andra inte göra, tyckte man ibland. Man litade på hvarandra. Jag arbetade så pass som jag kunde och kände inte mitt samvete gnaga mig, när jag inte kunde hinna med allting. Ja, om jag ska' bekänna sanningen, så hade jag kommit öfverens om en liten arbetsfördelning med ett par tre utaf mina kamrater, sådana som hade samma åsigtter i de flesta frågor som jag. En af oss drog igenom allt som hörde till den ena frågan, den andre tog en annan, t. ex. en kongl. proposition, den tredje en motion, och så der vidare. Och sedan refererade man för hvarandra, helt kort, hvad som fanns i papperen. Ibland hann man inte ens med något referat, utan fick lita på hvarandra och rösta som de gjorde. »Jag tar den kongl. propositionen, fastän utskottet har afstyrkt.» »Jag tror vi göra rättast i att gå med reservanterna.» Det fick ofta vara nog, tyvärr. Jag skäms. Men så gör nog en hel mängd, ja, många rösta i flock med de ledande particheferna, utan att riktigt veta hvad som står i utlåtandet, om det är långt. Och jag kände det, som sagdt, inte som orätt. Det tycktes mig vara rent omöjligt, att hinna med hela flödet utaf papper. Men nu! — Det är någonting du vill säga?

— Jag vet inte om jag törs, sade Elsa. Du tycker visst jag är rysligt otäck.

— Gå på bara!

— Jo, sade Elsa långsamt, i det hon skälmskt sneglade på honom, för att iakttaga verkan af sina ord, skulle du inte kunna — kunna arrangera en sådan der — arbetsfördelning nu också? Med någon af de andra statsråden, menar jag? Någon som — som hinner med mycket, och som tycker det är roligt att läsa betänkanden och sådant der. Statsrådet Trübner t. ex. Hvad är det han är?

— Konsultativt.

— Ja. Skulle inte han passa? Auguste sa', att han var en riktig arbetsmyra, konseljens uppslagslexikon, sa' han, så bra har han reda på allt hvad som har händt. Nog kan du lita på honom alltid, säg, Nils lilla? Jag är så förfärligt rädd, att du ska' arbeta ihjäl dig.

Nils satt tyst och tänkte. Han hade sjunkit ihop uti sin skrifbordsstol och höll hufvudet lutadt mot ena handen.

— Ja, naturligtvis måste jag göra som du säger, i början åtminstone, till dess jag kommit mera in i frågorna. Om det nu blir Trübner eller någon annan, så nog måste jag lita på andras omdöme, innan jag har reda på sakerna. Men hur länge kan det gå på det sättet, tror du, hustru min? Hur länge blir jag nöjd med, att få mina åsigter på det der sättet klappade och klara ur en annans mun? Och hur länge kan jag anse det rätt, att råda kungen så som en annan råder, i stället för som

jag sjelf råder? Ty så blir ju det der sättet som du talar om, inte sannt?

Elsa hängde hufvudet.

— Jo, kanske. Men du *kan* ju inte hinna.

— Och så ska' du komma ihåg hur det går till, fortfor Nils. Det har jag redan sett, och det kan hela riksdagen se. När någon fråga är före i plenum, som regeringen har skickat till riksdagen, eller särskilt är intresserad af, så fördelas statsråden emellan de två kamrarna, några i den ena och några i den andra, allt efter som de bäst passa och ha bäst reda på den fråga, som ska' debatteras. Jag gissar, att det är den gamle excellensen som gör fördelningen, men det vet jag inte. Ibland faller det af sig sjelf, när det är någon fråga, som särskilt rör ett departement, att departementschefen skall vara der och försvara sig.

Nå. Tänk dig nu, att den der gamle arbetsbasen eller rättaren Lagströmer har »ställt ut» sitt folk och sagt till mig på sitt charmanta sätt: »det blir nog en het dust för oss i dag, tänker jag. Herr baron skulle väl inte vilja ta plats (du vet, att statsråden få tala i begge kamrarna, men bara rösta der de äro valda till riksdagsmän) taga plats i första kammaren och försvara oss der? Baron känner så väl alla sina gamla kamrater i första kammaren». »Ja, som ers excellens önskar», svarar jag, och tänker inom mig: »nog känner jag mina gamla kamrater, alltid, och inte ä' de så fasligt trefliga heller, det vet jag också, det vill säga att ha *emot* sig. Eljest, och på en glad middag, ä' de de trefligaste kurrar i verlden. Men fastän jag mycket

väl känner kamraterna, så är det en sak till, som jag ändå mera skulle ha behof utaf att känna, och det är den fråga, som nu ska' debatteras, en ovanligt svår och invecklad fråga till på köpet, som jag ännu inte har hunnit sätta mig in uti ordentligt på långt när.»

Nå, jag yttrar mina farhågor, och excellensen säger, att han sjelf blir qvar i första kammaren, en stund åtminstone, och så är der Robbs och Rhevillius och Skragge, vi ä' ju fem stycken, och vi ska' väl hjälpas åt, säger hans excellens leende. »Nå, tänker jag, då vet jag en som ska' minnas ordspråket: 'tala är silfver, men tiga är guld'.»

Debatten börjar och fortgår ett par timmar. Det går hett till, men vi stå oss bra. Både Lagströmer, Robbs och Rhevillius ha varit i elden och kommit ut igen med heder. Men sedan ha de två fått gå upp i medkammaren, der någonting oväntadt och förargligt inträffat. Excellensen, sjöministern och jag ä' qvar i första kammaren. Då kommer en notarie och sticker en biljett i handen på excellensen. Han läser, lutar sig öfver och hviskar till mig: »jag måste titta upp till kungen på en liten stund. Men jag hoppas vara snart tillbaka.» Jag har lust att ropa som Leporello i Don Juan: »ack, hans nåd! ack, hans nåd! Lemna inte mig i sticket!» och hålla excellensen qvar i rockskörtet. Men det går inte an. Jag ser mig om efter Skragge. Jo, han är qvar. Han är mig trogen, den tappre mannen. Men en förfärlig tanke fattar mig. Jag flyttar mig intill honom och säger: »Amiralen är väl god nog att svara, *ifall* det

skulle behövas, ty jag är ledsen att säga —» Jag!! säger amiralen. Jag begriper inte ett knytt utaf allt det här, och har för resten inte hört på ett ord sedan den der muntergöken Casparsson fick oss alla att skratta nyss. Nej, för tusan! Baron, som är läskarl och civil, baron reder sig nog. För resten *går* jag nu. Adjö!»

Ser du situationen för dig, Elsa? Ser du din stackars make?

— Åh, strunt! Jag är inte rädd. Du reder dig nog, som du har gjort ofta förut. Jag tror på min gubbe, jag.

— Men, min lilla kära Elsa, förstår du då inte hvori skillnaden ligger mellan då och nu? Då var jag en enskild riksdagsman. Jag kunde tala eller inte tala, precis som jag ville. Och jag lät min-sann vackert bli att tala, när jag inte hade reda på frågan. Jag satt och såg ut, som om jag förstod hela saken i grund. Om jag vågat yttra ett enda ord, så hade hela kammaren genast märkt, att jag inte begrep ett dyft. Så kunde jag göra då, i min fria, lyckliga tid. Men nu *måste* jag ju tala, när jag sitter der ensam på statsrådsbänken (sedan den usle Skraggen, må Gud förlåta honom! smugit sig bort), i fall det göres något direkt anfall på regeringen. Jag har att välja mellan, att hela kammaren undrar, hvarför jag inte begär ordet och svarar på anfallet, och att stiga upp och tala som en åsna, och bli utskrattad. Trefligt val!

Ack, jag har ju sjelf sett det der! Jag har ofta sett en stackars minister försöka att svara i en fråga, som han inte kände noga till, och bli så för-

färligt illa tilltygad, sett honom visa kammaren, att han inte hade det allra ringaste reda på hela den föregående gången utaf ärendet, sett honom under kammarens skratt få sig en sådan ryslig tilltvålning, att jag skulle gått ut och hängt mig i tamburen, om jag varit han. — Ja, så kommer det att gå med mig också, det förutser jag. »Medan jag var herre till Fågelvik, då var jag både mäktig och rik, men sedan jag blef statsråd i Svea land, så blef jag en stackars odugelig man.» Ack, jag arme dräng! Men gå nu! gå nu! Lemna mig allena i mitt elände. Drag till dörren!»

Elsa smålog och gick. Hon trodde inte, att det var fullt så färligt, som det lät, med hennes kloke och skicklige man. Han skulle nog reda sig.

NIONDE KAPITLET.

¶ sola hade länge sedan gått tillbaka till förmaket, och hon framkastade nu den frågan, huruvida det ej vore skäl, att börja tänka på toilett-bestyr?

— Nils har nog mycket att göra, det tror jag, sade hon muntert, men hvad är det emot hvad vi ha? Sötaste Elsa min, tycker du inte, att vi borde gå ut litet grand i bodarna och se hvad som finns? Vi ha ju rakt ingenting att ta på oss! Tänk om det kommer en bjudning! Ack, låt oss gå!

— I dag, menar du?

— Ja! — och med ett bedjande uttryck — nu strax! Åh, kom! Det ska' bli så förfärligt roligt att få gå i bodarna med rysligt godt om pengar i fickan. I de allra bästa bodarna — inte sådana der billiga — usch!

— Rysligt godt om pengar, säger du?

— Ja visst! Hörde du inte hvad Nils sa'? Att vi få göra af med hela hans statsrådslön på sådant, som är en följd af hans nya ställning. Han vill inte vinna någonting på att vara statsråd, sa' han. Hur stor lön är det han får?

— Tolf tusen kronor, tror jag.

— Det var förfärligt. Det kan vi inte göra af med på toiletter. Kan vi det, tror du, Elsa?

— Nej, visst inte. Men det ska' räcka till mycket annat med, kära du. Nils har gjort upp om att flytta ned i andra våningen, som kostar 2,500 kronor, och den ska' möbleras. Det blir mycket pengar, det. Och så måste vi ju sjelfva troligtvis ha bjudningar, middagar och supéer (med en suck).

— Och baler, Elsa! Lofva mig, att vi snart få ge en stor, förtjusande bal! Ack, säg! Du ska' få se, att våra tolf tusen komma att räcka till allt möjligt roligt.

Elsa skrattade och de gjorde sig i ordning till att »gå i bodarna». —

Isola hade talat om statsrådslönen alldeles som vore det en gemensam inkomst för dem alla tre. Och den äldre, gifta system tycktes finna detta helt naturligt, så vana voro de att njuta af allting tillsammans, att anse hvad den ena hade äfven vara den andras.

Isola var egentligen hvad man kan kalla i hennes ställning en fattig flicka. Hon och hennes syster egde tillsammans det gamla fädernegodset Fyresta, en egendom, som förut ansågs vara värd omkring tvåhundra tusen kronor, men under nuvarande dåliga konjunkturen för landtbruk ofta icke gaf mera än en temligen låg ränta på 100,000 kronor. Ett par tusen kronor om året hvardera kunde systrarna således möjligen anses hafva, men dermed skulle de också underhålla sin gamla faster.

Den gamla damen kostade dock icke mycket, det måste erkännas, der hemma på Fyresta.

Det var ungefär på samma sätt med Krabbenäs som med Fyresta. Begge egendomarna sköttes af Nils Krabbe och sköttes mycket väl. De kunde dock troligen hafva inbragt dubbelt så mycket under en annan egare. Ty Nils Krabbe hörde till de godsegare, som ej betrakta ett gods såsom endast en inkomstkälla. Han ansåg sig hafva pligter att uppfylla mot sina underhafvande, pligter som kostade pengar. Han tillät sig den lyxen att hafva ett samvete, och det är en mycket dyrbar lyx. Usla spanmålspriser och ett ömtåligt samvete reducera en godsegares inkomster högst betydligt. Svårt är att säga, vilkendera af de två som gör det mest. Säkert är, att en allt för fattig gentleman ej bör vara landtbrukare, ty hans gentlemannaskap och hans ficka komma ständigt i strid med hvarandra, och den ena eller den andra lider dervid skada.

Nils Krabbe kunde hafva haft 20,000 kronors inkomst af Krabbenäs i stället för 10,000, om han velat se bofälliga torpare- och drängstugor, halfsvultna barn och kringstrykande tiggare, hvilket de, som förut varit drängar och dagsverkare på godset och nu voro gamla och ej längre arbetsföra, skulle ha blifvit, om de ej fått underhåll.

Och Fyresta sköttes på samma sätt. Det var därför, som Elsa och Isola ej kunde räkna på stort mera än ett par tusen kronor hvardera om året. Ja ibland fingo de till och med ändå mycket mindre. Ty det finnes en hemlighet, som inga andra än landtbrukare känna, den, att man ibland, vissa år,

får rakt inga inkomster af en landtegendom. Det låter otroligt (och obehagligt), men det är sannt. —

Med känsla af, att de egentligen hade lika många och lika maktpåliggande arbeten att utföra som det nya statsrådet, började nu Elsa och Isola sina möblerings- och toilett-ströftåg och fortsatte dermed under flera veckors tid.

I sjelfva verket hade de dock dervid mycket roligt. Att med en väl fylld kassa stryka omkring och göra uppköp i Stockholms vackraste bodar kan möjligen, som i detta fall, kännas vara en pligt, men det är en ganska angenäm pligt. Man skall vara en mycket underlig slags menniska, för att ej tycka att sådant är roligt. Och man skall åtminstone ej vara qvinna. Ty att hvar enda qvinna finner nöje af att gå i bodarna, det är säkert.

Ibland fingo de Nils med sig. Sådant var roligt på ett sätt, men det var mindre tillfredsställande på ett annat. Ty herrar och fruntimmer hafva olika sätt att »gå i bodar». Skillnaden kan i korthet anges så, att herrar gå in i en bod för att köpa, fruntimmer för att se. När en karl har funnit hvad han tycker om, så köper han det. När ett fruntimmer på ett ställe har funnit hvad hon tycker om och måste erkänna vara billigt, så går hon till en annan bod, för att se, om der inte finnes någonting, som hon tycker ändå mera om och som är ändå billigare.

Det finnes derföre icke många karlar, som äro lämpliga att taga med sig i bodarna. Icke en bland tusen måhända. Ty de sakna två dervid ytterst väsentliga egenskaper. De förstå sig ej på att pruta,

ja, de till och med skämmas för att pruta. Och de hafva ej tålmod. När kramhandlaren ser en herre inträda i sin bod, då ljusnar hans ansigte och hans själ fylles med hopp och fröjd. Ty då blir det affär af, och det snart. Och då nämner han de verkliga priserna å sina varor. Men är det ett fruntimmer, då vet han, att det blir långvarigt och mödosamt, och då sätter han upp alla priserna, för att kunna pruta.

Ty ett fruntimmer *måste* pruta, eljest blir hon ej lycklig. Har hon lyckats nedpruta klädnings-tyget med några öre per meter, då är hon säker att hafva gjort en god affär, annars icke. Att hafva fått sin klädning billigare än hvad som först begärdes, deri ligger den goda affären, ej att hafva fått den till godt pris. Ty det finnes intet annat godt pris än det, som är lägre än det som först begärdes. Det är definitionen å »godt pris».

Och sedan är det tålmod, som fattas männen, tålmod och — måste man säga det — oförsynthet. När Nils en gång hade varit oförnuftig nog, att följa sina fruntimmer in uti en bod, då utstod han marter, verkliga själslidanden. Han var naiv nog att tycka det var synd om den stackars unge herrn i boden, som fick göra sig så rysligt mycket besvär, kanske för intet. Sedan tre eller fyra tyger blifvit visade, var Nils strax färdig med sitt omdöme: »det der är vackert; det tycker jag att Elsa ska' ta. Och Isola — ja, det der till exempel». Och dermed trodde han att saken var afgjord, den snälle mannen, och tog fram portemonnåen, ifrig att få betala. Jo, jag tackar, jag!

Elsa och Isola voro långt ifrån bestämda ännu. Det kunde ju dessutom vara roligt, att se litet flera mönster och tyger. Bodherren drog ned och vecklade ut stycke efter stycke. Hela disken blef full. Det växte och växte till ett berg framför dem, högt öfver deras hufvuden. Nils började gifva tydliga tecken till otålighet. Han gick fram och tillbaka i boden, såg ut genom glasdörrarna, kom tillbaka och ställde sig åter igen bredvid damerna.

— Kan ni inte bestämma er? sade han halfhögt; det är ju synd om karlen. Inte ska' man behandla folk på det här viset!

— Jag tycker inte han ser så särdeles ledsen ut, svarade Isola, i det hon kastade en flyktig blick på den unge mannen, som just då dunsade ned ett nytt tungt tygstycke på disken. Han är nog van vid ändå värre ibland, tänker jag. — Det der, du, Elsa! Det skulle passa dig!

Nils vände sig bort med en grymtning och återvände till fönstret. Han vred sig ibland om, för att se om det såg ut att snart bli slut på pinnan, och mumlade halfhögt orden ur V. Rydbergs Prometheus: »Han hvissar: fålamod!»

Nu stego Elsa och Isola upp. Nä, gudskelof! tänkte Nils och skyndade dit. »Ha ni bestämt er? Hvad tog ni?» Begge systrarna smålogo, men svarade ingenting. Den unge bodherren var sysselsatt med en sax och lemnade nu med en djup bugning och ett förbindligt leende en hel mängd små lappar, dem han klippt af tygstyckena. De gingo ut, följda af den uppbragte Nils. Komna ut på gatan bröt han ut.

— Menar ni verkligen, att ni, efter att ha rifvit ned hela boden i tre kvarts timmes tid —

Några, som de kände, mötte dem. Nils blef tvungen att taga af sig hatten, men såg så grym ut, att deras bekanta tycktes blifva litet förvånade. Innan han åter kommit sig för, svarade Elsa muntert:

— Söta Nils, inte behöfver du ta så illa vid dig, när den der unga herrn i boden inte var alls ledsen. Vi ha fått med oss en hel mängd prof, och om, vi inte få tag i någonting, som vi tycka mera om hos Löfgrens, så kan det ju hända, att vi gå tillbaka dit igen.

— Adjö med er då! Jag står verkligen inte ut med en sådan pina till. Det är rent omenskligt. — Och dermed försvann han åt ett annat håll, medan Elsa och Isola, nöjda och belåtna, togo vägen ned åt Malmtorgsgatan. Det var på Brunkebergstorg som de varit inne förut.

Ungefär så der var det nästan alltid, när Nils försökte följa med dem i bodarna, det vill säga isynnerhet uti fruntimmersbodarna. Uti möbel- och bosättningsmagasinen gick det betydligt bättre. Men uti toilett-bodarna voro hans goda smak och hans kraftiga beslutsamhet rent af bortkastade.

Den här gången fortsatte emellertid Elsa och Isola sin väg ned till en stor bod vid Fredsgatan, för att se på ytterligare ett femtiotal tyger innan de bestämde sig. Och i den boden tilldrog sig någonting, som högst betydligt inverkade på denna sanna berättelses gång.

Det har så ofta blifvit påpekadt, hvilket oerhördt inflytande de obetydligaste småsaker stundom

kunna utöfva på våra lif och öden, att man nästan fruktar att trötta, då man talar derom. Låt oss tänka oss en ung man, som har stannat på Drottninggatan. Han tvekar ett ögonblick hvilken gata han skall taga åt Östermalm. Det är honom för öfrigt fullkomligt likgiltigt hvilken gata han väljer. Utan något egentligt skäl beslutar han sig för den ena gatan, i fall man nämligen kan kalla det för ett beslut, då icke ringaste viljeansträngning eller förståndsverksamhet dervid togs i anspråk. Men hvad var det då, som afgjorde saken? Ty följderna deraf blefvo allt för viktiga, för att man skulle vilja tala om slump, händelse, öde, om man nämligen tror på en lagbunden, förständig verldsordning, och ej antar en atomernas vilda hvirfveldans, med deraf uppkommande oberäknliga och obestämda följder.

Han gick denna gatan, Hamngatan, i stället för Fredsgatan, och derigenom, endast derigenom, afgjordes hans öde, afgjordes hans öde för denna tiden och — om ej för evigheten — så för eoner af tidsåldrar. Ty på denna vägen mötte han en ung qvinna, som han visserligen redan förut hade burit i sitt sinne, men dock kanske ej mer allvarligt än ett par, tre andra, som han också fick rum med derinne, och bestämdt ej mera allvarligt än en, som han skulle hafva mött, om han tagit den andra vägen.

Nu blef följden af detta sammanträffande, först en kvarts timmes promenad tillsammans, derefter en uppjudning till kotiljongen samma qväll och slutligen hela den öfriga kedjan af händelser, som sluta med förlofning och bröllop.

Hon var en dålig qvinna och gjorde honom olycklig. Hon dref honom till förtviflan, till brott. Han försjönk uti superi och all slags uselhet, kroppslig och andlig.

Hans andliga natur blef till slut så förstörd, att äfven de, som tro på en slutlig räddning från moraliskt förderf, måste anslå millioner år åt en så djupt fallen varelse, för att åter kunna komma sig upp (uti sol och luft) igen.

På Fredsgatan, om han tagit den vägen, skulle han hafva mött den andra qvinnan. Hon var en af dem, som kunna föra den de älska till himmelens saliga boningar. Hade han tagit denna väg, så hade hon i stället blifvit hans dam i kotiljongen den qvällen, och hans maka sedan.

Millioner års gräsligt elände blott för att han gick Hamngatan i stället för Fredsgatan!

Vågar man fråga hvarför? och är det någon som vill åtaga sig att svara? Ty huru svaret än lyder, så blir det allt för ohyggligt. Var det en blind slump? Eller var det en allting styrande allmakt, som lät valet af en gata afgöra den unge mannens evighetsöde? Ingendera lösningen är tilltalande, det måste erkännas. Men att så tillgår, det står dess värre qvar som ett hemskt faktum.

Och nu till fortsättningen af berättelsen om mötet i Löfgrens kramhandel.

De två systrarna hade suttit omkring en half timme och sett på tyger hos Löfgrens, utan att kunna bestämma sig för hvad de ville taga, och detta ingalunda för att det ej fanns hvad de både behöfde och beundrade, utan för att det fanns så

många tyger som de beundrade, att det skulle blifvit femtio gånger mera än de behöfde, om de köpt dem allihop. Det var med ett ord omöjligt att göra ett val. Det ena tyget var vackrare än det andra, tyckte de först, och sedan voro de lika vackra igen, allihop.

— Nej, Isola! hvad ska' vi ta? Vi måste bestämma oss, sade Elsa. Hvilket vill du ha, det här, eller det här, eller det här, eller det här, eller det der ljusblåa i förra boden, eller —

— Nej tyst, Elsa, gå inte på. Jag vet inte alls. Allting ä' ju lika förtjusande vackert. Jag tror jag vill ha dem allihop!

— Men du måste bestämma dig.

— Ja visst! Jag vet. Men jag kan inte. Jag är riktigt trött på att se vackert. Jag kan inte alls döma längre om hvad som är vackrast.

Hon såg sig om på de många tygerna i en slags förtviflan. Då fastnade hennes ögon vid ett tyg, som hon ej sett förut och som låg ett litet stycke till venster om henne (hon hade Elsa till höger), och hon utbrast lifligt:

— Men hvad är det här? Det ha vi ju inte fått se! O, så makalöst vackert! — Och hon drog till sig en bit, som stack fram ur den stora hög, som var upptornad på disken. Det var en praktfull sammet af den sort, som består af olika färger uti inslag och uppräning, så att det ständigt skiftar, då det aldrig så litet röres eller vikes. De höjda vecken se då blåa ut, medan de sänkta antaga en röd eller violett färg, allt i de mångfaldigaste och finaste schatteringar.

— Nej se, hur det skiftar, Elsa! fortfar den ifriga unga flickan. Se! se! Så vackert! Så vackert! Hur mycket kostar det?

Den unge mannen svarade icke strax. Han tycktes af någon anledning vara litet förlägen. Han såg sig om åt höger, der en kamrat var sysselsatt med att betjena en annan kund, ett yngre fruntimmer. Äfven der hade en rätt ansenlig hög utbredda tyger blifvit uppstaplad, och de två högarna hade kommit att i viss mån gå in uti hvarandra och blandas tillsammans.

— Det der tyget — ja, jag vet inte — vi ha visst bara det stycket kvar och — jag är rädd — (och så sade han med låg röst) — det är visst ett annat fruntimmer, som håller på att ta' det. Men kanske —

— Jaså! För all del i världen! Förlåt! utbröto både Elsa och Isola förskräckta.

Isola sköt ifrån sig sammetsfliken, men kunde ej låta bli, att med längtande ögon följa det förtjusande tyget, som hon nu bestämdt kände att hon helst af alla ville ha, nu då hon ej kunde få det.

Den främmande damen, som satt några steg ifrån dem, var ett ungt mörklagdt fruntimmer, tydligen en judinna, klädd uti svart sammetspromenaddrägt, dyrbar men enkel. Hon hade ej undgått att lägga märke till hvad som passerat, och vände nu sitt hufvud åt de två systrarna, hvarvid hon hann uppfatta det sorgsna, längtansfulla uttrycket uti Isolans ansigte, då hon måste afstå från det, som i så hög grad uppväckt hennes förtjusning.

Uti det främmande fruntimrets mörka ögon spelade en liten, nästan omärklig skymt af munterhet, och omkring munnen ryckte det äfven litet, så komisk var Isolans tydliga missräkning öfver att ej få köpa just det, som mest af allt hade fånglat hennes smak.

— Om det är detta, som herrskapet vilja ha, sade hon derefter mycket vänligt, så var så god. Jag har redan bestämt mig för ett annat.

— Verkligen? sade Isola ifrigt och med hastigt klarnad blick. Är det möjligt?

— Ja, fullkomligt möjligt, svarade den andra, nu vänligt skrattande. Hennes ögon hvilade några sekunder på Isolans strålande vackra unga ansigte. Derefter vände hon sig åter bort och fortfor med sina uppköp.

Härmed skulle troligen den lilla episoden varit afslutad, om icke strax derpå dörren till gatan öppnades och en ung man inträdde, som, efter att hafva sett sig om, gick fram till den mörklagda unga dammens stol och började tala vid henne. Vid första ljudet af hans röst vände Isola sig om och såg på honom, hvarvid deras blickar möttes. Han blef blossande röd och bockade sig djupt. Isola rodnade äfven något, men besvarade endast helt flyktigt hans helsning och vände sig åter till sin syster. Snart derpå hade det mörklagda unga fruntimret slutat sina uppköp och lemnade boden, följd af den unge herrn.

— Elsa du, hviskade Isola, det der var den der löjtnant Hoorne, som jag talade om, han som var på balen hos tante Lagercrona, du vet.

— Nej, var det? Jag såg just inte mycket på honom, svarade Elsa. Han tycktes vara mycket bekant med den der vackra judinnan, som var så snäll och lät dig få sammeten. — Elsa vände sig nu till bodherren och frågade, hvem det unga fruntimret var.

— Hon heter Sternheimer, svarade han, fröken Salome Sternheimer, dotter till den rika bankdirektören generalkonsul Sternheimer. Hon är visst hans enda barn, tror jag. — Mannen var mycket meddelssam, men Elsa vände sig åter till tygerna, och de bestämde sig långt omsider för, hvilka som skulle hemsändas, och gingo derefter sin väg.

Sedan de åter kommit ut på gatan, bibehöll Isola under några minuter emot sin vana en fullkomlig tystnad. Hon tycktes begrunda någonting ganska djupt.

— Elsa du? sade hon slutligen.

— Ja, raring?

— Är det vanligt, att unga sjöofficerare följa unga damer in i bodar och hjälpa dem att köpa sina klädningar?

— Inte vet jag. Det ser så ut, svarade Elsa skrattande. Unga herrar och unga damer följas åt öfverallt nu för tiden på det mest ogenerade vis, har man sagt mig.

— Och det betyder inte att —

— Att hvad?

— Att grefve Hoorne är förlofvad med den svarta fröken — hvad hon heter för slag?

— Förlofvad! Åh nej, det tror jag väl inte precis att det behöfver göra. Han kan ju känna henne mycket väl, kanske vara slägt med henne.

— Slägt! Grefve Hoorne slägt med en judinna? Det är väl inte möjligt!

— Åh, så alldeles omöjligt är det väl inte, men knappast troligt, det erkänner jag.

— Jag tyckte, vet du, att han sa' Salome åt henne strax han kom in, »jaså, du är här, Salome?»

— Hvad! Satt du och lyssnade till dem? Jag trodde du såg på tygerna.

— Jag kunde inte hjälpa det, Elsa. Jag blef så rysligt intresserad. Var inte ond, men ser du —

— Hvad, älskling?

— Jo — men du får inte bli ond — lofva!

— Ja, jag lofvar.

— Ända sedan den der qvällen, ser du, kännes det som om, som om — nej, jag vet inte hur jag skall kunna säga det. Det låter visst så dumt!

— Jo, säg!

— Jo, som om — jag rädde om honom, att han vore liksom min, och att han inte hade rättighet att — förstår du?

— Ja, jag förstår, efter hvad du sa' mig den qvällen; men du har mycket, mycket orätt i att tala och känna så, Isola, tro mig.

— Det är möjligt, svarade Isola med ett envist, hårdt uttryck i sitt ansigte. Men jag kan inte hjälpa, att det känns så ändå. Du kan inte tänka dig, hur han var mot mig den der qvällen, ser du, Elsa.

Elsa svarade intet. Hon kände åter samma sveda i hjertat, som hon hade erfarit den aftonen, då Isola kom hem från sin första bal.

— Hvad hon var vacker, Elsa! sade Isola sedan de gått en stund tysta. — Säg du inte det?

— Jo, alldeles ovanligt. Och hon var dessutom mycket söt och vänlig, det tänkte jag ändå mera på, när hon afstod från tyget.

— Ja, men sådana anletsdrag, sådant hår! och sådana ögon, Elsa! Stora mörka ögon, med ögonlocken halft nedfallna, och långa silkeslena ögonhår! Säg mig, Elsa, inte ä' jag väl någonting ditåt så vacker; ä' jag det?

— Ack, ni ä' hvarandra så olika, kära du! Du är som en rosig sommarmorgon och hon som en mörk vinternatt.

— Ja, det är sannt! en vinternatt med stjernor — med stjernor, Elsa; eller kanske med en sådan der vintermåne, du vet, en mörkglänsande halfmåne, jag vet inte hur jag skall säga — hon var som en nattens drottning — en —

— Se så! Gå nu inte och tänk mera på den vackra judinnan! Du får troligen aldrig mera se henne i ditt lif.

— Tror du? Det tror inte jag, sade Isola långsamt. Hon och jag komma nog att träffas igen många gånger ännu, det anas mig. Och vet du, Elsa, jag kan inte få ur mitt hufvud, att hon och han ändå ä' förlofvade.

— Ja men, Isola! jag förstår dig inte nu. Du sa' mig ju, att du inte sjelf brydde dig om honom det allra minsta grand? Var det inte så?

— Jo, nog var det så då alltid, svarade Isola långsamt.

— Och nu? Inte menar du väl, att du nu bryr dig om honom?

— Jag vet inte, Elsa. Först föll det mig aldrig in. Men sedan du talte om det, så har jag ibland tänkt på honom — litet grand. Och så —

— Och så?

— Ack, jag dumma människa! Och så! — och så i dag, när jag såg, hur' hennes ansigte lyste till, då han kom och talte vid henne, så — så — vet jag inte hur det var, men jag undrade, hur det skulle vara, att bli så der glad när någon — och så brydde jag mig mera om honom än jag gjorde förut. Så tror jag det var, men jag vet inte riktigt — —

Elsa gaf systemen en hastig, orolig blick, men svarade ingenting. Förut hade hon varit ledsen öfver sin systers maktlystnad gent emot männen, men nu kom en annan fruktan till, hvilken var alldeles olik den förra, och kom den att träda helt och hållet i bakgrunden. Om Isola börjat fästa sig vid den unga vackra sjöofficern, och denne redan var förlofvad, så kunde hennes unga syster lätt få sig ett hjertesår, och det strax vid inträdet i den stora verlden, der det säges, att knappt någon går ur leken, utan att förr eller senare hafva fått ett oläkligt sår i bröstet.

De båda systrarna gingo sedan tysta till dess de kommo till Nybron. Der stannade Elsa och sade, att hon tänkte titta upp ett litet tag till tante Lagercrona. Isola gissade strax, att Elsa inte ville hafva henne med sig, och utbröt på sitt häftiga sätt:

— Jag vet hvad du ämnar tala med henne om! Du ämnar fråga om grefve Hoorne, och om han är förlofvad med den der rika — hvad heter hon — nattens drottning? Säg!

— Usch, du otäcka tankeläderska! Det är då aldrig värdt att försöka dölja någonting för dig.

— Jag känner ju hvar enda vrå i ditt älskade lilla hjerta. Men, söta Elsa! låt mig få följa med, ack gör det!

— Jo, det vore just qvickt! Då tror du, att tante Lagercrona skulle säga ett enda ord om det jag vill veta?

— Nå, jag går väl hem då, sade Isola. Men kom snart efter, och lofva att tala om hvart endaste ord. Lofva!

Hon höll henne fast i armen medan hon talade, men Elsa bara skrattade, i det hon försökte göra sig lös.

— Visst inte! Inte ett ord mera än som kan vara nyttigt för dig, mitt barn lilla. Nu måste jag gripa mig an och börja spela min roll utaf klok och verldserfaren mamma, som sköter sin unga dotters angelägenheter med den yttersta skicklighet och finess. Adjö!

— Jag ska' nog få ur dig alltihop, när jag väl får dig hem igen, sade Isola skrattande, och så fortsatte hon sin gång hemåt nedåt Strandvägen.

Elsa gick till grefvinnan Lagercrona, som bodde på Kommendörsgatan, helt nära Humlegården. Hon fann henne visserligen hemma, men rummet var fullt af visiter. Hon satt dock ut dem allesammans och fick sedan tillfälle att göra tante Lagercrona

de frågor hon önskade rörande löjtnant Hoorne. Den gamla erfarna damen förstod naturligtvis genast orsaken till frågorna.

— Jaså, min lilla Elsa, du vill veta om Henrik Hoorne? Nå, och hvad vill du veta om honom då, söta du? Jag förstår naturligtvis, att det är för Isolas skull du frågar — du är orolig — ja, han visade verkligen bra tydligt den der qvällen, hur söt han tyckte Isola var, den tokiga gossen; du vet han är min salig mans systerson, så att jag känner honom naturligtvis mycket väl, och han är ofta här nu, sedan jag flyttade upp till Stockholm och fick det så, att jag kunde se litet folk ibland. Förut kunde jag gunås inte göra mycket för honom — jag hade det ju så svårt sjelf, du vet.

— Är han snäll, tante lilla? Är det en bra karl?

— Snäll? Bra? Ack, han är så snäll, så! Bra? Ja, visst är han — nå ja, jag förstår ju hvad du menar, om han är — ja visst — ja, det tror jag; inte tror jag, att Henrik är på något sätt dålig, inte, visst inte. Litet munter och glad, naturligtvis, så som alla unga herrar. Inte kan jag veta allt hvad han tar sig till, det förstår du nog, min lilla Elsa, men inte har jag hört någonting särskildt ondt han har gjort, stackars gosse. Jag säger stackars, för det är så rysligt synd om honom, att han ska' vara så fattig, så förskräckligt fattig, så att nog har han skulder alltid, det tror jag nog. Men det kan han ju rakt inte hjälpa; du vet ju hur det var?

— Nej, tante lilla, jag vet ingenting om honom.

— Inte! Kors det trodde jag hela världen hade reda på. Jo, fadern, Henrik Hoorne, min salig

mans svåger — han gjorde ju af med alltihop — alltihop, och lemnade sin stackars hustru, Christine Hoorne, nästan på bar backe, med den här pojken Henrik. Han var då bara ett barn. Rakt ingenting! Tänk dig! En grefvinna Hoorne rakt utan! Jag hade det svårt nog, jag, men inte ändå så der förskräckligt.

— Stackars menniska!

— Ja, det må du väl säga. Ja, hur hon redde sig, det förstår jag inte; vi kunde ja knappt nog hjälpa oss sjelfva den tiden. Men hur det var, så fick hon nog hjälp ändå, och arbeta sjelf gjorde hon, det har jag hört, med renskrifveri och Biku-pan och sådant der, du vet. Men det måtte ha varit ett elände i alla fall. Ja, allting går, och der är han nu, välbeställd löjtnant vid flottan — med skulder, ja, men hvem kan undra på det, som sagt var? Och lika glad är han. Och så vacker se'n! Har du sett honom?

— Som hastigast, en enda gång, ja, han ser mycket bra ut.

— Bra ut! Ja, det kan man då godt säga. Han är kanske en af de vackraste karlar i Stockholm, om inte den vackraste. Den lille Henrik!

— Ja, tante lilla, men så var det en sak till. Det var någon som sa', att — men det vet nog tante bäst — är han verkligen förlofvad?

— Förlofvad? Henrik Hoorne? — Nej, visst inte — jäså ja, jag vet hvad du menar — ack, de prata ju så mycket! — den der rika judinnan — Sternheimer, — det är väl det du har hört, kan jag tro? Ja, nå ja, det är väl kanske inte så under-

ligt, heller. Han har varit mycket i hennes fars hus som barn, det vet jag, och är mycket der nu med, det tror jag — ja, det vet jag för resten att han är. Men — nå ja, inte vet jag, och eftersom du frågar mig, min lilla Elsa, och det är vår lilla charmanta Isola det rör, så ska' jag säga dig — men i djupaste förtroende, kom ihåg det.

— Ja, söta tante, ja visst.

— Jo (här sänkte tanten rösten och antog en ytterst viktig min), jag har verkligen mången gång haft mina små misstankar att — ser du, Christina Hoorne bodde i samma hus, som den der rika generalkonsul Sternheimer — hon högt upp i femte våningen naturligtvis, och han der nere i första — och jag tror nog, att det inte är omöjligt, att hon fick hjälp på åtskilliga sätt utaf den der beskedliga juden — men det har jag naturligtvis aldrig velat låtsa om med ett endaste andedrag, kan du väl förstå. Kanske han betalade för Henrik i sjökrigsskolan och sådant der. Det är möjligt, säger jag. Den tiden bodde de vid Drottninggatan. Nu lär han bo på söder, säger man, uti ett riktigt slott, som han byggt åt sig der borta, uppe på bergen. Det ska' vara så vacker utsigt deruppe; men hu då! Utsigten i all ära! Men att bo på söder! Nej, tack då! Sjelf har jag för resten aldrig varit der borta i de der trakterna, men det ska', som sagdt, vara vacker utsigt för dem, som tycka om att speta i berg och oländig mark, det tror jag.

Jo, så var det — ja, och så har jag verkligen också hört att — det minns jag nu — att barnen, Henrik och den lilla flickan, hvad hon heter, Stern-

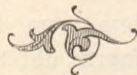

heimer, hade fått tag i hvarandra och lekte mycket tillsammans, både i staden och på landet — för ser du, Christine hade hyrt ett litet sommar-nöje — bara en liten stuga, naturligtvis — der bredvid Sternheimers ståtliga ställe — på Lidingön tror jag det var, och det hade han kanske också skaffat henne — så att det kan mycket väl hända att — men jag har aldrig hört om någon förlofning, éelat förlofvade ä' de visst inte. Så mycket kan jag säga dig, min lilla Elsa. Men att de ä' mycket goda vänner, det tror jag nog att de ä'. Nå ja, underligare partier har man sett än så. Hon lär ha minst ett par millioner, kanske fyra, och han — ja han är ju grefve.

Ja, lilla Elsa min, nu vet du så mycket som jag sjelf vet. Men vill du, så ska' jag fråga Henrik rent ut, så att du riktigt får veta, hur du har det med din lilla förtjusande Isola. Det kan jag mycket lätt göra, om du vill, utan att han behöfver ana det ringaste grand hvarför jag frågar.

— Nej, för Guds skull, tante lilla, visst inte, visst inte! Tack, söta tante.

Och så gick hon, ej stort klokare än när hon kom. Kanske Isola hade rätt.

TIONDE KAPITLET.

När Henrik Hoorne och Salome Sternheimer lemnade Löfgrens butik den der dagen, efter mötet med de två systrarna, togo de vägen öfver Gustaf Adolfs torg och Norrbro bortåt Södermalm. Hon ärnade sig hem, och han tänkte följa henne ett stycke på vägen, kanske ända hem. De voro nu komna ned på Skeppsbron, en väg som mycket få Stockholmsdamer välja. Ty Vesterlånggatans bodar locka de flesta den vägen. De hade talat om åtskilliga saker medan de så gingo, men ej ännu om den lilla händelsen i boden.

Nu sade helt plötsligt Salome:

— Det var ju sant! Jag tänkte fråga dig. Du känner således den der unga, förtjusande flickan, Henrik?

— Hvilken förtjusande — jäså, inne hos Löfgrens, ja, det gör jag, litet grand.

— Och hvad heter hon då?

— Hon heter Borrromeo och är syster till friherrinnan Krabbe, född Borrromeo.

— Har du träffat henne ofta?

— Nej, bara en enda gång, hos min moster, gamla grefvinnan Lagerona.

— Jaså der. — Ja, hon var bra söt!

— Ja, hon är mycket vacker.

Hon vände hufvudet litet grand och såg på honom. Det låg något uti tonen eller uti sättet att tala, som ej var fullt naturligt, huru mycket han än bemödade sig att göra det så. Han gick och såg ned medan han svarade. Hon kunde ej det ringaste förstå orsaken till detta.

— Jag känner henne på sätt och vis jag också, må du tro, sade hon muntert, utan att bry sig om att vidare tänka på hans tvungna sätt att tala.

— Du? Jaså! På sätt och vis? Jag förstår inte —.

— Jag menar bara, att jag kom att vexla ett par ord med henne der inne i boden. Hon gjorde mig just ingen tjänst, den lilla otäckingen, och jag borde egentligen vara ond på henne. Hon tog ifrån mig det vackraste klädningstyg jag någonsin har sett, tror jag.

— Tog ifrån dig?

Salome berättade hvad som tilldragit sig och tillade:

— Det var omöjligt att neka henne tyget, hon såg så förskräckligt ledsen ut, och var dessutom så söt när hon var ledsen. Men hade jag känt henne tillräckligt för att kunna ge henne ett råd, så skulle jag sagt henne, att det der tyget var alldeles för gammalt för henne.

— För gammalt för henne? Jag förstår inte riktigt — ah! Jo, nu är jag der! Förlåt mig!

— Ja, eller, rättare sagdt, att hon var för ung för den sortens klädning, mycket för ung. Jag kan knappast tänka mig, vid hvilka tillfällen hon skulle kunna begagna den.

— Du tänkte ju köpa den åt dig sjelf?

— Ja.

— Nå?

— Hvad menar du? Jaså, att om jag — åh, det är helt annat med mig. Jag är minst tio år äldre än hon, och kan nyttja hvilken klädning som helst.

— Du är ju nitton år och — hon är visst nära sjutton, tror jag att jag hörde tante Lagercrona säga en gång.

— Är hon verkligen så ung? Jag trodde hon var omkring aderton.

— Nå, och ändå talar du om tio år äldre? Nitton och aderton!

— Henrik! Så du pratar! Behöfver jag påminna dig, att vi österländskor äro fullväxta långt tidigare än edra nordiska qvinnor? Hur gammal är du?

— Det vet du väl, kära Salome?

— Ja, visst vet jag. Tjugutvå år. Och jag är nitton. Nå, hvem är äldst af oss två?

— Jag, sade han muntert, tre hela år äldre!

— Jo vackert! Har jag inte alltid varit som en liten mamma åt dig, ända sedan jag första gången fann dig sittande der uppe på vinden, så sorgsen och ensam, då din mamma var utgången, och jag fick pappas lof att bjuda ner dig till oss. Du var åtta år och jag fem; men ändå var jag

mycket äldre än du i alla afseenden. Erkänner du inte det?

— Jo visst! Ack ja, Salome! Du har alltid varit äldst på det sättet, att du varit den som hjälpt och skyddat och tröstat mig. Det behöfver du inte påminna mig om. Det glömmmer jag aldrig.

— Henrik! *Du* måtte väl inte tro, att jag talar om det der för att förödmjuka dig? Säg!

— Nej, nej. Visst inte! Förlåt mig, älskade Salome!

— Nå, det var då väl det, sade hon, och hennes mörka ögon, som nyss nästan blixtrat till, återtogo sitt vanliga besløjade, drömmande vemod, hvilket då och då, när hon skämtade, utbyttes mot ett muntert, lekfullt uttryck, som spred sig till hela det sköna ansigtet. — Ack nej, hon är bara ett barn emot mig, den der söta flickan — hvad heter hon i förnamn? Vet du det också?

— Ja. Hon heter Isola. Jag hörde moster Julie kalla henne så den der aftonen. (Åter igen antog hans sätt och röst det der stela, som förut förundrat henne.)

— Isola, Isola Borromeo, ja visst. En mycket god idé att kalla henne så, och ett förtjusande romantiskt namn. — Och hon upprepade ännu ett par gånger halfhögt »Isola Borromeo, Isola bella!» jemte ett par rader af en italiensk sång, som hon sade sig hafva hört en afton på Lago Maggiore, och som började: »o pescatore dell' onda!»

De hade nu hunnit öfver slussen och ned genom Stadsgården till den höga och branta bergvägg, på hvilken saltsjösidas södra del af Stockholm är

byggd. Då de kommit till en liten, i klippan införd dörr, framtog Salome en nyckel och öppnade dörren. Det var ingången till en liten enskild hiss, som generalkonsuln hade låtit inrätta, för att kunna komma direkt upp till sin villa uppe på höjden der ofvanför, när man var till fots. Eljest måste man åka omkring.

— Följer du med upp? sade Salome och steg in. Klockan är visst mycket? Är det inte så godt att du äter middag hos oss, om du inte är bortbjuden?

Han tvekade ett par ögonblick och stod derunder och såg på sin klocka.

— Jag hade egentligen litet att uträtta, sade han, men — jo tack, jag tror jag följer med.

De stego in och slöto till dörren. Hoorne tog i repet, satte hissen i gång och de började höja sig. Efter några ögonblick stannade korgen, och de stego åter ut.

Hvilken förvandling! Det var som ett trolleri. Nyss hade de stått der nere invid klippan i köld och fukt och nästan mörker. Nu befunno de sig uppe på höjden uti en stor, vacker trädgård, i det mest glänsande solsken. Vidt och bredt omkring, långt under dem, låg den vackra målarstaden och trakten bortom den. Man såg människorna nere på Skeppsbron, små som myror, kräla sig fram. Åt högra sidan saltsjön, så långt ögat kunde nå, stora segelleden ända bort till Bogesund och Vaxholm. Vester ut, åt Mälaren, der solen nu höll på att sänka sig och sände nästan horisontela strålar öfver staden, hade man en nästan lika hänförande utsigt.

Här uppe på Stockholms utan all gensägelse skönaste, ehuru af de förnämre klasserna öfvergifna stadsdel, hade den rike österländingen haft urskiljning och sjelfständighet nog, att utvälja en af de vackraste punkter på jorden, för att låta uppföra åt sig och sin dotter (modern var död för tio år sedan) det slags bostad, någonting midt emellan slott och villa, som smak och rikedom gemensamt kunna åstadkomma, när de händelsevis någon gång äro förenade hos samma person.

Salome Sternheimer och Henrik Hoorne stodo några minuter, lutade mot den marmorbalustrad, som längs hela trädgården löpte ofvanför bråddjupet, och betraktade den underbara rundblicken som låg framför dem.

Henrik Hoorne tänkte dock icke mycket på hvad han såg. Hans sinne var fullt upptaget af den svåra strid, som försiggick der inne. Han tänkte på två sköna qvinnor. Den ena stod bredvid honom. Henne hade han älskat från sin barndom, eller trott sig älska. Och nu — visste han, att han var vanvettigt förälskad uti en annan, uti Isola Borromeo, som han blott sett en enda gång i sitt lif.

Hvad skulle han göra?

Det visste han ej. Han visste blott, att han kände sig som den största usling på jorden. Det var ej underligt, om han föga tänkte på utsigtens skönhet, der han stod, tätt invid den qvinna han hade förrådt.

Hon deremot njöt obeskrifligt af hvad hon såg, fastän hon sett det så ofta förut. Men för öfrigt

är denna utsigt aldrig sig riktigt lik, ty den beror ovanligt mycket af solens ställning för hvarje dag. Hon njöt dessutom, som alla qvinnor, i dubbelt mått derföre, att den man hon älskade stod bredvid henne.

Stundom kastade hon en blick på honom, undrande, hvarföre hans ansigte var så allvarsamt, ja rent af dystert. Troligen penningar, tänkte hon. Skulder, liksom så många gånger förut. Jag måste tala vid honom och erbjuda honom hjälp.

En gång sträckte hon till hälften ut sin hand efter hans, för att liksom knyta sympatiledningen dem emellan inför all denna skönhet och drifva bort hans dystra tankar. Men någonting kom henne att åter draga sin hand tillbaka, utan att hafva funnit hans. Kanske, låtom oss hoppas att det var så, hade han icke sett hennes åtbörd, så försänkt som han var i sina tankar. Och dock — måhända såg han den, men —.

Nu gick solen ned.

Det genomfor henne en lätt rysning af köld.

— Det börjar bli kallt, sade hon. Kom, låt oss gå in. Pappa väntar kanske på oss redan.

Men en jungfru mötte dem i trädgården. Det hade nyss kommit telefonbud från generalkonsuln, att han blifvit kvarbjuden till middagen hos bankdirektör Trosterus, en gammal vän.

— Nå, då får du hålla till godo med mig ensam, kära Henrik, sade Salome. Jag är nere igen om tio minuter. Hon sprang upp till sitt rum för att kläda om sig.

Middagsbordet stod redan dukadt uti den delen

af växthusverandan, som låg åt stora segelleden. Der suto de nu och åto middag, med den härligaste utsigt framför sig och omgifna af alla de tropiska växter, som en högt stående drifhuskonst förmår frambringa äfven i vårt kalla klimat. Rundt omkring dem stodo jättelika solfjäderspalmer, andra palmsorter, ofantliga ormbunkar, röda och hvita cameliaträd, fullsatta med 100-tals blommor, orange-träd, syrenbuskar och många andra storbladiga fastän blomlösa växter. Dessa sträckte sig ej blott öfver deras hufvuden, utan öfver sjelfva middagsbordet, der de suto. Och genom detta gröna tak bröt sig det elektriska ljuset, mildradt af växternas breda blad.

Under middagens lopp syntes Henrik vara något gladare, vare sig det nu kom deraf, att han lyckades kasta ifrån sig sina svåra tankar, eller att den utsökta middagen och de ypperliga vinerna hade någon del deri. Isolas namn hade ej blifvit nämndt vidare.

Efter middagen rullades bordet helt enkelt undan in uti den stora matsalen, som låg innanför växthuset, kaffet utbars i stället, och Henrik fick tillåtelse att röka. Salome lade sig på en låg divan, klädd med orientaliska silken och rika draperier, under ett högt palmträd, som sträckte sina grenar nästan öfver hela hennes person.

Under den korta stund hon lemnade Henrik ensam före middagen, hade hon hunnit ombyta dräkt. Hon var nu klädd på ett sätt, som tydligt visade, huru mycket österns qvinnor glädjas åt rika färger, och huru säkert deras öga är vid bedöman-

det af de skiftningar, som gå väl tillsammans med hvarandra och med deras mörka hy.

Utomhus hade hon, som vi sett, varit klädd i den strängaste, stillsammaste promenaddrägt af svart sammet med dithörande hatt. Nu bar hon en slags halforientalisk kostym (ty vanlig modern klädnings-snitt hade den icke) af rikaste mörkgröna sammet, snävt skuren framtill, men som baktill föll i rika veck och slutade med ett långt släp. Armarna voro bara, uti breda, med spetsar prydda, ytterst vida, sjunkande ärmar. Omkring det smärta lifvet hade hon ett temligen bredt skärp af brunt marockanskt läder, besatt med silfversmycken, knappar af moriskt filigrans-arbete, som talade om Granada. Hvarje knapp hade i sin midt en stor rubin. Klädningen var hög i halsen och fästes der framtill med ett smycke, som enligt slägttraditionen skänkts af sultan Saladin till en af Salomes förfäder, hvilken gjort honom viktiga tjänster uti underhandlingarna med Richard Lejonhjerter under tredje korståget. Det utgjordes af ädelstenar, infattade uti konstigt arbetadt guld, och ansågs snart sagdt ouppskattbart i värde.

Slutligen hade hon kastat öfver sitt hufvud och trädt igenom sitt rika hår ett hufvudsmykke af österländska gamla guldmünt. Guldmyntens skimrade i det svarta håret och hängde uti en frans af guld öfver den låga pannan, nästan ända ned till ögonen.

Efter middagen var samtalet mindre lifligt. Henrik återföll i sina tysta, sorgsna tankar rörande Isola och Salome. Salome å sin sida låg och tänkte

på, huru hon bäst skulle kunna närma sig det ömtåliga ämne, som hon trodde utgöra föremålet för Henriks svårmodiga funderingar, nämligen hans skulder.

Åtskilliga gånger förut hade hon hjälpt honom utur dylika svårigheter, men nästan aldrig utan ledsamma och ibland temligen häftiga diskussioner. Han hade i sin fattigdom ej haft annan utväg än att emottaga hjälp af sin sköna barndomsvän, men hans stolthet uppreste sig emot detta bevis på hans beroende ställning. Hon tyckte det var den naturligaste sak i världen, att hon hjälpte honom, men han förödmjukades grymt deraf.

Denna gång misstog sig dock Salome, och hon kunde hafva besparat sig sina fint uttänkta närmanden åt detta håll. Henrik Hoornes tankar rufvade, som sagdt, öfver någonting helt annat och ganska annorlunda svårt och smärtsamt, än huru han skulle kunna betala sina penningsskulder. Han kände sig vara en usling, en missdådare, som stod på väg att löna långa års hängifven godhet och kärlek med trolöshet och förräderi.

För denna strålande sköna qvinna, som låg der på sin divan ett par steg ifrån honom, var han nu blifven helt och hållet likgiltig. Han hade sett Isola Borromeo. Det var någonting nytt och tju-sande och svårt att förvärfva. Det förra hade han sett så ofta. Det hade förvärfvats så lätt, likasom af sig sjelft. Det hade derföre, huru vackert det än var, förlorat sitt värde.

Redan många dagar hade han hållit på med denna strid. Henrik Hoorne var en ärlig och rid-

derlig man på sitt vis. Han ansåg sig böra säga henne, huru det stod till med honom. Men huru skulle han kunna göra det? Han plågades grymt.

Bredvid Salomes hvilsoffa låg på golfvet en stor, mjuk, orientalisk dyna. Der brukade ofta Henrik sitta i stunder sådana som denna. Han lutade sig då emot henne, och hennes arm låg omkring hans hals eller smekte hans kind och hår.

Salome vände ibland sitt hufvud, utan att tänka derpå, åt denna dyna, likasom om hon omedvetet undrade, hvarföre han ej satt der bredvid henne. Men hon sade ingenting och Henrik bibehöll envist sin plats uti en låg korgstol, klädd med rött skinn, som stod några steg ifrån hennes soffa.

Slutligen var hans cigarr utrökt. Han lade den ifrån sig, sjönk åter tillbaka i stolen och drog en lång suck. Den kom helt omedvetet. Men för Salome var detta outhärdligt.

— Henrik, sade hon sakta, vill du inte —? (Hon gjorde en lätt åtbörd åt hans vanliga plats på kudden bredvid henne.)

— Tack, söta Salome, sade han, jag — jag — sitter kanske helst kvar här så länge. Jag har en del saker att tänka på, ser du, och —

Hon tycktes ej blifva det minsta sårad. Efter några ögonblick sade hon, åter med samma låga röst:

— Är det ingenting som du kan tala om för mig, älskade Henrik? Är det inte det gamla? — pengar?

— Pengar! Nej, visst inte, sade han med en ton, som om sådant endast skulle varit en småsak.

Då började hennes hjerna arbeta med att tänka ut hvad det eljest kunde vara. Och när en qvinna en gång börjar med att utforska en hemlighet, så sitter det hårdt åt om hon ej lyckas.

Hon ställde det ena tillsammans med det andra af det, som hon iakttagit under dessa sista 14 dagarna. Små obetydliga tilldragelser och tecken, halmstrån för vinden endast, men — och i ett nu lyste det till i hennes inre, och den första miss-tanken skar likasom ett skarpt styng uti hennes hjerta. Det gjorde så ondt, detta styng, att hon nästan uppgaf ett rop af smärta. Men hon beherrskade sig och låg alldeles tyst och stilla och tänkte och tänkte, medan hennes lycka hotade att sjunka i spillror omkring henne.

Hon var blifven mycket blek, der hon låg under palmträdet, med de dallrande guldmynnten öfver pannan.

Tystnaden varade länge. Slutligen hade hon beslutat sig för, att göra ett prof och åtminstone söka vinna visshet. Ty vissheten var för en qvinna sådan som Salome absolut nödvändig. Lida kunde hon, det visste hon, lida utan att klaga. Men ej misstänka, ej vara svartsjuk, ej sänka sig ned från sin höjd af ädel, förlitande, gifvande kärlek till den af oroligt spanande, tiggande, nådsökande.

Under hemvägen hade hon, som vi sett, gång på gång iakttagit, huruledes vidrörandet af Isola Borromeos namn åter försänkt Henrik uti hans dystra tankar eller mindre hyggliga lynne. Hon hade då visserligen endast helt lätt undrat deröfver och ej fästat någon särdeles vigt dervid.

Men nu. Nu hade första lilla fröet till — om ej misstanke och svartsjuka, så dock till oro och ovisshet blifvit utsådt. Hvad som då endast var ett fjun, kunde nu snart väga tungt.

Det prof hon beslutat göra var helt enkelt och oskyldigt, nämligen att åter igen tala om den vackra flickan i kramboden och se, om samma orsak hade samma verkan. Hade den det, så — skulle hon troligen taga nästa steg, och nästa, och så ända fram till visshetens fasta hälleberg. Der skulle hon då äntligen stå lugn, om än hopplös, den enda ställning som var värdig en qvinna hvilken, hvad som än hände, ville söka bibehålla sin sjelfaktning.

— Hör du, Henrik, sade hon nu.

— Ja, Salome, svarade han och vände hufvudet så, att han kunde se henne der hon låg.

Hon hade lagt begge händerna under sitt hufvud, en på vardera sidan. De vida gröna sammetsärmarna med sina rika spetsar föllo undan och visade hennes sköna armar upp till armbågen och ändå högre.

— Jag ligger och tänker på den vackra flickan uti Löfgrens bod. Jag kan inte få henne ur mitt hufvud.

Intet svar. Endast en orolig flyttning i stolen.

— Ibland mötas folks tankar. Tänker du också på henne kanske?

Efter några ögonblick svarade Henrik:

— Jag? Hvarför skulle jag särskildt tänka på henne?

— Jag bara frågade om du händelsevis tänkte på henne?

— Nåja, ibland far hon igenom mina tankar jemte mycket annat. Men om du nödvändigt vill veta, hvar mina tankar sist voro, så tänkte jag på dig, Salome.

— På mig? sade hon och en svag rodnad spred sig öfver hennes ansigte. Sitter du och tänker på mig så här två steg ifrån mig?

— Ja, hvarför inte? (i en ton, som han förgäfvos sökte göra munter).

— Då vore det väl mera skäl att tänka högt, det vill säga att tala till mig, min unga herre, sade hon i samma något ansträngdt muntra ton. Du vet kanske inte af, att du knappt sagt två ord på hela sista qvarten, endast suckat och stönat. Du är just ingen liflig tête-à-tête-kamrat i dag, min kära Henrik, det måste jag säga.

— Förlåt mig, sötaste Salome. Ja, jag är visst rysligt tråkig. Det är kanske bäst att jag går hem nu.

— Åhnej, visst inte! Jag får väl dras med dig, för gammal bekantskaps skull, om inte för annat. Nå, säg mig nu, hvad det var du tänkte om mig?

Då han ej svarade, fortfor hon, alltjemt ligande så som förut:

— Nå, det måtte inte ha varit något särdeles smickrande för mig, efter som du har så svårt att komma fram med det. Men du ska' slippa. Säg mig i stället, hvad du tänkte angående fröken Isola Borromeo. Det intresserar mig nästan lika mycket.

— Hvad menar du med det? frågade han med ett mycket häftigare tonfall än den enkla frågan syntes fordra.

— Att jag ville höra det. Jag är sjelf så intresserad af den söta flickan, att jag ständigt tänker på henne, och derföre gerna ville höra allt hvad du vet om henne.

Åter igen den der häftiga rörelsen uti stolen, första ansatsen till ett svar och derefter förnyad tystnad.

Nu drog Salome undan händerna från hufvudet, vände sig på venstra sidan och lade begge sina långa, smala, svarthvita händer under sin kind. I den ställningen låg hon länge och såg oafbrutet på sin fästman. Under de ögonblicken genomgick hon en svår strid och vann en stor seger.

När hon nästa gång talade, var det på det sätt, som hon ofta hade brukat använda, då han som barn var ledsen, och hon ville trösta honom. Hon nyttjade till och med hans gossenamn.

— Hindre min, kom hit till din lilla vän och mamma Salome, och tala om för henne, hvad det är som gör dig ledsen?

Han satt ännu några ögonblick. Så vände han sitt hufvud och såg på det der förtjusande ansigtet med dess oändliga kärlek uti de stora, vemodiga mörka ögonen. Då var det slut med hans motståndskraft. I nästa ögonblick hade han kastat sig ned på dynan och begrafvit sitt hufvud vid hennes bröst. Hennes begge armar omslöt honom stilla, men starkt.

Efter en stund sade hon:

— Och nu! Säg mig! Hvad är det? Tala riktigt ut!

— Bara det, att jag är en usling, den otacksammaste, sämsta människa på jorden! svarade han, utan att lyfta hufvudet, i brutna, halfqväfdade meningar.

Åter igen en lång tystnad, och så kom den sista frågan:

— Är det mot mig du menar att du handlat som en usling? Älskar du Isola Borromeo?

Nästan ohörbart, liksom långt, långt borta ifrån, kom hans tysta »ja». Men hon skulle hafva hört det, om det än hviskats ifrån jordens yttersta gräns.

Hon satt tyst en lång stund. Derefter försökte hon, som en äkta qvinna, att trösta honom i hans djupa förkrosselse och skam. Hon började med att sakta stryka hans hår, der han låg invid henne, och när hon trodde, att han kunde förstå hvad hon sade, hviskade hon sakta:

— Hindre! Hör du hvad jag säger?

— Ja, Salome.

— Du får inte kalla dig sjelf en usling, och du behöfver inte vara så här rysligt skamsen och ledsen.

En lång suck höjde hans bröst och med det samma hennes arm, som låg omkring honom. Men eljest kom intet svar.

— Hör på, Henrik! Man kan beherska sina handlingar och sina ord. Men man råder inte alltid öfver sina känslor, sitt hjerta, sin kärlek. Hvarför det är så, det vet Gud allena. Det är rysligt att det ska' vara så, men du råder inte för det, Henrik. Och du behöfver inte känna dig som en us-

ling. Den ena har fått gåfvan att vara trogen, den andra inte. Man rår inte därför.

Han gjorde en ryckning, liksom han ville ha protesterat mot hennes ord, men sade intet. Hon fortfor:

— Jag såg det när du var gosse. Du tyckte ofta om andra flickor bättre än mig. Och när vi nu förlofvade oss på sätt och vis för fem månader sedan, så gjorde jag det vilkoret, att det inte skulle bli offentligt förr än till våren, just för att du skulle få se andra qvinnor här i Stockholm under din första vinter, innan du för alltid band dig vid mig. Jag var — nästan beredd på, att det kunde komma att sluta så som det har gjort. Sörj inte så bittert, Enrico mio, tillade hon, då hon kände, att han ristade i hela kroppen der han låg. Jag är inte ond på dig, tro mig!

— Jag är den uslaste människa på jorden! utbrast han.

Hon svarade intet härpå, utan fortfor att sakta stryka hans hufvud. Hon kände sig så oändligt gammal. I ett enda ögonblick var hennes ungdom försvunnen. Det var som hade en hennes fullvuxne son legat vid hennes bröst och behöft tröstas.

Efter en liten stund sade hon:

— Och hon är mycket, mycket söt. Jag kan säga det, fastän hon tar dig ifrån mig. Och makalöst vacker!

— Tala inte om hur vacker hon är! utbrast han nu, och satte sig till rätta på dynan vid hennes soffsida. Hvarför säger du det så ofta? Kan

du verkligen tycka det? Kan en kvinna tycka, att —.

— Att hennes rival är vacker? sade hon förvånad. Jag skulle vara en bra ynkelig varelse, om jag inte kunde det. Skulle jag inte tycka det och säga det, när det är så? Hur lågt skulle jag då ha sjunkit! Och dessutom, hvad skulle det väl tjena till? tillade hon med ett litet sorgset småleende. Nej! Henrik, hör på! Jag vill inte göra mig till, och spela större hjeltinna än jag är. Du har gjort mig en gränslöst stor sorg, det är bäst att erkänna det ärligt. Hur skulle jag kunna älska dig som jag gör, och förlora dig, utan att lida? Men för en sak tackar jag dig ändå.

— Tackar mig! Salome! Hvad menar du? Tackar?

— Ja, af hela min själ! Att du erkände det uppriktigt för mig. Att du hade mod att göra det. Ty det var dig svårt, det vet jag. Och du kunde ju ha dolt det och låtit mig —. Hör på! Mången gång, då jag tänkte på möjligheten af att någonting sådant som detta kunde hända, har jag ämnat säga till dig så här: Henrik, min älskade! Om du en dag skulle känna, att du inte längre kan älska mig, så dölj det inte för mig af fruktan att smärta mig. Säg mig det rent ut, ärligt, öppet, hvad det än må kosta dig. Gör mig all smärta i världen. Gör mig så olycklig som jag måste bli, då jag förlorar dig, min barndoms älskling och min ungdoms kärlek. Men *en* sak ber jag dig förskona mig ifrån — dölj det inte för mig! Gift dig inte med mig af barmhertighet, af miskund! Låt mig inte sjunka så

lågt. Jag kan lefva utan din kärlek, om än mitt lif då blir mycket armt och tomt. Men jag kan inte, nej, jag vill inte bli en sådan der eländig stackare, som lefver på sin mans nådegåfvor af kärlek. Förskona mig derifrån. Ty dertill är jag dock för god.

— Salome! Salome! Du vet inte — du vet inte —.

— Jo, jag vet. Jag vet hur du lider, hur du sörjer öfver att göra mig denna sorg, för du håller af mig, Henrik, det vet jag nog. Men, som jag sa' dig, kärleken råder ingen öfver. Den kommer och den far, utan att vi dervid kunna göra någonting till. Det är en gåfva att kunna vara trogen, liksom alla andra gåfvor. Somliga ha fått den, andra inte. Du har åtminstone varit ärlig och sann mot mig. Tack, min älskling. Nej! Sörj inte så bittert, Henrik! Du har ingenting ondt gjort. Se så! Se så! Gråt inte!

Hon drog honom än en gång till sig och kysste honom på pannan så, som en ädel qvinna till afsked kysser den man hon älskar, men som hon vet ej älskar henne tillbaka.

— Och nu, gå, Henrik, sade hon. Jag är trött och behöfver hvila. Att du är välkommen hit när helst du vill komma, det förstår du väl? Allt är som det var förut — innan — den korta drömmen kom, som hette vår förlofning.

Han reste sig slutligen och gick. Ännu då han vände sig om i dörren, gaf hon honom en sista vänlig blick. Hon låg sedan och lyssnade till ljudet af hans steg i trädgården, till dess de

dött bort. Då vände hon sig långsamt om mot väggen och låg orörligt stilla. Rubinerna i skärpet tindrade i trädgårdsbelysningens elektriska sken. Men guldmynten i hennes svarta hår dallrade ej det minsta. Så stilla låg hon.

ELFTE KAPITLET.

Nu hade Nils Krabbe blifvit utnämnd till konsultativt statsråd, gjort sitt inträde i ministären, och varit närvarande vid åtskilliga konseljer och statsrådsberedningar.

Han kände sig fortfarande lik en skolgosse, som kommit in i en ny skola, der fordringarna voro betydligt högre än i den förra. Och skolmästaren var exc. Lagströmer. Med en aldrig tröttnande välvilja (så uttryckte sig Nils i sitt hjertas bitterhet) såg han till, att det aldrig skulle fattas det nya statsrådet tillfälle, att »taga del af» eller »sätta sig in uti» alla möjliga regerings- och riksdagsärenden. Han tvang honom att arbeta som en galerslaf, klagade Nils. Med den yttersta vänlighet och artighet fick den gamle excellensen alltid sin vilja fram. Att disputeras mot honom tjenade till rakt ingenting. Det var som att hugga mot ett tjockt bolster. Man gjorde ej det ringaste intryck. Hade han varit tvär, hård och oartig, så skulle det hafva varit mycket lättare. Men nu var det omöjligt, att gå emot hans önskningsar. När han anmodade stats-

rådet Krabbe att vara så ytterst vänlig och »kasta ett öga på» den eller den frågan, som snart skulle komma före i riksdagen, så var det fullt ut lika omöjligt att neka, som för en gosse i en skola att säga nej, då hans lärare bestämmer lexan för dagen. Det var bara att gå hem och »plugga», så statsråd han än var. Den följande månaden var en bråd tid för Nils Krabbe.

Elsa och Isola hade, äfven de, ganska mycket att göra under denna första tid. De ansågo sig vara lika hårdt ansträngda som någonsin det unga statsrådet, huru mycket *det* (som han sjelf kallade sig) än beklagade sig öfver sina långa lexor.

Men allt beror på hvad det är, som man är sysselsatt med. De två systrarnas hela tid upptogs numera af att göra visiter, att taga emot visiter, att gå i bodarna, att rådgöra med sömmerskor och profva klädningar, att sjelfva arbeta med sina toiletter och att vara på middagar, baler, chokladbjudningar, slädpartier, basarer, lysningsgratulationer och alla de andra slag af nöjen, som ett i förfall varande samhälle har utfunnit för att roa sig med, eller, som det mycket rättare heter, fördrifva tiden med.

De otaliga visiterna upptogo i början en ofantlig tid. I Stockholm är det nästan endast fruntimmer, som göra visiter. Visittiden är numera på förmiddagen. Aftonvisiter äro alldeles aflagda. Utom för särdeles intima bekanta och nära släktingar är hemmet stängdt om aftonen. Endast vid bjudningar öppnas dörrarna om qvällarna.

Herrarna göra nästan aldrig visiter, och detta

af flera skäl. Dels äro de flesta societetsherrar embetsmän (något större antal fullt lediga unga herrar finnes icke här i Sverige) och embetsmännen äro i regeln icke lediga under visittiden.

Dels har man småningom funnit, att det är endast damer och unga herrar, som lämpa sig för den sorts konversation, som föres vid dessa visiter. De unga herrarna kunde således, om de vore lediga, gerna vara med vid visiterna, men då skulle någon ting annat komma på tok i stället. De skulle ej hafva några samtalsämnen qvar till aftonen. Ty det skulle omöjligt räcka till för beggedera. Det är knappt att förrådet nu räcker till för det ena tillfället. Om något deraf utgäfves om förmiddagen, så skulle aftonens samtalsämnen vara totalt utslitna, och på någon ny tillförsel vore orimligt att räkna.

Ett tredje skäl är, att om en äldre och något kunnigare herre toge sig det orådet före, att deltaga uti en förmiddagsvisit, så skulle han helt och hållet förderfva alltihop. Samtalsämnena äro vid dessa visiter till den grad ytliga och röra sig kring så ointressanta ämnen, att det skulle vara ett mycket svårt lidande för en någorlunda intelligent och bildad man, att deri oftare deltaga. Och om han försökte att höja tonen, att anslå intressantare ämnen, så skulle han bringa alla ur fattningen, och hela samtals- och visitmaskineriet skulle komma i olag.

Härmed är visst icke sagdt, att ej åtskilliga af dessa visitgörande damer äro ganska kloka, och att de vid andra tillfällen kunna tala om intressantare ämnen. Men i det societetslif, hvarom här

är fråga, äro de allra flesta ej vuxna att deltaga uti annat än den allra trivialaste konversation. Och lagen i denna den finaste societeten är, att nivån skall sänkas till den mest okunniga, på det att ingen må blifva utesluten. Att försöka höja måttstocken till den något intelligentare och mera bildade minoritetens, är alls icke god ton, utan tvärtom ytterst obehfvadt, och smakar af pedanteri och lust att lysa med kunskaper.

Man har iakttagit, att ett sällskaps intellektuella höjd mätes någorlunda noggrannt af det antal ord, som man dervid kan använda, med utsigt att blifva förstädd. Uti en vanlig Stockholmskonversation, i den finaste societeten, har man funnit, att omkring 200 ord äro fullt tillräckliga, för att ganska godt kunna reda sig i alla der förekommande samtalsämnen.

Om nu en någorlunda bildad mans disponibla antal ord sättes till 20,000, så kan man lätt förstå, att han skall i längden finna det enformigt, att endast 200 af dessa 20,000 äro i ständigt bruk, och hårdt, att betraktas som en boklörd pedant, om han vågar använda ytterligare några ord, hvilkas betydelse förblir för de närvarande lika obekant, som om han hade citerat latin och grekiska.

Derföre är det, som fruntimren göra alla visiterna i Stockholm. Ty de äro nöjda och belåtna med 200 ord, äfven om de någon gång känna till några flera.

Statsrådet Krabbe gjorde alla sina visiter på detta mycket bekväma sätt. Hans fru lemnade kort för honom öfverallt. Ej en enda visit själf.

— Nå, Elsa lilla, ha vi nu varit riktigt artiga mot alla dem, som vi äro skyldiga artighet? sade han.

— Inte ännu, lilla Nils, men du har redan gjort en ofantlig massa visiter, och lika många herrar ha gjort visit hos dig tillbaka; på samma sätt, förstås.

— Jag är särdeles nöjd med begge anordningarna, svarade han. Det är väl gräsligt tråkigt, kan jag tro?

— Inte så, att man inte kan öfverleva det, svarade Elsa. Isola tycker till och med, att det är temligen roligt. Medan jag gör konversation, sitter hon och hehöfver knappt säga ett ord. Men hon ser allting, minnes allting och lär sig någonting vid hvar enda visit och af hvar enda menniska. Jag har aldrig tänkt mig någon med en sådan naturlig fallenhet för sällskapslifvet och en sådan iakttagelseförmåga. Hon ser strax, hvilka som ha löshår och hvilka som sminka sig. Har någon en enda löstand i munnen, så vet hon det med. Och allt har hon reda på, hvad de hette innan de gifte sig, huru många barn de ha, om de lefva lyckligt med sina män, — ja, jag begriper rakt inte, hur hon kan få tag i alltihop.

Isola satt inne och hörde på det här.

— Allt beror väl på, om man är road af sällskapslif eller inte, sade hon. Är man det, så är det ganska lätt att ta reda på allting, som rör de menniskor man råkar. Och dessutom är det alldeles nödvändigt. Annars kan man inte våga säga ett ord, utan att riskera att säga en dumhet eller såra någon.

— Ja, det är nog sannt, sade Elsa suckande. Här om dagen hos friherrinnan Gyllenfelt varnade Isola mig strax innan vi kommo dit. »Här gäller det, sa' hon, att inte tala om rep i hängd mans hus. Den här stackars frun har två döfstumma barn i detta giftet, och en dotter i det första, som rymt från sin man och sedan kommit på villovägar. Hennes första man tog lifvet af sig, och hon sjelf har varit på något slags därhus ett par år; och hennes mor var sångerska eller aktris. Man har inte mycket qvar att tala med henne om då, inte.» Hur Isola har fått veta allt det der, kan någon förstå det?

— Det är inte alls svårt, sade Isola. Just sådant är det, som folk alltid tala om. Man talar bara om menniskor, aldrig om några »ämnen», det har du väl märkt? Nå, vidare, Elsa!

— Hade Isola inte sagt det der, så skulle jag genast ha börjat tala om hennes två stackars små döfstumma ungar, och frågat om hennes gifta dotter hade några barn, sade Elsa. Jag hade särskildt sett efter i kalendern, och tyckte mig just vara ovanligt väl utrustad med samtalsämnen vid den visiten.

— Och hvad talte ni nu om då? frågade Nils, högeligen road.

— Elsa talte om vädret hela tiden, om väglaget, och om hur barometern stod, och hvad din minimumthermometer hade markerat, sade Isola. Det var en mycket intressant konversation.

— Och den der otäckingen hjälpte mig inte det ringaste grand, sade Elsa, bara satt och smålog åt mig, i mina förtviflade försök.

— Unga flickor ska' vara tysta och blygsamma, när de äro med äldre och förnämare fruar, har jag hört sägas, sade Isola. Jag vet att skicka mig, jag.

Ja, nu ska' Nils få höra, hur en visit »dans le grand monde» går till, fortfor hon och kastade ifrån sig sitt arbete samt steg upp.

Hon spelade alla rollerna i de scener hon beskref, och det på ett så utmärkt sätt, att hennes svåger kunde se alltihop framför sig.

— Så här ungefär går det till. Först skickas vår beskedliga Janson upp för att höra om t. ex, statsrådinnan Rhevillius tar emot. Han har kort med sig, förstås. Kommer han ned igen och har korten kvar i handen, så drar Elsa en lång suck och krånglar sig långsamt ut ur vagnen. Jag följer efter med mera grace och värdighet.

I förstugan eller trappan hviskar jag till Elsa: »lite gladare uppsyn, Elsa lilla! Du ser ut, som om du skulle in till salig mademoiselle Primaire och få en risbadstu! Statsrådinnan var visserligen också guvernant i sina unga dar, men det är länge se'n nu.

Elsa tar då på sig en uppsyn, som om vissheten, att få träffa fru Rhevillius, uppfyllde hela hennes själ med sällhet, och vi stiga in. Med strålande ögon rusar Elsa fram till statsrådinnan, griper hennes hand så varmt, som om hon knappt kunnat lefva utan henne, och helsar allra ödmjukast och vänligast.

— Åh god dag, friherrinnan Krabbe, säger statsrådinnan. Det här var riktigt roligt, riktigt, riktigt roligt. Hur står det till? God dag, lilla fröken Borromeo (hvarför hon kallar mig lilla, kan jag då

rakt inte begripa, för jag är minst ett hufvud längre än den lilla statsrultan.

— Men hon är så mycket tjockare än du i stället, sade Nils. Gå på nu, bara.

— Var så god och sitt ner, säger statsrådinnan. Var så god! Hur mår herrskapet i det här vackra (eller rysliga) vädret? Nej, i soffan, för all del!

— Jo, jag tackar, svarar Elsa ödmjukt, efter att ha krusat dugtigt om soffan, och jag glänser till med ögonen litet grand, men säger ingenting, för då kan inte Elsa svara, och då kommer allting på sned. Hur mår statsrådinnan sjelf?

— Jo jag tackar. Det är visst riktigt kallt, tror jag, eller hur?

— Ja, det är det visst! (med djup öfvertygelse). Riktigt dugtigt kallt.

— Ja, jag hörde det. Det var någon som sa', att det var riktigtinterväder, jag vet inte hvem det kunde vara — jo, nu minns jag, det var bestämdt statsrådinnan Möllerhjelms, som var så snäll och var här nyss — nej, det var ändå inte hon, när jag tänker efter — men hvem i all världen kunde det då vara? — och jag ville ändå veta det och frågte särskildt, för barnas skull, om jag kunde våga skicka ut dem — jo, det var ändå statsrådinnan Möllerhjelms, det är säkert! Friherrinnan har en liten flicka, det vet jag?

— Ja, jag har det. Att statsrådinnan har reda på Sara, du, Isola! (Jag småler med ett himmelskt småleende åt en sådan märkvärdig händelse, men säger ingenting.)

— Jo, jag har hört det. Hur gammal är hon, den lilla söta ungen?

— Halftannat år, nej, hvad säger jag, mera, mycket mera! 19 månader nästa måndag åtta dagar! (Isola! så du går på! från Elsa, kikkande af skratt).

— Jaså! Nitton månader. Det är en förtjusande ålder!

— Ja, det är det visst, förtjusande! (och jag ger eko: förtjusande! och tänker på, hur förtjusande Sara var här om dagen då hon hade — ja ni minns — och fick smisk).

— Och hon är frisk och dugtig, hoppas jag?

— Ja, gudskelof, ännu så länge, så.

— Det är ändå bra roligt, så länge barna få vara friska. Nog ä' det det, inte sannt, friherrinnan Krabbe? Erkänn det!

— Ack ja! Det är det visst, det. Min lilla Sara har då aldrig varit sjuk en dag ännu. Men det kommer nog, tänker jag.

— Åh! Hvarför det! — Och hon heter Sara, den lilla rara ungen?

— Ja, det gör hon. Efter min mans farmor — som — som också hette Sara.

— Jaså ja, det förstår jag ju ganska väl. — Nå det var då bra roligt, att få göra bekantskap med en så söt liten kamratfru och hennes förtjusande lilla dot — hvad jag säger! — syster. Jag höll på att säga dotter, men jag sa' det inte riktigt. Friherrinnan ser då verkligen knappt äldre ut än sin syster.

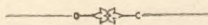
— Åh! hur kan statsrådinnan säga det?

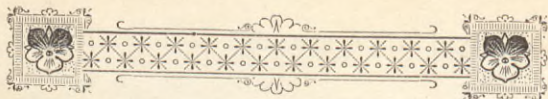
— Jo, jag försäkrar. Det är väl inte så stor

skillnad heller, kan jag tro? Fröken Borrromeo är väl en 18, 19 år? Bara 16 $\frac{1}{2}$! Åh! Är det möjligt? Det var då riktigt märkvärdigt! Och friherrinnan är inte stort äldre, tänker jag? Tretti! Nej, verkligen! Jag skulle då bestämdt inte ha gissat mera än tjugu — nej visst inte mera! Ja, det må jag säga, att det var ett riktigt charmant syskonpar, och en riktigt *stor* acquisition för societeten, (och så halft afsides till Elsa): Hvad hon är förtjusande söt, (det är om mig, det förstår du nog, Nils) den lilla fröken Borrromeo! Ja, henne får då friherrinnan inte behålla länge, det spår jag (under tiden låtsas jag titta uti ett album, som ligger bredvid mig på bordet). Ska' herrskapet redan gå? Det var ledsamt. Men det är nog så många visiter, kan jag förstå? Har herrskapet gjort många ännu? (Här narras alltid Elsa. Tante Lagercrona har varnat henne, att det inte går an att svara, att detta är den 75:te visiten, och att det gudskelof är slut nu. Man ska' alltid låta det se ut, som om ens allra första visit hade gällt just henne som frågar.) Jaså, herrskapet har så många kvar ännu? Det var då riktigt vänligt, att komma till mig så snart, och så roligt för mig — adieu min söta lilla friherrinna! Adieu lilla fröken Borrromeo, adieu! adieu! —

Ja, så der går det till nästan ord för ord på hvar enda visit. Ibland är det också litet grand om, hur synd det är, att drottningen ska' vara så sjuk, och när couren ska' bli. Men att jag är förtjusande söt, och att ni inte få behålla mig länge, det säger hvar enda en. Och då måste det väl vara sannt, kan jag tro.

TOLFTE KAPITLET.

Nils satt vanligen inne i sitt rum och pluggade på sina lexor, som han fått af magister Lagströmer. Damerna suto i förmaket och arbetade på sitt håll. Ibland stack Nils in hufvudet försigtigt, efter att ha stått ett ögonblick och lyssnat vid dörren, för att höra om der voro några främmande.

— Ä' ni ensamna, flickor? frågade han. Vänta ni några visiter snart kanske?

— Strömmen har inte börjat ännu. Klockan är bara tolf. Kom in och prata litet medan vi arbeta. Kan du din lexa redan, min stackars Nils?

— Kan! Nej, visst inte! Långt derifrån! Men jag måste hvila mig litet. Det var för kärft — usch!

— Är det alltjemt de der gamla rekonstruktionshemmanen?

— Rekognitionshemmanen, ja, alltjemt. Jag kan inte komma någon hvart. Jag börjar på tro, att det ändå är bäst att göra så, som den lata Robbs föreslog.

— Hvad ville han då? — Litet hvitt silke, söta Isola!

— Han sa' rent ut, att han inte orkade och inte ämnade göra sig besvär med att sätta sig in uti en så ofantligt lång och invecklad historia. Ni vet, att det rör, huruvida kronan eller bruken rå om en mängd skogshemman, som bruken ha haft afverkningsrätt på i långliga tider.

— Nej, det visste jag inte. Men jag kunde ha gissat det. Jag tycker det ser ut, som om alla frågor rörde ungefär detsamma, att den ena vill ha hvad den andra tycker om att behålla.

— Åhja, visst. Eganderätten är orsaken till nästan alla tvister på jorden, det har du rätt i, Elsa lilla. Nå, Robbs säger, att det enklaste är, att låta kronjuristerna väcka process mot brukspatronerna, och så afvakta hvad domstolarna säga. På det sättet få de stackars juristerna hela besväret och vi slippa ifrån det.

— Jag tycker, att du skulle instämma med statsrådet Robbs, Nils. Jag börjar tycka riktigt bra om honom. Håller du inte med mig, Isola?

— Jo. Är han far till löjtnant Robbs, Nils?

— Det vet jag verkligen inte. Är löjtnant Robbs lat, så är han troligen son till statsrådet.

— Lat, nej. Han dansar mycket bra. Men — jo, det är sannt, han tyckte om att sitta mellan danserna i lördags.

— Då är det en son till statsrådet. — Det var en vacker klädning, det der. Hvems är den? Din?

— Nej, Isolass.

— Hon är för ung för den klädningen.

— Ser du det, Isola.

Isola höjde sina ögon, såg med välbehag på den vackra sammetsklädningen, som Salome hade afstått åt henne, och ruskade på hufvudet.

— Det blir nog någon bjudning, der den passar, sade hon. Dessutom vill jag gerna se litet äldre ut än jag är.

— Den skulle passat bra mycket bättre åt den der söta judinnan, sade Elsa. — Har du statsrådsberedning i dag, Nils?

— Nej, i öfvermorgon först, lyckligtvis. Jag kan inte mina lexor på långt när ännu.

— Hvad vill det säga, statsrådsberedningen? frågade Isola. Hvad gör ni der för slag?

— Hvad vi gör? Jo, vi repetera till det spektakel, som kallas statsrådet eller konseljen. I beredningen försöker man, att komma öfverens om frågorna och besluten, så att man slipper att disputera eller reservera sig i sjelfva statsrådet, när kungen är närvarande. Det går mycket treffligt och ogeneradt till der i beredningen, må ni tro. Här-omdagen — men kom ihåg: den strängaste tystlåtenhet!

— Ja, ja, det der vet vi. Gå på bara, kära Nils. Här-omdagen —

— Här-omdagen höll ekklesiastikministern, statsrådet Tregorius, på med några af sina ärenden, och det var just ingen som hörde på så särdeles noga utom excellensen Lagströmer och jag. Baron Raaben hör nästan aldrig på hvad som rör annat än utrikesfrågor, och Skragge bryr sig bara om pansar.

Men äfven de andra, några af de yngre isynnerhet, började på att hviska sins emellan, så att excellensen Lagströmer ett par gånger tittade åt dem med en mild förebråelse i sin blick. Till slut afbröt Tregorius tvärt sin läsning, förargad, och Lagströmer frågade på sitt runda, mjuka sätt, om det var någon anmärkning mot det föreliggande förslaget, som möjligen utgjorde föremål för tyst öfverläggning.

Ingen svarade först, men så sa' amiral Skragge, skrattande men litet generad, att statsrådet Robbs inte mådde rätt väl, han led af migraine, ondt i hufvudet, och att han hade rådgjort med honom och statsrådet Möllerhjelm (det är finansministern, det) om han inte kunde hvad man i dagligt tal kallar »smita» bort på en stund. Der satte amiralen på grund (som någon uttryckte det) och kom inte längre. Excellensen kastade en blick på Robbs, som verkligen såg dålig ut. Han hade troligen varit ute och rumlat qvällen förut, och fick sota för det nu. Det lär ofta hända honom, säger man.

Den beskedlige gamle Lagströmer såg litet bekymrad ut. Han kanske inte var så riktigt säker, att Robbs skulle komma igen, om han en gång fick gå derifrån. »Det var, sade han, några små saker, som han sedan hade tänkt tala om, och der civilministerns åsigt var nödvändig att inhemta.»

Skragge lutade sig då öfver till Robbs och talade tyst med honom. Jag hörde några ord af hvad Robbs svarade: »Om jag bara kunde få — —, så skulle jag möjligen kunna reda mig.»

Excellensen skickade en frågande blick till amiral Skragge, men Skragge tycktes knappt vilja komma fram med hvad Robbs hade svarat. Slutligen sa' han, och försökte se mycket allvarsam ut: »Statsrådet Robbs anmäler vördsamt, att han för hastigt påkommen sjukdoms skull troligen måste begära att få aflägsna sig, men att, om det kunde tillåtas honom, att få sig tillburet (möjligen i yttre rummet) en sejdel bier och en bit sill, så tror han sig kunna kvarstanna till beredningens slut.»

Ni skulle sett gubben Lagströmers ansigte. Det var värdt pengar. Han satt tyst en stund, och vi allihop suto och sågo på honom med den spändaste uppmärksamhet, det vill säga alla utom Robbs. Han satt med slocknad blick, alldeles likgiltig eller nästan trotsig, som den stygga gossen i sagan.

Slutligen utlät excellensen sig (och ni kan inte tro hvad han höll god min. Det var som om han hade yttrat sig uti en viktig lagfråga): »Jag måste visserligen för min del anse det framställda förslaget vara i viss grad oförmligt och dessutom sakna prejudikat. Men, i betraktande af för handen varande omständigheter, och då statsrådet Robbs kan anses hafva föreburit helsoskäl, så hemställer jag, att hans anhållan må bifallas, och att den föreslagna åtgärden genast må vidtagas!» Han ifrågasatte dock, att möjligen sillen skulle kunna undvaras och endast en sejdel bier eftersändas.

— Nå? Och sedan?

— Ja, Robbs fick sin sejdel bier.

— Inte sillen?

— Nej, det tror jag inte, men jag är inte riktigt säker, ty han var ute ett ögonblick i yttre rummet, och det kan hända, att han derunder hann äta en bit sill. Röka cigarr får hvem som helst göra under beredningen, och när man nu till på köpet kan få sig en sejdel öl, så har man ju ganska treffligt. Öl och cigarrer — och i nödfall sill. Hvad mera kan man begära!

— Men inte i sjelfva statsrådet, väl?

— Nej, nej! Visst inte! Tycker du det?! Åhnej! — Expeditionscheferna höllo sig fullkomligt allvarsamma under hela den der scenen; det var märkvärdigt att se.

— Expeditionscheferna? Ä' de inne också?

— Ja visst. Hvar och en departementschef har alltid sin expeditonschef med sig, hvart han tar vägen, för att fråga honom, om han sjelf inte har reda på någonting. Eljest skulle de inte kunna reda sig länge, må ni tro.

— Men? frågade Isola och afbröt sig.

— Men?

— Jo, om expeditonscheferna ä' så mycket skickligare än sjelfva statsråden, hvarför i all verlden gör inte kungen dem till statsråd i stället?

— Min lilla Isola, sade Nils och tog på sig sin hvad hon brukade kalla föreläsaremin, du har der hittat på att göra en fråga, som mången gjort, men — som ingen hittills har kunnat svara på.

— Jaså, ja då får det vara då, sade Isola skrattande.

— Jag kan bara försöka hjelpa oss alla tre till att begripa saken, genom att påpeka, att det-

samma mycket ofta lär vara fallet uti militära förhållanden, jag menar mellan generaler och deras stabschefer. När en general nu för tiden har vunnit en drabbning, så vet ingen, om det var hans egen förtjenst eller hans stabschefs. Jag säger ingen, men jag borde ha sagt ingen utom stabschefen, ty han är alldeles säker hvems förtjensten var.

— Är det verkligen så?

— Ja, det lär verkligen vara så, och jag börjar på tro, att det är på samma sätt hos oss civila. Expeditionscheferna (departementschefernas stabschefer) tro nog, att det som går bra är tack vare dem, och att det som går illa är tack vare ministern. — Det ringde, tyckte jag — jag springer — tänk om öfverhofmästarinnan skulle finna mig i nattrock — hu då!

— Du behöfver inte springa in, ropade Elsa, jag tar emot i lilla förmaket ifall det kommer någon.

De hade nu flyttat ned till den större våningen i samma hus 2 tr. upp.

TRETTONDE KAPITLET.

Det befanns ej vara någon visit, utan endast ett paket från någon bod. Sådana anlände numera hvarje qvart, påstod Nils, hela dagen igenom. Deri låg måhända någon liten öfverdrift.

De lyckades åter utlocka Nils och bådo honom berätta litet mera om sina kamrater statsråden och om möjligt äfven något om deras fruar, som Elsa och Isola visserligen gjort visit hos, men dock kände mycket obetydligt ännu.

— Ja, jag har ju inte sett så mycket af statsråden ännu, så att jag kan säga mig känna dem riktigt, svarade han, och ändå mindre af deras fruar. Statsrådet Robbs ha ni nyss hört talas om. Han är en rolig grobian. Jag ogillar honom i princip. Men han håller oss vid lif. Efter den der scenen i statsrådsberedningen suto några af ministerrarne qvar och pratade en stund. Krigsministern, general Rhenkrona, talade om någon liten skiljak-tighet han hade haft med kungen angående en majorsutnämning och ville ha hjälp af oss andra. Svenska kungen (inte blott den nu regerande) har

försökt att behålla ett område, der han kan få regera som han sjelf vill, det vill här särskildt säga i afseende å utnämningarna och sådant, och det området är armén och ibland äfven flottan. Den stackars krigsministern har det derföre inte alltid så trefligt. Medan de andra departementscheferna nästan äro fullkomligt sjelfständiga och tillsätta den de sjelfva vilja, så får krigsministern svårigheter vid nästan hvar enda utnämning till de högre graderna. Det kommer sig naturligtvis deraf, att kungen (liksom alla prinsarna) alltid är militär, och tror sig derföre begripa militära saker lika bra om inte bättre än sin krigsminister. Om vi finge en kung som vore jurist eller prest —

— Åh, Nils! Hvad tänker du på? Inte kunde kungen vara prest!

— Hvarför inte? Hvad vore det för underligt i det? Är det mindre värdigt en kristen kung, att lära sina undersåtar att bedja, än att lära dem att slå ihjäl folk?

— Ja, jag vet inte -- men det låter så besynnerligt. En kung som vore prest!

— Ja, vi ä' så ovana vid en sådan tanke. Vi tycka det är helt naturligt, att kungen ska' vara krigare och fältherre, och kunna föra sitt folk till seger i drabbningar mot jordiska fiender. Att han möjligen kunde föra dem till seger mot andliga fiender också, det faller oss inte in. Det tycka vi låter aldeles orimligt. Der tro vi inte, att han är någon medfödd fältherre.

-- Nå, är det inte orimligt, då? Har det någonsin varit så hos något folk, att kungen varit prest?

— Visst har det det! Hos israeliterna, judarna, var kungen alltid tillika folkets högsta andliga öfverhufvud eller prest, som officierade vid alla stora religiösa ceremonier. Vid öfvergången från domartiden, och medan gamle Samuel lefde, hade visserligen de s. k. profeterna ännu mycket att säga, och Saul och David hade rätt mycket obehag af dem, som ni minns. Men sedan var kungen erkänd som religionens representant inför gudomen.

Minns ni inte kung David och Salomo, hur de offrade, invigde tempel och sådant?

Kung Salomos invigande af det nybyggda Jerusalemstempel, och hans tal dervid, är en af de vackraste scener i hela gamla testamentet. Salomo tyckes hafva varit en kung, som alltid uppträdde med mycket stor värdighet. Hans far, David, hade deremot inte så mycket hållning, efter hvad det vill synas. Åtminstone tyckte hans hustru Michal det. När kung David vid ett tillfälle dansade framför arken, då den bars —

— Dansade! Ja, det var då verkligen bra opasande, afbröt Isola. Dansa framför arken!

— Ja just dansa. Nå nå, det var inte polka han dansade, kan du väl förstå. I österlandet äro högtidliga danser mycket brukliga, och nyttjades också i det antika Grekland, der man hade ganska bra reda på hvad som var god smak, som du kanske vet.

— Ja, men i alla fall. Dansa offentligt! En kung!

— Ja, det var just det Michal tyckte, precis som du. Och hon gaf stackars David en ganska

duktig föreläsning om det passande, när han kom hem, minns du inte?

— Nej, jag minns inte riktigt hur det var. Minns du, Elsa?

Elsa hade bibehållit tystnaden, i förhoppning att undgå denna direkta fråga. Men hon tvangs nu att erkänna, att hon hade glömt de närmare omständigheterna.

— Det är just de närmare omständigheterna, som du kallar dem, hvilka äro de mest intressanta, sade Nils. Dem ska' man alltid fästa sig vid. Författarne till Bibelns skrifter ha i allmänhet en alldeles förunderlig förmåga, att i några få ord göra hela scenen lifs lefvande. Inte ett enda ord är öfverflödigt. Hvert enda penseldrag ger färg och lif åt taflan.

Kung David tycks ha varit en mycket varmhjertad man, men han hade inte alltid den bästa smak, och hvad värdighet beträffar, så är det inte värdt att tala om den. Den glömde han vid alla möjliga tillfällen. Den här gången ser det ut att ha varit hans kostym, som choquerade drottning Michal mest. Dansen kunde hon möjligen ha låtit passera. Men han hade gått och klädt sig uti ett presterligt linneplagg, som såg nästan ut som en skjorta, temligen kort till på köpet. Och hon tyckte han såg löjlig ut.

— Jag tycker att Michal hade rätt, sade Isola, och Elsa instämde.

— Åhja, kanske. Vid hemkomsten gaf hon stackars kung David en den mest bitande satiriska uppsträckning hon kunde åstadkomma, för hans

osmakliga uppträdande. David var i allmänhet mycket godmodig och tålde mycket af sina hustrur och sina barn. Men Michal hade den gången nyttjat för skarpa nässelslag. Han blef ond, svarade häftigt, och ville sedan inte ha med henne att göra. Hon hade dock varit honom en bra och trogen hustru och vid ett tillfälle frälst hans lif på samma sätt, som Barbro Stigs dotter frälste Gustaf Vasa.

— Den der Michal var visst en intressant karakter?

— Ja, mycket. Hon var dotter till konung Saul, sjelf en af de intressantaste karakterer i gamla testamentet, en djupsinnig, grubblande natur, melankolisk, och med många fel, men i flera afseenden långt före sin tid.

— Men Saul var ju en dålig karl, upprorisk mot Gud, som derföre vände sitt ansigte från honom. Så mycket minns då jag, sade Elsa.

— Ja, så står det skrifvet, det är sannt. Men det är skrifvet af presterna, som skrefvo den tidens historia. Saul gjorde inte så, som Samuel hade befallt, och det var detsamma, som att inte göra hvad Gud hade befallt, sade Samuel. Så fort presterna (eller profeterna, som de ibland kallades) ville att någonting skulle ske, förklarade de alltid, att Gud hade sagt, att så skulle ske. Och lydde man inte då, så var man upprorisk mot Gud. »Då skedde Herrans ord till Samuel och sade: Mig ångrar, att jag hafver gjort Saul till konung.» Så hette det alltid, när profeten sjelf ångrade sig. Anse ni det för troligt, att Gud ångrade sig?

— Ja, men Samuel, en sådan profet som han

var, han visste väl bättre, hvad som var Guds vilja än Saul?

— Ja, ni kan få döma sjelfva. Minns ni inte hvad de kommo i gräl om?

Elsa och Isola voro åter igen litet förlägna.

— Ni ä' just inte mycket säkra i er bibliska historia. Jo, Samuel hade befallt Saul (i Herran Zebaoths namn, naturligtvis) att bekriга Amalekterna och slå ihjäl dem allesamman. Se här ska' ni få höra. (Nils tog en Bibel och slog upp 1 Sam. 15: 3): »Skona dem icke, utan dröp både man och qvinna, barn och dem som dia —»

— Usch så ohyggligt! (från Elsa).

— Ja. »Fä och får, kamel och åsna.»

— Hvad skulle det tjena till, att slå ihjäl alla de stackars djuren? sade Isola. De hade väl intet ondt gjort?

— Ja, inte vet jag, fortsatte Nils. Saul tyckte emellertid så som du, att det vore dumt att döda djuren. Och dessutom skonade han sjelfva konungen, Agag, som blifvit tillfångatagen. Troligen också de andra krigsfångarna, men det står inte.

Samuel blef mycket ond och förklarade, att »Herran hade förkastat Saul och att han icke skulle få vara konung öfver Israel». Sedan lät Samuel den fängne konungen Agag komma inför sig och högg ihjäl den värnlöse mannen med egen hand: »Så högg Samuel Agag i stycken inför Herran i Gilgal». Just inte något uppbyggligt skådespel, tycker man.

Nå, hvem hålla ni nu med, Saul eller Samuel?

— Med Saul, naturligtvis, svarade både Elsa och Isola ögonblickligen.

— Men Nils lilla, fortsatte Elsa, när gamla testamentet kan omtala sådana der grymma saker som Samuel gjorde, och säga, att han gjorde det på Guds befallning, då —

— Då? Tala ut!

— Då är väl inte Bibeln inspirerad, hvilket så många tro?

— Allt beror väl på, hvad man menar med inspirerad. De flesta mena dermed den högsta möjliga andliga skönhet och sanning, som de sjelfva ha hört eller kunna tänka sig. Då de höra något sådant, tro de att det kommer från Gud, och kalla det inspiration. Och det är inte så oriktigt, tänker jag.

Det finnes mycket i gamla testamentet, som enligt den definitionen kan kallas inspirerad, men också mycket, som visst inte svarar mot den beskrifningen. Jag tror, att vi ha rätt (och för resten ha vi ingen annan utväg än att göra så) att sjelfva bedöma, hvad vi tycka är inspirerad. Hvad vi kunna vara säkra på är, att Gud alltid har varit densamme, alltid lika kärleksrik och helig. När derföre Gud i gamla testamentet säges hafva gifvit befallning om en grymhet, eller när en förrädisk, lömsk handling prisas såsom ett Gudi behagligt hjertedåd, så kunna vi omöjligt anse, att detta kan vara inspirerad. Sådant visar blott författarens egen ståndpunkt. Jemför man den med Kristi sätt att tala i liknande fall, så kan man få en god profvosten, för att bedöma om författaren var af Gud inspirerad eller ej. Den makalöst vackra psalmen

(den är, som ni vet, inte skriven af David), som börjar: »Vid de elfvar i Babylon sutto vi och greto, då vi på Zion tänkte», och slutar med de brutala orden: »säll den, som dina unga barn tager och slår dem mot stenen», den är ett godt exempel på denna blandning af hvad man, om man vill, skulle kunna kalla inspirerad, och hvad som är hemtadt ur diktarens eget hämndgiriga hjerta.

Den der konung David, fortsatte Nils, gående fram och tillbaka i rummet, det var en mycket intressant och märkvärdig person, lika mycket för sina ädla drag som för sina dåliga. Aldrig har troligen en så ädel människa begått så många förfärliga bofstreck. Det är högst besynnerligt!

Konung David gjorde många saker bra, men en sak gjorde han allra bäst, den att ångra sig. Det var han mästare uti. Ingen har någonsin ångrat sig så som kung David. Och därför slapp han också vanligen undan för ovanligt godt pris, äfven efter sina värsta illdåd. Hans första barn med stackars Urias enka, Bathseba, dog visserligen. Men han fick behålla henne sjelf, och det andra barnet hette Salomo, Israels historias största namn.

En annan gång hade han, möjligen af högmod, ehuru detsamma ständigt göres nu utan ringaste högmod, låtit räkna sitt folk. Genast infann sig »på Guds vägnar» en profet vid namn Gad, och lät honom välja, om han sjelf ville ha obehag (fly för sina fiender) eller låta folket dö i pestilentie. David öfverlemnade afgörandet åt Gud och det beslöts, att 70,000 människor skulle dö i pestilentien, stackare. Men han sjelf fick behålla helsan.

David sjelf tyckte det var besynnerligt, att andra skulle straffas för hvad han hade gjort, och han protesterade till sluts hos mordengeln, som var syster till honom. »Herren ångrade sig», som det heter, och massakern upphörde. Det var hög tid. Sjuttio tusen menniskor voro redan dödade.

— Att sådana der besynnerligheter ska' stå uti Bibeln om Gud, sade Elsa. Det kan inte göra annat än ondt, eller hur?

— Att det står uti judarnas heliga skrifter skulle inte behöfva göra oss kristna något ondt, svarade Nils. Felet är vårt, som inte klart och tydligt ha insett och förklaradt, hvad gamla testamentet är — nämligen judarnas bibel, och hvad det inte är — de kristnas bibel. Vi ha gifvit åt det gamla testamentet snart sagdt lika mycken auktoritet som åt det nya. Att binda in gamla testamentet med det nya, och kalla den boken för Bibeln, är ett oerhördt, ett ödesdigert misstag, och är helt visst en af de förnämsta orsakerna till vår nuvarande låga ståndpunkt i andligt afseende. Man kan därför med sanning säga, att det är en bokbindarefråga, som hindrat kristendomen från att blifva, hvad den kunde ha blifvit. Gamla testamentet har i alla tider tyngt ned sin ljusare broder i hans flykt, och hindrat honom, att rätt nyttja sina vingar och stiga mot höjden. Det finnes knappast ett brott i dekalogen, som ej kan försvaras med gamla testamentet i hand. Särdeles då det skedde mot »Guds folks fiender», så var det rätt och Gudi behagligt. Lömskt dödande af en sofvande gäst (Jael och Sisera) förhäriligades t. ex. såsom ett hjeltedåd, och

många andra svek och illdåd berättas, utan att fördömas i tydliga ordalag.

Är det underligt då, att vi hafva en grumlig uppfattning af hvad som är rätt, och en låg föreställning om Gud, hvilken i en bok, som kallas vår Bibel, säges hafva antingen gillat eller rent af befallt alla dessa gräsligheter och brott?

Lägg ännu en gång noga märke. Att gamla testamentet berättar sådant och berömmar det, är ej att undra på. Det skrefs enligt den tidens uppfattning, som var märkvärdigt hög och ädel i vissa fall, ytterligt låg i andra. Felet ligger, som sagdt, deruti, att våra andliga lärare ej tydligt och klart sagt oss, att gamla testamentet visserligen innehåller många vackra lärdomar och makalös religiös poesi af oskattbar skönhet, men att dess ståndpunkt ej är kristlig, utan judisk. Gamla testamentet är en ytterst intressant bok. Men min tro är, att vi kristna den dag i dag är skulle hafva hunnit oändligt mycket längre i andligt hänseende, om gamla testamentets böcker hade gått fullständigt förlorade, liksom de förlorade böckerna af Livii romerska historia.

Nya testamentet innehåller visserligen också några besynnerligheter, som bära tydliga vittnesbörd om, att äfven det är skrifvet af ofullkomliga menniskor, och ej »dikteradt» af den helige ande. Men dessa besynnerligheter äro så få, och sänka vår ethiska ståndpunkt så obetydligt, jemfördt med en mängd af gamla testamentets berättelser, att de två böckerna alls icke kunna nämnas på samma gång.

Jag nekar inte till, att dessa ställen i nya

testamentet föranledt stora missförstånd, som varit ödesdigra, såsom t. ex. nådavalet, helvetesläran och S:t Peters primat inom kyrkan (påfvedömetts grundval). Men hvad jag säger är, att nya testamentet, med alla sina ofullkomligheter och felskrifningar, är värdigt att kallas de kristnas Heliga Bok eller Bibel, hvilket det gamla testamentet enligt min tanke visst icke är.

— Du sätter då judarna mycket lågt i andligt afseende, Nils? frågade Elsa.

— Visst inte! Jag har talat om gamla testamentet, inte om judarna. Många af dem stå tvärtom ofantligt högt uti andligt afseende. Det finns många lågt stående judar, i Ryssland och Polen t. ex., men det finns ju också många lågt stående kristna, öfverallt.

Judarnas främsta, upplysta män och qvinnor ha fullständigt tillgodogjort sig nya testamentets sedelära, och hysa den djupaste vördnad för Kristus såsom menniska och lärare. Det ser nästan ut, som om man i en framtid kunde förutse judarnas öfvergång till den unitariska kristendomen, den som anser sig kämpa för Guds enhet gent emot treenighetensläran. Emellan den längst gående unitarismen och den liberala judendomen finns det ej någon väsentlig skillnad, synes det mig. — Nej, jag sätter visst inte judarna lågt, återtog Nils, efter några ögonblicks tysta tankar. De äro tvärt om utomordentligt rikt utrustade i intellektuellt, religiöst och konstnärligt hänseende. Vår vesterländska civilisation står i en omätligt stor tacksamhetsskuld till den judiska nationen, hvilken, långt ifrån att ännu

ha spelat ut sin roll, synes vara ämnad att fortfarande utöfva ett stort inflytande på Europas utveckling. Trots de förföljelser, nu snart tvåtusentåriga, som sannolikt skulle hafva utplånat hvarje annat folk från nationernas antal, fortfar ännu i dag detta inflytande, ja växer för hvarje dag.

Man kan enligt min tanke med rätta säga, att i närvarande stund tvenne folk dela mellan sig det andliga väldet öfver vestern, nämligen grekerna och judarna; de förra uti intellektuelt, litterärt och konstnärligt hänseende, de senare uti ethiskt-religiöst. Begge hafva genomgått nästan liknande yttre öden. Grekerna besegrades af romarnas vapen, men efter kort tid voro de sina besegrades intellektuella herrar. Judarna besegrades äfven af romarna, och hvad förföljelse och tyranni vidare kunde åstadkomma, det utfördes sedermera af Europas samtliga folk. Men i närvarande stund har den från judarna utgångna och af judiska män utbredda religionen eröfrat jordens tvenne högst stående verldsdelar, och judarnas heliga böcker läsas såsom inspirerade Guds ord uti hvarje hem, från slottet till kojjan, hophundna med kristendomens egna urkunder. Uti handeln och penningmarknaden hafva de nått ett sådant herravälde, att det med sanning kan sägas, att ingen regering vågar börja ett krig och att knappast något mycket stort företag kan bringas till lyckligt slut, utan deras medgifvande och hjälp. Hvad helst judarna befatta sig med, blifva de genast mästare uti, det må nu vara musik, skådespelarekonst, de bildande konsterna, statsmannakonst eller filosofi; och den rörelse, som kallas an-

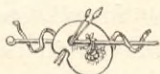
tisemitism, är det klaraste erkännande från deras fienders sida, att endast brutalt våld synes kunna hindra dem från att fortgå på sin bana och sannolikt en gång slutligen eröfra det herravälde öfver jordens folkslag, som deras egna profeter och siare i sina odödliga sånger förespått dem.

Slutligen och viktigast. Det berörde jag flygtigt nyss. En mängd tecken synas antyda möjligheten af ett närmande, grundadt på ömsesidiga medgifvanden, emellan den kristna och den judiska religionen. Man har med rätta sagt, att kristendomens slutliga bestämda antagande af skarpt utpreglade trinitariska dogmer var det som gjorde, att judarnas massvisa omvändelse till kristendomen afstannade, en rörelse, som förut var i full gång. Men uti kristendomens redan påbörjade återgång ifrån Athanasii ytterliga treenighetsläror, en återgång, som tydligast visar sig uti den unitariska riktningens allt större utbredande, och uti judarnas redan påbörjade allmännare antagande af sina högst stående andliga ledares redan uppnådda ståndpunkt, den, att det är deras egen landsman Jesus Kristus, som gifvit världen dess skönaste religion; uti dessa tvenne ting ligga möjligheten och sannolikheten för de två hittills skilda religionernas sammanflytande till en stor bred flod, som skall andligen fruktbar göra världen, och på hvars starka, djupa böljor menskligheten skall fortsätta sin färd, för att slutligen, sedan æonerna förrunnit, uppnå fullkomligheten.

Men huru härmed än går, må vi kristna öppet och ärligt erkänna, att vi hafva judarna att tacka

för kristendomen. Vi glömma allt för ofta, att Petrus, Paulus och Johannes voro judar; för att icke nämna mästaren sjelf. De korsfäste Kristus, ja, det är sannt. Men hans lära vann anhängare och lefde kvar. Hos hvarje annat folk skulle kristendomens första svaga, flämtande låga helt visst hafva slocknat så, som en gnista slocknar i ett haf.

Men det ringde åter igen, tyckte jag. — Alla lyssnade spändt.

FJORTONDE KAPITLET.

Man hörde i tamburen en betjent fråga, om grefvinnan Engelheim togs emot. Nils flydde hals öfver hufvud in i sitt rum. Elsa och Isola kastade ifrån sig sina sysaker, ströko bort trådändar och systrunt från sina kläder, och gingo in i hörnrummet, för att taga emot den förnäma damen, nuvarande öfverhofmästarinnan, som kom för att återgälda presentationsvisiten.

Besöket varade knappt tio minuter, och Nils, som åter igen var djupt inne i frågan om, hvem som var rätta egaren till rekognitionshemmanen, hörde en knackning på dörren. Elsa tittade in.

— Nu är hon borta. Söta Nils, kom in och fortsätt om, hur Saul högg ihjäl Agag. Det var så roligt, så!

— Det var ju inte alls Saul som högg ihjäl honom, utan Samuel! Är öfverhofmästarinnan redan sin kos? — Han kom in i deras rum igen. — Var hon nådig?

— Ack, hon är så snäll, så!

— Och när blir presentationen? Drottningen är ju sjuk, hör jag?

— Ja, och det kan inte bli någon cour af, förrän i midten af mars, troligen vid stora balen, som blir då, sa' grefvinnan Engelheim.

— Nå, ni få tåla er. Ni ha ju gjort alla era presentationsvisiter ordentligt nu?

— Ja, kära du. Tänk! Fyrtiofyra stycken visiter!

— Att det kan vara så många! Hvilka är det allt?

— Jo, öfverhofmästarinnan och två hofmästarinnor, riksmarskalkens fru och alla statsfruarna och hoffröknarna och statsrådinnorna och serafimeriddarnas fruar och första hofmarskalkens fru och — ja, så ä' det några till, fyrtiofyra stycken. Vill du se listan på dem?

— Nej, tack, visst inte. Jag tror dig på dina ord.

— Ja, och dessutom kommer det till en ryslig mängd andra, naturligtvis; diplomatiska corpsens damer och sådana. Jag har gjort så många bekantskaper på de sista tre veckorna, att jag bestämdt inte kommer att känna igen hälften af dem. Men Isola, hon är märkvärdig. Hon har minne för ansigten och namn, som om hon vore en kunglig person.

— Ja, inte tycker jag det är så svårt, sade Isola. Man får ju se på dem så mycket man vill och hör deras namn, och då är det väl inte svårt att komma ihåg dem se'n?

— Det är en särskild gåfva, lilla Isola, sade Nils. Den passar bra för en som är road af sällskapslif. Jag har den inte.

— Inte jag heller, jag olyckliga människa, sade Elsa. Jag kommer säkert att göra alla möjliga misstag.

— Jag ska' hjälpa dig, sade Isola, den 16-åriga. Fråga mig.

— Det är egentligen en sak man bör undvika, om det är möjligt, sade Nils. Man bör inte fråga barnlösa fruar, hur deras barn må; ja, och helst inte heller enkor och frånskilda fruar, om deras män ej komma med på lustfärder, såsom någon gjorde med enkefriherrinnan Berzelius en gång: »Få vi inte det nöjet att se baron Berzelius?» Hon fann sig, påstås det, och svarade: »Tack! Han har inte tid. Han måste stå i Berzelii park.»

— Hvilka som ha barn eller inte, det åtar jag mig att ha reda på temligen snart, sade Elsa. De flesta vet jag redan. Jag förstår inte hur det är, men jag kan nästan alltid se och höra på en fru, om hon är barnlös eller inte. Det är någonting i ögonen som är olika, och rösten också. Kan jag inte se det, så hör jag det mycket snart på hennes sätt att tala.

— När hon talar om barn ja, det kan jag förstå.

— Nej, också när hon talar om annat.

— Det låter otroligt, men jag får väl tro det ändå, eftersom min lilla Elsa inte så ofta narras.

— Fy, Nils! — Slå dig nu vackert ned och fortsätt med hvad du höll på med nyss, om — om —

— Ja, hvad var det om? Säg det, så ska' jag fortsätta.

— Jo, om — usch, du förargliga gamla Nils! Säg! Hvad var det? Jag minns det mycket väl, men jag kan bara inte komma ihåg hvad det var.

— Ett skönt sätt att minnas! Men i sjelfva verket är det ganska vanligt och ganska naturligt. Det är som att lägga ned en hop saker i en låda, och se'n glömma bort att det ligger der. Men bara man öppnar lådan, så minns man alltihop genast. Nu öppnar jag lådan och ger dig uppslagsändan. Kungen prest, judarna, våra förfäder —.

— Ja visst! Ja visst! Och du sa', att våra gamla hedniska förfäder också — går du in till sömmerskan, Isa, så bed henne om igen, att inte göra lifvet på min klädning för trångt, och påminn henne, att vi aldrig nyttja snörlif någondera af oss; vill du?

Isola åtog sig detta, bad dem säga till, när de hade slutat med förfäderna och hunnit fram till statsrådinnorna, och så gick hon in till sömmerskan.

Nils fortsatte sin föreläsning. Men man må icke tro, att det tillgick i dessa samtal alldeles så, som här har blifvit beskrifvet. Af gammal vana att hafva allting gemensamt med sin hustru, kunde han icke afhålla sig från, att oupphörligt titta in och meddela sig med henne, se hvad hon och Isola höllo på med, samt tala om alla möjliga saker som kommo honom i tankarna. Men afbrotten voro ständiga. Ringningar på tamburklockan, telefonanrop, visiter utan tal, profningar inne hos sömmerskan, och särskildt lilla Saras eftersyn och inspringande i rummet (då fadern tvärt afbröt äfven det allvarsamaste ämne och började leka med henne) —

allt detta gjorde samtalet till ett fullständigt mosaikarbete af ämnen, från de allvarligaste till de lätteste. För att icke trötta läsaren allt för mycket, hafva dessa afbrott endast blifvit ett par gånger beskrifna, och samtalet, så vidt möjligt varit, sammanfördt till ett helt, i ändamål att gifva en ungefärlig bild af förhållandet mellan dessa makar, der han fann det vara både ett nöje och en pligt, att gifva sin hustru del af allt som rörde sig uti hans sinne, och hon åter igen, midt uti sitt äkta qvinliga uppgående uti det närvarande, dock njöt af att få vara med uti och söka få en aning om allt det, som intresserade hennes älskade man.

Isola hade ej samma skäl som Elsa, att försöka följa Nils Krabbe uti alla hans funderingar, och han undrade alls ej öfver att hon, såsom nu, försökte att draga sig undan in till roligare diskussioner med sömmerskan.

— Jo, våra gamla så kallade hedniska förfäder (men mycket oriktigt så kallade), började Nils nu, hade alldeles samma uppfattning som romarna af, att kungen äfven var folkets andliga öfverhufvud, dess anförare i andliga strider så väl som i kroppsliga.

— Verkligen? — Kommer du in igen, Isola?

— Ja. Den dumma människan höll på att äta middag. Det är bra förargligt, att sömmerskor ska behöfva äta, när man har brådtom med en klädning!

— Ja, det är sannt, sade Nils. Jag brukar tycka precis detsamma, när det ringer till middag för arbetsfolket under skörden der hemma på Krabbe-

näs. — Ja. Det är ganska intressant. De gamla sveakonungarna förrättade sjelfva ofta gudstjensten och verkställde offren uti templen. När de voro alltför mycket begifna derpå, gaf det sunna bondeförståndet dem ibland binamn, sådana som Blot-Sven. En numera nästan bortglömd och föga läst skald, vid namn Esaias Tegnér, har omnämnt samma sak uti en liten dikteykel, som heter Frithiofs saga, hvilken Isola troligtvis inte ens hört talas om. Den döende kung Bele varnar sin son kronprinsen mot en allt för inskränkt uppfattning af tempeltjenstens betydelse. Han säger, om jag minns rätt, ungefär så här:

Väl trivas gudar, Helge, i disarsal;
Men icke såsom snäckan, i slutet skal.
Så långt som dagsljus skiner, som stämman ljudar,
Så långt som tanke flyger, bo höge gudar.

Hvad Tegnér der, på ganska goda grunder, lägger i munnen på en gammal nordisk, döende konung, såsom våra högst stående förfäders uppfattning af gudomens natur, det står i det aldramärkvärdigaste sammanhang och full harmoni med några ändå härligare ord, uttalade af en ändå härligare man långt förut, och så långt derifrån, att våra förfäder omöjligt kunde hafva hört dem, utan måste sjelfva hafva arbetat sig fram till en så stor sanning. Hvem tror ni nu jag talar om?

— Inte en aning! — Svart silke, söta Elsa!

— Inte? Kan verkligen ingen gissa?

— Nej, och det är bra mycket beqvämare, att du talar om det, än att vi ska' göra oss besvär att gissa.

— Ack, ni fruntimmer! (allvarsamt) Jo, Jesus Kristus, i sitt samtal med den samaritanska qvinnan. Ni minns väl: »jag säger dig, den tid kommer, då hvarken på detta berget eller i Jerusalems tempel skolen I tillbedja Gud. Gud är en *Ande*, och de som honom tillbedja, skola tillbedja i anda och sanning». Der ha vi samma varning mot, att lokalisera eller stänga in gudomen, vare sig i en fornnordisk offerlund, eller uti Salomos härliga Jerusalemstempel.

— Och hade verkligen våra gamla hedniska förfäder så upplysta tankar om Gud?

— Ja, många andra tecken bekräfta det. Men detta drag vore ensamt nog, att rättfärdiga Viktor Rydbergs uppfattning af våra förfäders höga andliga ståndpunkt. Han säger på ett ställe (jag tror det är i företalet till Klinckowströms vackra dikt Svipdag Egilssons saga) ungefär så här —.

— Vänta ett ögonblick, söta Nils, sade Elsa. Jag måste rifva itu det här fodertyget först, och jag vet, att du blir ond, om jag gör det just när du håller på att säga någonting riktigt vackert och högstämdt.

— Det var finkänsligt och förtänksamt af dig, min gumma lilla. Gå på med fodertyget då, och ju raskare dess bättre, för jag är laddad och på helspänn.

— Strax! Strax! (Ett väldigt ratsch.) Inte ännu! Jag har ett till (ännu ett och längre än det förra) — så, gå på nu!

— Tycker Isola kanske, att det här är tråkigt?

— Åhja, temligen.

— Det var ärligt svaradt. Men du behöver ju inte höra på.

— Nej, jag gör inte det, heller.

— Rätt så! Du sköter dig utan hjälp, det märker jag. Det är för resten strax slut med min föreläsning. Jo, Viktor Rydberg ger Tegnér rätt i hans uppfattning af våra nordisk-germaniska förfäders etiska eller andliga ståndpunkt. Han säger, att de hade en bestämd föreställning om, att det materiella verldskosmos, den yttre verldsbyggnaden, berodde af det andliga. Verldsalltet skulle störta samman, om de andliga skönhetslagarna, de etiska principerna, ej efterleddes. Ty det andliga binder den materiella byggnaden tillsammans såsom ett slags murbruk. Och om våra förfäder säger han (det minns jag så godt som utantill), att »det är en orimlighet att inbilla sig, att vårt svenska folks natur på den korta tidrymden af ett årtusen förvandlats till något väsentligen annat och högre än hvad 800-talets svenskers var». Rydberg tror således inte, att vi stå så fasligt mycket högre nu, än de gjorde då, och han är öfvertygad, att vi (de högre, tänkande ibland oss, sådana som du och jag, Elsa, inte sådana som Isola och statsrådet Robbs) —.

— Fy, Nils! (från Isola.)

— Hvad! Är du med ändå? — Att vi skulle kunna hafva ganska trefligt tillsammans med dem, och inte alls finna dem underlägsna, råa och obildade.

— Det var ändå märkvärdigt! Tusen år, och ännu så pass likställda.

— Ja, tanken är stor, nästan jättelik. Man behöfver kunna taga en ofantligt stor öfverblick, vara van att handskas med årtusenden, för att kunna fatta den. Viktor Rydberg tyckes tro, att ifall ett par ombud från hvarje århundrade af årtalen 800 till 1900 skulle kunna träffas och äta en liten middag tillsammans, somliga med dryckeshorn framför sig, andra med bågare och de sista med finaste glas, så skulle vår tids största tänkare (de med glaset) alls icke vara 800-talets utvalda representanter öfverlägsna. Samtalsämnen af högsta slag skulle då befinnas vara gemensamma för alla tidsåldrar, och bordsgästerna skulle ingalunda känna sig för mycket aflägsna ifrån hvarandra, för att trifvas väl tillsammans. Ja, han vågar till och med säga sin egen enskilda mening vara, »att måhända den bästa talaren för skålen skulle befinnas vara bland samlingens äldste».

De skulle dock ej då tala om sådana tillfälligheter som jernvägar, elektriska telegrafer, fonografer och mikrofoner, det är sannt. Mäter man ståndpunkten efter vetenskapliga och tekniska upptäckter och uppfinningar, då skulle naturligtvis våra gamla asa-förfäder stå långt tillbaka för en Newton eller en Edison. Nej, samtalet skulle röra sig kring sådana stora, evigt viktiga frågor, som röra mennisko-släktets sjäslif och andliga utveckling under millioner år, samt dess slutliga bestämmelse och mål. I sådana frågor, inte sådana, som möjligheten af ballongers styrande eller kolkraftens fullkomliga tillgodogörande, förstå ni, eller, rättare sagdt, förstår du, ty Isola är borta på bal hos utrikesministern —.

— När ska' den bli, söta Nils, vet du det?

— Jo, nästa lördag åtta dagar, tror jag. — I sådana frågor har måhända den vise från 800-talet fullt ut lika mycket att lära oss, som 1900-talets ledamot af Europas samtliga vetenskapliga samfund. Så tror Viktor Rydberg, och han är en ganska god auktoritet i sådana frågor, ty han har i tio års tid umgåtts intimt och dagligen med de der gubbarna, och lär fortfarande underhålla hvad engelsmännen kalla »a visiting acquaintance» med dem.

Och nu, söta Elsa, har du fått mera än nog. Förlåt mig, som plågat dig så länge. Men man måste ibland friska upp sig litet grand efter gubben Lagströmers lexor.

— Nej, nej, fortsätt för all del. Jag är inte alls trött. Du kan inte tro hvad det går bra att sy, när du talar om sådana der stora och höga ämnen. Jag vet inte hur det kommer sig, men jag arbetar då dubbelt så bra och ifrigt som eljest.

Nils skrattade.

— Visst det! Visst det! Der har lilla (får jag säga) blinda hönan hittat ett ganska stort korn, en stor princip. Man gör allting bättre, från det allra högsta till det allra obetydligaste, när sinnet är varmt af stora, eldande tankar.

— Ja, det är mycket sannt. Litet mera rysch, söta Isola, och hvitt silke och en nål nummer åtta. Tack! — Ja, Nils lilla, förlåt; fortsätt!

— Jag har ingenting mera att säga — eller, jo, jag kom ifrån ämnet om historiska bevis för, att kungen kunde vara prest. De gamla romarna hade samma uppfattning af, hvad statens öfverhuf-

vud borde vara. Julius Cæsar var sjelf Pontifex Maximus eller öfversteprest. Han var då visserligen inte ännu herrskare öfver romerska riket, men kejsar Augustus och alla de följande cæsarerna följde exemplet, och voro alltid öfversteprester samtidigt med kejsare. Man utgick från den principen, att konungen borde vara folkets högsta representant, inte blott gent emot jordiska makter och potenter, utan äfven gent emot gudamakten — utan tvifvel en fullkomligt riktig princip. Svenska kungen borde egentligen också vara erkebiskop i Upsala.

— Nej, men, Nils!

— Jo, det är säkert, det. Men, som sagdt, kungen och prinsarna få nu bara vara militärer, till lands eller till sjös. Och i krig har kungen rättighet, att taga befälet öfver krigshären om han vill, och öfver flottan med för resten. Han är nämligen en gudaboren fältherre och amiral. Så har det alltid varit i Sverige, och så är det än i dag. Då är det väl inte så underligt, om han tror sig förstå militära saker lika bra, som sina krigs- och sjöministrar, hvilka han sjelf har gjort till generaler och amiraler? Och då vill han ha ett ord med i laget, när de högre officerarna ska' tillsättas. Jag finner det helt naturligt. Men det är otrefligt för ministrarna, det förstår jag också.

— Nå, men hvad sa' statsrådet Rhenkrona om sitt gräl med kungen, det vore roligt att höra, sade Isola, som, i likhet med de flesta fruntimmer, föredrog personliga anekdoter framför allmänna reflexioner.

— Jaså, jo. Statsrådet Rhenkrona talade helt melankoliskt om, hur angenämt några af de andra departementscheferna, t. ex. ecklesiastikministern, ha det, jemfördt med honom. »Du är lycklig, du», sa' han till Tregorius. »Om vi hade en kung, som vore prest i stället för militär, så finge du se hur trefligt det är för mig, att få bråka om hvarenda regementsofficers-utnämning.»

— Statsrådet Rhenkrona har inte hittat på, att göra kungen till öfversteprest ännu, sade Isola. Tänker du ge honom den idén?

— Jag tror knappt det. Då blefve det synd om stackars Tregorius i stället, och han har nog prester att hålla reda på redan, stackars karl, utan att få en öfversteprest dessutom. Emellertid fick den arma Rhenkrona inte mycket medhåll af de andra. Robbs gjorde till och med narr af honom. Han var vid godt humör efter sin sejdell bier.

— Och sin sill, inföll Isola.

— Ja, och sin sill, ifall han verkligen fick någon sådan. Och när Rhenkrona ville ha hjälp, skrattade bara Robbs. Han tyckte nog inte så illa om, att få betala Rhenkrona tillbaka, som ibland lär moralisera min kära Robbs litet grand för hans muntra lefnadssätt. Robbs tycker att Rhenkrona är skenhelig, men der tar han fel. Han är bara in-skränkt och fanatisk.

»Hur högt i graderna var du, min kära Rhenkrona, när kungen blef kung?» frågade Robbs.

Rhenkrona måste fram med, att han då bara var kapten i generalstaben, löjtnant vid sitt regemente.

»Nå», fortfor den obarmhertiga Robbs, »tycker

du då verkligen, att det är så underligt, om kungen anser sig förstå, hvem som passar till major, lika bra som du? Han har sjelf gjort dig både till major och allt hvad du har blifvit sedan dess, och dervid, det måste du väl erkänna, visat, att han förstår hvar skickligheten finns. Och nu vill du begära, att han inte ska' lägga sig uti en enda utnämning, utan låta dig regera enväldigt. Det är väl mycket begärddt, tycker jag. 'Han får väl vara menniska ändå, fast han är kung', som dalkarlen sa'.

— När sa' dalkarlen det? frågade Elsa.

— Jo, vid en eldsvåda en gång, när Carl XV var med och släckte. Kungen knuffade undan dalkarlen, eller gaf honom en örfil, för att han var i vägen. »Åh hut!» sa' dalkarlen. »Tyst! Tyst! Det är ju kungen», sa' någon åt honom. »Nå, än se'n då! Han får väl bära sig åt som menniska för det», svarte dalkarlen. — Nej, nu måste jag in och plugga igen, eljest får jag baklexa af magister Lagströmer.

— Men du har ju inte alls berättat någonting om statsrådinnorna ännu, som du lofvade, sade Isola; bara suttit och pratat om gamla odrägliga asar och romare.

— Det får bli en annan gång. Statsrådinnorna ä' ett för långt kapitel för i dag, längre till och med än asarna, sade Nils och försvann, denna gång på fullt allvar.

Stackars Isola ansåg sig grymt bedragen.

FEMTONDE KAPITLET.

Nils började tycka, att hans fruntimmer lefde ett förfärligt lif.

— Ni hinner ju aldrig öppna en bok, sade han en dag. Läser ni aldrig det ringaste grand?

— Läser! var svaret, med ett uttryck i rösten, som om han hade frågat, huruvida de ej stundom togo sig en ridt på flodhästar eller flögo till månen. När tycker du vi skulle ha tid att läsa? Men kom in och läs högt för oss, medan vi profva de här klädningarna. Det vore mycket roligt, söta Nils. Sömmerskan kommer strax, har hon lofvat, åtminstone.

— Ja, jag ska' komma in och läsa för er (och henne) om stämpelskatten. Det ska' roa er, sade Nils med ett sardoniskt leende och försvann.

Men en stund derpå kom han åter in, denna gång med ett betänkande i handen. Han stannade vid dörren. Sömmerskan tycktes ha både kommit och gått. De voro nu sysselsatta med något helt annat, men muntra och skrattande, som alltid.

— Hvad hålla ni på med? Aha! Det är

presentationen ni öfva er med? Nå, låt se hur ni niga!

De höllo verkligen på att spela öfver till presentationsceremonien, som man trodde skulle ega rum om några veckor. Genom vänner hade de fått de noggrannaste upplysningar, huru de der-vid skulle bära sig åt, och nu repeterade de sina roller.

Elsa föreställde för ögonblicket drottningen, och försökte se på en gång stolt och nådig ut. Det gick inte riktigt bra. Isola skulle nu presenteras. Men hon fick på samma gång spela öfverhofmästarinnans roll.

— Ers maj:t! Fröken Isola Borromeo (och så i en half hviskning), syster till statsrådinnan Krabbe.

Isola gjorde härvid en den allra djupaste nigning, för att kyssa drottningens hand. Men uti sjelfva nigningsögonblicket kastade hon upp sina ögon och gaf Elsa en blick, full af djup vördnad, blandad med den blygaste rädsla, så olik hela hennes karakter, att Elsa brast i skratt.

— Isola! Inte går det an att göra sig till så der!

— Jo, precis så der ska' man göra. Det har jag lärt mig af fröken Krälenheim. Neg jag djupt nog, tycker ni?

— Alldeles för djupt, kära du.

— Inte en smula för djupt, Elsa lilla, det försäkrar jag dig. Drottningen höjer nästan inte alls på handen, om hon håller ut den, det vet jag. Minns du inte, hvad kusin Auguste berättade om gamla friherrinnan Styfvenbein, som presenterades i sin ålderdom. Hon neg så djupt, för att komma

ned till drottningens hand, att hon aldrig kom upp igen, stackars gumma, utan satte sig en rofva på golfvet.

— Det är nog bara en af kusin Augustes historier.

— Jo, det lär verkligen vara sannt. Jag har frågat. Sedan dess ha de alltid en kammarherre, som går med bakom, för att passa på och hjälpa upp de gamla knäsvaga gummorna efter nigningen. Nu är det din tur, Elsa. Nig djupt nog, bara, annars ser inte drottningen nådig ut.

— Den der drottningen, ja. Den riktiga bryr sig nog inte om sådant strunt, sade Nils. Dessutom behöfver inte en statsrådinna niga så djupt, som en liten nippertippa till ogift flicka, det ska jag säga dig. Nå, Elsa! Låt se hur du bär dig åt nu!

Elsa presenterades. Hon neg ganska djupt, hon också, men hon kunde ej hålla sig allvarsam, när hon tittade upp på drottningen-Isola, som spelade den kungliga rollen »con amore» och räckte ut sin hand att kyssas som en Semiramis.

— Det der duger inte alls, sade Isola. Jag börjar bli rädd, att jag aldrig får någon heder af dig, lilla Elsa.

— Nej, jag fruktar det sjelf, sade den äldre systemen. Jag passar nog inte till hofdame.

— Rätt väl är det, sade Nils. Men för resten kan det vara bra, att ni få lära er niga ordentligt någon gång. Fruntimmer helsa nu för tiden på ett högst besynnerligt sätt. Att niga för en herre kommer naturligtvis aldrig i fråga, knappt nog för ett

fruntimmer, inte ens inne i rum. Våra mormödrar stannade, till och med på gatan, och gjorde en djup »révérence» för hvar herre som tog af sig hatten. Vet ni, hur en riktigt fin Stockholms-dame helsar nu? Jo, till svar på en den allra artigaste helsing (man tar alltid af sig hatten ned till knäna nu) får man i bästa fall en den omärkligaste lilla böjning på hufvudet, men vanligtvis bara en nedfällning af ögonlocken eller en liten sidoblick, det är alltihop. Så här! Titta!

— Nu öfverdrifver du, Nils, sade Elsa skratande.

— Inte det minsta! Jag fick sådana der helsingar senast i går, en hel mängd. Och ju yngre de der nippertipporna äro, desto oartigare bli de; deri ligger en psykologisk gåta, som jag förgäfvets sökt lösa eller gissa. Kan någon hjälpa mig?

— Inte jag, svarade Isola. Men jag tycker det är mycket bekvämt och bra klokt, att man slipper göra djupa nigningar på en smutsig gata, så som våra mormödrar gjorde.

— Ja, du har redan lagt dig till den der ögonlockshelsingningen, det har jag märkt, svarade hennes svåger. Elsa hoppas jag fortsätter, som hon nu gör, att böja litet grand på hufvudet också. Eller hur, min maka?

— För din skull, Nils, ska' jag fortfara med det, åtminstone så länge Isola tillåter det. Hon är en förfärlig tyrann, den otäckan.

— Men, fortfor Nils med sina reflektioner, hvad de unga damerna spara uti vänlighet på gatan, det får man igen i salongen, åtminstone ifall man rå-

kar vara en af deras dansörer och intimare krets-vänner. Jag stod och såg här om dagen på balen hos österrikiska ministern Schreckendorffs, hur de unga damerna helsade på sina goda vänner, de manliga, menar jag. När en ung flicka träffade en af sina särskilda vänner bland kavaljererna, så tog hon honom i hand ungefär så som en åkaredräng gör med sin supkamrat, och arbetade med hans arm som om han hade varit en pump. De måtte tro, att det är så der som engelska damer »shake hands», antag jag. De unga svenska damerna i den högsta societeten »skaka ej händer», utan »skaka armar» med sina intimare karlvänner. Att den intima karlvännen inte bryr sig om att bocka sig det allra minsta, det behöfver jag knappast säga. De två behandla hvarandra precis så, som ett par studentkamrater, som träffas på »gästis».

— Så der bär jag mig inte åt, sade Isola.

— Nej, inte ännu; men det kommer väl. Det behöfs bara, att någon säger, att du är stel, så försöker du nog att vara till lags, du med. Jag stod och hörde på, en stund, i går qväll på balen, hur ungherrarna talte om flickorna. Det var just inte uppbyggligt. Men var lugn, Isola. Ännu så länge ä' de temligen nöjda med dig.

— Talte de om mig så att du hörde det? Jag förstår inte —?

— Jo, jag är ju så litet känd ännu utaf Stockholms ungherrar, att ingen brydde sig om mig eller ens visste hvem jag var. Man tog mig troligen för en herre från landet.

— Men hvad talte de om mig? Berätta, söta Nils!

— Ingenting särskildt just. Ett par ord bara — en sju åtta svordomar på att du, Isola, var en förbannadt vacker flicka, en »riktig rafflare», en »djefla trollpacka» och så der vidare.

— Fy, så otäckt! sade Elsa. — Isola satt ett ögonblick tyst, hvarefter hon frågade:

— Få vi höra mera! Säg? Och hvem var det som svor, undrar jag?

— Jag vet verkligen inte, hvad den älsklige unge mannen heter. Men han gick i allmänhet under namnet Calle, som om han varit en kypare. Han måtte ha dansat med dig nyss, för när han kom, varm och viftande med näsduken, så tittade han tillbaka åt det hållet der du stod och sa' till en kamrat:

— Förbannadt söt liten unge, den der lilla flickan Borromeo, du Johan, hvasa?

— Nils! Det sa' han inte! Lilla flickan Borromeo!

— Jo, min sann sa' han det, och mera till. »Ta mig fan tycker jag inte att hon ä' riktigt söt, den der lilla Isola. Ja men, vet du, det tycker jag verkligen.» Vännen Johan tycktes inte ha anledning att bestrida sanningen utaf hans djerfva påstående, och det fick således stå fast, att den lilla flickan Borromeo var en förbannadt söt liten unge. Jag hoppas du känner dig smickrad, min kära Isola? Han var nöjd med dig, ganska nöjd till och med, den der Calle. Och det är ju roligt att veta.

— En sådan näsvis otäckning! Hur såg han ut? Calle? Calle? Bara Calle?

— Ja, bara Calle. Ingenting annat än Calle.

— Hur såg han ut?

— Tunnt, nästan rödt hår. Små röda mustascher. Lorgnett i ena ögat, så kallad enkeltjusare.

— Då vet jag. En liten?

— Ja. Han räckte dig ungefär upp till axeln. Jag förstod därför inte riktigt, hvarför han alltid kallade dig »lilla Borromeo» eller »lilla flickan Borromeo».

— Jag vet hvem det var. Jag dansade tredje valsen med honom. Han heter Löwencreutz, en liten greve Löwencreutz.

— Ja, nog var han liten, alltid. Att han var greve kunde jag inte se på honom. Nej, liten. Det var ungefär allt, som fanns att säga om honom, tycktes det mig. Liten. Men jag kanske misskänner honom. Var det en intressant karl, kanske?

— Gå inte på så der, Nils. — Hvad sa' de mera?

— Ingenting mera om dig. Men det var en annan flicka, som tycktes vara mycket i deras smak, ändå mera än du, aldeles ovanligt populär bland den der skocken af ungherrar.

— Hvad hette hon?

— Sannerligen jag vet hvad hon hette. Hon kallades allmänt »lilla pullan», det hörde jag. En af de der ungherrarna tycktes ha bjudit upp henne, men ansattes hårdt att afstå från sin affär till förmån för andra. Det såg inte ut att vara det ringaste tvifvel om, att hon sjelf skulle gå in på uppgifvelsen, bara kavaljererna kunde komma öfverens. »Åh! låt mig få henne», sa' den ena. — »Du kan väl begripa, att jag inte kan ha riktigt roligt på

en bal, utan att ha fått dansa en enda dans med min lilla pulla», sa' en annan.

— Nå, hur slutade det?

— Jag vet inte. Egaren var envis och ville »ha sin lilla pulla själf», som han sa'. Men just i detsamma gick en ung dame förbi efter sin mamma, och det blef först en allmän tystnad. Derefter sa' en — nej, han sa' ingenting; han bara smackade med läpparna, så som man gör efter någonting riktigt läckert. Och det tycktes vara ett sannt uttryck för den allmänna meningen, det, och så ett ögonkast mellan dem allihop.

— Odjur! utbröt Elsa.

— Tala inte illa om dem, du Elsa. Det vore otacksamt. Du kan hoppas att bli ganska populär ibland dem, om du anstränger dig. En af dem hade vågat dansa med dig, fastän du var statsrådinna, och försäkrade, att du var »en riktigt pigg liten gumma», inte alls trögkörd eller »uppnosig», för att du var statsrådinna. Du var lätt att prata med, också. Man behöfde bara säga ett enda ord, så gick du på som en speldosa efteråt, påstod han.

— Usch! Fy! utbröt den stackars Elsa. Sådana förfärligt otäcka varelser!

Nils satt och smålog mot henne.

— Säger du det? Och jag som kände mig ganska smickrad för din räkning. Du må tro man fick sätta ned sina pretentioner, sedan man stått och hört på en stund. Alla flickorna hade de smeknamn på, tycktes det. På er hörde jag intet värre än de vanliga, Isola Madre och Isola Bella.

— Jag stackars människa, sade Elsa, hvad ska' jag göra? Jag har just försökt under den här första tiden, att vara litet vänlig och treflig mot de få unga herrar, som ha vågat sig på mig, fast jag är statsrådinna. Jag får ju vanligtvis nöja mig med någon äldre militär, någon som egentligen har lagt af att dansa, eller med utländska diplomater och några i utrikeskabinettet, som inte ä' rädde för gifta fruar. Och nu tycker man, att jag är allt för vänlig mot ungherrar, och går på som en uppdragen speldosa. Hur ska' jag bära mig åt, säg!

— Inte vet jag, svarade Nils. Jag är nöjd, bara de inte smacka på läpparna efter er. Så lågt har jag satt ner mina fordringar.

— Ja, men jag törs inte dansa mera, då jag blir missförstådd, hur jag än bär mig åt, fortfor stackars Elsa. Är jag tyst, så tro de, att jag är stursk och förnäm, och då vågar sig ingen på mig. Försöker jag att vara treflig och lätt att tala med, så anses jag vara en speldosa och får kanske heta »prat-Elsa». Jag lägger af att dansa — och att prata. Allt hellre än att heta »prat-Elsa».

— Åh strunt! Det är inte så farligt, sade Nils. Om du hade hört, hur de der ungherrarna talade om andra fruntimmer, så skulle du tycka att ni två sluppo undan för godt pris. Man kunde ha trott sig vara på en kvinlig slafmarknad i Turkiet, så fritt yttrade de sig om fruntimmernas tjänster och fel, de der unga gloparna.

— Men att ingen kände igen dig, återkom Isola. Hur var det möjligt, att du kunde få stå och lyssna på det viset?

— Jag stod inte alls och lyssnade särskildt, svarade Nils. En riksdagsman hade fått tag i mig, och jag måste stå kvar och höra på hvad han pratade om. Och de der ungdomarna talade för resten så högt, att jag inte kunde undgå att höra hvad de sade. Det hade varit mera än menskligt, att inte höra på, när era namn nämndes, tycka ni inte det?

— Men att du inte blef igenkänd?

— Jag har ju varit med så litet ännu, att de unga officerarna knappt ha hunnit se mig. Dessutom bry de sig inte om andra statsråd än krigs- och sjöministrarna, och möjligen de två excellenserna Lagströmer och Raaben. Ett vanligt litet obetydligt statsråd anse de sig inte det minsta behöfva hålla reda på, föreställer jag mig.

— Och de låta inte presentera sig för alla statsråden?

— Presentera sig! Quelle idée! Åh nej. Men det ger mig tills vidare den fördelen, att kunna gå ikring som en liten Haroun-al-Raschid, och höra hvad de små människorna säga om mig, eller rättare sagdt, om mina fruntimmer. Och när jag tänker efter, så hörde jag dem verkligen säga litet mera om dig, lilla Elsa.

— Hvad sa' de otäcka pojkarne mera då? Fast — nej, jag vill inte höra't.

— Jo, en tyckte du var »ta mig fan, intë illa, fastän litet landtlig ännu»! en använde ordet »pikant», särskildt angående ditt korta hår, som diskuterades grundligt.

— Nej men, det är då alldeles olidligt! utbrast Elsa midt emellan gråt och skratt. Usch, så förfärligt!

— Den ena tyckte det var ovanligt naivt och uppfriskande, tror jag han sa'. Framhåret med sina små vågiga lockar tillvann sig hans synnerliga erkännande. Bakhåret tyckte han deremot mindre om, är jag rädd. Det var ojemnt, tafsigt och ostädadt, menade han.

En tyckte du skulle låta det växa, men då sa' en annan, att du troligen ändå inte skulle kunna få mera än en sådan der liten rättsvans som de flesta ha. »Löshår!» föreslog då en, som bara brummade ett ord i sender, och alltid stod och vred sina långa ljusa mustascher. »Tja!» svarade den andra och tog saken i öfvervägande. Men i det samma spelades det upp till nästa dans, och hvar och en rusade i väg, för att taga i besittning sin slafvinna. Hvem som slutligen öfvertog »lilla pul-lan» fick jag tyvärr inte veta. Jag kunde inte bli af med min tråkiga riksdagsman, som ville få ur mig, hvad regeringen ämnade göra i apanagefrågan.

SEXTONDE KAPITLET.

Nils Krabbe höll på att åter igen draga sig tillbaka till hvad han kallade sin kula, då han hejdades af den frågan, om han ej hade hört ännu något mera om dem, Elsa och Isola, som han kunde berätta.

Han tycktes tveka ett ögonblick. Derpå svarade han leende:

— Nej, ingenting mera då, och ingenting, som jag ännu ämnar föredraga så här i plenum. Sannolikt kommer ett litet ärende, som jag från helt annat håll blef bekant med, att först behandlas i sekreta utskottet, bestående af Elsa och mig.

— Det betyder, att du hörde någonting särskildt som angick mig, sade Isola. Det är jag naturligtvis allra mest nyfiken på.

— Ja, det kan jag nog förstå.

— Men om det rör mig, så har jag rätt att få veta hvad det var.

— Bestrides!

— Jag fordrar det, Nils!

— Pytt!

— Söta Nils! Älskade Nils! Jag ber dig! Var nu inte stygg mot din lilla syster!

— »Profeten vare hos dig, du lilla krokodil», citerade Nils ur Oberon och skrattade samt ville gå sin väg.

Men hon sprang upp från sitt arbete och klängde sig fast vid honom, då han försökte gå in i sitt rum. Begge två skrattade och Elsa skrattade, och slutet blef, att han gaf med sig och stannade kvar.

— Nå, då ska' vi åtminstone hjälpas åt, sade han. Du blir kanske inte så road som du tror, när du får höra hvad det är. Men du ska' sjelf få bekänna dina synder. Har du någonting på ditt samvete, Isola Borromeo?

Hon svarade genast nej.

— Se på mig! Nej, rätt i ögonen. — Ser du! Du slår ned ögonen!

— Usch, du otäcka Nils. Hvad är det du menar?

— Du vet nog.

— Nej, visst inte! (med nedfällda ögon och rodnande kinder).

— Henrik Hoorne? Känner du det namnet?

— Ja visst känner jag grefve Hoorne.

— Nå, nu ska' jag helt kort läsa upp anklagelseakten. Den lyder så. Att du, Isola Borromeo, på det grymmaste sätt leker med Henrik Hoorne och låter honom, som är dödligt förälskad i dig, lida alla afgrundens qual genom ditt hjertlösa koketteri —

— Koketteri! Det är inte sannt. Jag koketterar inte alls med honom.

— Inte? På heder och samvete?

— På heder och samvete — det vill säga —

— Vill det säga? — Har du eller har du inte koketterat med den stackaren?

— Hvad menar Nils med att kokettera? Säg mig det först?

— Det vet hvar och en hvad kokettera betyder. Men jag ska' gerna försöka definiera det i största korthet. Att kokettera är, att inge förhoppningar, som man inte tänker att uppfylla. Ibland gör man det af tanklöshet, ibland bara för att ha' roligt. — Nå?

Isola, som nu satt i en låg länstol vid fönstret, fortfor några ögonblick att arbeta innan hon slutligen svarade, i det hon långsamt yttrade orden:

— Kan man alltid veta så bestämdt förut, om man tänker uppfylla förhoppningar eller inte?

— Hur menar du?

— Jag menar, att det är litet för mycket begärdt, att jag ska' nu genast på förhand kunna bestämma mig för, om jag kommer att framdeles hålla nog af Henrik Hoorne för att ta honom, eller inte. Och inte kan jag väl vara precis så, som om jag vore bestämd att säga nej, det vill säga riktigt kall och ovänlig, ända till det ögonblicket, då jag är bestämd att säga ja. Är inte det väl mycket begärdt? Säg, Elsa! Hjelp mig mot den här stränga domaren!

— Åhjo, nog tycker jag det kanske, sade den äldre systemen, fastän nog är det bra roligt, när man vet hvad man vill strax, så att man kan visa det.

— Ja, men om man inte vet det?

-- Ja, då kan det inte hjälpas, erkände Elsa.

— Nej, jag tycker det, fortfor Isola. Dels det, och dels att jag inte heller kan hjälpa, att jag den ena dagen känner mig så, och den andra dagen så. Och då syns det naturligtvis på mitt sätt. Hur ska' jag kunna hjälpa det? Inte kan jag maskera både mitt ansigte och mitt sätt att vara så fullkomligt, att det inte syns igenom, hur jag känner för tillfället? Kan jag det?

Åh nej! Karlarna ha den stora fördelen, att de få fundera på saken, hur länge som helst, *innan* de taga sitt parti. Och de behöfva för resten inte säga någonting, hur mycket de än visa. *Efteråt* ska' vi väl ha någon liten tid på oss att fundera, innan vi svara ja eller nej. Och om vi under den tiden veta, att vi tycka om honom, men ändå ä' tveksamma, så kan väl det ändå knappast kallas koketteri? Det vore bra hårdt, tycker jag.

Elsa steg nu upp och gick till sin syster samt kysste henne ömt.

— Älskade Isola! Ingen kan förebrå dig, att du betänker dig. Tro inte att Nils menade det. Inte sannt, Nils?

Nils nickade jakande ett par gånger långsamt med hufvudet.

— Det föll mig aldrig in, sade han, att du tänkte allvarsamt på, att taga en sådan karl som Henrik Hoorne.

— En sådan karl? Hur så? Är han inte en bra karl och af god familj? frågade Isola.

— Jo bevars. Inte annat jag vet, är det en hederlig karl, och hvad familjen beträffar, så är den

också utmärkt. Den lär vara ifrån Nederländerna. Egmonts kamrat på schavotten, ni vet. Men, den här unga sjöofficeren är just ingenting märkvärdigt, utom att han ser bra ut. Han har inte ett öre, ja värre än så till och med, har jag hört, skuld öfver öronen. Men det är ändå inte det allvarsammaste. Han lär vara förlofvad förut, påstås det.

— Isola! Älskling! utbrast Elsa, för hvilken ett hastigt ljus nu uppgick rörande åtskilligt, som hon förut ej fått klarhet uti.

— Han är inte förlofvad, sade Isola med låg röst, utan att se upp.

— Jaså. Nå, så mycket bättre, då. Man sa' mig, att det var sannt. Nils satt och såg på Isola. Du vet således bestämdt, snälla Isola, att det är osannt, att Hoorne är förlofvad med den rika och ovanligt vackra judinnan fröken Sternheimer? Jag har sett henne, och känner henne till och med. Hon är med i de förnämsta kretsarna och är en af de vackraste och mest fulländade qvinnor i Sverige, tyckes det mig. Men du vet, att det är osannt, att de äro förlofvade?

— Ja, han har åtminstone sagt mig det. Han har till och med svurit, att han är fri från henne, svarade Isola som förut.

— Fri från henne! Uttrycket är mindre angenämt. Han har då verkligen varit förlofvad med henne?

— Ja. Jag tror det. Ett — ett barndoms-tycke, säger han.

— Hm! Ett barndomstykke, som räckte fram till för helt kort tid sedan. Så säger man åtminstone.

— Du tyckes ha frågat noga efter?

— Ja, så noga som möjligt. Det var min skyldighet som din förmyndare och närmaste släkting. Det var för resten alls inte svårt att få besked om saken. Här i Stockholm ha folk bra reda på hvarandra. — Tystnad rådde härefter en liten stund.

— Ja, min söta lilla syster, sade Nils slutligen i det han steg upp, sköt dig sjelf klokt och bra, och så att du inte ångrar dig. Du är långt mera erfaren, tyckes det mig, i sådana här saker, än en sexton års flicka vanligen brukar vara, och du har försvarat dig skickligt mot beskyllningen för koketteri med grefve Hoorne, det medger jag. Jag vill likvisst säga, att ditt försvar skulle varit ändå mera öfvertygande för mig, om jag inte hade hört från trovärdigt håll, att du håller på att hvad du kallar »fundera» på en tre, fyra unga herrar utom Hoorne, som allihop ä' lika kära i dig, och som ha hunnit lägga sig vid dina fötter med allt hvad de ega och ha, under de här fyra, fem veckorna du varit ute i stora världen. — Dermed gick Nils in till sig.

— Är det sannt, det med, Isola? frågade Elsa.

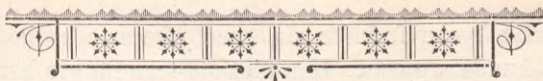
— Jag tror, att de ä' tokiga, sade Isola. Jag vet inte hvad jag skall göra. Men, Elsa, det är inte alltsammans mitt fel, det får du inte tro. Jag kan ju inte hjälpa att de bli — nej, se inte så der på mig, Elsa!

Hon kastade ifrån sig arbetet, steg upp och lade sig i sin vanliga ställning på knä hos Elsa i det hon hviskade:

— Det är nog mycket orätt — ja visst, jag erkänner det. Men, Elsa! om du visste, hvad det är gränslöst förtjusande, tokigt roligt. — Usch! jag är förfärlig, jag vet det, ett riktigt odjur — men — jag *kan* inte hjälpa det! — Elsa! Elsa! Tyck inte! tyck inte! och jag lofvar, jag lofvar, att inte — göra så mera! — Hon borrhade ned sitt glödande ansigte uti sin systers sköte och låg der stilla. Elsa satt och såg rätt framför sig. Detta var hennes syster!

SJUTTONDE KAPITLET.

Under de sista veckorna hade Isola Borromeo och Salome Sternheimer ofta varit uti samma sällskap. Österrikiske generalkonsuln baron Sternheimer och hans dotter umgingos i den högsta societeten. Isynnerhet var det uti diplomatiska kretsar, hos utrikesministern och de utländska ministrarna, som de två rivalerna nu redan ofta hade träffats, och på större eller mindre afstånd iakttagit hvarandra.

Men det dröjde länge, innan de blefvo formligen presenterade.

Salome å sin sida begärde ingenting bättre, än att få göra bekantskap och, om möjligt, blifva god vän med den qvinna, som Henrik Hoorne valt till sin brud. Med en genomädel själs förmåga, att glömma sig sjelf i kärlek till den älskade, och med längtan, att till hvad pris som helst befordra hans lycka, hade Salome helt och hållet besegrat alla frestelser till svartsjuka, hat eller ovilja mot den unga flicka, som tagit hennes barndoms vän ifrån henne. Salome kunde älska så, att hon önskade

Henriks lycka framför sin egen, eftersom beggdera icke kunde uppnås. Han älskade icke längre henne, utan en annan. Salome var då färdig, icke blott att utan strid afstå från sin fästman, utan äfven att hålla af den, som gjorde honom lycklig i hennes ställe. Endast ett fåtal qvinnor hafva hunnit till en sådan hög art af kärlek. Hon var en bland dem.

Flera gånger hade hon varit färdig att låta presentera sig för Isola, då tillfälle gafs dertill. Men det var lätt för henne att se, det Isola ej var lika villig att göra bekantskap. Med den instinkt, som är qvinnor gifven i långt högre grad än männen, kände Salome detta. Och vid flera tillfällen visade Isola det dessutom på ett särdeles tydligt sätt, då hon aflägsnade sig från den del af rummet, eller den krets af sällskapet, der Salome befann sig, och då en bekantskap eljest hade blifvit oundviklig.

Under sådana omständigheter var det således inte möjligt för Salome, huru ödmjukt högsint hon än var, att tvinga sig på Isola, som så tydligt sökte undvika henne.

Så gick det länge. De hade uti dansens öden ofta befunnit sig tätt intill hvarandra, uti françaisens ronder ibland måst fatta hvarandras händer, och stundom till och med under några ögonblick, som t. ex. i en mazurka, förts af samma kavaljer, eller tagit af samma fat vid en souper, men det oakadt ännu aldrig gjort bekantskap. Isola använde med stor och naturlig skicklighet den metoden, som fruntimmer excellera uti, att se på personer, som om de vore tomma luften, att se rätt igenom dem ut på andra sidan, att hafva det uttryck i sitt ansigte,

som om de vore ensamna, oaktadt en annan befin-
ner sig tre steg ifrån dem. Hon såg aldrig på Sa-
lome Sternheimer, och dock följde hon hvarje hen-
nes steg och rörelse ganska noga. Salome nyttjade
inga dylika qvinliga finter. Utan den ringaste för-
ställning begagnade hon sig af hvarje tillfälle, att
betrakta och iakttaga sin lyckliga rival, så ofta näm-
ligen sådant lät sig göra, utan att väcka allt för
mycken uppmärksamhet eller antaga utseende af
efterhängsenhet. Äfven hon var ofta nödsakad att
märka, utan att synas se. Men så ofta det var möj-
ligt, hvilade hennes stora mörka ögon med ett vän-
ligt och rent af kärleksfullt uttryck på Isola, un-
drande, sökande att utforska, hurudan denna unga
flicka var, som beröfvat henne hennes brudgum,
och spörjande, om hon till äfventyrs verkligen var
en sådan, som kunde göra honom lycklig. Var hon
det icke, hvartill då hennes eget djupa lidande?
Men var hon det — ja! måtte hon då i Guds namn
gerna taga honom och begge blifva lyckliga. Hon,
Salome, önskade det af hela sitt hjerta, hur det än
dervid ginge med henne sjelf.

Ifrån Isolans allra första inträde i det stora so-
cietetslifvet hade Henrik Hoorne begagnat sig af
hvarje tillfälle att närma sig henne, och deras be-
kantskap hade sedan gjort hastiga framsteg. Så öp-
pet som möjligt visade han, att han älskade henne;
och Isola var, som vi sett, så mycket barn af sin
tid, att hon ganska snart helt lugnt afhandlade sa-
ken med honom. Det dröjde alls icke länge, förr
än hon hade frågat honom, hur det var med hans
förhållande till den vackra judinnan, och han, den

stackaren, blef steg för steg tvungen, att berätta hela historien om sig och Salome. Dock med ett undantag. Han hade icke kunnat förmå sig till att bekänna, att de verkligen hade varit förlofvade, och naturligtvis ej heller, huru med hans frigörelse tillgått. Han hade blott medgifvit, att de varit intima barndomslekkamrater, att hans mor haft att tacka generalkonsuln för ganska mycken »vänlighet», och att han och Salome hållit af hvarandra som syskon och ännu voro de förtroligaste vänner. Härmed fick Isola låtsas sig vara nöjd, hvad hon ännu misstänkte inom sig. Och hon ville gerna tro, att det var sannt. Ty derigenom undvek hon, att känna sig handla illa, då hon beröfvade en annan kvinna hennes fästman.

Men det oaktadt, göra hvad hon ville, hade hon en bestämd känsla af hälften rädsla för och hälften brottslighet mot Salome. Ty, om ännu ingen förlofning nu existerade emellan Henrik och hans barndomsvän, så trodde hon dock, att Salome älskade honom, och att de slutligen skulle blifvit gifta, om ej hon kommit emellan dem. Och så dålig var ej Isola, att hon fann någon glädje uti att taga Hoorne ifrån en annan kvinna. Vi ha sett, att hon njöt af att blifva beundrad, älskad, och att lefva uti det ständiga känslorus, som männens glöddande blickar och mer eller mindre öppna kärleksförklaringar skänka en behagsjuk kvinna. Ty behagsjuk var hon, ty värr. Men hade hon den första aftonen hos tante Lagercrona vetat, att en annan flicka hade någon sorts anspråk på honom, så är det sannolikt, att hon stött honom ifrån sig.

Nu fick hon genom honom den aftonen sin första berusande erfarenhet af, huru det kändes att blifva beundrad, och när hon sedan i boden vid Fredsgatan första gången såg dem tillsammans, uppstod en barnslig lust, att pröfva sin styrka mot den sköna qvinna, som hon trodde var kär uti hennes beundrare. Samtidigt sprang ett visst ökad intresse för honom upp hos henne sjelf, och hon lyckades sedermera förnöja eller tysta sitt samvete, genom att försöka tro på hans försäkran, att ingen förlofning fanns mellan honom och Salome.

Emellertid var det nu blott en tidsfråga, när en presentation af de båda flickorna måste ega rum. Den kunde när som helst blifva rent af nödvändig, om Isola ej ville bära sig oartigt eller åtminstone besynnerligt åt mot fröken Sternheimer.

Den enklaste tillfällighet medförde slutligen hvad som så länge genom Isolans finter blifvit uppskjutet.

Det var på en stor bal hos tyska ministern baron von Brunnows. Dansen hade redan varit i full gång en god timme, då generalkonsuln baron Sternheimer trädde in genom de yttre rummen med sin dotter vid sin arm. De hade varit på en annan bjudning och kommo derföre sent. Man spelade upp till nästa vals.

Isola, som i den förra dansen fått sin klädning nedtrampad, hade varit inne i toillettrummet för att få den lagad, och Henrik Hoorne, med hvilken hon skulle dansa denna vals, hade stått och väntat på henne utanför dörren till damernas toillettrum. De kommo nu hastigt genom rummen, på väg ut till

balsalen; och råkade dervid att träffa ihop med baron och fröken Sternheimer. Inga andra befunno sig för ögonblicket i detta rum.

Den gamle generalkonsuln, en den vänligaste gubbe i världen, och som ej hade en aning om hvarken sjelfva förlofningen eller dess uppslagning, tilltalade genast Henrik Hoorne, som derigenom tvangs att stanna med sin dame.

— God afton, kära Henrik! Hur mår du? Vi ha inte sett dig på fasligt lång tid, är det inte så, Salome? — Men förlåt mig, du kanske vill presentera mig för den unga charmanta damen — (presentation af honom sjelf genom Henrik Hoorne), mjukaste tjenare, min nådiga fröken — min dotter kanske redan har den äran? — inte? Nå, får jag då lof att presentera min dotter Salome för fröken Borromeo? — Hå!-hå! Det var riktigt roligt att träffa dig, min kära Henrik! Du ska' ut och dansa, kan jag tänka mig, hå-hå?

— Ja, vi skulle det, svarade den stackars Henrik, ytterligt generad. Gång på gång hade han bedt Isola, att få göra henne bekant med Salome, men förgäfves. Hur skulle hon nu bära sig åt? Han nästan darrade, der han stod med Isola vid sin arm och försökte tala vid generalkonsuln, medan han lyssnade till det andra samtalet.

De två unga damerna hade helsat på hvarandra med en liten långsam böjning på hufvudet, utan att räcka hvarandra handen. Derefter stodo de och sågo på hvarandra, Salome med sitt vanliga lugna, stilla, halft vemodiga uttryck i ögonen, Isola med ett knappast undertryckt drag af trots och förar-

gelse öfver, att hvad hon så länge lyckats undvika, nu blifvit henne påtvunget. Ingendera sade något under de första ögonblicken.

Båda voro de långa till växten och utomordentligt vackra, och begge hade de också den utsöktaste hållning och figur. Men för öfrigt voro de fullständiga motsatser i alla afseenden. Isolas rika guldgula hår, blåa ögon och hvita tyllklädning, prydd med de vackraste rosenknoppar öfver hela kjolen och vid lifvet, men för öfrigt utan ett juvelsmycke eller annan prydnad, liksom om hon i sin ungdoms och skönhets glans kunde vara all sådan hjälp förutan. Salome, redan vid 19 år hunnen till sin fulla mognad och qvinliga middagshöjd, var klädd uti mörkgult siden, höljdt af svarta äkta spetsar. Det tunga kolsvarta håret var upplagdt på enklaste sätt med midtbena, utan pannfrisyr, och med en tjock fläta lindad omkring och uppe på det förtjusande lilla hufvudet. Rundt omkring flätan låg en juvelkrans, liknande ett drottningdiadem. Der stodo de, hvar och en i sitt slag den skönaste typ af qvinlig skönhet, som vestern och östern kunna frambringa.

Salome talade slutligen först, i det hon med ett vänligt småleende sade:

— Jag hade visst nöjet, att se fröken Borromeo inne hos Löfgrens för några veckor sedan? Fröken blef nöjd med den skiftande sammetsklädningen, hoppas jag?

— Mycket nöjd, tack, ja, svarade Isola kort. — Hon såg härvid på sin kavaljer, som om hon ville hafva fortsatt sin väg in till danssalen. Men då baron Sternheimer ännu hade ett par ord att säga

Henrik, tvangs hon att åter vända sig mot Salome, och, för att någonting säga, tillade hon i samma kalla ton de temligen betydelselösa orden: »Köper fröken vanligtvis hos Löfgrens? Han är ju den bästa?»

— Han är mycket bra, ja, svarade Salome helt stilla. Sedan sade hon intet mera, utan stod tyst, till dess Isola slutligen lyckades få Hoorne med sig bort.

— Det var en tusan så söt flicka, det der, som Henrik hade fått tag uti, sade den hederliga generalkonsuln med sin tyska brytning. Nu ska' vi se, om vi kan få rätt på värdinnan. Det blir nog inte så lätt, det. —

— Jag kunde inte rå för det der, fröken Isola, sade Henrik Hoorne till Isola. Fröken är väl inte ond på mig?

Hon svarade ingenting, och de började dansa, utan att han upprepade sin fråga. Men hon var mycket förargad. Hon hade åter igen känt Salomes öfverlägsenhet, fastän de endast vexlat några få ord, och det förargade henne rysligt. Salome ville vara god och vänlig mot henne, det hade hon strax märkt på hennes ord och sätt. Derföre hade den otåliga flickan svarat så kort som möjligt, utan att visa sig precist ohöflig. Salome hade förstått detta genast, och i enlighet dermed förändrat sitt eget sätt något litet. Isola var nu missnöjd med sig sjelf, ond på Salome, ond på Henrik Hoorne, och ändå visste hon knappast hvad hon var ond öfver. Men hon var ej nådig mot sina kavaljerer och beundrare den qvällen, och isynnerhet Henrik Hoorne hade det långt ifrån bra.

Senare på qvällen inträffade åter en liten episod mellan de två flickorna, der den stackars Henrik ännu en gång råkade uti en svår klämma.

Balen hade fortgått ett par tre timmars tid. Man skulle dansa ännu en dans, en mazurka, och derefter soupera. Till denna mazurka hade Henrik Hoorne bjudit upp Isola, men fått afslag. Hon erkände sig icke vara uppbjuden, men hon ämnade inte dansa denna dansen. Hon hade gjort illa sin fot, eller den hade somnat, eller någonting — han kunde ej få riktigt besked derom, men dansa mera före soupvern ville hon icke, så mycket var säkert.

Henrik beslöt sig då hastigt för, att visa en vänlighet mot Salome, som han visserligen hade bjudit upp ett par gånger förut, men funnit uppbjuden. Händelsen gjorde, att hon verkligen hade mazurkan ledig, och hon svarade på det vänligaste sätt ja på hans begäran. Det var hennes älsklingsdans, och hon hade alltid brukat dansa den med Henrik Hoorne i gångna tider.

En liten stund derefter spelades det upp till mazurkan, och kavaljererna, deribland äfven Henrik, skyndade in i förmaket för att hemta sina damer.

De flesta paren hade antingen redan lemnat rummet eller voro på väg derifrån. Några få damer suto dock ännu qvar, och deribland både Isola och Salome, den förra emedan hon ej ämnade dansa, och den senare i väntan på sin kavaljer, Henrik Hoorne, som nu banade sig väg till henne mellan paren.

Då föll det sig så, att Henrik Hoorne, för att komma till Salome, måste gå helt nära förbi den

låga stol, der Isola satt och hvilade sig, fläktande med sin solfjäder, och likgiltigt lyssnande till hvad ett par utländska attachéer hade att säga henne.

Isola såg Henrik Hoorne komma in. På hans blick bort genom rummet kunde hon äfven lätt se hvart han ämnade sig. En elak tanke flög då uti den unga maktlystna flickans hjerna. Hon ville pröfva sitt välde öfver sin slaf, och måhända ville hon äfven visa Salome, hvem som nu rådde enväldigt öfver Henrik — hvem kan förklara alla kvinnohertats underligheter? Styggt var det, så mycket är säkert.

I det ögonblick då Henrik, glad att få vara litet vänlig mot sin stackars öfvergifna Salome, ifrigt och med nöjd uppsyn skyndade öfver golvet, gjorde Isola ett litet tecken till honom med sin solfjäder och sade:

— Grefve Hoorne! och i det han vände sig till henne:

Min fot har blifvit så mycket bättre, att jag tror jag kan dansa mazurkan, som grefven ville ha. — Hon steg i detsamma upp och ville taga hans arm.

De två diplomaterna lagade sig i väg, då de sågo att hon ämnade dansa. Det fanns nu ingen kvar i det ganska stora rummet utom Salome, Isola och Henrik. Mazurkan var redan i full gång derute, och man hörde svagt musiken ända hit in.

Salome hade också stigit upp från sin soffa, då hon såg Henrik komma. Hon stod nu i andra ändan af rummet, och följde hvad som tilldrog sig med ögonen, ehuru hon ej kunde höra hvad som yttrades. Men det var ej svårt för henne att gissa.

Hoorne hade stannat vid Isolans ord, och kommit fram till henne. Han hade blifvit alldeles blek och visste i de första ögonblicken inte, hur han skulle bära sig åt. Någonting i Isolans röst sade honom, att detta var ett lydnadsprof, och att det således kunde stå honom dyrt, att ej underkasta sig. Men till hans heder vare det sagdt, att efter den första häpenheten tvekade han icke längre, utan svarade, ödmjukt, men bestämdt:

— Förlåt mig, fröken Isola, men då fröken sa' sig inte vilja dansa mazurkan, så bjöd jag upp — en annan dame.

— Jaså! Jag sa' ju inte så bestämdt, att jag inte ville dansa, tyckte jag.

— Jo, förlåt mig, svarade han mycket, mycket ödmjukt, fröken sa' det alldeles bestämdt. Jag är rysligt ledsen, men — hvad ska' jag göra?

— Det vore väl inte så omöjligt ändå, om grefven verkligen ville dansa med mig. — Det låg ett hot i rösten mer än i orden, som åtföljdes af ett halft sarkastiskt småleende. Hoorne visste hvad han äfventyrade, men han svarade dock som en bra karl:

— Tyvärr fruktar jag, att det nu är alldeles omöjligt, så gerna jag än ville. Ack, var inte ond, fröken Isola! men jag —

— Hvem är det grefven har bjudit upp?

Han sänkte rösten ändå mera i det han svarade:

— Fröken Salome Sternheimer. Hon står och väntar mig der borta.

Isola kastade en blick dit bort.

— Nå, som grefven vill då, sade hon med en ton, hvilken tycktes betyda »tu me le payeras». Hon sjönk åter ned i sin stol och satt, som om ingenting passerat, fläktande sig med solfjädern.

Salome hade följt hela denna scen med sina ögon, och det var, som sagdt, alls icke svårt att förstå den. Hon fattade genast sitt beslut. Då grefve Hoorne kom skyndsamt fram till henne och med ett besväradt »förlåt, söta Salome, att jag låtit dig vänta», bjöd henne sin arm, svarade hon sakt:

— Henrik, tyck inte, att jag är nyckfull. Jag lofvade dig mazurkan, men jag har ångrat mig och ville helst slippa dansa den. Du kanske kan förstå hvarför. Det är alltför likt gamla dagar. Bjud upp någon annan — fröken Borromeo till exempel. Hon är visst ledig, inte sannt? — Salome satte sig åter ned i soffan.

Han stod och stirrade på henne och förstod ingenting, eller, rättare sagdt, han trodde sig förstå, att hon ej ville dansa deras gamla favorit-dans med honom nu, då allt var sig så olika. Det var ju ett ganska lätt begripligt skäl. Och hvilken underbar räddning var icke detta ur den värsta belägenhet han någonsin hade befunnit sig uti! Han ville så gerna tro, att Salome menade hvad hon sade, och hvad man vill tro, det tror man så lätt. Men han tillade dock:

— Du vill således verkligen inte dansa, söta Salome? Det är riktigt sannt?

— Ja, riktigt sannt, svarade hon med ett småleende. Skynda dig nu och bjud upp, eljest är mazurkan slut.

Han såg ännu en gång på henne, men hennes ansigte röjde ingenting som han kunde förstå. Han skyndade sig bort till Isola igen. Hon såg upp mot honom med ett uttryck af kall förundran i sitt ansigte.

— Fröken Isola, sade han ifrigt, jag är — jag blef — om fröken vill dansa, så står jag nu till tjänst.

— Nå, än fröken Sternheimer då?

— Hon — hon vill inte dansa — hon — mår inte väl, tror jag. Hon sa' bestämdt, att hon inte ville dansa.

Isola såg ännu ett ögonblick upp mot honom med ett uttryck af ironiskt leende, som sade temligen tydligt: »ack, hvad ni karlar ä' dumma!» Der-efter sänkte hon åter sitt hufvud och satt, som om han inte alls hade varit qvar i rummet.

— Nå, fröken Isola? sade Hoorne i en ton som skulle vara munter, får jag inte den äran?

Ännu en blick af samma slag, åtföljd denna gång af en axelryckning, liten, men oändligt uttrycksfull.

— Fröken vill således inte dansa nu? fortfor den olycklige Hoorne.

— Ah, dansa! Grefven förstår då rakt ingenting. Tror grefven att jag — men det kan just göra detsamma. — Var så god och se efter, hvar min syster Elsa finns. Om hon inte är för långt borta, så vill jag gå till henne.

Den stackars Hoorne måste lyda och gick, yr i hufvudet. De två flickorna voro nu ensamma qvar i det stora tysta rummet. Endast svagt ljud

mazurkans toner då och då bortifrån danssalen. Eljest kunde man ha hört en knappål falla.

Några minuter fortsattes denna underliga stumma scen. Då steg Salome upp och gick öfver golvet fram till Isola, som ännu satt qvar i sin låga länstol nära den stora spiseln.

Isola såg upp mot henne. Blåa ögon, fulla af trots, mötte svarta ögon, fulla af vemod, och en strid började mellan dem.

— Ni dansar inte, fröken Borromeo? sade Salome.

— Som fröken ser, svarade Isola.

— Och hvarför inte, om jag vågar fråga?

— Af ett mycket godt skäl. Jag har ingen kavaljer.

— Förlåt mig. Jag såg grefve Hoorne bjuda upp er nyss.

— Förlåt mig. Jag såg grefve Hoorne bjuda upp er nyss — före mig.

— Jag ville inte dansa.

— Inte jag heller.

— Jag tyckte mig se, att ni ville dansa nyss.

— Och jag hörde, att ni ämnade dansa nyss.

— Ja, det är sannt. Men det var, innan ni beslöt er för att dansa. Då afstod jag.

— Ni är allt för god! och hvarför?

— Derföre att grefve Hoorne dansar hellre med er än med mig.

Isola blef först litet häpen öfver denna uppriktighet, men svarade sedan ganska kallt:

— Ni är mycket god, att afstå er kavaljer åt mig, men jag vill visst inte ta ifrån er er mazurka, som ni dansar så charmant väl. Det vore stor skada.

— Ack, hvad är det värdt att tala om mazurkan! sade Salome, liksom trött af detta ordskifte.

— Men det är ju just om den vi tala, sade Isola med låtsad förvåning.

— Fröken Borromeo! O! låt mig tala uppriktigt, i stället för det här ohyggliga fäktandet med ord och repliker. Att jag afstod honom åt er uti mazurkan, det var ju bara ett tecken till, hur fullständigt jag har afstått honom åt er i allting annat också, helt och hållet, för hela lifvet. Nog förstod ni det, ack säg?

Hon sade detta på ett så förtjusande älskligt sätt, i en sådan ödmjuk, nästan bedjande ton, att Isola ett ögonblick fattades af en stark lust, att låta besegra sig, stiga upp och kasta sina armar omkring henne och kyssa henne. Men hennes hårdare natur segrade. Hon ville inte ge vika, och hon svarade i stället, ganska kallt:

— Ni är allt för artig, men jag vet inte, om jag hvarken vill eller behöfver ta honom som en skänk utaf er hand, vare sig för mazurkan eller för hela lifvet?

— Ni missförstår mig med afsigt, sade Salome mycket, mycket mildt och sakta, och ni är mycket grym, fröken Isola Borromeo, fastän ni är så ung och vacker. Hvarför är ni ond på mig, undrar jag? Men gör ni honom lycklig, så är det alldeles det samma hur ni än behandlar mig.

Hon stod ännu qvar ett par ögonblick och såg ned på Isola, som såg rätt upp i hennes ögon, trotsigt, kallt. Derefter böjde hon sitt hufvud lätt till

afsked och lemnade Isola sittande ensam i det stora tomma rummet.

Isola satt länge orörlig. En hastig reaktion inställde sig. Hon ångrade sig bittert. Slutligen sade hon halfhögt, i brutna meningar:

— Hvad går det åt mig? Jag är ju ett odjur! Hvad ska' Elsa säga? Men jag törs aldrig tala om —

Henrik Hoorne kom nu tillbaka, för att föra henne till Elsa. Medan de ännu voro kvar i rummet, sade Isola häftigt:

— Och grefven hade verkligen kunnat få den der förtjusande menniskan, och ville inte?

Han blef ytterligt öfverraskad.

— Fröken menar — mazurkan? Nej, *hon* ville ju inte —

— Ah! hvem tror ni talar om mazurkan! Säg mig! Ni kunde vinna en sådan der qvinna till hustru, och ni öfverger henne, för att komma till en sådan som mig? Hvad ni karlar ändå ä' för ena —

Meningen blef icke afslutad, ty de voro nu ute i trängseln. Mazurkan hade slutat.

— Elsa, sade Isola, jag måste fara hem nu genast! Hvar är Nils?

— Han har gått för en stund sedan. Men hvarföre vill du fara hem? Hem före soupern och kottiljongen?

— Jo, jo! låt oss fara! Jag mår inte bra. Jag måste komma bort, eljest brister jag i gråt! Skynda, säger jag! Jag skriker snart högt, om du inte låter oss fara! —

Då de kommit i vagnen frågade Elsa bekymrad

— Älskling! Hvad i all verden är det som har händt? Säg! Säg!

— Ingenting, utom att en ond ande har farit in uti mig, och att — att jag inte kan få slippa ifrån ett par stora mörka, sorgsna ögon, som — som —. Hon brast ut i våldsam, spasmodisk gråt. Men oaktadt alla Elsas frågor, ville Isola inte säga mera, och det var först då Nils talade om fröken Sternheimer, som Elsa förstod denna aftons häftiga utbrott och hvad som menades med de »stora sorgsna ögonen».

Sedan Isola hade lemnat balen, irrade Henrik Hoorne omkring som en fridlös vålnad, i det han försökte klargöra för sig hvad som händt, och hvad meningen egentligen var med alltihop. Hade han burit sig illa åt? Var Isola oförsonligt ond på honom? Kunde han hafva handlat annorlunda? Hvad skulle han nu göra?

Han hamnade slutligen i ett rum, dit ungherrarna buro in mat till de damer, som de enligt tidens bruk serverade vid soupren. Der fann han Salome. Hon hade tagit plats uti ett af de breda och djupa fönstren, halft dold af gardinen. Der satt hon och såg ut på gatan i natten.

— Salome! Sitter du här! Får jag inte servera dig någonting?

— Jag vill ingenting ha, tack. Jag väntar bara på, att pappa har slutat äta, så fara vi hem. Är — hon inte qvar, eftersom —?

— Nej, hon har rest hem. (Han satte sig midt emot henne uti fönstersmygen.) Ack, Salome! Hur jag än bär mig åt, så är det dumt, tillade han och lade ned hufvudet på sina händer i fönstret. De suto innanför gardinen och ingen tänkte på dem.

— Jag vet inte, att du gjorde någonting dumt, sade hon sakta. Du bar dig ridderligt åt mot mig och —

— Ridderligt!

— Och hon ville pröfva sin makt öfver dig, ja. Hon är ju mycket ung, men hon blir nog förståndigare med tiden, tänker jag. En sådan framgång, som hon har haft, skulle kunna vända hufvudet på hvem som helst.

— Hon förlåter mig nog aldrig. Det är slut — slut! Men jag kunde ju inte handla annorlunda?

— Nej, knappast, svarade hon. Men jag är ledsen, att det var för min skuld, stackars Henrik. — Salome tycktes inte finna någonting löjligt och ynkligt i Henriks sätt att bära sig åt. Hon ville bara trösta honom.

— Hå-hå! sitta ni här och kuttra? sade generalkonsuln, som ändtligen lyckats få rätt på sin dotter och nu drog undan gardinen. Kom nu, mitt barn lilla, så fara vi hem till oss. God natt med dig, Henrik, och kom till oss snart!

Salome hann endast trycka hans hand samt hviska: »Allt blir nog bra igen, men om inte, så kom hem till mig, så ska' vi rådgöra», och så följde hon sin far.

— Han såg ledsen ut, vår vän Henrik, sade gubben, sedan de kommit i sin coupé. Är det skulder nu igen, tror du?

— Nej, jag tror inte det.

— Han vet väl, att han kan få hjälp om det kniper?

— Ja, det tror jag nog han vet, pappa lilla.

— Hm! Du och han ä' väl lika goda vänner som alltid, eller hur?

— Lika goda vänner som alltid, ja, sade hon.

— Hm! hm! Jag trodde — jag trodde — att ni en dag skulle bli ändå bättre vänner, jag, sade den gamle herrn efter en liten stund. Men der tog jag kanske fel — hvasa? — ändå bättre vänner, du förstår?

— Vi kunna inte bli bättre vänner, än vi alltid varit, pappa lilla, svarade hon.

— Jaså! jaså! Nå, låt oss inte tala mera om'et då. — Hade du roligt på balen i qväll, Salome lilla? Vet du, jag hade en sådan tur med kortlapparna i qväll, så jag riktigt skändes —

Hon satt tyst i sitt hörn och hörde på.

ADERTONDE KAPITLET.

Hsola kämpade igenom en svår strid den natten, och de följande dagarna var hon stillsammare och ödmjukare än vanligt. Den goda och den onda naturen inom henne stredo om herraväldet och fingo det turvis, för att snart åter mista det.

Hade hon rättighet, att taga Henrik Hoorne ifrån Salome Sternheimer? Men det var ju icke hon som tagit. Han hade ju kommit frivilligt. Inte kunde hon tvinga honom, att gå tillbaka till en, som han inte längre älskade? Man älskade ju inte på befallning, af pligtkänsla. Nej, men om hon icke hade uppmuntrat honom, hur hade det då varit nu? Kunde hon ej ännu göra det skedda om intet? Omöjligt! Men hon kunde ju åtminstone så behandla honom, att han såg sig ingen förhoppning hafva hos henne, och då måste han söka sig tillbaka till sin ungdoms kärlek. Nå, ville hon det verkligen? Var hon villig att afstå från honom? Ja! Nej! Ja! Nej! Fram och tillbaka! Upp och ner! Rundt omkring, i en oändlig kedja af tankar och känslor och beslut och motbeslut —

allt utan bestämdt resultat, utom att småningom intrycket af ånger och blygsel upphörde att kännas så lifligt som den natten.

Ibland lyckades hon reta upp sig till att vara ond på Henrik, ja till och med på Salome. Men detta sista var omöjligt att framhärda uti.

Mer än en gång höll hon rent af på, att skrifva ett bref till Salome. Men det blef ej af. Att tala vid henne vågade hon ej, ty hon kände, att hon då skulle blifva besegrad, och hon ville inte blifva besegrad.

Hennes framgång uti sällskapsverlden hade varit så stor, så ögonblicklig, att den sannerligen kunde hafva gjort en långt mognare och klokare flicka än Isola yr i hufvudet. Det är allt som kan sägas till hennes ursäkt.

När Henrik Hoorne nästa gång träffade Isola, hade två dagar förgått sedan balen hos tyska ministern. Han närmade sig henne med fruktan och bäfvan, oviss om, huru han skulle blifva mottagen, lik en stor hund, som försyndat sig och väntar stryk. Men till hans obeskrifliga lättnad mottog hon honom temligen vänligt, om hon också ansåg skäl vara, att bibehålla öfvertaget, genom att lägga hela skulden på honom.

— Nå, grefve Hoorne, sade hon, grefven är väl riktigt ångerfull och botfärdig, hoppas jag?

Han blef så glad öfver hennes vänlighet, att han gerna skulle erkänt sig hafva begått mord och helgerån, om det hade behöfts.

— Ja, visst är jag det! Jag bär mig ju alltid så förfärligt dumt åt. Men så roligt, att fröken inte är ond längre!

— Grefven vet naturligtvis hvad jag menar?

— Ja visst! Ja visst vet jag det. Men behöfva vi tala mera om det?

— Jo, jag vill höra riktigt. Hvad var det grefven gjorde, som grefven tycker var så förfärligt dumt? — Hon började sjelf blifva nyfiken att få höra hvad det var. Stackars Hoorne var i en svår klämma.

— Jo, det var ju att — den der dansen — mazurkan, fröken minns — jag skulle ju aldrig ha skött saken på det viset — det var ju mitt fel alltihop, det var oförlåtligt, visst var det det.

Isola började nu nästan hoppas, att det verkligen var någonting, som han hade gjort dumt, men som undgått henne. Kanske att hon till slut hade haft rätt ändå?

— Hur menar grefven? Hur borde grefven ha burit sig åt, i stället för på det der oförlåtliga sättet? sade hon. Kom så åka vi litet (det var nämligen på skridskobanan detta försiggick). Nå?

Han visste knappt hvad han skulle säga, men »svängde till» så godt han kunde hitta på. Han erkände, att han aldrig borde ha bjudit upp någon annan dame, så länge det fanns någon den aflägsnaste möjlighet för, att hon kunde ändra sig och vilja dansa; att det var den rysligaste brist på förutseende å hans sida, och att det således var han, som hade ställt till hela katastrofen, och sådant mer; prat och dumbheter alltihop, naturligtvis.

Medan han talade och höll henne i handen vid skridskoåknungen, såg han då och då på henne, för att söka utforska, hvad verkan hans ursäkt

åstadkom. Hon var förtjusande vacker i sin iskostym af mörkbrun, något i rödt gående sammet, med pelsmössa af mård samt en liten, liten muff af samma slags pelsverk. De på silfverskridskorna rätt och kraftigt ställda fötterna voro klädda i de näpnaste små bronsfärgade kängor med höga skaft. Färgen, som den friska vinterluften skänkte åt hennes unga ansigte, håret, som här och der i en sjelfsväldig naturlig pannfrisyr undslapp pelsmössan — alltsammans var så förtrollande, att det ej alls var underligt, om Hoorne bar sig åt som en stackare, och lade hela skulden på sig sjelf och ingen alls på henne.

Men medan han så i sin slafviska undergifvenhet sökte att utplåna den sista återstoden af hennes missnöje, märkte han till sin förvåning och oro, att hennes ansigte mera och mera mörknade och slutligen antog ett nästan strängt uttryck.

Hans sätt att tala hade rakt motsatt verkan mot hvad han hade väntat sig, ja mot hvad hon kanske sjelf väntat sig.

Isola hade ju ett mycket godt hufvud och ett klart, redigt förstånd, då det ej omtöknades af dimmorna från hennes häftiga lynne eller hersklystnad. Om hon ett ögonblick hade hyst någon svag förhoppning, att det möjligen kunde finnas någonting att säga till hennes försvar, så försvann denna förhoppning fullkomligt under det hon lyssnade till hans orediga och svamlande ödmjuka ord. Ett dåligt försvar är det mest öfvertygande bevis på brottslighet. Fanns det ingenting mera att säga för hennes handlingssätt, än allt detta meningsslösa smicker, så

var hon i sanning en stor brottsling, det blef för hvarje ögonblick allt klarare. För ögonblicket tog hennes bättre natur åter igen öfverhanden och hon såg sig sjelf i all sin stygghet, sådan hon varit mot Salome.

En ung sjöofficer är sällan stor menniskokännare, och en ung sjöofficer som är kär, är dessutom vanligen en stor idiot, huru goda naturliga förståndsgåfvor han eljest må hafva till sin disposition. Henrik Hoorne var intet undantag härifrån. Han kunde omöjligt fatta en sådan karakter, så ofullkomlig och ändå så god, som Isolass. Hans enda metod att vinna gunst hos henne bestod uti, att vara tokigt kär och trälaktigt undergifven. Och vid detta tillfälle sköt han långt öfver målet. Hon var allt för klok, för att kunna svälja ned så grofva piller som han nu tillagade.

Hade han varit karl nog att säga rent ut: »fröken må bli hur ond som helst, men det var ert eget fel. Jag kunde som galant karl inte handla annorlunda än jag gjorde. Och hvad fröken Sternheimer beträffar, så bar hon sig åt som en engel, hvilket hon för resten alltid gör och måste göra, ty hon *är* en engel»; hade han vågat tala så till Isola, så är det högst sannolikt, att hon genast lemnat honom på isen och åkt ifrån honom i vredesmod. Men efter en stund (kortare eller längre) hade hon troligen kommit tillbaka och sagt: »det var beskt, det der; men det var sannt. Jag bar mig mycket illa åt, och tack ska' grefven ha, som sa' mig sanningen. Det är ett bevis på vänskap, så mycket förstår jag, fastän jag bär mig dumt åt ibland.»

Och hon skulle äfven samtidigt hafva känt, att han var en man, som hon kunde anförtro sitt lif åt, emedan han vågade tala sanningen till henne, fastän han älskade henne.

Det finns ej många flickor, som äro sådana »små idioter», att de tycka om att få smicker och beröm, huru de än bära sig åt.

Säkert är, att Isola Borromeo ej var en sådan »liten idiot».

Det glada, friska unga ansigtet mulnade allt mer och mer. Hon såg ibland ned på isen, ibland ströfvade hennes ögon utåt, bortåt horisonten, sökande, hon visste knappt hvad.

Men han, den blinde stackaren, förstod inga den annalkande stormens tecken, utan fortfor att ursäkta sig, genom att taga all skulden på sig.

Till slut bröt stormen lös. Hon stannade tvärt uti den hastigaste farten, rätade upp sig till hela sin längd midt emot honom och utbrast:

— Ah! Gå inte på så der! Jag hoppades nästan, att det fanns någonting att säga till min ursäkt. Men nu hör jag, att det inte finns en enda smula. Jag bar mig rysligt åt!

— Fröken Isola! Hvad ska' jag säga? Jag —.

— Jo, jag ska' tala om för er. Vet ni hur min svåger skulle ha sagt till mig, om han hade hört, hur jag bar mig åt den der qvällen?

— Nej, men jag kan ju inte —.

— Jo, så här: »Isola, du borde ha stryk!» Så skulle Nils ha sagt, och så borde grefven ha sagt också.

— Ja, men — fröken Isola — jag kunde väl inte säga på det viset?

— Jo, det kunde ni visst. Om jag skulle gifta mig med er —.

— Ack, fröken Isola!

— Tyst, och hör mig till slutet! Om jag vore gift med er, skulle ni ha talt med mig på det der fäniga sättet då också?

— Men det vore ju helt annat!

— Hvarföre vore det helt annat? Ska' man tala osanning före bröllopet och sanning efteråt? Hvarför kan ni karlar inte vara likadana när ni vill ha oss, och se'n ni redan ha fått oss? Hur ska' vi veta hurudana ni ä', när ni gör på det viset, säg? Och ä' det underligt då, att så många äktenskap bli olyckliga? Ni bli ju helt olika menniskor, sedan ni ha varit gifta en tid. Hvarför bli ni det, undrar jag?

Allt det der kom i ett enda flöde, häftigt brusande fram, midt ute på skridskobanan, der det lyckligtvis ej fanns mycket folk ännu. Hoorne fick ej in ett ord. Men han hade just ej mycket att säga, heller. Han böjde sig för stormen och lät den gå förbi.

— Allt det der har jag läst i böcker, fortfor hon, men jag visste inte hur sannt det var förut. Och inte har jag någonsin sett en klok förklaring på det heller.

— Det der — det der? Fröken menar?

— Att friaren är en slaf och den äkta mannen en tyrann. Att den ena smickrar och den andra talar sanning. Hvad är orsaken till det, grefve Hoorne? Kan ni svara mig på den frågan, säg?

— Jag har verkligen inte tänkt på det der, sade stackars Hoorne. Men jag försäkrar, att om jag — om ni — om jag — så skulle —.

Hon brast i ett muntert, klingande skratt. Hennes anfall af förargelse var förbi för tillfället.

— Så skulle ni alltid vara slaf, kanske?

— Ja, hela lifvet igenom, det lofvar jag!

— Fy, hvad ni då vore tråkig. Men det skulle inte gå så. Ni skulle bli ni, som alla de andra — sliskig först och sur sedan.

De hade åter tagit hvarandra i begge händerna korsvis och börjat åka. Men midt uti svängarna och konsterna sade hon helt plötsligt:

— Nu ska' grefven göra så som jag säger!

— I allt! Det lofvar jag!

— Ha inte så brådtom! (Hon väntade till dess ett par flickor med tydligt spetsade öron hade aflägsnat sig, och fortfor sedan:) Grefven ska' ta af sig skridskorna —.

— Ta af mig skridskorna! Ska' ske!

— Ja. Och sedan fara direkt upp till det der trollslottet uppe bland södra bergen, som grefven har beskrifvit för mig. (Hon hade tvungit honom att beskrifva det i alla sina detaljer.) Hör grefven?

— Ja, nog hör jag, alltid — men —

— Inga men! Sedan ska' ni kasta er på era knän framför den der österländska prinsessan med de mörka, sorgsna ögonen och be henne om nåd och förlåtelse för er otrohet mot henne. Säg henne — jag ska' strax fortsätta, när den der lilla fru Spitsenfeldt kommit litet längre bort. — Jo, säg henne, att ni har insett, huru många tusen gånger

mera värd er kärlek hon är, än det der ljuslockiga trollet, som en kort tid lockade er bort ifrån henne — eller vänta! Säg henne, att jag afstår er till henne — afstår — det ordet måste hon ha igen, ty det bränner i mitt minne. Också jag kan vara ädelmodig, ska' man få se.

Hon lösgjorde sina händer ur hans.

— Se så, gå nu, sade hon i allvarsammare ton. Tro mig, det blir bäst så.

— Fröken Isola! Hvad är det här för ett grymt skämt? Ni kan inte mena hvad ni säger, det är omöjligt.

— Jo, det är visst möjligt. Jag gifter mig aldrig med er, grefve Hoorne, det kan ni lita på.

— Hvarför säger ni så?

— För att jag menar det. Tror ni, att jag skulle kunna gå igenom hela lifvet och se ett par sorgsna ögon, som förfölja mig hvart jag går? Hör på! Jag har hört sägas, eller läst, jag vet inte hvilket, att en qvinna aldrig vill ha den, som en annan qvinna har kastat ifrån sig och inte vill ha. Jag är inte så, tror jag, fastän — det vet jag då inte heller så säkert. Men att ta till man en, som jag röfvat —

— Inte röfvat —

— Jo! Som jag röfvat från en annan, och som hon sörjer sig ihjäl efter — ty Salome Sternheimer är nog en af dem, som Heine talar om, »welche sterben, wenn sie lieben», ni minns?

— Nej, jag minns inte riktigt, mumlade den stackars Hoorne, som knappt nog visste hvem Heine var.

— Jag kan inte bära mig så åt. Gör derföre som jag sagt.

— Jag hoppas ännu.

— Jag ber er, gå, grefve Hoorne!

— Att gå ifrån er! Förstår fröken Isola då inte, att just när ni talar så der ädelt, älskar jag er ändå mera än förut?

Hon skrattade.

— Ädelt! Jag är i det lynnet nu. I dag är jag en engel, tycker ni, som ber er gå. En annan dag kan jag vara en demon, som ber er stanna kvar.

— Jag ska' passa på den dagen då, sade han med ett svagt försök till skämt. Kan ni undra på, om jag heldre vill hafva er som demon än som engel, då den ena ber mig stanna, och den andra ber mig gå?

Hon ryckte på axlarna och svarade endast:

— Skyll er sjelf, grefve Hoorne. Jag har varnat er. Kom ihåg det.

NITTONDE KAPITLET.

Midt upp uti den hvirfvel af sällskapslif och olika slags s. k. nöjen, i hvilken familjen Krabbe nu lefde, kunde det stundom hända, att åtminstone Nils och Elsa fingo en stilla och ostörd qväll. Ibland var också Isola hemma, men vanligtvis inträffade dessa rara stunder vid sådana tillfällen, då Isola hade fått något annat sällskap till en bal eller på teatern. Nils och Elsa sutto då hemma och njöto af en hel aftons ostörd ro, sådan som de hade plägat hafva, innan han utnämndes till statsråd.

Elsa försökte då, att arbeta sig in uti ett och annat som rörde hennes man, hans ställning och hans intressen. Hon började blifva orolig att, medan hon roade sig, var han sysselsatt med att arbeta, att stiga, att lemna henne efter sig, på ett lägre trappsteg. Hon brann nu af en stark längtan, att ej låta honom så mycket aflägsna sig från henne, att hon till slut knappt skulle kunna hafva några föreningspunkter eller gemensamma högre intressen med honom. Det verldsliga elementet,

Isola, var vid sådana rara stunder aflägsnadt, och den lilla husliga, enkla, sin man otroligt varmt tillgifna Elsa var åter helt och hållet sig sjelf.

Det var en sådan qväll som Nils Krabbe, efter ett långvarigt och hårdt arbete med några svåra regeringsfrågor, lyfte sitt hufvud ifrån skrifbordet, pustade starkt och efter gammal vana sträckte ut sin hand efter Elsa, som satt bredvid skrifbordet, för att återknyta ledningen af sympati och kärlek med sin lilla söta hustru.

Men Elsa å sin sida var så sysselsatt med sin läsning, att hon ej lade märke till den utsträckta handen.

Nils satt och såg på henne en liten stund. Derefter sade han:

— Hvad sitter den der lilla råttan och gnager på så allvarsamt? Det ser nästan ut som grundlagarna du har fått fatt uti, tycker jag?

— Ja, det är det också, svarade Elsa mycket allvarsamt och lyfte hufvudet.

— Och hvad i all verlden kan det vara, som du bryr dig om att läsa i grundlagarna?

— Du borde väl hellre fråga, hvad det är som jag inte bryr mig om att läsa i dem. Här om dagen talade excellensen vid mig om en hel mängd politiska saker, och jag skämdes så förfärligt, för att jag knappast visste hvad många ord betydde, som han nyttjade.

— Jaså. Nå, men hvad är det nu särskildt, som du håller på med?

— Jo, jag försöker att förstå, hvem det är, som egentligen regerar eller styr här i Sverige.

Nils skrattade godt.

— Bara den lilla småsaken! Ja, du må tro, det har mången försökt att förstå förr än du, men ingen har lyckats få det alldeles klart. Men låt höra, hur du tycker att det ser ut enligt grundlagen? Det ska' bli ganska intressant att höra, hvad intryck dess bestämmelser göra på ett oförderfvadt, ursprungligt godt förstånd, utan förutfattade eller bibringade katederåsigtter. Nå? Låt oss höra!

— Jo, först och främst står det här i första — hvad kallas det här tecknet?

— Paragrafen.

— Paragrafen, ja. »Sveriges rike skall styras af en konung, och vara ett arfrike» o. s. v.

Vidare står det här (hon sökte) i 4:de paragrafen: »Konungen eger att allena styra riket».

— Litet till står det väl allt, tänker jag?

— Ja, det står »på det sätt denna regeringsform föreskrifver».

Men det stod förut »allena». Jag håller fast vid det, Nils.

— Ja, håll gerna fast vid det, men läs ändå vidare.

— »inhemte dock, i de fall, här nedanföre stadgas, underrättelser och råd af ett statsråd» —

— Stopp der! Det är nog. Nå?

— Ja och så hittade jag dessutom på — hvar var det nu igen? — jo, i åttonde paragrafen, att kungen inte får fatta något beslut i mål, hvaröfver statsrådet höras bör —

— Ja. Och det är allting, alla mål, utom så kallade ministeriella (d. v. s. utrikes) och kom-

mandomål (d. v. s. militära, angående armén och flottan, deras öfningar, kommenderingar och sådant der).

— Jaså ja, — »derest icke minst 3 af statsråden, utom vederbörande föredragande tillstädes äro» — föredragande? — hvad vill det säga?

— Den, som har saken om hand; den, till hvars departement det hör. Om din kokerska Marie vill fråga om middagen, så är hon vederbörande föredragande för den saken. Om Sofie vill fråga, ifall Sara ska' gå ut eller inte en dag, så är hon föredragande för det ärendet. Klart?

— Ja, tack. Således tre, som inte ha med saken att göra, och en som har med saken att göra. Hvad är du föredragande för, Nils lilla?

— För ingenting.

— Hvad vill det säga? Ingenting?

— Nej! Jag har med ingenting särskildt att göra, och med alltihop i allmänhet. Jag sitter och hör på hvad de andra föredraga. Om de föreslå någonting, som jag tycker låter allt för galet, så har jag rättighet att säga hvad jag tycker. Men som de allihop ha mycket bättre reda på sina egna saker än jag, så vore det nästan alltid dumt af mig att säga någonting.

— Jag förstår inte riktigt.

— Jo, du brukar ofta säga, att Marie är så klok, att du aldrig behöfver lägga dig uti hvad som rör köket, ja inte en gång titta dit ut. Så är det med mig och de der andra statsråden, som äro »vederbörande föredragande». Och dessutom ha vi

excellensen Lagströmer. Han är en slags »bas», som ser efter allihop, alla departementscheferna.

— Nå, men då ska' du väl hjälpa honom, att hålla efter de andra, så att de göra sin skyldighet och inga dumheter?

— Ja, jag skulle »fälla» det. Men om jag hjälpte honom, eller sjelf lade mig uti deras angelägenheter, så är det min tro, att de skulle på ett höfligt sätt låta mig förstå — begriper du?

— Det var besynnerligt.

— Ja, det är besynnerligt. De konsultativa ä' en sorts reservkarlar. Men gå på nu. Det var paragraf 8.

— Ja, och nu komma vi till nian. Der står »konungen dock förbehållet att allena besluta». De få göra »kraftiga föreställningar deremot» och det skall skrivas upp hvad de sagt, det förstår jag. Men se'n blir det så som kungen vill.

Kungen behöfver ju bara höra sina statsråd, men han beslutar sjelf? Han är således egentligen enväldig, tycker jag, eller hur?

— Titta på trettiåttan.

Elsa tittade en lång stund på trettiåttan. Slutligen sade hon:

— Det var besynnerligt. I 9:de paragrafen stod det ju, att kungen egde rätt att allena besluta, och att ministern bara behöfver skriva i protokollet, att han har olika mening. Men här i 38:an står — fy så dumt! Här står, att inget beslut gäller, om det inte är underskrifvet af kungen och »vederbörande föredragande». Och så står det att, om kungens beslut är stridande mot regeringsformen,

så är det den föredragandes rättighet och pligt, att först göra föreställning derom, men sedan, om kungen ändock yrkar på ett sådant besluts utfärdande, »sin kontrasignation derå vägra» och nedlägga sitt embete, till dess riksdagen hans förhållande pröfvat och gillat.»

Det var obegripligt! Jag förstår inte det der alls. Det blir ju inte något beslut på det sättet, om han vägrar?

Nils satt och såg på sin hustru med stort intresse.

— Nå, men så hjälp mig, Nils då! utbröt hon till sluts.

— Nej. Det vore, som jag nyss sa', ovanligt roligt, att få höra, hur den der tillställningen förefaller ett oförderfvadt godt bondförstånd, sådant som du har, ditt lilla troll, när du vill begagna det.

— Ja, men jag förstår det inte, Nils.

— Åhjo, du reder dig nog.

Hon funderade en stund, tittade många gånger på de olika paragraferna i grundlagen, och såg ibland halft bedjande på sin man. Men han bara smålog och ruskade på hufvudet. Till sluts sade hon:

— Först och främst tycker jag, att nian och trettiåtten borde stå tillsammans, efter som de röra samma sak. Inte sannt?

— Jo visst. Det är tokigt att skilja dem så långt åt. Nå, vidare?

— Jo, jag tycker det ser ut, som om kungen finge allena besluta bäst han vill, men att —

— Men att —?

— Men att, om det föredragande statsrådet inte

vill skrifva på sitt namn, sin (hvad det heter) kontrasignation, så —

— Så?

— Så gör det precis detsamma, hvad kungen allena beslutar. Är det så det är?

Nils nickade.

— Ja, precis så.

— Har han rakt ingen makt ensam, den stackars kungen?

— Jo i kommandomål. Inte annars.

— Han *måste* ha det föredragande statsrådets underskrift?

— Ja. Nödvändigt.

— Hvad är det då värdt, att säga i nian, att kungen är förbehållet att allena besluta? Det tjenar visst någonting till, att han beslutar! Det der tycker jag är idiotiskt.

— Jaså!

— Och se'n ska' riksdagen »pröfva och gilla statsrådets förhållande», står det. Riksdagen ska' således döma, om kungen eller statsrådet har rätt? Döma emellan dem, alldeles som om de vore två pojkar som ha grälat?

— Ja, egentligen. Men det går inte så till i de flesta fall. När ett statsråd inte vill kontrasignera hvad kungen vill, så begär han afsked, för att inte förödmjuka kungen med att få höra riksdagen säga, att statsrådet hade rätt och kungen orätt.

— Nå, men —

— Nå, men! Nu kan du väl reda dig sjelf igen. Hvad gör kungen, tror du, när det der statsrådet tar afsked?

— Han skaffar sig väl ett annat, kan jag tro?

— Precist.

— Någon som vill skriva på?

— Ja.

— Hvem som helst?

— Ja, den bästa han kan få tag uti, som vill kontrasignera det, som den andra inte ville kontrasignera.

— Kan han verkligen taga hvem som helst? Hvem han vill?

— Ja, bara han är infödd svensk man och af den rena evangeliska läran. Det står visserligen också, som du minns, att han skall vara »kunnig, erfaren, redlig och allmänt aktad». Men det kan vara mycket olika åsikter om hvilka som ä' det.

— Och således behöfver kungen bara ta en sådan der, som skrifer på, och se'n blir det så?

— Ja. Se'n blir det så, men bara till dess riksdagen hinner sammanträda och ta rätt på, hur statsråden skött sina embeten. Och då blir det kanske inte så trefligt för »en sådan der», som har kontrasignerat. För det finns någonting som heter riks rätt.

— Hvar står det om den?

— Uti paragraf 106 står det om riks rätt öfver statsråden.

Elsa slog upp och läste den, gick sedan tillbaka till 101, 102 och 103 och läste äfven dem.

— Nej, sade hon slutligen, det är inte så trefligt för den, som kontrasignerat någonting lagstridigt eller orätt, bara för att göra kungen till viljes, det

ser jag. Det lär han väl inte heller få någon bra karl till, eller hur?

— Nej, knappast, och inte är det heller troligt, att kungen är så envis eller så ifrig med någon sak, att han vill göra på det der sättet, och blottställa sin rådgifvare för riksrätts åtal, utan i de flesta fall, om statsråden inte äro allt för obilliga och tyranniska, så att de vilja fråntaga kungen all makt, så lära de nog göra som han vill, om de tycka, att det är enligt lag och rättvisa, d. v. s. ej emot deras samvete. Hålla de kungen allt för stramt, så får han lätt andra statsråd. Ännu så länge tycka vi här i Sverige inte mycket om regerande statsråd, lika litet som om regerande riksdag, utan se helst, att både kung, statsråd och riksdag få något att säga allihop.

— Men du, Nils, egentligen har ju då riksdagen hela makten? Här i 107:an kan den ju tvinga kungen att afskeda alla sina statsråd, om den vill. Är det inte så?

— Jo.

— Men behöfver den inte *bevisa*, att statsråden handlat illa?

— Nej, du ser ju hur der står. Läs!

— »icke iakttagit rikets sannskyldiga nytta, eller att någon föredragande icke med oveld, nit, skicklighet och drift sitt förtroendeembete utöfvat»

— — — »anmäla sin önskan, att han ville ur statsrådet och ifrån embetet skilja den eller dem o. s. v.»

— Det är mycket breda, tånjbara, elastiska uttryck, som du ser. Riksdagen behöfver bara säga att den »finner rikets väl det kräfva», och dermed

är saken klar. Det står visserligen inte, att kungen då måste afskeda de der statsråden, så som det står i § 103 om justitieråden, men det följer nog af sig sjelf, tänker jag, i de flesta fall.

— Ja, jag såg det i 103:e paragrafen, att riksdagen kan rent af begära högsta domstolens afsättning, om den vill, och det »utan bevisligen begångna fel och brott». Är det inte väl mycket, Nils? Vore det inte nog med riksrätten öfver justitieråden, tycker du? Jag har hört dig säga, att det är så rysligt viktigt, att domare skola vara oafsättliga, utom efter ransakning och dom.

— Ja, men det är egentligen gent emot kungamakten man är så angelägen, att alla domare ska' vara oberoende och därför oafsättliga, för att inte man skall behöfva frukta, att rättvisan påverkas af gunstbevis och lycksökeri. Det är mindre farligt, tror man, med riksdagen, som inte just har så mycket att belöna med, så länge den ej är hvad den var under frihetstiden — regerande ständer.

Men saken är den, att domare kunna påverkas, och derföre också korrumpas, inte blott genom afsättning, utan genom uppsättning (jag menar befördran), och så länge kungamakten kan belöna en domare genom befördran som domare eller flyttning till annan bättre plats, så är samma fara för handen, som vid afsättning, att domarne ej blifva fullt sjelfständiga gent emot kungamakten.

Lägger man åter igen domarnes utnämning i riksdagens hand, så blir det lätt användt till belöningar för politiska handlingar, för hvilka det rådande partiet vill visa sin tacksamhet.

Scylla och Charybdis — således.

En sak är tydlig, att riksdagen, genom att den har oinskränkt makt öfver budgeten (statskassan, skatter och dylikt), egentligen har hela makten i sin hand, om den är enig och vill taga den, och att riksdagen således kan tvinga kungamakten till lydnad.

Man kan till och med föreställa sig, att af samma skäl riksdagen skulle kunna afsätta kungen —

— Afsätta kungen!

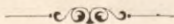
— Ja, på sätt och vis. En blodlös revolution, åstadkommen genom att neka underhåll åt kungen och kungl. familjen. Norrmännen ha visat en viss benägenhet att slå in på den vägen.

Om riksdagen, lydig i allt annat, indrager kungens aflöning, »civillista» som det kallas, så är det nästan detsamma som afsättning. Ty svårligen lär en kung vare sig kunna eller vilja tjena utan lön — blott för äran. Otänkbart är det dock inte, det erkänner jag —

Men du hör ju inte på? Hvad är det?

— Jo, jag hör nog på, men jag tror att Sara har vaknat, och Sofie är kanske i köket.

Ett barnskrik hördes nu, och Elsa flög dit in, och gaf grundlagen och ministrarnas ansvarighet på båten.

TJUGONDE KAPITLET.

När Elsa efter en stund kom tillbaka, fortsattes samtalet.

Hon frågade honom, om han ej hade den ringaste svårighet, att komma öfverens med kungen.

— Du som är så sjelfständig, och säger så rent ut hvad du tänker, stöter du dig inte ofta med kungen? Han anses ju vara mycket ömtålig om sin myndighet?

— Hittills har det gått utmärkt bra, svarade Nils. Jag fruktade i början, att det skulle bära på tok, och jag framkastade mina tvifvel för exc. Lagströmer. Men han lugnade mig.

— Kungen är ytterst älskvärd mot sina ministrar, sade han. Man kan säga sin mening fullkomligt fritt, utan att det ringaste behöfva frukta att såra honom. Saken är den, att han är genomträngd af förpligtelsen, att vara en konstitutionel kung, och söker derföre loyalt uppfylla sina skyldigheter såsom sådan. Och dertill hör ju i främsta rummet, att lyssna till sina rådgifvare och komma ihåg, att det är de, som få bära det lagliga ansvaret och

inte han, om någonting går på tok. Han är för ädel, att vilja lemna dem i sticket, eller skylla på dem.

Derföre tål han af sina ministrar, hvad han inte tål af någon annan, inte ens af fackmän, nämligen att bli rättad, då han tar miste. Kungen har sina små svagheter, han som andra. Han har inte lagt märke till, att man kan lära någonting af hvarje människa, äfven den obetydligaste, liksom biet suger honing ur äfven den enklaste blomma. Det är skada, ty derigenom går han miste om inte så litet, som han skulle kunna få veta, utan att derföre det ringaste förlora sin värdighet.

Vidare har han en liten svaghet, som jag ofta tagit mig friheten varna honom för, fortfor excellensen. Han indelar människor, medvetet eller omedvetet, uti vänner och ovänner, royalister och icke-royalister, och lyssnar tyvärr ibland till dem, hvilka förmå honom tro, att någon är hans ovän, som alls inte är det, utan tvärtom håller mycket af honom. Det är rysligt synd om kungar. De kunna ju nästan aldrig få någon första klassens karl till vän. Ty en sådan fordrar att få tala sanning, äfven om den är obehaglig. Och det tål inte någon kung, dessvärre, åtminstone mycket sällan. En konung köper sin höga ställning till ett oerhördt pris. Han blir ensam, ensam der uppe på höjden.

Ja, om kungar gäller ännu detsamma, som marquis Posa sade till Filip II af Spanien, då kungen ville fästa honom vid sin person, och han svarade: »Ich kann nicht Fürstendiener seyn».

Excellensen tog ned Schillers Don Carlos och läste vidare:

Sie fuhren fort
Als Sterblicher zu leiden, zu begehren.
Sie brauchen Mitgefühl, und einem Gott
Kann man nur opfern, zittern, zu ihm beten.
Da Sie den Menschen
Zu Ihrem Saitenspiel herunter stürzten,
Wer theilt mit Ihnen Harmonie?

Den nuvarande kungen har ännu en egenhet. Han är nästan skuggrädd för allt hvad revolution och republik heter, och det fastän han troligen sitter på den säkraste tron uti Europa. Det är inte så lätt för honom att alltid komma ihåg, att han har en revolution (den franska) att tacka för, att han, en republikansk soldats ättling, nu bär en konungakrona, i stället för att vara fransk undersåte; samt att han har en annan revolution (1809 års svenska) att tacka för, att den konungakronan fanns att vinna. Han är den siste, som borde vara otacksam mot revolutioner.

Det går lätt att glömma, att man är en konung, ej »med Guds nåde» (så som de gamla kungäätterna behaga kalla sig, ehuru de naturligtvis alla uppkommit på samma sätt från början) utan genom folkets fria val vid Örebro riksdag år 1810.

För någon tid sedan firades här i Stockholm en fest, till minne af franska generalstaternas sammankallande af Ludvig XVI år 1789. Kungen tyckte inte alls om detta firande, och betraktade med skarpt ogillande namnen på de män, som undertecknat inbjudningen. En af dem, en embetsman, fick sig en skarp tillrättavising, och kom aldrig i nåd igen. Det var hårdt, ty han var en uppriktig royalist och kungen personligen varmt

tillgifven. Jag tog mig vid tal härom friheten invända: »Ers maj:t kan ju inte veta, om ej större delen af deltagarna i denna fest firat densamma med tacksamt minne, just derföre, att franska revolutionen skänkt oss, bland annat, vår nuvarande kungaätt. Och i sådant fall har Ers maj:t begått en orättvisa, genom att visa sitt missnöje mot anordnarna».

Kungen syntes träffad, och förblef ett ögonblick tyst. Sedan sade han: »Ja, du kan nog ha rätt, Lagströmer. Men den der revolutionen var så ohygglig, att min stamfader sjelf, som sett den på nära håll, hade en riktig afsky för sjelfva ordet revolution, och jag har nog ärft den känslan från honom. Det är som med en eldsvåda, då ett gammalt ruckel brinner ned. Ett vackert nytt palats växer upp i stället. Men den, som varit inne i det brinnande huset, tycker inte om att fira eldsvådor, om han också måste erkänna, att de göra godt ibland.»

Jag svarade, att jag ganska väl kunde förstå en sådan känsla hos dem, som sjelfva sett 1789 års revolution på nära håll, men att jag emot liknelsen om eldsvådan ansåg mig böra anmärka, att 1789 års revolution riktigare torde kunna liknas vid elden på ett svedjeland, der en mängd onyttiga och förmultnande ting förbrännas, för att lemna näring åt kommande nya och rikare skördar. Och särskildt bad jag att få ytterligare betona, att de varmaste vännerna till vår nuvarande dynasti helt visst snarare torde vara att finna bland dem, som äro tacksamma för allt hvad 1789 och 1809 fört med sig, än bland de envisa och kortsynta legitimister som, med en inrotad afsky för sjelfva ordet revolution, ibland

med vemod påminna sig, att Sverige är, utom Frankrike, det enda land i Europa, som ej återgått till sin före revolutionen regerande legitima dynasti, och säkerligen aldrig kommer att dit återgå.

Jag har nu endast talt om kungen som monark. Att han är särdeles rikt utrustad både på hufvudets och hjertats vägnar, det är allmänt känt. Han har naturligtvis sina fel och svagheter, liksom vi alla, det är naturligt. Och en kung bor i ett hus af glas. Alla veta hvad han gör och hurudan han är, ända in i de minsta småsaker. Det är alldeles märkvärdigt, hur allting kommer ut, som sker der uppe i slottet. Ingen tyckes anse sig behöfva tåga med sådant.

Det är ohyggligt, att behöfva lefva uti en ständig elektrisk belysning: »the glaring light, that burns upon a throne».

Ungefär så der talade excellensen om kungen, och hittills har jag funnit beskrifningen riktig. Mot mig personligen har han alltid varit älskvardheten själf.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Det har troligen ej undgått den intelligenta läsaren, att Henrik Hoorne, fastän han är romanens »förste älskare», hittills ingalunda visat sig till sin fördel. Han har ej blott varit otacksam och trolös mot sin välgörarinna, barndomskamrat och fästmö, utan äfven i allmänhet förefallit att vara en ganska medelmåttigt, för att ej säga skralt utrustad person.

Saken är den, att en ung man som är kär, bär sig nästan alltid åt, som om han vore ett nöt. Hur klok, kunnig och skicklig han än eljest må vara, så hjälpa dessa egenskaper honom icke det ringaste, så länge han befinner sig i det tillstånd, som betecknas med orden »att vara kär». Detta tillstånd liknar en solförmörkelse. Han lyser derunder med ett mer eller mindre förminskadt sken, beroende på huru svårt sjukdomen angripit honom. Ibland är förmörkelsen total. Han hvarken hör, ser, tänker, talar eller gör någonting på ett fullt normalt sätt. Han är en monomanist. Hans monomani består uti att tro, att denna qvinna och ingen annan

qvinna på jorden kan göra honom lycklig, ja, att han skall blifva evigt olycklig, om han ej vinner just henne.

Denna monomani är, såsom alla veta, lik alla andra fixa idéer deruti, att den är fulkomligt grundlös. Han skulle blifva precis lika lycklig med åtskilliga andra qvinnor, ja i många fall långt lyckligare. Men han tror det ej. Han är viss om motsatsen. Det är först sedan han varit kär ett par tre gånger, som han börjar fatta denna stora sanning.

Den solförmörkelse, som uppstår uti en ung mans förstånd när han blir kär, är till sin grad beroende af, i hvilken mån hans kärlek blir besvarad. Är den hopplös, så blir förmörkelsen total. I den mån hopplösheten aftager, aftager äfven förmörkelsens intensitet, och då han eröfrat sin skatt, blir solskifvan åter igen klar. Han återfår då det normala bruket af sitt förstånd.

I de ytterst få fall, då mannen ej blir först kär i qvinnan, utan hon först älskar honom, eller begge samtidigt blifva kära i hvarandra, undgår mannen detta förmörkelsetillstånd helt och hållet.

När Romeo är kär i Rosalinda, förefaller han oss att vara en ovanligt stor idiot. När han älskar Julia, är han deremot en högst intagande och intelligent ung man.

Det återstår dock ännu en fråga af stort psykologiskt intresse. Hur kan det vara möjligt, att en någorlunda begåfvad qvinna någonsin kan fästa sig vid en ung man, hvilken befinner sig i det förmörkelsetillstånd, vi nyss beskrifvit? Han säger aldrig ett ord, som är roligt eller qvickt. Han upp-

för sig ofta så, att man med skäl kan sätta frågan om hans belevfvenhet och höflighet under omröstning. Hans förstånd synes omtöcknad. Hela hans uppträdande kännetecknas af det slags slöa, af en enda tanke helt och hållet uppfyllda sinnestillstånd, i hvilket monomanisten tillbringar sin tid. Tungt, dystert uttryck i ögonen, då och då upplyst af ett flammande sken, som tyckes komma från hans själs underjordiska lågor, vid de tillfällen, då han ser den ringaste utsigt till förhoppning — se der bilden af den djupt förälskade unge mannen. Den är just ej tilltalande, det måste erkändt bli.

Och ändå tycker den unga damen ej illa om, tycker småningom allt mera och mera om, och blir slutligen alldeles betagen i honom.

Huru är sådant möjligt?

Hittills har endast en förklaring blifvit afgifven, och den är ej särdeles tillfredsställande.

Det finns flera sätt, hvarpå en man kan vinna en kvinnas kärlek. Han kan visa sig qvick, begåfvad, hjeltemodig, skön till sitt yttre, utmärkt till sitt inre, artig, ädelmodig och frikostig. Men allt detta åstadkommer ingenting jemförligt med hvad som uppstår endast och allenast deraf, att han visar sig vara kär i henne. Dermed besegras hon säkrare, än genom något annat medel. Att verkligen vara kär uti en kvinna och visa det, är det säkraste medel af alla att vinna henne.

Han må förefalla huru dum som helst. Det betyder intet för henne. Ingen kvinna tycker att den karl är dum, som älskar henne. Det är i hennes ögon det bästa beviset på intelligens som finns.

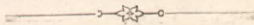
Allt detta är skrifvet, för att ursäkta och förklara Henrik Hoornes starkt i ögonen fallande obetydlighet, då han jemföres med några andra af sina samtida i denna berättelse. Den i sådana ting mindre förfarne läsaren kunde eljest möjligen hafva förundrat sig öfver, att två sådana qvinnor som Salome och Isola kunde vara, den ena innerligt fästad vid Henrik Hoorne, den andra åtminstone icke alldeles likgiltig för honom. —

Henrik Hoorne hade slitit ganska ondt under den senaste tiden. Isola visste icke rätt hvad hon sjelf ville, tycktes det, och följdén var en ostadighet i väderleken, som var ganska pröfvande för den stackars friaren.

Ibland behandlades han förfärligt illa. Detta inträffade, då hon ville försöka, att drifva honom ifrån sig till Salome genom sin grymhet och hårdhet. Men då detta ej tycktes hafva ringaste verkan, utan Hoorne deraf blott blef ändå ödmjukare, likasom en raphönshund som får stryk, så tyckte hon ibland, att det var synd om den stackaren, och då fick han (figurligt taladt) en liten klapp, och blef förfärligt glad igen.

Men nästa gång kunde det vara desto värre. Och då hade han inte roligt.

En sådan gång var den middagsbjudning, som familjen Krabbe gjorde vid denna tid. Isola beslöt sig för, att vid det tillfället göra alldeles slut på hans förhoppningar. Huru dervid tillgick skall nu beskrifvas.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Nils Krabbe förklarade en dag, att han började känna sig orolig öfver, att ej på något sätt återgälda den mängd af bjudningar, som de sista verkorna öfersvämmat dem. Han ville derföre börja att öppna sina salonger, sade han. Och början skulle ske med att gifva en stor middag.

Men denna middag skulle ej vara af samma slag, som så ofta gafs i Stockholm, der endast personer voro inbjudna, som tillhörde samma lilla krets. Dessa kände hvarandra fullkomligt, visste förut allt hvad de andra hade att säga, och hade derföre odrägligt tråkigt tillsammans.

Han ville i stället göra ett försök till middagsbjudning med gäster af olika slag och samhällsställning. Några af hans kamrater i statsrådet med sina fruar; några riksdagsmän; några embetsmän, till exempel ett par, tre justitieråd, och för resten kreti och pleti, som han uttryckte sig.

— Kreti och pleti? sade Isola. Hvad menas det med det?

— Vet du inte det?

— Nej, inte det ringaste.

— Vet Elsa?

— Jag tror det betyder »hvem som helst», sade Elsa, men jag är inte säker.

— Vet ingen hvar det finnes användt?

Djup tystnad.

— I bibeln, sade Nils med graflik röst. Uti 2 Samuels bok står det flera gånger. Det tros hafva varit kung Davids livvakt. Men nu betyda orden ungefär så som Elsa sade, »hvem som helst». Vi ska' se efter. Det bör man alltid göra, när man inte vet hvad ett ord betyder.

Han tog Ekbohrns ordbok och läste deri: »Kung Davids livvakt . . . numera hos tyskarne och oss endast i bemärkelsen »allt slags pack, slödder och tross».

— Är det sådana du ämnar bjuda till middag hos oss, ihop med excellensen? frågade Isola muntert.

— Ja, sade han, just sådana. Intressanta människor, hvar helst vi kunna få tag i dem, utan tanke på om de äro förnäma eller inte. Exc. Lagströmer, som du är rädd för, är inte alls förnäm utaf sig. Han är den klokaste gamla herre jag känner i allting sådant. Apropos! talte jag om för er om Serafimerbandet?

— Nej, visst inte.

— Jo. Här om dagen, när jag var hos honom, kom hans lilla barnbarn, en söt liten 4 års flicka, in i rummet. Hon ville nödvändigt visa sin morfar, hur hennes docka tog sig ut i sin nya klädning, och vi afbröto därför genast vårt samtal om universitetsreformen, för att ta dockan i ögonsigte.

Hon var klädd i pråktigt blått siden, och beundrades mycket af både excellensen och mig.

Men helt hastigt tycktes det falla honom något in.

— Hvar har du fått det der vackra sidenet, mitt söta barn? sade han.

— Det låg i morfars låda, i det der vackra fodralet, sade den lilla helt ogeneradt.

Han steg upp, tittade efter i sin låda, och kom sedan och satte sig igen helt lugnt.

— Lilla Nelly ska' alltid fråga morfar först, hvad Nelly får ta i morfars lådor, kom ihåg det! sade han mycket stilla åt barnet. Se så, spring nu in till mamma igen. Det var en mycket vacker klädning! Och så kysste han henne ömt och skickade af henne.

— Det var mitt bästa serafimerband, sade han, som den lilla ungen har knipit till klädning åt sin docka. Nå ja! det har åtminstone gjort mera glädje och nytta på det viset, än det någonsin gjort förut, det får jag trösta mig med. Hittills har det klädt en stor docka. Nu klär det en liten, det är hela skillnaden, tillade han småleende. Men förlåt afbrottet! Herr baron talte om, att man borde göra för de tillämpade juridiska studierna, hvad vi redan gjort för de praktiskt medicinska, ordna ett juridiskt karolinskt institut uti Stockholm. Tanken tilltalar mig särdeles mycket. Var så god och fortsätt.

Sådan är han. En filosof, som nödgats bli statsman. Men låt oss nu sätta upp vår middagslista. Sjelfva ä' vi tre, om Isola ska' äta med vid stora bordet.

— Nils! »No more of that, an thou lovest me», sade Isola.

— Nå, se'n ta vi excellensen Lagströmer och ett par statsråd till, alla med sina fruar. Det blir sex, således nio. Hvilka ska' vi ta? Trübner och Robbs?

— Trübner låter inte roligt, sade Elsa. Men hans fru är mycket snäll.

— Trübner! Han och Robbs ä' konseljens två muntergökar! Trübner vet och har reda på allting. Han är vårt lexikon. Robbs är den gladaste själ man kan tänka sig, litet för glad ibland till och med.

— Bara han inte blir allt för glad vid vår middag, sade Elsa. Det var nio.

— Ja, det var nio. Vi ha inte rum för mera än högst 24 vid bordet. Således ha vi 15 kvar. Mina sex kamrater på riksdagsbänken, af hvilka ett par ä' bönder — Bernheim är sjuk, han kommer inte. Således fem.

— Bönder! ropade Isola. Ska' vi nu ha bönder in i rummena också? Ska' de äta med vid bordet?

Nils skrattade godt. »Min lilla Isola! Äta med vid bordet! Två skånska storbönder. Det är inte småsmulor det, må du tro.

Vänta tills du får ligga på knä och tigga om din mans lif hos en bonde, så som grefvinnan Brahe gjorde hos Olof Håkansson, så får du lära dig, hvad bönder ä' för slags folk i Sverige. Det är bönderna, som ä' de verkliga herrarna här i landet, fastän vi kallas så. Ja, och så de två äldsta justitieråden med sina fruar, fyra, det gör aderton.

Nå, nu är det sex platser kvar för kreti och pleti. Hvilka ska' vi ta? Först och främst får hvar och en af oss välja sig en särskild, som han är road af. Jag tar friherrinnan Camilla Crusenborg, född Birkestierne, den der lilla danskan, ni vet. Hon roar mig ofantligt. Och naturligtvis får hennes man, unga baron Elof Crusenborg, följa med på köpet. Hvem tar du, Elsa?»

— Jag tycker, Nils lilla, att det vore roligt att bjuda vår gamla vän och husläkare Johan Norén.

— Ja visst. Det blir ypperligt. Norén kan tala om allting, och talar bra om allting. Nå, och du, Isola?

Isola svarade efter något betänkande:

— Jag tror att jag vill ha grefve Hoorne.

Ett ögonblicks tystnad uppstod, hvarefter Elsa sade:

— Blir det inte litet för markeradt, tycker du, älskling?

— På hvad vis markeradt?

— Att du ämnar gifta dig med honom?

— Hvar och en skulle ju få ta den han helst ville ha vid den här middagen, tyckte jag? Jag ämnar för resten inte gifta mig med honom. Ni kan vara lugna.

Nils hade suttit och hört uppmärksamt på och sade nu:

— Ja, är det bara på det sättet du tar honom, kära Isola, så ska' vi visst bjuda honom. Du ser ut att spela ett temligen djerft spel. Men jag vill inte tyrannisera dig, och jag tror nog du sköter dig klokt och gör hvad som är rätt.

— Tack, snälla Nils! Ja, jag skall sköta mig klokt och göra hvad som är rätt. Och just derföre vill jag ha grefve Hoorne bjuden på den här mid-dagen.

— Nå, då fattas det bara två. Jag föreslår den der finska öfverstelöjtnanten Charnanius, som gjorde visit hos oss här om dagen. Det lär vara en mycket kunnig och intressant karl, och han hade särskilda rekommendationsbref med sig till mig. Gillas det?

— Ja, fastän han ser besynnerlig ut, sade Isola.

— Och så få vi väl ändå lof att bjuda det der stackars lilla kräket von Fjanten, sade Nils. Vi ha aldrig sett honom hos oss en enda gång ännu. Han är ändå vår släkting. Och vid en middag är han nog inte så dum. Han har hört allt nytt som händt och är en skicklig causeur. Ska' vi ta kusin Auguste? Ja eller nej?

— Usch! sade Elsa.

— Fy! sade Isola.

Men till slut fick den lille kammarjunkaren komma med.

— Sexton herrar och åtta damer, sade Nils, som satt och skref. Det är inte alls så som det borde vara. Men vi ska' försöka att placera dem så, att hvarje dame har två herrar, och hvarje herre en dame, som han får dela med en annan herre. Då blir det någorlunda bra. Jag ska' ta och rita upp en plan hur de ska' sitta. — Han började rita.

— Det går inte, Nils, det kan du väl förstå.

— Nej, det går inte, jag ser det. Det blir några, som få vara utan damer, riksdagsbönderna till exempel. Det gör ingenting. De trifvas bäst

utan fruntimmer. För resten ska' de få lilla Fjanten. Han får vara dame för tillfället. Det passar han bra till. Se här! Fjanten midt emellan de två skånska bönderna. Utmärkt! (Han visade den ritning som här synes.) Det går precis ihop. Jag och excellensen och Trübner få en hel dame hvardera. Alla de andra få en half. Det kan minsann vara alldeles nog för en bra karl att sköta. — Se så ja, nu är den saken klar.

— Hvad tar du för klädning, Elsa? frågade Isola, som vanligen utöfvade ett litet förmynderskap öfver sin äldre syster i åtskilliga afseenden, särskildt i toilettfrågor.

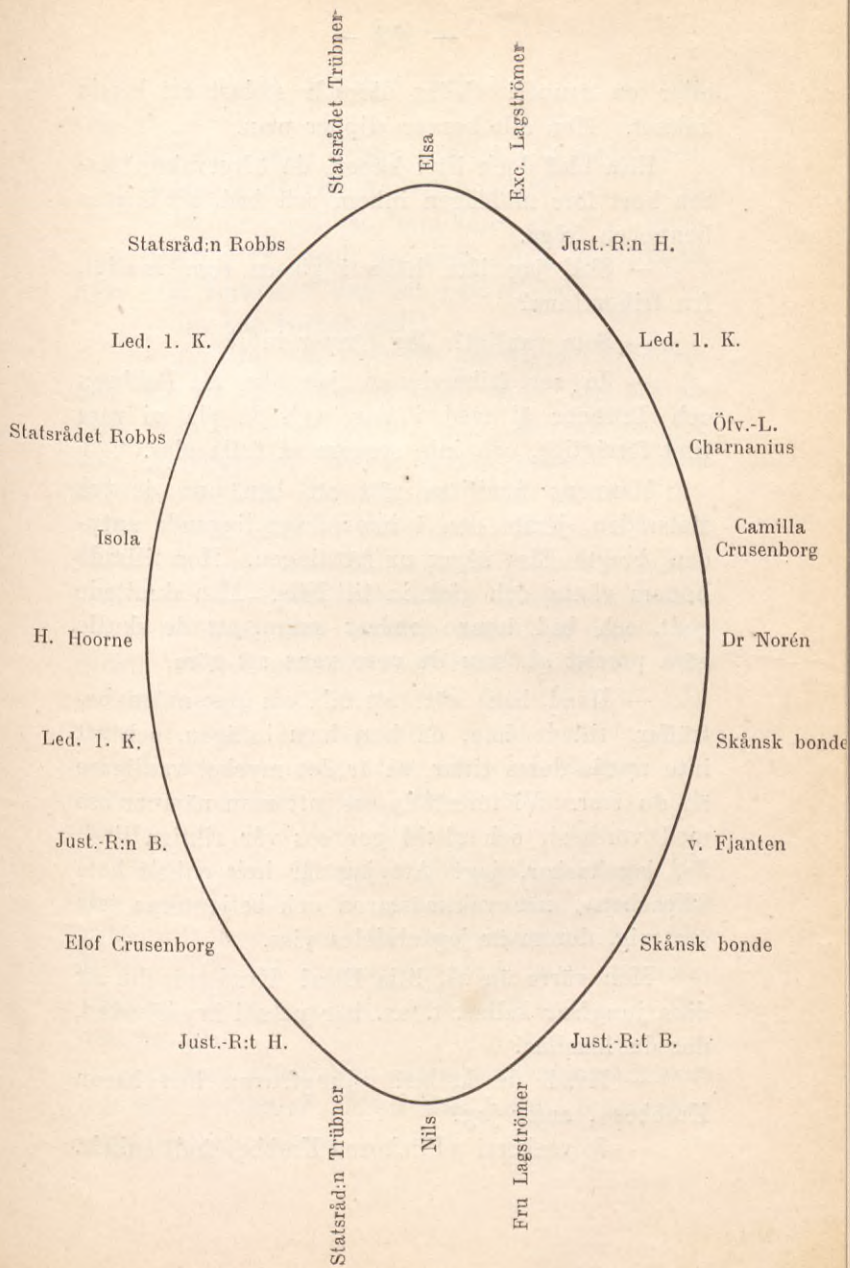
— Svart sammet, tänkte jag; tycker du inte? Vårdinnan bör vara litet stillsamt klädd i sitt eget hus, har jag hört sägas. Hvad tar du, Isola?

Isola var försjunken i tankar rörande den viktiga frågan.

— Ja, svart sammet blir bra, sade hon slutligen. Med diamanter naturligtvis. Jo, jag tar min ljusblå siden, den der allra ljusaste du vet, som är nästan perlemorfärg, och bara en hvit camelia i håret, och mitt nya armband. Säg? —

Dagen bestämdes och bjudningarna utsändes. Alla inbjudna lofvade att komma, utom ryttmästare Bernheim, som var sjuk.

Elsa hade skaffat sig den bästa kokfru i Stockholm och en skicklig öfvervaktmästare, med en massa lägre vaktmästare. Det är allt hvad man behöfver göra i detta af kokfruar och vaktmästare styrda samhälle Stockholm, när man vill ge en middag

eller en souper. Sedan återstår endast att betala kalaset. Men allt besvär slipper man.

Elsa blef dock litet häpen, då öfvervaktmästaren kort före middagen inkom och bad, att få göra henne en fråga.

— Ska' jag låta hälla i glasen som vanligt, fru friherrinna?

— Som vanligt? Jag förstår inte?

— Jo, ser friherrinnan, jag hör, att Robbsen och Trübner ä' med i dag, och då plä' vi vara litet försigtiga, och inte servera så fulla glas.

Mannens familjära sätt att benämna de två statsråden, jemte den i hans fråga liggande antydning, bragte Elsa något ur fattningen. Hon tillsade honom vänta, och gick in till Nils. Han skrattade godt, och bad henne endast svara, att de skulle göra precis så, som de voro vana att göra.

— Hvad hans sätt att tala om statsråden beträffar, tillade han, då hon kom in igen, och att inte nyttja deras titlar, så är det mycket vanligare än du tror. Vi föreställa oss, att man nämner oss med vördnad, och alltid ger oss vår riktiga titel. Jo, jag tackar, jag! Att jag får helt enkelt heta »Krabben», när vaktmästarna och betjenterna tala om mig, derom är jag alldeles viss.

Men värre än så, lilla Elsa! Hvad tror du, att dina jungfrur kallas, t. ex. här nere i kryddboden, der du handlar?

— Hvad de kallas? »jungfrurna hos baron Krabbes», antar jag?

— Jo vackert! »Flickorna Krabbe» helt enkelt.

— Flickorna Krabbe! Nej Nils, det är inte möjligt.

— Jo minsann är det möjligt, och säkert med.

— Hur i all världen vet du det?

— På det enda sätt som finns, att veta någonting säkert i en värld, der man aldrig kan lita på hvad folk berättar. Jag har hört'et sjelf.

— Du har hört'et sjelf!

— Ja. Jag var inne här om dagen i kryddboden, för att köpa mig en stång lack. Jag har aldrig varit inne der förut, och ingen kände igen mig, naturligtvis. Medan karlen sökte i lådorna efter lacket, som nästan aldrig köpes nu för tiden, utom någon gång af embetsmän, så kom den ena bodherren och talte halfhögt med första mannen, som stod vid pulpeten och skref. »Flickorna Krabbe har telefonerat efter en kilo kaffe», sa' han. Jag ryckte till och undrade hvad Sara tog sig för. »Nå så skicka upp det då», svarade den andra. — »Ja, men di säger, att det kaffet di får inte ä' godt.» — »Ä' det inte godt! Det är ju detsamma, som herrskapet dricker sjelfva, till 1: 50 för halft kilo?» — »Ja, men di ä' inte nöjda ändå.» Chefen tycktes fundera ett ögonblick, men se'n sa' han: »Ge dem af det till 2 kr. halft kilo då, men skrif upp'et till samma pris som herrskapets, 1: 50. Blir *di* inte nöjda, så handlar Krabbens snart hos Bergströms». Bergströms, det är rivalen i motsatta hörnet, du vet.

Stackars Elsa! Hon satt och stirrade på honom och såg så förfärad ut, att Nils brast i ett muntert gapskratt och tillade:

— Jo jo, min gumma lilla! Du har inte reda på Stockholmsjungfrur ännu, du. Det har varit så mycket att tänka på, att jag glömt bort hela den der lilla händelsen tills nu, när du talte om vaktmästaren. Men någon gång, då du vill ha riktigt godt kaffe, så ställ dig väl hos flickorna Krabbe och be att få låna litet af deras kaffe, det är mitt råd.

TJUGUTREDJE KAPITLET.

Middagen aflopp på det hela taget ganska väl. Gästerna voro en smula tysta och stela före middagen, och något för högljudda och muntra efteråt, så som alltid förhållandet är i Sverige. Svenskar blifva sällan riktigt lediga och språksamma förr än de hafva ätit och druckit något. En elak vitsare har derföre liknat oss vid ballonger, som behöfva fyllas, innan de kunna höja eller lyfta sig.

De tre inbjudna ministrarna voro bland de aldra trefligaste, hvar och en på sitt sätt, och Nils Krabbe höll sina två damer i en oafbruten munterhet hela middagen igenom.

Den gamle exc. Lagströmer stoppade Elsas arm under sin, som om de hade känt hvarandra i tjugu år i stället för 6 veckor, och rullade sig ut med henne till matsalen på det aldra gemytligaste sätt i världen.

— Någon gång har man då ändå litet nytta af sitt blåa band, sade han, sedan de satt sig. Men aldrig har jag känt det mera än i dag, då jag har att tacka det för, att jag får lilla friherrinnan till bordsgranne.

— Att excellensen kan säga sådana der artigheter, svarade Elsa. Men det var roligt, att det blåa bandet har kommit tillbaka igen.

— Kommit tillbaka? Hur så?

— Jag trodde, att lilla Nelly behöfde det åt sin docka?

— Jaså, baron Krabbe har sqvallrat, hör jag, sade han skrattande. Ack nej! det bandet fick jag aldrig igen. Det hade ju varit synd att ta ifrån hennes docka sin klädning. Hon behöfde det fullt ut lika mycket som jag.

— Och jag får så mycket tacka excellensen för all vänlighet mot Nils.

— Vänlighet! Vänlighet! Jag vet inte, att jag har visat honom någon särskild vänlighet. Det är tvärtom jag, som är tacksam för, att han ville hjälpa oss — eller hur, du, Trübner? sade han till statsrådet Trübner, som Elsa hade på andra sidan om sig, och som hade hört de sista orden.

— För att han ville bli statsråd, ja. Det var rasande beskedligt af honom, för det är den värsta hundsyssla man kan tänka sig. Det har nog baron Krabbe redan märkt, tänker jag?

— Visst inte, sade Elsa. Nils har mycket roligt, och vi med. Men han är isynnerhet tacksam mot excellensen, som skickar honom så mycket rolig lektyr. Tiden kan aldrig kännas lång, säger han, med en sådan chef. Han använder hvar enda minut.

— Det var skönt åt hans excellens, sade statsrådet Trübner skrattande. Han tvingar oss att arbeta alldeles otroligt, det är fullkomligt sannt. Mig höll han på att köra ihjäl, när jag först kom med.

Men nu är jag för gammal hund för att hoppa. Han får hålla sig till de yngre. Stackars Krabbe! Friherrinnan ska' bara be honom, att inte låta tyrannisera sig allt för mycket utaf excellensen.

— Ja, Trübner har jag redan förlorat allt hopp om, sade den andre. Han är ohjelpigt lat. Men jag ser, fortfar han med låtsadt allvar, att jag miss-tagit mig på friherrinnan Krabbes karakter. Hon kan vara hvass om hon vill, den lilla söta menniskan. Hå hå! ja ja! Ingen ros utan törne.

Nils Krabbe hade fru Lagströmer på sin högra sida och statsrådinnan Trübner på sin venstra.

Isola hade förts ut till bordet af statsrådet Robbs, men hade på sin andra sida Henrik Hoorne, som fick det mesta af hennes tid. Det muntra statsrådet var nämligen dels ganska intresserad af rätterna, dels hade han en framstående riksdagsledamot på sin andra sida, och denne tog all hans lediga tid i anspråk. På andra sidan om sig hade Hoorne en af riksdagsherrarna, hvilken ej tycktes anse att det lönade sig, att byta många ord med den unge sjö-officeren.

Han och Isola kunde derföre egna sig åt hvarandra, nästan som om de hade varit ensamma.

Kammarjunkaren von Fjanten hade, såsom förut bestämdt var, ganska riktigt blifvit placerad midt emellan de två riksdagsstorbönderna. Der trufdes han ganska illa. Någon presentation hade icke egt rum. Ingendera parten hade ansett denna vara behöflig. Kammarjunkaren tyckte sig stå högt öfver bönderna, och bönder låta aldrig presentera sig. Fjanten såg så förnärmad ut vid första försök, som

hans ena granne gjorde till samtal, att denne, efter att hafva blängt på honom med någon förvåning, utan att vidare låtsa om honom började tala riksdag med sin kamrat, rätt förbi kammarjunkarens näsa, eller öfver hans hufvud, alldeles som om denne icke alls hade funnits till. Härmed fortforo de två storbönderna under hela middagen, utan att det ringaste bry sig om den lille mannens föraktliga fnysande och illa dolda förargelse.

Friherrinnan Camilla Crusenborg var en liten rik, vacker, mycket qvick och ej så litet sjelfsvåldig och bortskämd danska, en ultrablondin. Hon uttryckte sig på ett språk, som var en blandning af svenska och danska, i det hon från hvardera tog det ord, som passade henne bäst. Hon var gift med en ung svensk man, baron Elof Crusenborg, en lång, vacker, skicklig och kunnig, men vanligen något tystlåten före detta diplomat. Till venster om sig hade friherrinnan Crusenborg statsrådet Krabbes intime vän och barndomskamrat, med. doktor Johan Norén, familjens husläkare. Denne var en vacker, kanske något för storväxt man, med mörkt hår och bruna, melankoliska ögon. Norén var uppfödd i samma trakt som flickorna Borromeo, hade naturligtvis varit kär, äfven han, uti den äldre system Elsa, men fick genomgå den pröfning att se henne föredraga Nils Krabbe. Det blef en lifvsorg för den unge utmärkte läkaren, och det hade skänkt ett vemodigt drag åt hans hela väsen och karakter.

Till höger om sig hade friherrinnan Crusenborg den finska öfverstelöjtnanten Charnanius. Denne var en ovanligt ful, men intelligent liten man, om-

kring 50 år gammal. Hans hufvud var nästan alldeles kalt, och intet skägg hade han heller. Men det såg ut som om en del af det hår, hvilket var ämnadt till skägg, i stället hade tagit sig för att blifva ögonbryn, så ofantligt stora och buskiga voro dessa. De stodo dessutom nästan rätt ut från hufvudet. Han gjorde intryck af att vara okammad eller rufsigt i håret. Men det var hans ögonbryn som voro det. Han hade den ovanan att, medan han talade eller tänkte, oupphörligt vrida på dessa ögonbryn, som om de varit mustascher. Ibland försökte han släta ned dem igen längs med pannan, hvilket dock aldrig lyckades. Till och med här vid bordet smögo sig hans händer ofta upp till ögonbrynen, då de ej voro sysselsatta med knifven och gaffeln. Så ofta han sjelf sade något eller åhörde en anmärkning, som erfordrade någon särskild tankekraft för att besvaras, upprepades denna vridning af de buskiga ögonbrynen, alltid åtföljd af en nedslätning, som om han ångrade sig att hafva bragt dem till uppror. Öfverstelöjtnanten var för öfrigt en ytterst artig och belevvad samt särdeles kunnig man, talade med stark finsk brytning, alltid med beherskad låg röst, och visade sig ganska snart vara en ifrig teosof, hvilket föranledde de lifligaste dispyter mellan honom och hans lilla granne friherrinnan Camilla Crusenborg samt doktor Norén, som satt på hennes andra sida.

Samtalet rundt omkring bordet blef allt lifligare, i den mån bekantskapen tilltog och maten och vinerna gjorde sina ronder. Här kan dock endast gifvas en liten svag antydning om allt hvad som

sades, genom att anföra brutna stycken af de olika gruppernas mer eller mindre tyst uttalade dialoger. Läsaren kan sjelf lätt gissa hvilka talarne voro, om det roar honom.

— Eftermiddagsplenium? Ja, hvarför inte? Alla svåra frågor borde tagas efter middagen. Då ä' alla vid så godt lynne, att allting går igenom. Klockan half 4 afslås allting, när man har sutit der sedan 11 och är uthungrig.

— Men, min kära bror, är det inte ovärdigt, att ärenden af den aldra största vigt ska' göras beroende af, om riksdagsmännen ä' hungriga eller mätta?

— Jo, visst är det ovärdigt, men det är, ju också ganska naturligt. Hvad vill du göra, min hedersbror? Om du har tandvärk eller är hung- rig, så tar allting emot. Har du nyss ätit en god middag eller sålt ditt hvete till högt pris, så tar du minsann utskottets förslag utan att bråka allt för mycket.

— Nej, nej! Man ska' väl inte vara beroende af sådant.

— Man ska' inte, nej. Men man är det. Den ena af sin mage, den andra af sitt lynne, den tredje af sina skrala affärer. Men säg! Hur ville du ställa till, om du finge hållas? Inga eftermiddagsplena?

— Nej. Det har ju gått så långt, att man inte törs komma upp i kammaren med hvit hals- duk, för då tro de, att man kommer från en mid- dag och är litet lifvad. Är det inte sannt kanske?

— Jo, det är nog sannt. Inte för tom och inte för full, det tyckes vara regeln för ärendenas rätta behandling. En liten måttlig måltid serverad

hvar tredje timme? Passar det dig, så väcker jag motion nästa riksdag och kallar den »lämpligt sätt, att lagom ymnigt olja riksdagsmaskineriet».

— Ah! du skämtar då om allting.

— Ja, vid en god middag ska' man väl skämta! Men må tusan ta riksdagsfrågor. Hon är bra söt friherrinnan Krabbe, med sitt korta hår! Skål, bror!

— — — — —
— Altsaa! vi maa tage tilbage igjen til denne jord, herr oberstlöjtnant? Der gives ingen pardon?

— Nej! Det är oundvikligt. Huru skulle vi eljest, i ett enda kort jordelif, kunna bli tillräckligt utvecklade, för att förmå reda oss uti en högre existens?

— Naa, hvad den sag angaar, så kjender jeg kun maadelig uro. Kan jeg tage mig frem her, saa vil jeg gjøre mit bedste, att ikke komme altfor meget på skam andetsteds.

— Fordringarna torde vara betydligt högre ibland andar af högre slag, tror icke fru friherrinnan det?

— Af högre slag? Synes de altsaa, at vi alle er af et slags her nu? Kjender de kammerjunker von Fjanten?

— Jag har inte den äran.

— De skal faa den ære efter middagen, og da skal de bedre forstaa, hvad jeg nu siger. Kan jeg taale mig vid, at tilhøre samme inkarnationsperiode som kammerjunker von Fjanten, saa tror jeg s'gu ogsaa, at de höjere væsen kan tolerere mig, uagtet de ha saa höje fordringer. Hvad siger De, herr doktor Norén?

— Kammarjunkaren von Fjanten fordrar onekligen en hög grad af tolerans af sin samtid. Kan det inte vara möjligt, att han kommit in i denna inkarnation genom något misstag, herr öfverstelöjtnant? Han tillhör, som friherrinnan säger, helt visst en lägre utvecklingsgrad.

— Det ofelbara inkarnationsmaskineriet begår inga misstag, herr doktor. Uti hvarje inkarnationsperiod finnas varelser af högre och lägre art. Att uppfostra de lägre stående är en af de högsta uppgifter man kan få sig ålagd. Ju lägre det andra väsendet står, desto mera hedrande är uppdraget, det måste fru friherrinnan väl erkänna?

— Ja, det gör jeg. Og derfor vil jeg hædre dem, herr oberstlöjtnant, med at efter middagen opdrage kammerjunkeren von Fjanten.

— Han synes icke vara särdeles högt anskrifven hos fru friherrinnan, efter hvad jag kan finna?

— Han er kun höjt anskrifven hos sig selv. Hos de to redelige dannemænd, der sidder, synes han slet ikke være anskrifven, hverken höjt eller lavt. Jeg har nu længe siddet og lagt mærke til, at de snakker kun med hinanden over hans hoved, som vore han et lille barn. De vil sandsynligvis ikke have med hans opdragelse att gjøre, de gode bönder.

— Eller han ej med deras, möjligen. Så ser det ut på hans min, tycker icke herr öfverstelöjtnanten det?

— Jag vet inte. Jag känner ej de herrarne nog, för att kunna svara derpå.

— Naa! Men saa er det en anden sag. Mine børn. Jeg har to, et lille pigebarn og en dreng

— og jeg holder umaadelig af mine børn, skal de vide. Thi jeg elsker min mand. Han sidder der paa den anden side. Der! Ser de ham? Nej, ikke der. Der, ja.

— En ganske naturlig känsla, fru friherrinna, att älska sina barn.

— Naa ja, saa synes det oss, icke-teosofier. Men hvorledes en teosof kan finde det saa naturlig, det forstaar jeg slet ikke. (Takk! Lidt champagne, ja.)

— Och hvarför?

— Hvorfor? Kan en teosof spørge saa? Mine teosofiske böger sige mig, att en aand, der skal reinkarneres, faar sin bolig sig anviset, hvor han bedst passer i laas. Ikke sandt?

— I enlighet med lagen om Karma, ja. Men —

— Altsaa, hvis to vildt fremmede aander, der have sine papir klare til reinkarnation, befindes være passende til at tage mine to børns legeme i besiddelse, saa faar jeg finde mig deri, og tage til takke maaske oven i kjøbet, for den mig visede hæder og udmærkelse?

— Ja, så är det.

— Men det finder jeg mig slet ikke udi, det vil jeg sige dem rent ud! I mine børns legeme vil jeg kun have af mit eget (naaja, lidet af min mand ogsaa, i visse enkelte dele), men med det fremmede tyvepak vil jeg slet ikke have noget at bestille, forstaar de?

— Ja, jag förstår, men tyvärr kan det icke hjelpas, fru friherrinna. Att det är så, synes tydligt vid minsta iakttagelse af barnens karakterer. Ingen annan hypotes kan nöjaktigt förklara, att ofta barn af samma syskonkrets icke blott äro hvarandra, utan också föräldrarna fullkomligt olika.

— Förlåt mig! Det finnes en annan förklaring, som tyckes ligga bra mycket närmare till hands, egenskapernas, karaktersdragens ärftlighet. Hvarje menniska härstammar ju från så otaligt många föregående. Jag vill försöka —

— — — — —

— Konstitutionelt kungadöme! Det konstitutionela kungadömet är ohållbart! Det är ett oting, ett spektakel! Hvem var det som sa' en gång — jag tror det var Horace Vernet om Frankrike — att det kunde beskrivas såsom 600 regenter, 6 millioner indirekta regenter (valmännen) och en tjenare, kungen. Han hade rätt. Så är det!

— Åh strunt! Det är inte så farligt som det låter. Håller hela riksdagen ihop, så är den naturligtvis allsmäktig och regeringen endast verkställare af dess vilja. Men lyckligtvis gör den aldrig det. Tvistefrågor ä' det godt om, gudskelof! Och en klok regering bör befordra oenigheten eller åtminstone begagna sig af den. »Divide et impera!» (som gamle Machiavelli sa' på sin tid) måste vara den konstitutionela kungamaktens devis än i dag. Annars är den ohållbar, det erkänner jag. Men här i Sverige går det förträffligt på det sättet, tack vare afundsjuke och split de två kamrarna emellan. Den som först uppfann tvåkammerssystemet, han var en god konungsman. Du har ju hört versen, som vi sjunga före början af hvarje konselj? Den går till melodien »af allt det goda uppå vår jord, är kaffe-tären det bästa».

Ju värre kamrarna disputerar, dess mer syns kungamakten florera, Ty medan två af de tre orera, så får den tredje i lugn regera.

— Du är ovanligt cynisk i dag, min kära bror, och har visst gjort den versen själf.

— Du smickrar mig oförtjent. Men en minister måste ju vara en cyniker. Eljest sitter han inte länge kvar på taburetten. Skål bror, för den riksinstitution, som heter den kongl. svenska afundsjukan, och som gör det möjligt, att vara statsråd här i landet!

— — — — —

— Ja, vetenskapen gör ofantliga framsteg i våra dagar. Nya stigar, förut okända, ej ens anade, upp-täckas, och blifva snart stora breda landsvägar.

— Det måste vara ovanligt roligt, att vara vetenskapsman i vår tid. Till och med ganska unga män bli ju ryktbara. Förut var det bara gamla gubbar.

— Ja, det är nog sannt, att i vissa fall det är roligare, att vara vetenskapsman nu, än i förra tider. Men i andra är det svårare och mindre roligt.

— Hur så, herr justitieråd?

— Jo, de bli sådana enstöringar, isoleras så fullständigt från andra menniskor.

— Men det har väl alltid varit fallet med vetenskapens idkare, eller hur? De blifva lätt en klass för sig genom sin vetenskap, som isolerar dem från andra menniskor, hvilka ej förstå dem.

— Ja visst. Men i denna tid är det mycket värre än det någonsin varit. Vetenskapsmännen bli nu ofta långt mera skilda — från hvarandra, menar jag — än de förr brukade bli, då de åtminstone höllo ihop i några ämnen, och i viss mån förstodo hvarandras någorlunda nära bredvid lig-gande studier. I vår tid skilja de sig ofta helt och hållet från hvarandra, och aflägsna sig så långt på

sin speciella väg, att de ej mera hafva det ringaste samband, utan arbeta hvar och en för sig på långt skilda håll.

— En och en? Alldeles ensamna? Är det möjligt?

— Möjligt och redan faktiskt. Baron skall få höra. Jag är ju sjelf inte det ringaste vetenskapsman; men som ledamot i styrelsen öfver Stockholms högskola har jag haft rätt mycket med sådana att göra, och sett det der som jag talar om.

En gång tyckte jag det skulle vara roligt, att visa högskolans lärare litet vänlighet, och ställde derföre till en bjudning — en middag — för unga vetenskapsmän vid högskolan.

— Nå?

— Ja, det gick inte alls. Alla voro mycket skickliga. Men hvar och en var specialist, mycket långt kommen på sin speciella väg, och ju längre han var kommen på den, desto längre aflägsen var han från alla de andra, alldeles som en grufarbetare, som arbetat sig så långt in uti en mörk och smal grufgång, att han slutligen inte ens längre kan höra ljudet af de andra arbetarnas spetshackor, och förlorar allt samband med dem.

— Jag förstår knappt, hvarföre han ändå inte kan vara intresserad, när han någon gång kan få höra om de andras arbeten?

— Ja, det kunde så tyckas, men de äro alla så långt ifrån hvarandra, att de rakt ingenting kunna förstå, antar jag.

Ja, bjudningen var totalt misslyckad. Men sedan tyckte jag, att jag skulle vara riktigt försigtig och bjöd dem derföre i ämnesgrupper. Jag

bjöd först ihop alla de unga geologerna, och tänkte att åtminstone de skulle kunna komma i en intressant diskussion i sitt ämne. Jo, jag tackar! De voro visserligen alla geologer, men ändå hade de inte ett enda gemensamt samtalsämne uti geologien, som de brydde sig om, eller ville tala om. Hvar och en hade äfven här sin specialitet, som den andra antingen inte brydde sig om, eller rent af inte kunde begripa. Till den grad har geologien redan delat sig uti sina olika underafdelningar, och värre blir det för hvarje dag. Den ena af mina unga herrar var »gruskännare», en annan sysselsatte sig uteslutande med metallers temperaturer vid smältning, och så vidare. En syndare var till den grad isolerad i sin specialitet, att han inte hade en enda människa i Sverige, ja inte en gång i Europa, som han kunde meddela sig med. Hans närmaste korrespondent och själafrände bodde någonstans i Sydamerika, i Chili tror jag det var.

— Det var då märkvärdigt!

— Ja, var det inte? Min geologiska specialbjudning blef lika misslyckad som den allmänt vetenskapliga. Det var ytterst kunniga och intressanta människor allihop, men vi talade hela tiden om mat och punsch och cigarrer och annat skräp.

— Men alla vetenskaper höra ju ändå till samma system, bilda ett helt, och måste således ha något slags samband med hvarandra? Är det inte så, herr justitieråd?

— Jo, så har jag hört sägas. Mer vet jag inte. Jag är ju en olärd man. Men Nordstjernan och Södra korset höra också till samma planetsystem,

och ändå träffas de, hvad oss angår, visst aldrig på samma himmel, tror jag. Afståndet är litet för stort. Så börjar det på att bli med vetenskaperna och vetenskapsmännen också snart. De träffas aldrig i samma himmel.

Saken är den, förefaller det mig, att universum med dess vetenskapliga oändligheter är en liten smula för mycket i stort tilltaget för oss människor, med vår inom vissa gränser inskränkta möjlighet eller förmåga att fatta och behålla. Det blir därför allt mera nödvändigt för oss, att taga en liten del hvar, och nöja oss med den. På Humboldts tid kunde en lärd man ännu sägas veta allt, känna hela Cosmos. Men redan Berzelius förklarade, att han, Berzelius, sannolikt var den siste, som kunde anses vara en något så när allmäntbildad eller fullständig kemist, så ofantliga synvidder öppnade sig vid hans tid för denna vetenskap. Och detsamma gäller om dem alla.

Det blir öfveranstängning för våra skolbarn, när man vill, att de ska' läsa alla ämnen. Det blir öfveranstängning för vetenskapsmännen, när de vilja söka förstå för mycket. Botemedlet i begge fallen är detsamma, att nöja sig med några ämnen, och låta de öfriga vara i fred.

— Det der är nog bästa sättet. Men om en vettgirig man vill försöka, att förstå allt och lära allt?

— Ja, låt honom försöka. Det sker på hans egen risk, hans hjernas risk. Det kan lätt gå med honom som med den skeppare, hvilken tar allt för stor last ombord på sitt fartyg. Kommer det svårt väder, så lider han haveri eller rent af skeppsbrott.

En man med öfveransträngd hjerna blir lätt slö, förlorar minnet och mister ju då alltihop, för att han ville ha för mycket.

— Det är bra förargligt, att så ska' vara!

— Ja visst. Men hvad ska' man göra? Kunskapen är oändlig. Hjernans förmåga att emottaga tyckes vara begränsad. Medelkapaciteten kommer möjligen att höjas, då helsovården i sin vidsträcktaste betydelse blir bättre. Säkert är det väl ändå icke.

Men jag tror man stiger upp från bordet.

TJUGUFJERDE KAPITLET.

Middagen hade tydligen varit angenäm för de flesta af deltagarna. Endast kammarjunkaren von Fjanten och Henrik Hoorne utgjorde undantag. Fjantens två riksdagsbönder hade under hela tiden fortfarit, att med det största lugn i världen samtala om skattefrågor och andra för honom obegripliga eller ointressanta ämnen, alldeles som om han inte funnits till och det hade varit tomma luften emellan dem. Det var också med en illa dold glädje han vid middagens slut rusade ifrån sina plågoandar och sökte tillflykt bland damerna, hos hvilka han trufdes väl och som i allmänhet temligen väl mottogo honom för hans stora kunskaper i dagens sqvallerämnen.

De flesta af herrarna drogo sig snart in i statsrådet Krabbes rum för att röka. Fruntimren bjödos ej på cigarretter. Både Nils och Elsa voro nämligen på det bestämdaste emot fruntimrens rökande, och detta ej så mycket derföre, att det egentligen ligger något mera oqvinligt uti att röka, än uti mycket annat de göra, som för att fruntimrens hår

och klädsel af tobaksröken lida en så ohjelpig förstörelse.

— Det är svårt nog, brukade Nils Krabbe säga, när en karls frack luktar tobak. Men hvad är det mot, då ett fruntimmers hela kjolsystem blir inpyrdt med rök, och rökmoln uppstiga blott hon rör på sig? Och fruntimmrens hår sedan! Stora rika flätor inpyrda med tobaksrök! Det går dock an med dem, som hafva eget hår. Sådant kan kamma ut och blifva rökfritt eller åtminstone röksvagt igen. Men chignonen och lösflätor och andra slag af löshår? Hur bli de någonsin qvitt den vedervärdigaste af alla ohyggliga näspinor, gammal tobakslukt?

Statsrådet slutade vanligen med att citera det gamla kända uttrycket: »Den som röker, han luktar som ett svin; den som snusar, han ser ut som ett svin; den som tuggar snus, han *är* ett svin.»

Således tilläts ingen rökning hos Krabbes för fruntimren. Friherrinnan Camilla Crusenborg ytttrade sig, till mångas förvåning, gillande härom i dag, då Isola bad henne ursäkta sin svåggers baron Krabbes pedantiska stränghet i detta fall.

— Ser de denne ros, denne gule Maréchal Niel? sade hon. Den dufter skjönt nu, icke sandt? Pröv selv! Naavel! Hvorledes tror de, at den skulde dufte, hvis vi fick tilladelse at sidde og ryge her og gjöre denne salon till en bierstube? Teoretisk rigtigt burde man kun faa ryge, der rögen ikke generer noget andet menneske. Men det er nu ganske ualmindelig svært at udføre praktisk.

— Men hvar och en skall väl ha frihet, att

göra som han vill i ett fritt land och i ett gästfritt hus? Jag trodde ni tyckte om oinskränkt frihet?

— Langt ifra. Jeg hader uinskränkt frihed. Det er kun et andet navn for uinskränkt brutalitet. I et civiliseret samfund er der ni ting af ti der ikke faar giøres, af hensyn til andres smag, nytte eller skade. En Robinson Crusoe er fri til at gjøre hvad han vil paa sin ö, men kun saa længe han er ensom. Fra den dag Fredag insteller sig, er det slut med Robinson Crusoes frihed. Siden maa han tage hensyn till Fredag.

Men endnu længre! Hvis de vilde forsøge til at gaa barhodet eller med en rød tophue på Carl den XIII:s torg, saa vilde politiet forbyde dem det — vær de ganske sikker! Saa lidet personlig frihed ejer vi.

En stund senere kom baron Elof Crusenborg in ifrån rökrummet, och närmade sig den grupp af damer, i hvilken hans hustru och Isola befunno sig.

— Naa, min höje husbond, sade Camilla, hvorledes har de det i rökrummet, og hvad snakker man om der inde?

— Jo, der inne har man det mycket rökigt, men mycket trefligt. Excellensen sitter och röker och lyssnar till pratet, nöjd och belåten som en Olympens Jupiter. Jag hörde honom nyss säga, att detta var den trefligaste middag han kan minnas.

— Ja, det var da ikke saa vanskeligt at se, at hans excellens morede sig godt vid bordet, og hvem som var orsagen dertil. Naa, Elof? Videre!

— Hoorne deremot sitter tyst och ensam, säger inte ett ord till någon menniska, och ser så tragisk ut, som en af lord Byrons korsarer.

— Saa? Og hvad er da hendt der? »Où est la femme?» Hvem bær ansvaret derfor? Hjælp mig, Elof! Kan du ikke huske, hvilken dame som grefve Hoorne havde faaet sig tildelt under middagen, vil sige, halve delen af? Thi de var to om en, allesammen, stakker, synes jeg.

— Jag observerade verkligen inte det, Camilla lilla, svarade småleende den unge f. d. diplomaten, som ej ville låta sin hustru locka sig i faran.

— Naa, naar hun en gang opdages, saa maa vi sige som Alexander Dumas: »Tuez-la!», svarade den muntra danskan, med en hastig och skålmsk blick mot Isola, som ej svarade något på utmaningen, men till sin förargelse ej kunde hindra en svag rodnad att visa sig.

Den arme Hoorne hade verkligen ej haft det vidare angenämt under middagen. Men derom skall berättas utförligt i ett senare kapitel. Det är ett allt för stort ämne, för att kunna stickas in bland det öfriga middagspratet.

— Ja, för resten ser allting ut som det vanligtvis gör uti ett rökrum efter en stor middag. Man röker och dricker kaffe, likörer och punsch, som om man ingenting fått att dricka till middagen, och pratar om dagens små händelser — det vill säga inte finnen, öfverstelöjtnant Charnanius. Han håller föredrag uti teosofien för hvem som vill höra på. Nu sist hade han lyckats få tag uti det glada statsrådet Robbs och ville initiera honom uti teosofiens hemliga lära. Statsrådet gjorde dock först sina villkor. »Är det långt? frågade han. Hinner herrn med hela historien, under det jag röker den här

cigarren, så mycket gerna, men inte längre; för se'n ska' jag spela kort, antingen här eller på klubben.»

— Naa, og teosofen?

— Han tog genast vid. Det bildades en cirkel omkring honom. Men då han började med att säga »teosofien är den lära, som ställer de högsta fordringarna af alla på sina bekännare, i afscende å sjelfupppoffring och försakelse af lifvets goda», så dunstade största delen strax bort med sina punschglas. Statsrådet Robbs sof snart som ett godt barn, med cigarren mellan tänderna. Doktor Norén och jag voro de enda som höllo ut. Doktorn gjorde till och med ett par frågor, antingen af verkligt intresse eller af artighet.

— Hvad vilde han da vide af den vise manden?

— Jo, han sa' så här: »Säg mig en sak, herr öfverstelöjtnant? Kan man få till hustru i en följande reinkarnation den, som man älskat i en föregående tillvaro, men då ej lyckats vinna?»

— Ja, det är visst möjligt, svarade finnen. Sannolikt till och med. Men det är ej säkert, att man känner igen att det är densamma, ty minnena från ett föregående lif äro oftast ganska dunkla, om ej alldeles utplånade.

— Men hvad tjenar det då till? Då är det ju som en helt och hållet annan qvinna?

— Ja, så kan det vara, det är sannt, svarade den ärlige öfverstelöjtnanten, hvarpå doktorn lemnade honom, han också.

Men statsrådet Robbs vaknade i stället upp, och låtsade, som om han hade hört på alltihop. Hans fråga gälde ungefär detsamma som doktors, natur-

ligtvis. Det är alltid hvad menniskor fråga, när de höra, att de ska' hit igen, finner jag.

— Det der är ganska intressant, sade han. Men säg mig en sak? Man får ju träffa sina gamla vänner?

— Ja ganska sannolikt.

— Men det är långa mellanrum mellan hvarje inkarnation, eller hur? Millioner år kanske?

— Möjligen, i vissa fall. Tiden är en obetydlig faktor, utveckling är hufvudsaken, och den tar lång tid.

— Ja och är besvärlig, otroligt alldeles. Men det kan ju vara bra det der, att någon gång inte behöfva känna sig ha brådtom.

Jaså! Man träffas således några gånger, med ett par millioner år emellan hvar gång. En liten pratstund då och då under en 80 millioner år. Det kan knappt kallas lifligt umgänge. Medge mig det! Hvasa?

Men om det nu verkligen skulle vara så tillståndt, som öfverstelöjtnanten säger, så ska' det bli rätt roligt, att få träffa sina gamla vänner. Der ä' ett par, som jag har haft många trefliga stunder med.

— Förlåt mig, herr statsråd, men jag är inte säker, att vi komma att känna igen någon från en föregående inkarnation, invände nu den ärlige finnen åter igen.

— För fan! Jag tyckte —! Hvad ska' det då tjena till? Men, det är sannt, man slipper också återse alla de otrefliga menniskor man förut råkat på, björnar och sådant, så man får väl trösta sig. Ja, det må bli hur det vill för mig, herr öfverste-

löjtnant, ty hur det än blir stäldt, så är det åtskil-
liga pro et contra på begge sidor. Men hur var
det? Är återvändandet obligatoriskt?

Charnanius började en lång förklaring, som
gick ut på, att man ej nödvändigt måste tillbaka,
men att, om man har en enda ouppfylld längtan och
otillfredsställd önskan, eller rättare sagdt, någonting
outveckladt, så är det nödvändigt att komma till-
baka. Statsrådet Robbs somnade från förklaringen,
men han är så van rökare, att hans läppar fortforo
att sköta cigarren medan han sof. Den beskedlige
öfverstelöjtnanten fortfor derföre att klargöra några
af teosofiens läror för det sofvande statsrådet, utan
att märka att han sof. Jag satt ett litet stycke der-
ifrån och åsåg den komiska scenen.

— En sak kunna vi vara förvissade om, sade
han, och det är, att om vi i en föregående inkar-
nation haft någon i kroppen liggande svaghet, någon
benägenhet för en synd t. ex., så slår den ut i full
blomma uti den nästa. Sålunda blir kleptomane
en utbildad yrkestjuf, den glada toddybrodern en
dipsoman o. s. v.

— Det hörde dog ikke statsrådet Robbs, du Elof?

— Nej, jag tror det inte. Men det var inte
godt att veta, hur mycket han hade hört eller inte
hört, ty rätt som det var, vaknade han upp och
gjorde en fråga rakt på saken, till exempel en gång:

— Har ni några barn, herr öfverstelöjtnant
Charnanius?

— Ja, herr statsråd! Fem stycken, 2 söner och
3 döttrar.

— Är ni intresserad af dem?

— Intresserad af dem? Jag förstår inte riktigt?

— Jag menar af deras utveckling?

— Ja naturligtvis, ofantligt.

— Jaså ja, af deras fysiska utveckling då?

— Ändå mera kanske af deras intellektuella, moraliska och andliga.

— Det var ganska beskedligt af er.

— Beskedligt? Mina egna barn?

— Era egna? Det beror väl på, hur man tar det? Ni säger ju sjelf, att det är främmande andar, som blifvit reinkarnerade uti era barns kroppar. Ett slags hälftenbruk, tycks det mig. Ni är jordegaren. Men någon annan har släppt till det andliga utsädet. Ni är era barns andliga fosterfar, ingenting vidare, så vidt jag kan förstå. Barna äro inte helsyskon en gång, utan från 5 skilda håll. Ett sammanrafsadt pack! Nej, tack! Jag tycker bättre om det gamla sättet, då man fick släppa till allting sjelf, så godt man hade att komma med.

Den stackars teosofen hann inte hemta sig, förrän statsrådet Robbs åter igen ljudligen somnat. Han vände sig i stället till mig, och försvarade sig så godt han kunde. Men han hade just inte mycket att säga. Det der med hälftenbruket är onekligen en svag punkt i det teosofiska systemet.

— Ja, sade friherrinnan Camilla, det sagde jeg ham, jeg ogsaa. Den er rent dégoutante, den idé. Naa, videre?

— Ja, rätt som det var, vaknade civilministern åter igen upp och frågade på sitt förfärligt blufviga sätt:

— Hur vet herrn det der för resten? Kan herrn bevisa det?

Herrn har inga bevis? Nej, naturligtvis! Och ändå vill herrn, att vi ska tro på det, bara för att ni säger det? Beviset ligger, säger ni, i sanningen själf, hvilken ses och fattas af den troende? Ja, men när man inte tror, och inte har den ringaste lust att tro på, hvad som är ganska otrefligt att tro på, så ser och fattar man inte, och så är det med mig.

-- Han er en bördig bluffer, den der statsråd Robbs, sade friherrinnan Camilla.

-- Ja, han har ett briljant hufvud. Sedan frågade han om de s. k. mahatmas eller adepterna. Han ville veta, hvarför de höllo sig gömda, och ej öppet framträdde och förkunnade sin lära?

-- De skulle ej blifva förstådda af den stora mängden, sade teosofen. Deras lära är alltför hög att förstås, utom af deras utvalda lärjungar, som —

— Då är det inte en lära, som passar för hela människoslägtet, afbröt Robbs, utan bara för den andliga aristokratien, ett fåtal. De stora religionsstiftarna, Kristus, Buddha, Mahomet, Confucius och andra, de trädde fram öppet, äfven med risk att ej bli förstådda, och predikade högt sina läror, fastän de kunde råka att bli korsfästa. Det var karlar det! Sådana tycker jag om. Era mahatmer och adepters ä' visst ena riktiga gamla käringar, fruktar jag.

När jag lemnade den stackars öfverstelöjtnanten, satt han och såg sig om efter någon mera hoppfull lärjunge än det glada statsrådet Robbs, som nu hade somnat »pour tout de bon».

TJUGUFEMTE KAPITLET.

När Henrik Hoorne började äta sin middag, var han kanske den lyckligaste människa på jorden. När han lemnade bordet, var han bestämt den olyckligaste.

Han hviskade ett par ord till Isola, i det de gingo ut i matsalen.

— Nog vet jag, fröken Isola, hvem jag har att tacka för, att jag fick komma hit i dag, alltid.

— Ja, det var jag som bad, att grefven skulle bli bjuden, det är sannt, svarade hon. Men hon sade det i en ton, som han ej riktigt kände igen eller tyckte om. Han såg hastigt på henne, men hennes ansigte visade ingenting. Samma stilla, oakadt anletsdragens utomordentliga skönhet kanske något för stolta och i viss mån statylika uttryck. Munnen med sina fint mejslade läppar var kanske ändå fastare sluten än vanligt.

— Fröken hade nog svårt att få sin vilja fram? fortsatte han, i det de satte sig. Jag vet nog, tyvärr, att jag inte står så särdeles högt i gunst hos baron och friherrinnan Krabbe.

— Ja, det har grefven rätt uti, var det något torra svaret. Min svåger och syster tycka inte alls om grefven.

Han blef litet öfverraskad.

— Jag undrar, hvarför det egentligen är, som de tycka så illa om mig? sade han efter några ögonblicks paus.

— Ja, hvad tror grefven sjelf?

— Jag har inte en aning!

— Åh, det vore väl ändå inte så svårt att gissa, om grefven försökte riktigt på allvar, sade hon, med någonting litet sarkastiskt i rösten, som han dock ej märkte.

— Fröken menar, att baron och friherrinnan ä' rädda för, att jag ska' ta fröken ifrån dem, kan jag tro, sade han, med ett försök till skämtsamhet, som var olyckligt valdt.

— Åh, det tror jag väl knappt, att de anse sig behöfva frukta, svarade hon med ändå mera sarkastisk färg i tonen.

Hoorne märkte nu, att han begått ett stort misstag, då han anslog en ton, som antydde, att han ansåg sig och Isola vara i något slags förbund mot Nils och Elsa. Den oerhördt stolta unga flickan hade tydligen sårats deraf.

Just då yttrade Isolans andra granne, statsrådet Robbs, några ord till henne, och Hoorne fick ett ögonblicks tid till eftertanke. Hvad hade händt? Hvarföre var Isola så onådig och så besynnerlig? Det kunde ej vara förorsakadt endast af hans nyss fällda olyckliga skämt. Nej, någonting hade sagt honom, ända ifrån de första orden, att hon i dag

ej var mot honom så, som hon plägade vara. Hennes sätt bådade icke något godt.

Men å andra sidan, hvarföre hade han då blifvit hitbjuden? Och hvarföre hade detta skett på hennes särskilda begäran, om hon ej vore honom särdeles bevågen, ja, älskade honom?

Han kunde ej reda sig med dessa frågor. Statsrådet Robbs hade nu återgått till hvad viktigare var, och Isola satt tyst bredvid honom. Han måste säga något.

— Nej, hur jag försöker, kan jag ändå inte fundera ut, hvarföre jag står så illa hos frökens släktingar, efter som det inte är, att de äro rädda för, att fröken ska' gifta sig och lemna dem. Det skulle jag ju kunnat förstå.

— Det är en olycka, på hvilken de äro fullt beredda, svarade Isola uti samma torra, kallt skämtsamma ton. Och jag tror nog, att de ska' lyckas att bära den med kristlig resignation, när den svåra dagen en gång kommer. Men inte tro de sig behöfva frukta någon fara från det hållet nu, så mycket kan jag försäkra grefven.

— Jag vill visst inte inge baron Krabbes någon fruktan, svarade Hoorne, som snart knappt visste hvad han svarade.

— Det var beskedligt af grefven, men inte särskildt smickrande mot mig.

— Fröken Isola! Hur så? Hvad menar fröken? Kan fröken tro att jag menade —

— Jag vet verkligen inte hvad grefven menade eller inte menade, och det är verkligen inte godt att veta. Först tycktes grefven känna en viss

glädje öfver, att Nils och Elsa va' rädda för grefven —

— Jaså, på det sättet, ja!

— Och nu säger grefven sig inte alls vilja inge baron Krabbes någon fruktan, att grefven ska' ta deras syster ifrån dem. Hvilketdera var det, som var allvarsamt menadt?

— Det är visst knappt värdt jag säger någonting i dag. Allt hvad jag säger blir ju förvrängdt och misstydt på det allra grymmaste sätt, sade den stackars Hoorne, ytterligt nedslagen.

Men Isolans svar var isande kallt. Hon låtsades blifva halft ond.

— Om det betyder, att grefven helst talar med någon annan, så var så god. Grefve Runeborg ska' vara en mycket hygglig person.

Isola hade nyss slutat sin fisk. Hon drack nu litet vin och lutade sig tillbaka i sin stol, i det hon rörde vid solfjädern. Rummet började blifva ganska varmt, och damernas färg var i stigande. Men Hoornes mod var deremot i fallande.

— Har fröken låtit bjuda mig hit, bara för att få tillfälle att vara så här grym emot mig? Det är väl inte möjligt? Någon annan afsigt hade väl fröken ändå? Men att det inte var vänlighet, det börjar jag nu förstå.

Hon tycktes icke blifva ond öfver hans bittra ton.

— Bra gissadt! sade hon med ett kort ögonkast åt hans sida.

— Det var således inte för att göra mig ett nöje?

— Åh nej! Visst inte! Göra löjtnanten ett nöje!!

— Och naturligtvis inte heller för att göra fröken själf ett nöje?

— Grefven är verkligen naivt egenkär i dag!

— Ja, då uppger jag försöket.

— Det var förståndigt.

— Vill inte fröken säga mig det?

— Nej! Hvarför skulle jag göra det?

— För att hjälpa mig, att kunna förstå fröken litet grand.

— Jag önskar inte bli förstådd, det har jag mången gång sagt grefven. Jag tycker inte om, att folk se rätt in uti mig. Det känns mycket lugnare, att vara som ett slutet hus, en olöst gåta.

— Ja, det ska' Gud veta att ni är, fröken Isola! utbrast den stackars Hoorne nu. Jag börjar på tro, att ni inte har det ringaste hjerta, något tecken till godhet. Att jag ska' vara så dum och bry mig om er!! Ack, hvad jag är för ett — han hejdade sig. Hon smålog nu, men hennes leende var ej älskligt.

— Grefve Hoorne, sade hon, tycker ni verkligen, att det är värdt att sitta och säga sådana der löjlige och osanna saker?

— Löjlige och osanna!

— Ja, löjlige och osanna. Ni säger er älska mig?

— Ja, och det vet ni att jag gör.

— Och är det verkligen för mitt hjerta, min godhet? Säg mig! Om jag hade aldrig så mycket hjerta, vore så god som en engel, skulle ni älska mig ändå, om jag vore ful?

— Om ni vore ful?

— Ja, om jag vore ful. Svvara! Men hvad behöfver ni svvara? Ni hvad ni kallar älskar mig (champagne, ja tack, söt) bara för att ni tycker jag är vacker. Jo, det är säkert, det. Jag har ju aldrig gifvit er det ringaste skäl till att tro, att jag var god eller hade hvad ni kallar hjerta. Således bara för att jag är vacker, endast och allenast för att jag är vacker. Men det är inte så underligt, det. Ni är inte ensam. Hur många karlar ä' det, som bry sig om hjerta och godhet hos den som är ful? Men deremot skönhet, skönhet utan det ringaste grand af godhet eller hjerta —

— Nej, fröken, nej! Nu är ni ryslig! Själen är ju —

— Själen! Prat! Det är så som jag säger. Och grefven behöfver inte skämmas för det. Ni är ni som de andra. Hjerta! Godhet! (Hon skratade ett kort skratt.) Tag en vacker juvel, en diamant, t. ex. Koh-i-noor! Har den någon godhet, något hjerta, någon själ? Och ändå! Ja, ni karlar bli tokiga i oss qvinnor precis på samma sätt, som qvinnor bli tokiga i vackra juveler.

— Men, fröken Isola! Inte vill väl fröken stråla bara som en glänsande diamant, utan något inre värde? Det är väl inte möjligt?!

— Vill jag inte? utbröt hon. Jo, det vill jag visst! Och tokig vore jag, om jag inte ville det. Hör på, grefve Hoorne, jag ska' tala om en hemlighet för er.

— En hemlighet? Om er sjelf?

— Ja, om mig sjelf. Hör på. Jag har egentligen inget inre värde. Jo, det är sannt! Så godt

som inget. Men deremot ganska mycket yttre. Tro mig, jag bedömer beggedera mycket opartiskt, helt och hållet »objektivt», som min svåger Nils brukar säga. Nå, då vore det väl bra dumt af mig, om jag försökte spela en roll med det som jag har sämst, det som jag har minst utaf.

— Spela en roll!

— Ja, just spela en roll! Hvem gör inte det, tror grefven? Här vid bordet är det ingen — jo, kanske Nils och min syster Elsa —. (Hon vände sina ögon till venster mot ändan af bordet, der Elsa just nu var inbegripen uti ett mycket intimt samtal med excellensen Lagströmer. Isola satt några ögonblick och observerade henne.) — Ja, jag är inte ens riktigt säker på Elsa, tillade hon småleende. Medvetet eller omedvetet spela vi en roll allihop, föra till torgs det bästa vi ha att komma med. Det gör grefven ju sjelf.

— Jag!?

— Ja visst! För inte grefven till torgs det bästa grefven har att komma med?

— Nej visst inte, jag —

— Jaså! Det var ändå besynnerligare. Grefven bryr sig således inte om, att vara så hygglig och intagande som möjligt här nu med mig, utan tar utaf sitt näst bästa, och tycker det kan vara godt nog åt en liten landtlolla som mig?

— Jaså, jo, på det viset, ja! Men —

— Nej, vänta. Nu ska' vi se, hur grefven gör som alla de andra. Grefven vet ju med sig sjelf, att inte ha just så mycket kunskaper, eller snille, eller talanger af högre slag, eller hur?

— Ja, det ska' Gud veta.

— Nå. Hvad är det då grefven har att komma med, som är bäst och värderikast?

— Det vet jag verkligen inte. Jag vet inte, att jag har någonting alls att komma med.

— Åh, så litet egenkär är väl grefven inte ändå? Grefven vet först och främst med sig, att se utmärkt bra ut. Är det sannt?

— Fröken Isola! Det här är då den ovanligaste sorts konversation jag —

— Är det sannt?

— Hur ska' jag kunna svara på en sådan fråga?

— Är det sannt?

— Fröken är obarmhertig. Ja, inte tror jag, att jag ser så ut, att jag skrämmer hästar. Var nu nöjd med det, så är fröken snäll.

— Vidare för grefven till torgs sitt urgamla namn, sin grefvetitel, en elegant hållning, fina manér, skicklighet som dansör och förmåga att föra en vanlig lätt och ytlig sällskapskonversation. Ja, det är väl ungefär alltihop, som finns, eller hur?

Hon såg på honom med en liten vridning på hufvudet, som hon höll halft på sned, och tillade spetsigt:

— För jag kan väl knappast tro, att grefven vill komma med sitt goda hjerta, sin välgörenhet och sin beskedlighet mot sin gamla mamma, då hon lefde, om också allt det der vore af allra utmärktaste beskaffenhet, — hvarom jag för resten alls inte vet någonting — eller hur? — Nå? Grefven svarar ingenting?

— Nej, hvad ska' jag svara. Fröken är så stygg i dag, att jag blir alldeles förtviflad. Hvad skulle det tjena till, att bjuda hit mig, bara för att behandla mig på det här sättet?

— Jo, det ska' jag nu säga grefven, helt uppriktigt. Jag ville få ett tillfälle, att säga grefven några ord, som det annars kanske hade varit svårt att få säga. Man kan tala bättre vid en middag än annars. Man blir inte så ofta afbruten som i en kotiljong, åtminstone inte då man har sådana grannar som vi nu ha.

— Jag anar, att det är någonting rysligt, som fröken tänker säga. Går det inte an, att skjuta upp med det, och ha roligt i dag?

— Nej. Det måste sägas så snart som möjligt, för att det må bli ett slut på det här.

— Ett slut! utbrast den stackars löjtnanten förfärad.

— Ja visst. Ett slut! Alltihop är ju den rysligaste galenskap man kan tänka sig, och vi ha burit oss mycket illa åt begge två.

— Jag vet nog, att jag har burit mig illa åt mot — mot — fröken vet hvem — men —

— Det är inte alls fråga om henne nu (var det skarpa svaret), utan om oss sjelfva. Jag ämnar inte lägga mig vidare uti grefvens uppförande mot andra fruntimmer. Men hur har grefven burit sig åt mot mig?

Vid denna oväntade förebråelse förlorade Hoorne alldeles fattningen.

— Emot fröken Isola? utbröt han. Emot fröken?

— Ja, just mot mig. Svara mig. — Förlåt mig ett ögonblick. Friherrinnan Crusenborg vill skåla med mig.

Hon smålog åt friherrinnan Camilla emellan ett par blomsterbuketter tvärs öfver bordet, rörde med läpparna vid sitt champagneglas, och fortsatte derefter den stackars Hoornes exekution med samma allvarligt stränga röst, som hon nu mot slutet använt. Svara mig! Tror grefven kanske, att jag är rik?

— Det har jag aldrig tänkt på. Det vet jag inte alls någonting om.

— Ja, men det borde grefven ha tänkt på. Jag är inte alls rik. Jag har knappt så mycket, att det räcker till kaffe och socker. Är grefven själf rik?

— Jag! Nej tyvärr! Motsatsen mot rik.

— Nå?

— Fröken menar, att — att —

— Ja, det menar jag. Just det. Hvad skulle vi lefva på, om jag gjorde, hvad grefven vill att jag ska' göra?

Han satt först tyst. Sedan vågade han säga, mycket ödmjukt:

— Rikedom ensam gör väl ändå inte lyckan, fröken Isola?

— Tror grefven, att fattigdom ensam gör den då? var det ögonblickliga svaret, utstött som en »riposte» med en florett. Och tror grefven, att jag är en »koja-och-ett-hjerta-flicka»? Det kan jag ändå knappt tänka mig. Nej, grefven har burit sig alldeles förfärligt illa åt, som velat locka mig till

någonting så obetänksamt. Och jag har också burit mig mycket dumt åt, som låtit det gå så långt. Men nu är det slut.

— Fröken Isola! Var barmhertig! Säg inte det sista ordet ännu!

— Jo just sista ordet. Och det är rätt väl, att åtminstone den ena af oss har sitt förstånd kvar, eljest skulle vi kanske ha störtat oss uti elände. Grefven tror inte det? Men jag vet, att det är så. Jag känner mig sjelf. Och hade grefven lyckats förmå mig till att gifta mig med er, så skulle jag snart ha börjat hata er, när det blef otrefligt, det vet jag.

— Jag trodde, jag hoppades att — att —

— Att jag höll af er? Ja, jag gör det, på sätt och vis. Men inte alls så, att jag vill uppoffra allting för att få bli er hustru.

Om en utaf oss hade varit mycket rik, grefve Hoorne, så kunde det möjligen ha händt att — men så som det nu är, så vore det en ren galenskap, och jag — gör inga galenskaper.

Hoorne svarade ingenting, utan satt alldeles förkrossad. Han hörde mycket väl på henne, att hon nu verkligen menade hvad hon sade. Det var hopplöst, det började han inse.

Under den tystnad, som nu uppstod, sade hennes andra granne, statsrådet Robbs, något ord, och hon vände sig till honom.

Henrik Hoorne satt tillbakalutad i sin stol. Han åt ingenting mera. Aptiten var borta. Hans ögon hvilade på hennes arm och hand, som hon höll på bordet. Ikring den makalöst vackra armen

satt ett armband af guld med stora turkoser, hvilket hon nyligen fått af sin sväger. Hon lekte ibland med en dessertknif, och stoppade då och då en drufva i munnen.

Intill sin sista dag kunde han aldrig sedermera se turkoser eller drufvor, utan att minnas, hvad han led under dessa sista fem minuter, som midnatten ännu varade.

Intet vidare ord vexlades mellan dem, förrän ögonblicket innan de stego upp från bordet. Då sade hon temligen vänligt:

— Grefve Hoorne! Jag har i dag räddat oss begge från en mycket stor olycka. En gång kommer grefven att tacka mig, var säker på det.

— Fröken har i dag gjort mig till den olyckligaste människa på jorden, svarade han bittert. Det kommer jag aldrig att tacka fröken för.

Hon hann ej svara något, ty middagen var slut och statsrådet Robbs förde in henne från salen. Men hon tänkte inom sig, att hon nu åtminstone gjort hvad hon kunnat, för att godtgöra sitt fel. »Jag tror, att Nils skulle bli nöjd, om han visste — och hon med», sade hon till sig sjelf, i det hon tankspridd lyssnade till det glada statsrådets skämt, medan de gingo in till salongen. »Men det är synd om stackars Henrik Hoorne, och jag har det på mitt samvete.»

Hoorne blef kvar i rökrummet, tills de öfriga herrarna gingo tillbaka till salongen. Men då gick han den andra vägen ut i tamburen, tog sin öfverrock och försvann.

Och hvart gick han för att söka tröst och hjälp?

Den skarpsynta läsarinna gissar det måhända innan hon börjar nästa kapitel — och hon förlåter.

Den manlige läsaren gissar det aldrig. Och när han får veta det, fördömer han utan nåd.

TJUGUSJETTE KAPITLET.

Det var dagen efter middagen hos statsrådet Krabbe.

Salome Sternheimer satt i sitt eget rum, det yttre af de två, som hon sjelf bebodde en trappa upp. Detta rum var beläget i hörnet af villan och hade fönster åt två håll, dels utåt staden och Carl den XIII:s torg, dels åt öster, bortåt saltsjösegelleden till Vaxholm. Innanför låg hennes sängkammare, hvars alla fönster vette åt sjösidan.

Hon satt nu och såg utåt sjön, medan hennes tankar dock ständigt kretsade kring samma ämne, Henrik Hoorne och allt hvad som rörde honom.

Hade hon gjort rätt, som så snart öfvergaf striden, så lätt förlorade allt hopp om att få behålla honom?

Hos en sådan qvinna som Salome berodde svaret blott på en enda sak. »Skulle Henrik blifva lycklig med Isola Borromeo, lyckligare än han skulle hafva blifvit med henne sjelf? Eller skulle han kanske blifva olycklig, om han gifte sig med Isola?»

När Salome fattade sitt beslut, att afstå från

all sorts täflan med Isola, tänkte hon ej på den senare möjligheten. Det syntes henne så naturligt, att han skulle blifva lyckligare med den han älskade, än med den han icke älskade längre, att hon ej gaf någon vidare tanke deråt, och detta så mycket mera, som hennes egen naturliga, qvinliga stolthet gjorde det för henne motbjudande, att söka fasthålla en man, som älskade en annan qvinna.

Salomes kärlek till Henrik Hoorne var så fullkomligt fri från all sjelfviskhet, den minsta tanke på henne sjelf, att hon endast såg frågan ifrån den synpunkten, hur han skulle blifva lyckligast. Och då hon ej hade någon anledning att betvifla, det Isola var honom värdig, hade hon fattat sitt beslut, att handla på det för hennes egen känsla mest tilltalande sätt, samt helt och hållet träda tillbaka för sin rival.

Men det dröjde icke länge, förr än hon började få de första tviflen, huruvida Isola skulle kunna göra sin man lycklig.

Hon hade nu, dels som vi veta sjelf sett något af Isola och dels genom andra hört henne rätt mycket omtalas, och man kan ej så mycket undra, om hon ofta ansattes af tvifvel, huruvida hon gjort rätt, som genast lemnat striden.

Men kunde hon hafva handlat annorlunda? Skulle hon haft några utsigter att vinna, om hon fortsatt kampen? Och bedömde hon nu verkligen sin rival fullt opartiskt? Lät hon ej, alldeles omedvetet naturligtvis, sin egen kärlek till Henrik och sin längtan att återvinna honom inverka på sitt omdöme?

Om man vill försöka att riktigt förstå, huru en qvinna i Salomes öfvergifna ställning har det, och huru mycket hon lider, så måste man fråga sig, hurudan denna qvinnan är, huru hon älskar, hvad ordet kärlek betyder för henne? Är hon en sådan, som älskar en gång och aldrig mera? Är hon af den sortens qvinnor, som aldrig kunna älska en annan, än den de en gång älskat?

Och ännu en fråga. Är hon, i sin tro på kärleken, i sin föreställning om hvad kärlek här på jorden betyder, af det slags qvinnor, hvilka älska för all evighet, då de här, i denna tillvaro, gifvit sitt hjertas kärlek åt en man?

Frågan hänger tillsammans med en annan, nämligen den religiösa. Hurudant är lifvet efter detta? Skall jag der hafva samma slags känslor som i denna tillvaro? Tror jag, är jag fast öfvertygad, att de, som älskat hvarandra ända in i dödsminuten här på jorden, äfven skola älska hvarandra i nästa tillvaro och få — låt vara på ett rent andligt sätt — tillhöra hvarandra äfven der?

Det måste erkännas, att förlusten af den älskade måste vara oändligt mycket bittrare, om man är viss derpå, att man skall älska honom (eller henne) lika varmt genom hela evigheten, och att man ändock aldrig skall vinna genkärlek, utan irra som en ensam, öfvergifven ande uti ändlösa æoners evighet, medan deremot den man älskar tillhör en annan.

Salome var en sådan som, när hon en gång älskat, aldrig kunde upphöra att älska, förutsatt, att hon ännu kunde högakta. Och hon var fullt

öfvertygad om det andligas, själens eviga medvetna tillvaro. Hon trodde, att hon i en annan verd skulle vara samma Salome som hon varit här. Hon skulle således komma att der älska Henrik Hoorne lika varmt, som hon älskade honom här nere i dödsstunden, men hon skulle aldrig, aldrig vinna honom tillbaka. Han skulle der i all evighet tillhöra Isola Borromeo. Hon tillät sig icke ett ögonblick att tänka på möjligheten deraf, att Henrik, trött på Isola, efter att hafva egt henne uti detta jordelifvet, skulle åter blifva hennes, Salomes, efter döden. Sådana tankar, om de någonsin fallit henne in, skulle ögonblickligen hafva blifvit med förakt tillbakavisade. Nej, hennes afsägelse var fullständig, slutlig — med ett vilkor dock, att Isola var honom värdig eller, såsom qvinnor alltid uttrycka det, gjorde honom lycklig.

Uti detta låg nu orsaken till hennes ständiga rufvande. Dag och natt, natt och dag följde samma kretsångång af tankar och samma undrande, spörjande uti hennes det ena ögonblicket lugna, vissa och undergifna, det nästa åter igen till ovisshet och tvifvel uppväckta själ.

Om hon kunde komma till att bestämdt tro, att Isola vore honom ovärdig och skulle göra honom olycklig, då borde hon ju göra allt i världen för att rädda honom från ett sådant öde. Men huru komma till visshet i en så otroligt svår och invecklad fråga, der två människors nuvarande karakterer, deras blifvande utveckling och otaliga yttre omständigheter utgjorde faktorerna uti beräkningsprocessen?

Hon hade sutit fullkomligt orörlig en lång stund, med blicken utåt sjön, då någonting kom henne att vända sig inåt rummet, och hon såg Henrik Hoorne, som stod några steg ifrån henne.

Hon hejdade ett utrop af öfverraskning och spörsmål, som var på väg att undfalla henne, och satt i stället stilla och såg på honom, medan hennes hjerta dock slog häftigt.

Hans ansigtsuttryck och hållning berättade mera än ord. Hon behöfde ej fråga honom, hvarifrån och hvarföre han kom. Man kunde på honom tillämpa Wolframs ord om den från Venusberget återvändande ångerfulle Tannhäuser: »Spörj honom ej! Bär han väl stolthets prägel i sitt skick?»

— Min stackars Henrik! sade hon slutligen. Sätt dig, och berätta för mig hvad som händt. Är allting så förtvifladt?

Hon talade på aldeles samma sätt, som då hon under hans gosseår hade brukat trösta honom öfver motgångar i lekar, slagsmål, examina och dylikt. All tanke på henne sjelf var borta. Hon var åter igen den lilla moderliga systemen, som efter hans mors död så ofta burit alla hans sorger på sitt hjerta, och gifvit honom nytt mod att börja om igen, när allt ibland syntes förloradt.

— Ja, allting är förtvifladt, svarade han, och derföre kommer jag till dig, Salome, fastän jag ju känner, att du är den sista jag borde komma och beklaga mig för, jag usla människa. Men jag har ingen annan att gå till — jag är så ensam i världen. Och härmed brast den stackaren rent af ut i gråt, stora, starka karlen, som om han varit ett litet barn.

Hon satt tyst och såg på honom ett par ögonblick. Derefter sträckte hon ut sin hand och tryckte hans.

— Jag är inte den sista du borde komma till, utan den första, det vet du väl, Henrik. Tala om allting för mig nu, så få vi se, om någonting kan göras. Se så! Se så! — Nå?

— Det är ingenting som kan göras, sade han. Hon var i går så rysligt hård och stygg mot mig, och hon sa' sådana rysliga saker —

— Hvad för slags saker? sade Salome efter några ögonblick, helt lågmäldt.

— Jo, att jag hade burit mig mycket illa åt, inte som en gentleman, då jag ville försöka att vinna henne, fastän jag var så fattig.

— Nyttjade hon verkligen uttrycket »inte som en gentleman»? frågade Salome.

— Nej, det tror jag kanske inte hon gjorde, men hon menade det. Hon sa', att jag hade burit mig mycket illa åt.

— Menade hon, att du hade velat komma åt hennes pengar, att du var en penningjägare — det är väl inte möjligt, heller?

— Nej, det sa' hon åtminstone inte. Men hvad vet jag? — Hon har för öfrigt just ingenting sjelf, tyckes det. Sådant har jag aldrig tänkt på, det vet du nog, som känner mig.

— Nej, naturligtvis, instämde Salome varmt och med en viss förtrytelse.

— Nej, men hon sa', att jag borde ha tänkt på, att jag var en fattig stackare, som ingenting annat hade att erbjuda henne, än en koja och mitt hjerta.

— Och det var inte nog för henne, menade hon?

— Nej. Och hon tyckte det var illa gjordt af mig.

— Och hvad sa' du då, min stackars gosse?

— Hvad skulle jag säga? Några dumheter, som hon bara hänskrattade åt — och det var rätt åt mig, naturligtvis.

— Dumheter?

— Ja, om att man ju inte behöfde vara rik för att vara lycklig, eller någonting sådant.

— Nå?

— Då frågade hon, om jag trodde, att fattigdom var ett osvikligt medel att göra menniskor lyckliga, och bad mig vara öfvertygad, att hon inte var sådan. Hon behöfde rikedom. Om hon hade det illa, så skulle hon snart hata sin man, sa' hon.

— Sa' hon verkligen de orden?

— Ja, det gjorde hon, precist de orden.

Salome sade ingenting under några minuter. Hon satt och tänkte på hvad hon hört, och försökte åter igen att få svar på sin gamla fråga, hurudan Isola var, och om det verkligen vore till Henriks välfärd, att han finge en sådan hustru.

Man kan nog tänka sig, att mången icke anser det möjligt, att Salome kunde opartiskt bedöma en sådan fråga. Hon måste ju dervid, om än alldeles omedvetet, taga sig sjelf med i beräkningen. Men hon gjorde det verkligen. Utan den ringaste tanke på sig sjelf sökte hon väga betydelsen af hvad hon nyss hört. Men hennes nästa ord slogo dock Henrik Hoorne med förvåning.

— Vill man vara riktigt rättvis mot henne sade hon långsamt, så får man allt lof att erkänna

att hon talade både uppriktigt och klokt, fastän du tyckte det lät hårdt. Det finns inte många äkta par, som gå igenom fattigdomsprovet med seger, fruktar jag, eller hvad tror du sjelf?

Han såg på henne med stora ögon. Så van var han, att hon alltid höll med och hjälpte honom, att detta svar, fastän han troligen sjelf insåg hur sannt det var, dock öfverraskade honom. Men han sade ingenting.

Hon fortfor:

— Tror du, att det är så?

— Hvilket?

— Tror du, att du sjelf skulle länge behålla ditt goda lynne och vara hygglig, om du finge det mycket fattigt och uselt?

— Jag vet inte. Jag har aldrig tänkt på den saken. Hvad tror du? Du känner mig bättre än jag gör sjelf, brukar du säga.

— Ja, jag sitter just och tänker. Jag vet inte riktigt. Men jag tror det knappt. — Jaså, hon är inte rik sjelf? Det trodde jag hon var.

— Nej. Så godt som ingenting, sa' hon. Statsrådet Krabbe är väl rik, kan jag tro.

— Men hon insinuerade inte, säger du, och du tror inte hon menade, att du hade trott henne vara rik och räknat på hennes pengar?

— Nej, gudskelof! Så illa tror jag ändå inte att hon tänkte om mig. Hon beskyller mig bara för obetänksamhet, att vilja locka henne uti svåra förhållanden, utan att tänka på hvad vi skulle lefva af. Och det hade hon ju rätt uti, det erkänner jag nu.

— Åhja, kanske. Jag trodde att hon var rik, och räknade på hennes pengar för er att lefva på.

— Du, Salome!

— Ja, just jag. Och när jag tänker rätt på saken, så tycker jag inte, att det skulle ligga någonting så särdeles ondt uti att tänka på sådant, äfven hos dig, Henrik.

— Hos mig? Nej! nej!

— Jo. Jag tycker, att allt det der om pengarna bör behandlas helt enkelt och naturligt mellan folk som hålla af hvarandra. »Jag har inga pengar. Har du några?» — »Ja.» — »Jaså. Nå det var skönt! Då blir allting bra.» Hvad gör det, hvem som bidrar med pengarna, då man älskar hvarandra? Det är ju en sådan ynkelig liten småsak, jemfördt med det andra.

— Älskade Salome! Så talar nog bara du. Ingen annan.

— Jo, du säger ju sjelf, att hon alls inte förebrådde dig, att ha räknat på hennes pengar, utan bara att du varit obetänksam. Och om hon sjelf hade haft nog, tror du då inte —?

Henrik satt och tänkte, innan han svarade.

— Jo, det är kanske möjligt, sade han slutligen. Fastän säkert kan jag inte säga det. Jag förstår henne inte alltid. Hon är sig så olik vid olika tillfällen. Och jag vet inte alls om hon håller af mig. Ibland tror jag det. Men ibland kan jag inte tro det alls.

Han började slutligen berätta, huru Isola hade varit vid middagen, deras samtal om kärleken och dess orsak, samt hvad annat mer hon sagt. Salome

lemnade sin plats vid fönstret och satte sig uti en länstol vid brasan. Han satt på andra sidan om spiseln. När han slutat, satt hon länge tyst och försökte förstå Isola och hennes ord och handlings-sätt. En svag aning om några af motiven dertill började glimma för hennes blick. Men hon var långt ifrån säker.

Hon gjorde honom ännu några frågor, och de rådgjorde tillsammans om möjligheten för Henrik att vinna Isola, utan att dervid någondera af dem tänkte på det besynnerliga uti situationen dem emellan. Han var så naivt barnsligt egoistisk, och hon tänkte aldrig på sig sjelf.

Det var dock en gång, då Salome ej kunde undgå, att med en viss känsla af bitter smärta minnas hvad som förr varit. Det var då Henrik i sin gränslöst naiva egoism och vilda sorg helt och hållet glömde, hvem det var han talade med, och i förtviflade ordalag förklarade, att lifvet skulle bli outhärdligt, om han ej kunde vinna Isola, samt besvor Salome, att rädda hans lifs lycka, ja hans lif, ty han skulle icke öfverlefva den stund, då han förlorade Isola för alltid.

Då kändes det bittert för Salome, och då syntes några ögonblick ett smärtsamt småleende på hennes läppar, medan han talade och hon tyst lyssnade till hans häftiga utbrott.

Det är sannolikt, att det var då, som det sista bandet brast emellan dem, och den sista möjligheten försvann för honom att framdeles få Salome, om han ej lyckades vinna Isola. Ty det finnes dock en gräns äfven för en älskande qvinnas tålmod

med en trolös man. Om det är en återstod af qvinlig sjelfkänsla och stolthet, eller om det är ett klart inseende af, huru ytterligt värdelösa dessa sista rester, dessa sista utslitna trasor af hans hjerta äro, det är svårt att säga. Men den trampade masken vrider sig till sluts, och i detta ögonblick kände Salome troligen, att äfven kärleken måste hafva sin egen värdighet, hvilken ej får förnedras.

På detta förtviflade anrop svarade hon derföre först efter någon tystnad, hvarunder hennes mörka ögon med ett djupt vemod hvilade på honom, hennes barndoms riddare och hjelte, och dunkla oklara tankar drogo förbi hennes sinne rörande den olösligaste af alla gåtor, kärlekens orsak och natur. Hvarför älskade hon denne man, trolös som han var, och med total brist på manlig värdighet och ädelmod? Lyder då icke världsalltets största kraft, kärleken, några bestämda lagar, lagar som kunna sökas, finnas och ordnas, lagar som äro aktningvärda, rättvisa, för det menckliga rättsmedvetandet begripliga? Är hela denna kolossala kraft, drifkraften till allt hvad som sker störst i himmel och på jord, är den beroende af slump, blind instinkt, sinlig känsla, utan samband med andra lagbundna naturkrafter? Hvarföre älskade hon denne man, som ju ej borde älskas? — Åt detta håll gingo hennes tankar i denna stund.

— Ja, Henrik, sade hon slutligen, jag skall göra mitt yttersta, för att hjälpa dig och för att rädda, hvad du anser vara ditt lifs enda möjlighet till lycka. När din mor dog, bad hon mig lofva,

att i hennes ställe vara en mor för dig på alla sätt. Jag gaf henne mitt löfte, och jag skall hålla det.

Och hon började åter helt stilla tala med honom om hvad som händt, i det hon framför allt sökte förstå, hurudan flicka Isola var, för att derefter bestämman, huru hon skulle behandlas.

När Henrik Hoorne slutligen lemnade Salome, var han icke fullt så förtviflad som då han kom. Salome hade visserligen icke sagt honom, att han kunde hafva skäl att hoppas. Men någonting i hennes sätt att tala om saken gaf honom den känslan, att allt hopp icke var förloradt. Och dessutom hade det gjort honom oändligt mycket godt, att få utgjuta sitt hjertas bedröfvelse för henne. Hon hade i alla tider hjälpt honom i allting. Kanske hon kunde hjälpa honom nu också. Huru det skulle tillgå, derom hade han ej en aning. Men han hade det blindaste förtroende för henne.

Sedan han gått, satt hon länge kvar vid den nu nästan utbrunna brasan, försjunken i sina tankar och planer för att hjälpa Henrik. Slutligen sade hon för sig sjelf:

— Ja, jag måste försöka att få tala vid henne. Då skall jag snart förstå alltihop. Är det intet annat än hans fattigdom som står i vägen, så är det ju en sak, som lätt kan hjälpas, ja, det vill säga, om hon inte är för stolt att taga emot det offeret af mig.

Men hvarför skulle hon vara det? Hon har ju tagit ifrån mig det, som är bra mycket dyrbarare än mina pengar.

Men jag vet nog, att det ena anses man kunna

taga ifrån en annan qvinna utan den minsta skam som ett rof, medan det andra anses vanhederligt eller åtminstone nedsättande att taga emot som en skänk.

För resten är det ju inte egentligen hennes sak, utan Henriks. Och han, stackare, gör nog inga svårigheter.

Åter igen kom det der halft bittra småleendet.

Det är en utomordentligt stor brist hos skriftspråket, att de finaste tonskiftningarna vid ett ords utsägende ej med detsamma kunna återgifvas. Derigenom förlorar läsaren en stor del af möjligheten att förstå den verkliga meningen af en dialog, och det beror ej på författaren, utan på hvarje särskild läsares uppfattningsförmåga, om han förstår, huru orden i verkligheten utsades.

Framtidens romaner komma derföre högst sannolikt att skrivas på fonografiska blad. Författaren kommer att diktera, deklamera sina dialoger för fonografen, i stället för att nedskrifva dem med stumma bokstäfver. Då, och då först, kan berättelsen blifva sådan, som författaren har tänkt sig den. Färgen kommer till taflan, det rätta tonfallet till de stumma tryckta orden.

Jag förledes till dessa reflexioner af omöjligheten att fullkomligt återgifva, huru Salome uttalade ordet »stackare», då hon sade: »han, stackare, gör nog inga svårigheter». Kunde läsaren hafva hört detta ord uttalas af en framtidens fonograferade roman, så hade han genast sagt till sig sjelf: »Nå, gudskelof! nu föraktar Salome äntligen den der uslingen Henrik Hoorne och hon tar honom inte hel-

ler, om Isola inte vill ha honom. Det hör jag på det sätt, hvarpå hon sa' det der ordet 'stackare'. Förut brukade hon säga det ordet så, som om hon tyckte det var bara synd om honom. Nu säger hon det, som om hon dessutom föraktade honom. Det var skönt!» Nyansen mellan beklagande och förakt är fin, men fullt förnimbar för en fonograf.

Salome satt ännu en lång stund och tänkte på, huru hon bäst skulle kunna genomföra sin plan. Hon insåg ju fullkomligt, huru svår den var, och hur sannolikt den skulle komma att misslyckas.

Allt berodde på, huru mycket Isola älskade Henrik Hoorne. Och der var det som Salome misstog sig. Hon trodde, att andra qvinnor måste älska hennes vackra och hyggliga Henrik lika mycket som hon sjelf. Om nu Isola gjorde detta, så kunde det ju vara en möjlighet, att hon lät sin stolthet vika för sin kärlek, och tillät Henrik Hoorne att mottaga Salomes guld, som gjorde deras förening möjlig. En svag möjlighet visserligen, det insåg Salome, men dock en möjlighet, och, så vidt hon kunde se, den enda.

Hela saken var i högsta grad ovanlig, det förstod hon mera än väl. Men i ovanliga fall måste ovanliga medel tillgripas.

Hur skulle det vara, att låta underhandlingen ega rum genom Henrik Hoorne? Äfven denna utväg öfvervägdes af henne. Men den förkastades snart. En fördel hade den onekligen. Salome kunde derigenom slippa, att än en gång personligen träda i beröring med den stolta unga flickan, som förra gången så kallt tillbakavisat hennes försök

till närmande, och som sedermera tydligen försökt att undvika henne, hvarje gång de befunnit sig i samma sällskap.

Men denna fördel öfvervägdes af vissheten, att Henrik Hoorne skulle komma att skämma bort alltihop, om underhandlingen med Isola öfverlemnades i hans händer. Man kunde nästan tänka sig, huru pass diplomatiskt han skulle komma att sköta den samma, han, den häftige, impulsiva, kärlekstokige unge sjömannen. »Nu, fröken Isola, är det hindret undanröjdt, som ni här om dagen förklarade vara öofverstigligt! Nu är jag rik.» — »Rik? Hvad menar grefven? Hur har det gått till? Har grefven ärfvt någon gammal onkel?» — »Nej, jag har fått pengar till skänks af — en god vän.» — »En god vän? Hvad för en slags god vän?» (Man kunde se, huru Isolans blickar fästes på Henrik, i det början till en aning kom hennes panna att rynka sig.) »Hvem är det? Hvad heter han — eller hon? Skynda sig! Svara!»

Och så, när den arme Henrik äntligen måst krypa fram med sanningen, det ytterligt stolta, hånfulla och föraktliga svaret från Isola: »Af —? *Hvad* säger grefven?! Fröken Sternheimer!? Nå, grefven är då den värsta barnunge jag någonsin tänkt mig! Hur kan grefven *våga* komma till mig med ett sådant förslag?!»

Nej, om någon den minsta möjlighet kunde finnas, att öfvervinna Isolans stolthet, så skulle det vara, ifall Salome sjelf talade vid henne. Och äfven då voro utsigterna mycket ringa, det insåg hon ganska klart.

Hon satt länge och tänkte på, huru hon bäst skulle gå tillväga, hvarvid hon genomgick hela scenen med Isola på förhand, tänkande sig alla hennes invändningar och sina egna svar.

Slutligen var hennes beslut fattadt och hennes plan klar.

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

Det hände sig en dag, att då statsrådet Krabbe kom gående fram till sin egen port vid Strandvägen, såg han ett ytterst elegant ekipage, som i detsamma stannade utanför porten. Såsom sann skåning betraktade han naturligtvis först de vackra hästarna, dem han trodde sig hafva lagt märke till förut, och derefter vände sig hans blickar för att se, hvem som satt inuti vagnen. Han igenkände då Salome, för hvilken han blifvit presenterad någon tid förut och sedan ibland vexlat några ord med, hvarvid han alltid funnit henne ovanligt söt och hygglig.

Han helsade nu på henne och gick fram till vagnsdörren.

— God dag, fröken Sternheimer, sade han på sitt hjertliga, trefliga sätt. Vågar jag tro, att frökens besök gäller mina fruntimmer? Eller är det någon annan här i huset som är lycklig nog?

— Nej, det är just barons fruntimmer som jag söker, svarade Salome i samma vänliga ton; det vill säga egentligen fröken Borromeo. Tror baron,

att hon är hemma? Jag kanske borde skicka upp betjenten och fråga, om hon tar emot mig? tillade hon tvekande.

— Det behöfs inte alls, svarade Nils Krabbe. Jag vet både att hon är hemma och att hon blir förtjust af att få se fröken.

Och dermed öppnade statsrådet sjelf vagnsdörren och gaf Salome handen för att stiga ur.

De följdes åt uppför trappan.

— Jag gissar naturligtvis, att det är någon välgörenhetsfråga, som fört hit fröken, sade baron Krabbe. Jag har nog hört talas om, huru mycket fröken gör i den vägen, tillade han, då hon ej genast svarade. Min hustru säger, att hon alltid finner, att fröken varit före henne, då hon någon gång försöker hjälpa någon stackare. Nu är det väl någon basar, som fröken vill ha min svägerska till? Är det deremot någon särskild stackare, så tror jag eljest, att Elsa, min hustru, skulle snarare vara den rätta? Isolass sympatier för stackare ha inte riktigt vaknat ännu, tycker jag mig finna. Hon förstår inte deras »raison d'être» säger hon.

Då han ett par gånger tycktes vänta på något slags svar, sade Salome, för att undgå vidare förklaringar rörande anledningen till besöket:

— Det är just en särskild stackare, som jag kommer för att be för, och jag tror, att fröken Borromeo kan hjälpa i det här fallet bättre än någon annan, tillade hon småleende.

— Nå, det skall bli intressant att se, hur min lilla svägerska reder sig med den saken, sade baron Krabbe muntert, i det han med sin patentnyc-

kel öppnade tamburdörren. Var så god och stig på, min fröken.

Han visade in Salome uti stora förmaket och gick sjelf med henne dit in, sedan han i förbigående tillsagt betjenten, att underrätta Isola, det fröken Sternheimer var der och önskade tala med henne.

Betjenten hade ej hört namnet förut och uppfångade det ej. Han tyckte derföre det var försigtigast, att endast säga till Isola, som satt i lilla förmaket med Elsa, att det var ett fruntimmer som bad att få tala med henne.

— Ett fruntimmer? frågade Isola. Hvad heter hon? Hvar är hon?

— I salongen. Hon kom med herr baron. Jag har inte sett henne förut.

Med en undrande blick till Elsa steg Isola upp och gick in i salongen.

Sålunda kom det att inträffa, som eljest bestämdt ej skulle ha inträffat, att Isola blef rent af nödd och tvungen att tala enskildt vid Salome Sternheimer. Ty hade hon fått höra hennes namn, ifall Salomes betjent kommit upp för att anmäla henne, så hade hon helt visst svarat, att hon ej var hemma, eller också rent ut, att hon ej tog emot, — så rädd var hon för Salome, sedan deras förra scen med hvarandra, då hon i det aldra närmaste blifvit besegrad af den sköna judinnans obeskrifliga älsklighet och beundransvärda sätt att vara. Hennes enda möjlighet att undgå Salomes trolleri var att fly henne, och deri hade hon hittills lyckats. Men nu var hon fast, fången, förlorad, om hon ej kunde undkomma.

Också var Isolas första känsla en häftig lust att vända om och fly, när hon såg hvem det var, som satt och talade med Nils Krabbe inne i salongen.

Men det var redan för sent att fly. Nils steg upp och sade muntert:

— Här kommer min lilla svägerska. Få nu se, om fröken verkligen kan lyckas intressera henne för herrskapets gemensamma stackare. Adjö, fröken Sternheimer! Och med dessa ord försvann han, lemnande de två flickorna ensamna, ansigte mot ansigte.

TJUGUÅTTONDE KAPITLET.

Salome hade vid Isolas inträde rest sig upp och vändt sig mot henne.

Isola var nu mycket ond. Hon inbillade sig, svårt att säga af hvad skäl, att hon varit föremål för någon slags list, och kände sig, som om hon vore fångad i en snara. Men det skulle ej lyckas, det lofvade hon sig sjelf. Och hon var glad att kunna anse sig hafva skäl att vara ond. Ty uti ondska och häftighet låg hennes enda räddning, det kände hon instinktligt. Hon närmade sig långsamt, till dess hon kommit några steg från Salome. Der stannade hon, och efter endast en kort helning med hufvudet, men utan att räcka ut handen, sade hon, uti sin aldra kortaste, förnämaste ton:

— Fröken önskar tala vid mig? Men jag vill genast säga, att om det är angående greve Hoorne, så kan jag knappt förstå, hvad som finns mera att säga. Jag tyckte att vi talade slut förra gången, och om jag skall vara uppriktig, så tycker jag —

Hon afbröt sig här, ty hon kom icke längre. Salome stod och såg på henne, och det var rent

omöjligt att vara stolt och förnäm, så länge dessa stora djupa ögon oafbrutet hvilade på henne med det der uttrycket.

Isola såg bort, tittade utåt fönstret, ned på golvet, hvart som helst, ty hon ville ej blifva besegrad, men hon kunde till slut dock ej låta bli att åter se på Salome. Genast började åter hennes häftighet att lägga sig, och den der underliga känslan kom tillbaka, en tryckning på bröstet, en lust att mjukna, att gråta, att kasta sig i hennes famn och be henne — be henne — hon visste inte om hvad — jo, att inte se på henne så der, ty det var outhärdligt.

Men hon ville ej ännu gifva sig riktigt. Hon bröt sig med våld ifrån Salomes inflytande, och sade med ett litet konstladt skratt och med hastigt omslag i sitt sätt:

— Nå, om vi då nödvändigt måste tala om de der förargliga sakerna, så är det väl bäst, att underkasta sig, och göra undan det så fort som möjligt. Vill inte fröken sitta ned, tillade hon, i det hon utvisade en plats med handen. Salome satte sig. Isola tycktes först äfven ämna sätta sig, men hon reste sig åter häftigt och gick bort till fönstret. Der stod hon, vänd utåt gatan, och försökte åter en gång samla sina krafter till motstånd, innan striden begynte. Hon tordes ej vara nära Salome och se henne i ögonen.

Salome satt helt tyst och väntade. Hon hade haft häftig hjertklappning i början, men nu var hon alldeles lugn.

— Nå? sade Isola slutligen, men löjligt nog utan att vända sig om. Hennes uppförande var så

likt en barnunges, som ej tycker om att få bannor, att det blef rent af komiskt. Den unga stolta verdensdamen var försvunnen, och i hennes ställe stod der en sjelfsvåldig trettonåring, som nekade att komma till sin mamma, och trummade på rutan. — Nå? sade hon än en gång. Men intet svar kom ändå.

Då vände Isola på hufvudet, och såg öfver sin axel tillbaka på Salome der inne i rummet. Till sin ytterliga förvåning såg hon då, att Salome satt och betraktade henne med ett småleende.

Isola vände sig hastigt om och frågade:

— Hvad skrattar fröken åt? Ä' det åt mig? Salome nickade helt obetydligt.

— Och jag som trodde, att fröken inte kunde skratta, sade Isola. Men hvad skrattade fröken åt egentligen? Säg?

I stället för att besvara frågan sade Salome:

— Åh, kom och sitt här, så är fröken snäll. Hon gjorde en rörelse med sin hand åt en plats bredvid sig.

Isola stod ännu några ögonblick och såg på henne, oafvändt, utan att säga någonting. Deref-ter kom hon långsamt fram, som om hon drogs af en oemotståndlig, hemlig kraft. Hon satte sig i en vanlig stol, utan att luta ryggen tillbaka, och med händerna i knäet. Ögonen höll hon först vända nedåt golvet.

— Ja, här är jag nu, sade hon. Var så god och börja. Men innan Salome hann säga något, fortfor Isola: Jag vet mycket väl, att jag var otäck mot fröken förra gången, der på balen. Sedan var jag mycket ledsen. Det tror kanske inte fröken?

Men fråga Elsa. Jag grät hela natten, och jag höll på att skriva till fröken och be om förlåtelse.

— Verkligen? Och hvarför gjorde fröken inte det, då? svarade Salome, som blef högst förvånad.

— Jag vet inte. Jag skämdes väl, kan jag tro.

Hon kastade nu en hastig blick upp mot Salomes ansigte, med ett litet skälmskt småleende, som gjorde henne förtjusande söt, och tillade:

— Är ni verkligen inte ond på mig längre?

— Jag vet inte, svarade Salome leende, om jag någonsin var ond. Jag hade ju tagit mig en stor frihet, då jag talade med er om grefve Hoorne, och ni hade derföre full rätt att vara så der, om ni ville.

— Nå det var då roligt att få höra! utbröt Isola med ett litet skratt. Skada bara, att jag inte visste det förut, för nu har jag känt det, som om fröken hade varit mitt onda samvete, hvar gång vi ha varit i samma sällskap.

— Det var en obehaglig roll jag har spelat. Ert onda samvete!

— Ja, ni vet nog hvad jag menar. När man känner med sig, att man har burit sig illa åt, så är man ond på den man har varit stygg emot, för att slippa vara ond på sig sjelf, troligtvis.

— Och är ni inte ond på mig längre nu? Riktigt säkert? Och får jag tala ännu en gång om samma sak, utan att ni blir ond igen?

— Ja, om det är nödvändigt. Men hvad ska' det tjena till, att tala om det der mera? Jag vill inte ha honom, och det har jag sagt honom så tyd-

ligt som jag kan säga det, det vet kanske fröken. Mer kan jag ju inte göra?

Salome satt och såg på henne, undrande.

— Men vill ni verkligen inte ha honom, fröken Borrromeo? Är det den sanna sanningen?

— Ja, det är den sanna sanningen, det försäkrar jag er.

— Jag förstår inte. Jag trodde, att ni höll af honom? Är det inte bara för att han är fattig? Håller ni verkligen inte af honom?

— Håller af honom? Håller af honom? upprepade Isola med otålighet. Det beror på, hvad man menar med att hålla af. Jag håller inte nog af honom, för att ha det fattigt och otrefligt tillsammans med honom. Det sa' jag honom, och det är sannt. Jag är inte den sortens flicka. Är ni det, fröken Sternheimer?

Salome blef litet öfverraskad af frågan, men svarade efter några ögonblicks uppehåll eftertänksamt:

— Ja, jag tror, att jag är det. Men man kan ju inte veta, förrän man blir pröfvad. Jo, rikedom tror jag att jag skulle kunna undvara. Men i fråga om mig fattas det en sak, som är ändå viktigare, det vet ni ju?

— Hvad då? frågade Isola i hastigheten, utan att tänka sig för.

— Han håller ju inte af mig på det viset längre.

Isola teg. Hon visste knappt hvad hon skulle säga. Slutligen försökte hon dock.

— Ack, fröken Sternheimer! Hans tycke för

mig blåser snart bort, det är jag säker på. Och då kommer han tillbaka till er, var viss derpå. Hon sade detta på det älskligaste sätt man kan tänka sig.

Salome nekade med en liten rörelse på hufvudet, i det hon smålog sorgset.

— Nej, han kommer aldrig tillbaka till mig så, att jag vill hafva honom nu, svarade hon. Det är förbi för alltid.

— Då har jag gjort mera ondt än jag kan godtgöra, och handlat mycket illa, utbrast Isola häftigt. Jag visste inte — eller — jag trodde inte — usch fy! Så dumt det här ä' alltihop! Hvad ska' jag göra, jag eländiga menniska, för att ställa allting till rätta igen?

— Det finns bara en sak, som kan ställa allting tillrätta, sade Salome. Ack, om ni ville!

— Hvad då? Allt hvad ni vill! ropade Isola. Säg bara! Hvad kan jag göra?

— Giffta er med Henrik, åh gör det!

Isolas ansigte förändrade sig hastigt igen.

— Men jag sa' er ju hur det var? Jag duger inte till att vara en fattig mans hustru. Både han och jag skulle snart bli olyckliga.

— Men om han inte vore fattig?

— Han är fattig. Det har han sjelf sagt mig.

— Han har släktingar — vänner, som helt säkert skulle vara färdiga att hjälpa honom, om hans lifs lycka berodde på det.

— Isola satt tyst och såg på henne, mycket förvånad.

— Släktingar? — sådana har han inga, det vet jag, för det har han sjelf sagt mig. Vänner? Jag

kan just undra, hvad det skulle vara för slags vänner han eger, som — nej, fröken Sternheimer, nu är det någon plan ni har, som jag inte förstår. Hvad menar ni? Tala ut!

— Ja, jag ska' tala ut. Men ni får inte bli ond. Lofva det!

— Det beror på, det, svarade Isola, skrattande. Jag skulle inte bättre begära, än att få ett godt skäl att bli ond på er. Jag har varit så länge ond på mig sjelf, att det vore bra roligt, att få litet omvexling. Nå? Men riktigt uppriktigt!

— Ja, jag skall tala fullkomligt uppriktigt, det är bäst. Men se inte på mig så der. Då törs jag inte tala. (Ty det var nu Isolans tur att se på Salome med sina vildt forskande ögon.)

— Det är då någonting förskräckligt, ohyggligt? Men för resten kan fröken Sternheimer gerna spara sig besväret. Jag har redan gissat hvad ni ämnar säga. Ni ämnar naturligtvis skänka er fosterbror de pengar han behöfver, för att kunna gifta sig med mig. Ja jag ser, att jag gissat rätt. Åh nej, fröken Sternheimer, så kär ä' jag inte uti grefve Hoorne, att jag vill göra hvad som helst, för att få honom till man. Förödmjuka mig, förnedra mig gör jag inte. Jag vet knappt, hur fröken ens kan våga föreslå något sådant?

Den unga flickan var nu verkligen ganska ond, och fortfor länge att tala och att reta upp sig sjelf mer och mer, vid tanken på den förolämpning, som visats henne. Salome satt tyst och lät stormen rasa ut. Hennes tur skulle komma sedan, hoppades hon.

— Nå? sade Isola slutligen. Fröken säger ingenting? Men ni har heller ingenting att säga.

— Vill ni lofva att höra på mig tåligt, och att åtminstone försöka att förstå mig?

— Ja, höra på er lofvar jag, men ingenting ni kan säga skulle förmå mig till hvad ni begär.

— Hör först, sade Salome. Mitt förslag är ovanligt, det erkänner jag. Och jag undrar inte på, att ni är förvånad och ond. Men tänk bara på, hur allting förhåller sig. Jag är mycket rik sjelf, utom hvad min far eger. Och jag bryr mig inte särdeles om pengar för deras egen skuld. Men om jag med min rikedom kan uppnå hvad jag vill komma till, så gör den mig det aldra största nöje den kan göra. — Hon teg ett ögonblick.

Jag har hållit af Henrik Hoorne som en bror sedan han var en liten gosse, som ni kanske vet, och jag har inte försökt dölja för er, att jag sedan har hållit af honom — på annat sätt. När hans mor dog, lofvade jag henne, att göra allt hvad jag kunde för hennes sons lycka.

Kan ni nu, fröken Borromeo, som säkert sjelf har ett frikostigt sinnelag, tycka, att det är så underligt, om jag vill ge mina pengar, som göra mig mycket litet glädje, för att kunna fullgöra mitt löfte till Henriks mor, och på samma gång göra honom lycklig, som jag håller så mycket af? Det är väl ändå inte så märkvärdigt?

När ni nu förstår (ty jag ser på ert ansigte, att ni förstår mig) att det inte är jag, som gör er en så särdeles stor tjänst, utan tvärtom ni, som gör mig den största tjänst den ena människan kan

göra den andra, nämligen att hjälpa mig att fullgöra ett heligt löfte, och tjena den jag håller af, så kan ni väl inte längre fortfara att anse det vara någonting förnedrande, att ta emot mina stackars pengar? Säg?

Nog kan ni höja er öfver den vanliga föreställningen, att den, som gör en tjänst åt en annan, att den som *ger*, är den ädlaste. Nog vet ni, fröken Borromeo, att den, som ödmjukar sig till att *taga emot*, ibland gör en bra mycket större gerning? Ack! gör den större gerningen nu, och hjälp mig dermed, att fullgöra hvad jag lofvat. Ni kan inte tänka er, hvad jag skulle bli er tacksam.

Hon slutade der. Orden voro här ej så mycket. Men rösten, sättet, uttrycket i hennes förtjusande ansigte, i hennes brinnande ögon, gjorde henne nästan oemotståndlig, och om Isola hade kunnat gifva med sig, det vill här säga, om hon hade älskat Henrik Hoorne med verklig kärlek, så är det sannolikt, att hon gifvit vika. Allt berodde härpå.

Men efter som hon icke älskade honom, så var det temligen naturligt, att hon lätt nog kunde finna goda skäl för ett afslag. Dock satt hon nu och tänkte, ej så mycket härpå, som på hvad hon nyss lärt sig, att det verkligen fanns sådana qvinnor på jorden som denna; att det verkligen fanns qvinnor, som kunde helt och hållet glömma sig sjelfva i tanken på andra, och att det fanns någon i denna guldets verld, som ej brydde sig om penningar mera, än om de varit stoft och aska.

Allt detta var en ny uppenbarelse för den unga sextonåriga Isola, som visserligen sjelf var en ädel-

modig natur och hade sett ädelmodiga menniskor ikring sig, men som nu för första gången fick se en stor karakter uti ovanliga förhållanden. Hon fick i denna stund en liten kort glimt, en aning om, att den menckliga naturen ibland kan vara hög och stor. Medan hon hade sutit och hört på, och medan hon derefter satt tyst och tänkte på hvad hon hört, då och då höjande sina ögon mot Salome med en lång, undersökande, undrande blick, så delade sig molnen ibland för hennes själs ögon, och hon såg nya sköna syner. Hvad som kunde vara möjligt för starka, höga andar, oändlig moralisk skönhet med dess saliga frid, det skymtade i denna stund för hennes blick, och baler, nöjen, skönhetens triumfer och verldens lysande prakt syntes henne små och jemmerliga, jemförda dermed.

Men det var blott ett ögonblick. Den olycksbringande känsla eller föreställning, som förstört så mången ansats till det högre lifvet, att »sådan var ej för henne», inställde sig äfven här.

Hon drog en lång suck och gjorde sig fri från ögonblickets förtrollning. Isola Borromeo var sig sjelf igen.

— Hvad ni är förtjusande! sade hon. Ack om jag vore som ni! Men jag är en helt annan slags varelse. Det är inte värdt för mig, att försöka blifva hvad jag inte är skapad till. När man inte kan flyga, så ska' man låta bli att flaxa. Eljest blir man bara löjlig. — Den större gerningen, ja. Ni har rätt! Ni har rätt!

Salome förstod ej riktigt hvad hon menade. men med sin förutfattade tro på, att Isola djupt

älskade Henrik Hoorne, tog hon hennes sista ord som ett tecken, att hon ämnade gifva vika. Innan Salomé hann säga något, föll Isola dock åter in:

— Men jag kan ändå inte riktigt fatta? Ämnade ni verkligen ge Henrik Hoorne så der rysligt mycket pengar? Det låter så sagolikt. Hur mycket tänkte ni — jag är så förskräckligt nyfiken — ack säg! Ni tycker visst, att jag är rysligt barnslig, men säg ändå?

— Hur mycket jag tänkte ge? Ja, jag vet inte, men minst två eller tre hundra tusen behövas nog. Henrik är inte någon god hushållare, dess värre, fastän jag så ofta förmanat honom att vara sparsam.

— Två eller tre hundra tusen kronor!

— Ja och mera till, om det behöfdes. Men tyck inte, att det är så rysligt frikostigt. Jag har ju sjelf öfver 2 millioner efter min mor, och får allt hvad pappa eger dessutom. Jag är hans enda barn.

Hon teg ett ögonblick innan hon tillade, halft förlägen, »men om ni, som jag nu vågar hoppas, vill samtycka, så hade jag ämnat be att få ge er sjelf någonting annat, som jag sätter mycket högre än penningar, i brudgäfv. Men det är kanske för tidigt att tala om det ännu?»

Isola flammade till af nyfikenhet. Ett sådant barn var hon, att, fastän hon ämnade säga nej till Salomé's förslag, tänkte hon i detta ögonblick endast på att få veta, hvad det var hon skulle fått som brudgäfv af denna sagolikt rika österländska.

— Hvad då? Hvad då? Åh, säg! Var det

— Har ni det kanske med er? Nej, så lustigt!
Ack, låt mig få se!

Salome betänkte sig. Hon hade verkligen tagit det med sig. En hastig impuls hade förmått henne dertill just då hon skulle fara. Man kan ju aldrig veta, hvad som kan slutligen vara det, som tynger ned vågskålen.

Hon sänkte slutligen sin hand i fickan och drog fram ett etui af maroquin, tryckte på fjädern och vände det blixtrande innehåll mot Isola, som gaf till ett utrop.

Ett diademaktigt hårsmycke i form af en stor turkisk halfmåne, och ett halsband af samma slags juveler, infattade i brutet guld, af det vackraste och utsöktaste österländska arbete. Det var tydligen af ofantligt värde, men svårt att uppskatta, såsom varande mycket gammalt.

— Och det här tänkte ni ge — åt mig?!

— Ja, om ni skulle vilja ta emot det, svarade Salome småleende.

— Det vill säga, om jag hade velat gifta mig med Henrik Hoorne? svarade Isola. Det är så ni menar?

Salome jakade. Isola satt och vände på smyckena, och lät ljuset återkastas på olika sätt från deras juveler.

— Så makalöst vackert! utbröt hon. Men de här har jag aldrig sett er sjelf begagna? Inte ens häromdagen på österrikiska ministerns kostymbal, då ni var klädd som nattens drottning, med diamanter öfver hela kjolen?

— Nej, svarade Salome. Jag bär aldrig de

der, jag har aldrig burit dem och kommer aldrig att bära dem.

— Och hvarför inte? Men ni vill kanske inte säga det? Förlåt mig!

— Jo, jag kan gerna säga det, svarade Salome sakta. De der smyckena gåfvos åt en af mina förfäder af sultan Mahomed den andre, densamme som intog Constantinopel. Han hade gjort sultanen stora tjänster under kriget, och när Mahomed gaf honom juvelerna, sade han »låt er dotter bära dem, då hon står brud». Sedan ha de aldrig burits af andra än brudar i vår släkt på deras bröllopsdag.

— Nå! Och dem vill ni skänka bort — åt mig!?

— Ja, svarade hon helt tyst. Åt er! Åt Henriks brud! Så gerna! så gerna!

— Men ni sjelf då?

— Jag skall aldrig sjelf bära dem, svarade Salome med samma låga röst. Och jag är den sista af min släkt.

Isola satt länge och såg på de makalösa smyckena, och Salome trodde sig nu ha vunnit sitt mål.

Slutligen sade Salome:

— Jag har ju förstått er rätt? Och jag får säga den stackars Henrik, att han inte behöver sörja längre? att han kan hoppas?

Isola spratt häftigt till.

— Usch! Hvad jag bär mig rysligt barnsligt åt! utropade hon. Nej! nej! Jag kan verkligen inte göra er till viljes, sötaste fröken Sternheimer, hur gerna jag det ville. Ser ni, om det vore så, att jag hölle riktigt mycket af Henrik Hoorne, så skulle jag kanske kunna ta emot hvad ni har erbjudit, så

vackert har ni talat om, att det inte är förnedrande att ta emot en så der rysligt stor gåfva. Fast — nog skulle det kännas besynnerligt ändå, det tror jag allt.

Men, fröken Sternheimer, jag håller verkligen inte af honom så der rysligt mycket, det försäkrar jag. Och — ja jag vet inte, hur jag ska' kunna uttrycka hvad jag menar, men vet fröken, jag känner som om det skulle bli alldeles odrägligt, ja ändå värre än det nu blir (fastän det naturligtvis nu också är alldeles rysligt tråkigt och dumt), om jag gifte mig med honom, och vi, — usch nej! fy, det vore förfärligt, jag skulle tänka på er oupphörligt och aldrig mera ha en glad stund. Och det vill ni väl inte heller?

Det började nu på att dagas för Salome, att hon fullständigt misstagit sig och att Isola inte verkligen älskade Henrik Hoorne.

Hon satt tyst en stund sedan Isola talat. Hvad Isola sagt om sig sjelf, det hade hon nu inte tid att tänka på. Hon tänkte blott på, att hon gjort allt detta under en oriktig förutsättning. Om Isola verkligen ej var riktigt kär i Henrik Hoorne, så blef Salomes förslag ju alldeles malplaceradt, ja rent af litet löjligt.

Det är ej roligt, att finna sig hafva handlat litet löjligt. Men det kan hända den bästa ibland, och det enda som då räddar är, att öppet erkänna det. Så gjorde Salome nu.

— Sötaste fröken Borromeo, sade hon slutligen, ni har varit mycket tålig och god emot mig, och

jag finner tyvärr, att jag har burit mig litet oförståndigt åt.

— Fröken trodde, att jag höll mycket mera af Henrik Hoorne än jag gör?»

— Ja, det var nog så. — Hon teg åter några ögonblick och sade sedan, med en förtjusande blyg blick upp emot Isola: »Det är så svårt, när man sjelf — håller mycket af någon, att inte tro — ja, ni förstår nog, eller hur?»

I detta ögonblick var det hon, som var den yngre af de två flickorna, hon som hittills alltid varit den äldre, öfverlägsna. Hon rent af rodnade när hon talade.

Isola som, hvad fel hon än egde, dock hade skarp uppfattning af hvad älsklighet var, utbröt nu:

— Nej! kan ni vara så der också! Det hade jag inte en aning om. Jag trodde, att ni alltid var så förfärligt klok och öfverlägsen och allvarsam. Men ni kan ju både skratta och rodna! Då fattas ingenting. Ack, hvad ni ä' förtjusande söt! Och jag, som har gjort er så mycket sorg! Kan ni verkligen förlåta mig? Ack säg!

Hon gled ned från sin stol på mattan till Salomes fötter och lade sina armar om henne, med ansigtet vändt upp emot henne. Salome böjde sig ned mot Isola och kysste henne ömt. De svarta och de guldgula lockarna blandade sig med hvarandra.

— — — — —
— — — — —
Efter en stund sade Salome:

— Isola — jag får ju kalla er så?

Isola höll till svar upp sitt ansigte och smålog emot henne.

— Vill Isola då verkligen inte ha Henrik? Ack, ta honom!

Men Isola ryckte sig häftigt upp.

— Jag! Inte på några vilkor! — Usch den otäck — förlåt mig! Jag menar bara, att jag rakt inte kan förstå honom.

— Hur förstå honom?

— Att han kan tänka på Isola Borromeo, när han kunde få en sådan som Salome Sternheimer. Det sa' jag honom för resten redan den qvällen.

— Hvilken qväll?

— Den qvällen jag var så förfärligt otäck och stygg emot dig. Ack, säg ännu en gång, att du förlåtit mig?

— — — — —
Hon tog en af Salomes händer, drog af dess handske, och satt och smekte handen.

— Sådana händer du har, sade hon. Så smala! Se på min, så bred den är emot din!

Hon lade sin hand bredvid Salomes och satt och såg på dem båda.

— Men det är inte bara det, fortfor hon. Det är ju en helt annan färg på ditt skinn än på mitt! Se bara!

— Det är det mörka semitiska blodet, som lyser igenom, svarade Salome småleende. Har du en fördom mot oss, du som så många andra?

— Jag vet inte. Kanske jag har haft det. Men hädanefter ska' jag hålla af alla judar för din

skuld, svarade Isola och kysste sakta den fina, långa, blåbleka handen.

— — — — —
— — — — —

— Jaså, du trodde verkligen, att jag skulle ta honom, för att få de här förtjusande smyckena, du leda frestarinna? Fy dig!

— Ack, förlåt mig! Ser du, jag hade så svårt att förstå, hur mycket du höll af honom. Derfor begick jag det ena misstaget efter det andra, och bar mig så rysligt dumt åt. Var inte ledsen på mig!

— Du ska' ta honom sjelf, Salome!

— Jag! Jag har ju sagt dig — Nej, nej! Jag vet inte, hur jag ska' få dig att tro mig; du känner mig ju så litet. Men — nej! aldrig! aldrig! Allt det der är slut, för alltid.

— Säg inte det! Han kommer tillbaka, och ångrar så djupt hela den här dumheten, att du förlåter honom.

Det förargar mig naturligtvis, fortfor Isola, att tänka på, att han ska' få dig, för du ä' tusen gånger för god åt honom. Men eftersom du är lycklig nog, att kunna hålla af någon så der djupt, så —. Det gör för resten kanske detsamma hvem det är man älskar, värdig eller ovärdig, bara man sjelf älskar. Det är hufvudsaken.

— Hvar har Isola fått tag i det? sade Salome, som ej brydde sig om att vidare motsäga Isola i hennes tro, att hon skulle förbarma sig öfver Hoorne.

— Jag vet inte. Läst det någonstädes, kan jag tro. Men jag tror det är sannt. Vet du, Sa-

lome, jag kommer aldrig att kunna älska så der som du.

— Ack, så du talar!

— Nej. Jag är för mycket egoist, för att kunna älska så. Jag håller egentligen bara af mig sjelf. Hon satt tyst. Jo, tag Henrik Hoorne! Han är ganska snäll, och en snäll karl är ändå det, som man blir lyckligast med.

— *Det?* sade Salome småleende.

— Ja just *det*, svarade Isola skrattande. Tro mig, det är nog sannt, att allt för öfverlägsna personligheter aldrig göra sina hustrur lyckliga. En stor mans hustru blir alltid en martyr för mensklighetens skuld.

— Ja, hvad kan man bättre bli? Om man inte sjelf kan uträtta någonting för menskligheten, så är det väl dernäst bäst, att uträtta någonting genom sin man?

— Äfven om han är otreflig och stygg mot sin hustru, hvilket alla utmärkta män varit, som jag läst om?

— Ja, äfven då.

— Åhnej, tack! Kan jag inte göra någonting för den gamla dumma menskligheten, utan att uppoffra min husliga lycka, så får det vara. Och för resten —

— För resten?

— För resten, lilla söta Salome, vet jag inte precist, hvad du hade tänkt dig, att Henrik Hoorne skulle uträtta för menskligheten? Han har, så vidt jag vet, ingen talang utom »l'art d'être beau», eller hur?

— Stackars Henrik!

— Åh strunt! Det är inte alls så mycket synd om honom, svarade Isola muntert. Han är en sådan der, som alltid får det mycket bättre än han förtjenar, en katt, som faller på sina ben, hur man än kastar honom.

— Han mister oss begge två nu. Tänk på det!

— Dig mister han inte, lilla Salome, det får du se.

Men Salome bara skakade på hufvudet.

På detta sätt fortforo de begge flickorna att ömsom skämta och ömsom tala allvarsamt, till dess Salome äntligen slet sig bort från sin nya vän, efter att hafva fått Isolans löfte, att besöka henne i hennes »sagoslott på berget», som Isola kallade det.

Men sedan Salome gått, blef Isola åter mycket allvarsam, och hon satt länge qvar, försänkt i sina tankar, innan hon med en suck steg upp och gick in till sin syster.

TJUGUNIONDE KAPITLET.

När Nils Krabbe kom in till Elsa, efter att ha lemnat de två flickorna tillsammans, frågade hon naturligtvis genast:

— Hvad var det för ett fruntimmer, som ville tala vid Isola, Nils?

— Det var fröken Sternheimer. Sa' inte Janson det?

— Nej. Han hörde inte namnet, kan jag tro.

— Jaså. Jo, hon ville tala vid Isola om någonting, om någon fattig stackare, sa' hon. Jag kan inte begripa hvad det är för en, som Isola befattar sig med, om inte möjligen det är någonting om Hoorne. Men det är väl knappt möjligt ändå?

— Snällaste gubben min, du får inte bli ond, men jag måste tala om någonting för dig, som jag har hållit hemligt.

— Hållit hemligt?

— Ja. Isola förbjöd mig förut, att tala om det för dig. Du blir inte ond?

— För att du har hållit en sak hemlig för

mig? Och som till på köpet var Isolas hemlighet? Nej, så barnslig är jag verkligen inte. Jag begär inte ens att få veta alla dina egna hemligheter, min lilla gumma, det vet du väl? Jag anser inte äktenskapet medföra ett sådant tvång, att man måste omtala allting för hvarandra. Och isynnerhet inte andras hemligheter! Det vore ju riktigt rysligt. Då skulle aldrig någon kunna förtro sig till dig, utan att få mig till förtrogen på samma gång! Det vore just snyggt!

— Ack, hvad du är rar, älskade Nils! Nå, men nu har jag fått Isolas lof att tala om det här. Hon har till och med bedt mig göra det, för hon är så angelägen att du inte ska' tycka, att hon bär sig illa åt.

— Nå, gå på då med den stora hemligheten!

— Jo, det är så, att den här fröken Sternheimer, som är der inne, den rika judinnan, som förut var förlofvad med Henrik Hoorne, du minns ju —?

— Ja, jag minns! Jaså. Och det var han som var stackaren, naturligtvis? Jag hade en half aning att det var om det. Men det tycktes mig så ovanligt, så underligt.

— Hon är visst en mycket ovanlig människa, tror jag.

— Fröken Sternheimer, ja, det tror jag också. Nå?

— Ja, och nu vill hon bara handla snällt, och inte alls stå i vägen för Isola.

— Så ungefär har hon förefallit mig att vara. Nå, och Isola? Vill hon också handla snällt?

— Isola vill också handla snällt, ja. Och vid

vår stora middag gaf hon Henrik Hoorne sitt afsked, bestämdt.

— Aha! Det var derföre mademoiselle nödvändigt ville ha hit honom? Stackars Hoorne! Det var inte fullt så hyggligt menadt mot honom, som jag då tänkte. Men det var dugtigt gjordt. Och nu?

— Ja, nu är fröken Sternheimer nog här, för att försöka förmå Isola att ta honom, tänker jag.

— Nå! Lyckas hon, tror du?

— Jag tror det inte, men man kan ju inte veta. Isola säger, att han är för fattig. Det sa' hon honom rent ut, för resten.

— Jaså! Rent ut! De unga damerna tala klart språk nu för tiden, det måste erkännas. — Nå, medan vi vänta på, att få höra utgången, så skall jag berätta någonting för dig, i utbyte mot din hemlighet, Elsa lilla.

— Hvad då? Söta Nils, säg?

— Jo. Kungens anslag är i fara, stor fara till och med.

— Kungens anslag? Hans — det som riksdagen ger honom?

— Ja, just det. Hans så kallade civillista. Man har lagt märke till, hvad som skett hos våra bröder i Norge, och nu är det ett parti, som tycker, att vi kunde göra detsamma här, och åstadkomma en liten besparing.

— Kära Nils!

— Mina kamrater ä' i ett förskräckligt tillstånd nästan allihop, utom Robbs, som bara skratrar och säger, att det är början till slutet. Men de andra, ja till och med excellensen Lagströmer, ä'

ganska oroliga. Han fruktar, att det går igenom i andra kammaren. Man har minskat på alla embetsmännens löner, och nu vill man åt kungens med. Han är ju också bara en lönad embetsman, säger man, och bör följa med de andra.

— Ja, nog är det sannt alltid, på sätt och vis. Men ändå? — Kan riksdagen verkligen göra en sådan sak, Nils? Jo, jag minns du sa' en gång —

— Riksdagen *kan* göra hvad den vill i sådana saker, som röra anslag. En annan fråga är, om den *bör*, om det är rätt? Men rätt vill här säga detsamma som *klokt*. Det gör det för öfrigt ofta, tillade han tankfullt.

— Hvad tycker du, Nils?

— Ja, du ska' få höra ungefär hur jag resonerar om saken, i fall det roar dig. Min åsigt är för resten alls inte någon splitter ny, som jag har patent på, utan helt enkelt den, som jag tycker är det klokaste af hvad jag har läst och hört om saken. Jo. Riksdagen har, som jag ofta sagt dig, absolut makt öfver rikets tillgångar, och dermed kan man också säga, att den har makt äfven öfver kronan. Ty man kan knäppt antaga, att monarken förklarar sig icke vilja taga något underhåll, utan lefver på sin privata förmögenhet. Gjorde han så, ja, då vore han i det fallet fullkomligt själfständig, och kunde stå på sina rättigheter till den yttersta lagliga gränsen. Men riksdagen kunde ändå välla honom förtret på ett annat sätt, genom att neka anslag till sådant, som låg honom om hjertat. Således kan man säga, att en konstitutionel monark aldrig blir riktigt oberoende af sin riksdag i pen-

ningväg. Du minns dessutom, hvad vi talade om för en tid sedan, att hans ministrar få en ohållbar ställning, i fall riksdagen inte tycker om dem?

— Ja, det minns jag mycket väl, och jag tänker alltid, hvar gång jag ser en riksdagsbonde: »jag hoppas den der ä' nöjd med min staccars Nils», och niger så artigt, så artigt för honom.

— Mycket riktigt! Det är rätt! Nå. Antaget, att nu kungen dels gerna vill behålla sin egen civillista oförminskad, dels vill ha pengar till hvad han är ifrig med, och dels önskar ställa så pass trefligt som han med bibehållen värdighet kan för sina ministrar, så förstår du, att riksdagen har en ofantlig makt, genom att den ensam disponerar öfver pengarna.

Men hvarföre önskar jag, äfven om jag inte vore statsråd, att riksdagen inte ska' nyttja denna makt så mycket den kunde göra? Och hvarföre tycker jag inte att det vore klokt, om riksdagen minskade kungens civillista? Jo, helt enkelt derföre, att jag är lika rädd för envælde eller godtycklighet från hvilket håll det än kommer. Jag är lika rädd för en regerande allsmäktig riksdag, som för en despotisk kung, ja nästan räddare. Ty en despotisk kung är dock en person, en menniska, med personligt-moraliskt om också ej lagligt ansvar, då deremot en despotisk riksdag är en månghöfdad tyrannisk hydra, der alla skylla på hvarandra, och ingen känner personligt samvetsansvar.

Nå, det der är en smaksak, hvilken af de två despoterna är den värsta. Men säkert är, att man helst bör undvika beggedera. Vi ha för resten försökt

dem begge två här i Sverige, och det var »hugget som stucket». Den ena var nästan lika otreflig som den andra.

För att nu fortfarande slippa dem begge två, så anser jag, att man bör undvika allt, som kan vara ett första steg till någondera. Och om riksdagen börjar röra vid kungens personliga inkomster, så är det ett ganska stort steg i den ena riktningen, nämligen till riksdagens allmakt och dermed oundvikligen följande tyranni. Man minskar visserligen kanske inte civillistan denna gång, i afsigt att visa sitt missnöje med kungen eller hans ministrar, utan för att spara. Men man har då lärt sig, att det kan göras, och gången derpå kanske det sker som ett straff. I det ögonblicket börjar den förträffliga jernvigten (som jag talte om), att öfvergå till riksdagsallmakt och tyranni.

— Nå, men ska' nästa kung nödvändigt ha lika mycket som den här? Ska' det aldrig kunna ändras?

— Jo, om man tycker, att anslaget är för högt, så kan det ändras vid ett tronskifte, utan att ändringen då blir ett uttryck af missnöje mot regenten, för att han t. ex. har nyttjat sin lagliga makt på ett för riksdagen obehagligt sätt. Det är deruti det viktiga ligger, inte deruti, att kungen har en million i stället för halfannan million i underhåll, hvilket endast är en sparsamhets- och fåfänglighetsfråga.

— Fåfänglighetsfråga?

— Ja, jag menar, att när man vill bedöma, hur stort underhåll svenska kungen bör ha, så beror den frågan ganska mycket på hvad man tycker, att

en svensk kung bör ha att, som man säger, »svänga sig med», för att han inte ska' behöfva lefva och uppträda allt för tarfligt inför sitt folk och inför främmande folk och furstar, utan på ett värdigt och kungligt sätt. Ordet fåfänglighet är kanske derföre icke riktigt väl valdt. Värdighet är rättare. Ty en kung behöfver ju inte precis anses fåfäng derföre, att han har sin åsigt om, hvad hans och rikets värdighet fordrar i den vägen.

Men det der är naturligtvis också en smakfråga. Den ena anser rikets värdighet fordra, att svenska kungen skall lefva lika stort och vara lika gästfri, som de stora rikenas monarker. Den andra tycker, att rikets värdighet inte alls beror på, hur stor stat dess kung för. Jag för min del erkänner, att jag lutar starkt åt den sidan, som tycker att rikets högsta representant skall vara så aflönad, att han kan taga emot utländska kungar på ett gästfritt sätt, det vill säga på ett sådant sätt, som de äro vana vid. Om någon kommer till oss på Krabbenäs, så tycker jag om att slippa skicka honom till Skimmelsta gästgifvaregård, för att få rum och mat, och i stället kunna ge honom anständigt logis och god ärlig mat hos oss, så att han inte säger: »det var en faslig skåprätta, den här svenska baronen». Och detsamma tycker jag, att svenska kungen borde kunna göra, då en utländsk furste kommer till honom. Så fåfäng är jag, om det är fåfänga. Men det tror jag inte att det är.

Dock erkänner jag gerna, att det är en smakfråga. En annan kan tycka, att svenska kungen vore allra klokast, om han, så som den store

filosofen Diogenes, bodde i en tunna och skickade sina gäster att bo uti en annan tunna på deras egen bekostnad. Men så mycket stoisk filosof är jag inte.

Jag tycker, för min del, att han bör kunna ta emot sina främmande på ett gästfritt sätt och slippa skicka efter en droska från Rådhusgränden, hvilket han måste göra, om den ena af hans två vagnshästar (som man nu tycker är nog) blir sjuk.

Och jag tror, att jag har flertalet svenskar på min sida, hvad de än tycka i riksdagen.

— Ja, och svenskor med, vet du Nils, det försäkrar jag dig. Tunnan vore bra otreflig för kungen, och droskan från Rådhusgränden med.

— Nå, har jag fruntimmerna med mig, så går det nog. Ja, nu har du hört det mesta af hvad jag har att säga om saken. Resten får du höra i mitt tal uti riksdagens andra kammare om onsdag.

— Ditt tal? Ska' du tala om den saken?

— Ja, kära du. Excellensen Lagströmer åtar sig första kammaren, der det för öfrigt inte är farligt alls. Men i den andra ville han och de andra nödvändigt, att jag skulle fram. Jag vet inte egentligen hvarföre. Men jag har en liten misstanke, att de tro mig förstå mig på bönder så bra, bara för att de anse mig vara temligen mycket bonde sjelf.

— Åh, Nils! Du en bonde!

— Ja, jag en bonde. Det skäms jag inte alls för. Jag önskar tvärt om, att det vore sannt, och att jag egde några flera af svenska bondens stora egenskaper än jag gör.

Men den här gången är det inte som bonde jag skall tala — ja, du får väl se. Jag tror jag vet, hur jag ska' ta mina vänner bönderna i den här frågan.

— Du ska' tala uti andra kammaren, säger du? Men hur kan du det? Ack, det är ju sannt, statsråden få tala i begge kamrarna. I första kammaren får du tala från två ställen, din plats som ledamot och från statsrådsbänken, eller hur?

— Ja, om jag vill. Men jag har inte någonsin kunnat begripa, när ett statsråd egentligen skulle ha skäl, att tala som enskild ledamot och inte som statsråd. När skulle det vara? Som statsråd anses han ju böra ha reda på allting, och böra vara lika intresserad uti hela rikets angelägenheter. Hur kan han då tala för sin egen ort, eller som enskild person? Det der är för fint för mig. Hvad jag än säger, lär man väl anse, att statsrådet baron Krabbe har sagt, och inte bara baron Krabbe. Det påminner mig alltid om erkebiskopen i Cöln.

— Hvilken erkebiskop i Cöln?

— Jo, den tiden erkebiskopen i Cöln också var kurfurste, d. v. s. valde romersk kejsare. En gång blef han häftig och svor till. Hans kaplan gjorde en vördsam påminnelse derom. Men bispenn fann sig. »Jag svär inte som erkebiskop», svarade han, »utan som kurfurste.» Kaplanen satt tyst en stund. Slutligen sade han: »Ja, men om den onde tar kurfursten, för att han svär, hur går det då med erkebiskopen?» Jag säger detsamma i det här fallet. Om jag säger en dumhet som ledamot för Kristianstads län, så anses det nog, att

statsrådet Krabbe har sagt en dumhet han med,
fruktar jag.

Men se här kommer Isola! Nå, Isola! Hvilken af er har varit snäll nog, att åtaga sig den stackars Hoorne till slut?

TRETTIONDE KAPITLET.

Men någonting hos Isola kom honom att tystna och blifva allvarsam. Den unga flickan svarade intet på hans skämt, utan gick och satte sig tyst ned bredvid sin syster.

— Ack, en sådan människa! En sådan förtju-sande människa! sade hon till slut, mera för sig sjelf än till Nils och Elsa. Och ifrån henne har jag tagit allt hvad som var hennes lycka i lifvet. Och det utan att egentligen sjelf bry mig om honom det aldra minsta — ty det känner jag nu, — utan bara för att roa mig. Elsa! Elsa! Jag är en dålig varelse! Jag är ännu inte sjutton år, och jag har redan hunnit göra mera ondt i verlden, än jag någonsin kan godtgöra.

Hon kastade sig i systemens armar och brast i häftig gråt.

Nils Krabbe steg helt tyst upp och gick in till sig.

— Om jag inte misstar mig, sade han till sig sjelf, så har hon fått en lexa för lifvet och leker inte någon mera gång med den väldiga verldskraft som, populärt uttryckt, kallas kärleken.

Han satte sig att studera ett utskottsutlåtande. Men dermed kom han ej långt, ty hans tankar fortforo att röra sig kring det förra ämnet.

— Leka med, ja? Man ska' inte leka med kärleken, det är nog sannt. Men det värsta är, att, äfven om man inte alls leker med kärleken, så åstadkommer man förfärliga olyckor ändå. En förtjusande qvinna må vara hur litet kokett som helst, och hur försigtig som helst, så ödelägger hon ändå den ena existensen efter den andra, blott genom att hon *är* förtjusande. Hon är inte herre öfver sin egen kraft. Den utgår och verkar utan hennes åtgörande, trots hennes önskan, ja till och med henne sjelf ovetande, och åstadkommer sorg, förstörelse, död och elände. Det är ju rent förfärligt, ohyggligt! Hvad tjenar det till, att vara oskyldig, ädel och god, när man ändå gör värre olyckor, än om man vore den elakaste menniska på jorden?

Se på stackars Elsa, som väl är den minst koketta qvinna i verlden! Och hur har hon inte ändå förstört den arme Noréns hela lif! Och det kunde lika gerna ha varit mig. Eller begge två, om hon hade älskat en tredje i stället för mig.

Nej! Innan vi hunnit utforska lagarna för kärlekens verkningar, kan man tyvärr med full sanning säga, att vi blott äro såsom verktyg för den blinda slumpen, det opersonliga ödet, som kastar oss hvart det behagar eller, rättare sagdt, styr oss enligt för oss okända lagar, hvilket för resten kommer ungefärligen på ett ut.

Det var nog sådana tankar som föresväfvade de gamla grekerna när de, förutom alla sina personliga

gudar, alltid tänkte sig ett blindt, det vill säga ett för blinda människor utforskligt öde, en naturnödvändighet, en Ananke, som styrde allt, och mot hvilken det ej var värdt att strida.

Men att det finns lagar äfven för kärleken, det är då säkert. Ingenting är laglöst i universum. Hur skulle då det högsta af allt kunna vara laglöst?

Det gäller blott att utforska dem, dessa lagar.

Ja, tillade han efter en stunds tystnad, det gäller att utforska dem. Och det skall nog ske. Tålmod! Vi ha redan funnit lagarna för värmet, ljuset och elektriciteten. Det tillhör ett kommande släkte att finna lagarna för hvad långt, långt subtilare är, lagarna för kärleken, kärlekens utstråling, absorption och öfriga processer. Först när vi äro lika hemmastadda med känslans och kärlekens lagar som vi nu redan äro med ångans och ljusets, först då kunna vi säga, att människan beherskar sin värld. Nu är det rent af löjligt att tala om att beherska, så länge världseröfraren och bonden begge styras af impulser, hvilkas lagar de icke ens ha en aning om.

Men när vi upptäckt kärlekens lagar, och skrivit en populär lärobok deri för elementarskolorna — ja, då kan det gerna få vara slut när som helst, ty då finns det ingenting mera att utforska här på jorden. Då är människan verkligen den här världens herre och kan öfvergå till eröfrande af nya världar.

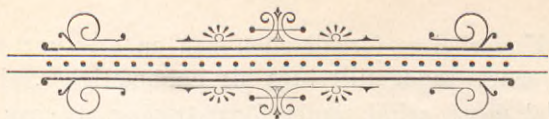
Nej! må tusan ta det här gamla utlåtandet med sitt lagförslag om inteckning i fast egendom! Jag står inte ut med det i dag. Det är för smått och

för torrt! Om det vore ett lagförslag angående in-
teckning i äkta makars hjertan, så kunde det nå-
got vara.

Han tog på sig och gick ut för att taga en
promenad åt Djurgården.

TRETTIOFÖRSTA KAPITLET.

Men han hade gjort upp räkningen utan värden, som vid detta tillfälle representerades af kammarjunkaren von Fjanten. Denne knep honom, just som han kom ut ur porten, och var vänlig nog att följa honom på promenaden, för att få tala om »den oerhörda skandalen», det »revolutionära attentatet» mot kungens civillista.

Den lille kammarjunkaren ville gerna utforska statsrådet Krabbes åsigt och ministärens plan rörande denna ömtåliga fråga, för att dermed göra sig viktig bland sina vänner. Det var derföre han var kommen.

Nils Krabbe var således i en svår belägenhet nog. Han ville alls icke hafva von Fjanten till förtrogen i denna sak. Men om han ingenting sade, eller om han ej i viss mån instämde i von Fjantens åsichter rörande »attentatet», så var det sannolikt, att denne skulle gå omkring i hela staden och säga, att den ynkliga ministären ämnade gifva vika »som vanligt», under förebärande, att han hade det direkt från sin kusin statsrådet Krabbe.

Under vissa förhållanden kan en oförsynt person snart sagdt tilltvinga sig en hemlighet, eller en del deraf, alltid under förutsättning att man ej vill ljuga. Vill man det, ja, då reder man sig utmärkt väl i alla lifvets förhållanden. Men har man gammalmodiga fördomar mot detta populära sätt att behandla sanningen, så kan man blifva rent af tvungen att yppa en hemlighet. Om t. ex. någon frågar: »är det sannt, att er syster fru Schönberg rymt från sin man», och man ej svarar rent nej, så vet han, att hon gjort det. »Är det sannt, att ni blifvit erbjuden att bli statsråd?» Svarar man icke nej, så får han veta hvad han ville.

Nils Krabbe insåg för sent, att det varit bättre, om han hade fortsatt med lagutskottets utlåtande. Han gjorde enligt sin vana några generaliserande reflexioner om, huru beroende man uti ett ordnadt samhälle är af sina medmänniskor, när man sjelf är bunden af vissa höflighetshänsyn, och därför ej kan få använda det enkla och uppriktiga uttrycket »jag föredrar att vara ensam. Var därför god och dra så långt vägen räcker».

Men något kan man dock göra, tänkte han, för att hämnas den lidna förlusten af sin frihet och sin ensamhet.

Nils Krabbe bet ihop tänderna och sade tyst för sig sjelf till den lille kammarjunkaren: »förstör du min promenad, så ska' du inte heller ha någon rolig stund, det lofvar jag», och dermed sträckte han ut med så stora steg, som hans egna långa ben medgäfvö. Och det vill ej säga så litet.

Kammarjunkaren von Fjanten följde med så

godt han kunde. Och han försökte derjemte äfven att tala om »attentatet»; men det gick alls icke bra. Mycket snart fann han, att tillgången på luft hos honom ej medgaf mera utgifter, än att försöka att följa med sin långbente kamrat, som hade ett verkliga hänsynslöst sätt att behandla sitt promenadsällskap. Att samtala derjemte var knappt möjligt. Den lille mannen flämtade, flåsade och råkade slutligen uti häftiga hostanfall, medan han snarare sprang än gick bredvid sin jättelika kamrat.

— Och det är ju alldeles förskräckligt, att sätta i fråga, att hans majestät (ähö! ähö! ähö! ähö!) Han kom ej längre.

— Förlåt mig! Jag fattade inte riktigt hvad du sa? frågade statsrådet, i det han såg sig omkring på det vackra landskapet till höger och till venster, men allt med samma strykande fart gick framåt. Halt var det också, hvilket gjorde farten ändå mera demonisk.

— Jo, jag tänkte säga, att (ähö! ähö! ähö! ähö!) Den här (ähö! ähö!) gemena hostan, när jag (ähö! ähö!) går för fort (ähö! ähö!), men jag ska' strax ha den äran att fortsätta (ähö! ähö! en lång host-attack).

Nils saktade något farten, medan den stackaren hostade som värst, men i samma ögonblick som von Fjanten åter öppnade munnen rörande civillistan, ökades den åter på ett sätt, som till slut, genom en alldeles omedveten logisk induktionsprocess, lät honom begripa, att samtalsämne och benhastighet stodo i något slags förhållande till eller hade någon slags inverkan på hvarandra.

Han afstod slutligen från att tala, och nöjde sig med, att trafva bredvid Nils rundt omkring hela Djurgården och öfver Ladugårdsgärdet, der en bitande nordlig blåst pinade emot dem ända fram till tullen. Der var det rent slut på den lille kammarjunkaren.

— Jag, jag tror nästan att — om inte kusin tycker illa vara — jag tar spårvagnen här vid tullen, sade han flämtande. Jag är litet trött.

Det var visserligen förargligt, att ej få visa sig i sällskap med ett statsråd på gatorna. Men det kunde ej hjälpas.

— Gör det för all del! sade Nils, förtjust att bli af med honom. Spårvagnen står just der framme, ser jag. Men nu ringer den och — den sätter sig i gång. Vi få lof att springa! Håll der framme! Vänta! Stopp!

Han tvang nu von Fjanten att springa och lyckades slutligen kasta upp honom på bakre plattformen. Men som kusken i detsamma vred upp dörren, flög den olycklige kammarjunkaren med samma fart in i vagnen, och föll rak lång på golvet mellan fötterna på två gamla snälla fruar, hvilka medlidsamt hjälpte upp honom, satte den affallna hatten på hans hufvud och skötte om honom på bästa vis.

Kammarjunkaren von Fjanten hade ej haft en angenäm promenad, det vore synd att säga, och ingenting hade han egentligen heller fått veta om ministärens planer.

Men alldeles resultatlöst var hans lidande dock icke. Han underrättade sina vänner, »att han hade

talat vid sin kusin statsrådet Krabbe om saken och att, fastän han ej egde rättighet att säga mera (herrarna förstå naturligtvis, att det der ä' mycket hemliga saker!) så kunde de vara öfvertygade, att ministären skulle veta att göra sin pligt och skydda kungen mot det afskyvärda revolutionära attentatet. Saken kommer före i riksdagen nästa onsdag, som herrarna veta. Alla goda royalister böra naturligtvis vara der».

TRETTIOANDRA KAPITLET.

Om alla goda royalister voro der, det vet man icke. Men säkert är, att läktarna voro fullsatta och hvar enda ledamot af andra kammaren på sin plats, då frågan om regleringen af första hufvudtiteln skulle föredragas. Fyra eller fem statsråd voro närvarande, deribland Nils Krabbe.

Elsa och Isola voro också der, ytterst intresserade. Elsa hade hjertklappning för sin mans räkning. Det var alldeles som då man är på teatern, och någon skall uppträda, för hvilken man är intresserad. Den som ser på är ofta mera orolig, än den som spelar en roll. Så var det här. Nils Krabbe såg åtminstone fullkomligt lugn ut, der han satt och småleende vaxlade ett och annat ord med en af sina kamrater, statsrådet Tregorius.

Talmannen intog sin plats och protokollsjusteringen började. Deraf hörde man inte ett ord. Det såg inte ut, som om någon menniska brydde sig om att höra efter, huruvida föregående plenums debatt blifvit riktigt antecknad. Ty hela kammaren pratade högljudt, ordnade sina luntor på pul-

peterna och skref bref. Sjelfva talmannen hörde inte på. Han lutade sig tillbaka i sin stol och samtalade med ett par herrar, som stodo bredvid honom. Saken är den, att de ledamöter, som ytrat sig vid föregående plenum, få tillfälle att se protokollet före justeringen, om de det vilja. Och de äro de enda, som äro intresserade af, att talen blifvit riktigt refererade.

Notarien, som stod bredvid talmannen, slutade sitt entoniga uppläsande.

— Godkännes protokollet? frågade talmannen och tog efter klubban.

Några enstaka röster svarade ja och klubban rörde helt sakta vid bordet. Talmannen kastade ett öga på föredragningslistan. »Statsutskottets utlåtande angående regleringen af utgifterna under rikstatsens första hufvudtitel», läste han. Strax blef det mycket tystare i salen. Man hade visserligen läst utlåtandet förut, men lyssnade dock uppmärksam, då en af kammarens kansli nu uppläste detsamma.

»Vid denna hufvudtitel, som omfattar kongl. hof- och slottsstaterna, hvilka för närvarande äro upptagna, den förra till 1,094,900 kronor, den senare till 123,100 kronor, eller tillsammans 1,218,000 kronor, har kongl. maj:t icke föreslagit någon förändring.

Uti en inom andra kammaren väckt motion (n:o 36) har herr Carl Anders Svensson yrkat, att de 800,000 kronor, som utgå till kongl. maj:ts hofhållning, måtte minskas med 300,000 kronor, äfvensom att de 45,000 kronor, som utgå till kongl. hofstallets utfodring, måtte nedsättas med 25,000

kronor till 20,000 kronor; men har utskottet, som ansett ändring uti dessa anslag icke böra utan trängande skäl vidtagas, och särskildt sådan ändring icke böra vidtagas annat än möjligen vid inträffande tronskifte, i händelse anledning dertill då skulle förekomma, icke funnit sådana skäl vara anförda, som kunna förmå detsamma att biträda berörda yrkande, utan hemställer, att riksdagen må till oförändrade belopp fastställa anslagen under denna hufvudtitel. På statsutskottets vägnar

Bengt Lagmanson.»

»Reservation af herrar» (här följde namnen på 10 ledamöter af statsutskottet, hvilka ville tillstyrka bifall till de i herr Carl Anders Svenssons ofvan omförmälda motion framställda förslag.)

Som statsutskottet består af tjugufyra ledamöter, var det således endast en någorlunda knapp majoritet, som velat bibehålla det kongliga anslaget oförändradt. Och ibland de tio reservanterna funnos flera af kammarens mest inflytelserika ledamöter.

Man kunde således antaga, att en ej ringa del af kammaren, ja möjligen majoriteten, ämnade rösta för reservationen.

Strax efter utlåtandets uppläsande begärde motionären, herr Carl Anders Svensson, ordet.

Uti ett ganska skickligt anförande utvecklade han sina skäl för den gjorda motionen. Han talade lugnt, sansadt och hofsamt, ingalunda i revolutionär eller republikansk syftning. Icke heller förekom det minsta uttryck af ovilja mot den regerande konungen. Talaren tog frågan endast från sparsam-

hetssynpunkt, med särskildt afseende, dels på behofvet af sparsamhet i ett fattigt land och dels på Sveriges nuvarande maktställning, hvilken gjorde det onödigt för dess konung, att föra en lika lysande stat som stormakternas regenter.

Under anförandets gång hördes många instämmanden och vid dess slut ändå flera, jemte starka bifallsrop.

Några af de närvarande ministrarna började nu se ganska allvarsamma ut. Endast statsrådet Robbs smålog som vanligt. Nils Krabbe hade lyssnat uppmärksamt till talet. Han såg hvarken glad eller ledsen ut, endast intresserad, liksom af ett viktigt ämne. Ett par gånger, då statsrådet Tregorius hviskade honom i örat, nickade han helt långsamt, likasom jakande, men svarade ingenting.

Efter motionären talade tre af reservanterna i samma syfte som han. Derefter följde ända till sex motståndare till nedprutningen, somliga med ganska häftiga och skarpa uppträdanden. På den ministeriela sidan började man förmärka en viss otålighet med ministrarna, som ej genast deltog i striden, och det sparades icke på skarpa ord och pikar i den riktningen.

Underrättelse ingick nu, efter 1½ timmes debatt, att första kammaren utan votering bifallit statsutskottets förslag, och således lemnat civillistan orörd eller oförändrad.

Ändtligen, då ingen annan tycktes ämna begära ordet, anmälde sig statsrådet Krabbe. Under de 2 sist föregående talarnes anföranden hade uppmärksamheten något minskats, och flera enskilda samtal

pågingo dérunder. Men nu inträdde ögonblickligen den mest absoluta tystnad. Alla ansigten voro vända emot statsrådsbänken.

Stackars Elsa der uppe på läktaren mädde nästan illa, så hemskt tyckte hon det var.

— Jag står inte ut, hviskade hon till Isola. Jag måste gå min väg. Men Isola höll henne nästan med våld qvar.

— Det får du inte, hviskade hon tillbaka. Sitt still! Vill du aldeles förstöra Nils? Se! Han tittar hit upp. Hur tror du det skulle gå med honom, om han finge se dig springa din väg. Han reder sig nog, var du lugn! Så trankil han sjelf ser ut! Se bara!

Efter en liten blick upp mot läktaren, och med ett nästan omärkligt småleende mot Elsa och Isola, började Nils Krabbe sitt tal. Han var ståtlig, der han stod, den länge, upprätte mannen med sitt ljusa skägg, en riktig Frithiofsgestalt.

Han talade utan papper, utan ens några anteckningar.

Herr talman! Mina herrar!

Jag har med afsigt dröjt att begära ordet, för att å regeringens vägnar bekämpa reservationen, till dess de sista af dess försvarare yttrat sig. Jag ville nämligen gerna först höra allt hvad som å den sidan fanns att säga.

Måhända kan någon tycka, att detta sätt att gå till väga är ovanligt, ja kanske oriktigt. Vi ha redan hört åtskilliga yttranden af förundran deröfver, att regeringen så länge iakttagit tystnad uti denna

debatt, i stället för att genast kasta sig in i striden och försvara sin egen ståndpunkt.

Denna förundran skall antagligen ytterligare ökas, ja det är till och med sannolikt, att den skall blandas med ogillande, då jag, som fått i uppdrag att yttra mig å regeringens vägnar, nu anger mina skäl för detta mitt sätt att handla.

Jag vill då helt ärligt och trots denna förundran och detta möjliga ogillande förklara, att jag dröjt, till dess alla reservationens försvarare hunnit yttra sig, af två skäl. Det första var det vanliga. Jag ville höra, hvad de hade att säga, för att kunna bemöta deras argumenter, ifall jag fann, att de enligt min åsigt hade orätt. Det andra var, att jag önskade få tillfälle höra, om de till äfventyrs hade rätt. I detta senare fall, jag menar, om jag hade måst erkänna, att de hade rätt, så skulle jag genom mitt uppskof hafva fått tillfälle att, innan jag yttrade mig, eftertänka, i hvad mån min egen föregående åsigt behöfde antingen modifieras eller till och med möjligen helt och hållet öfvergifvas.

Här gjorde den unge ministern ett ögonblicks uppehåll, och detta användes af församlingen till att gifva luft åt de mest olikartade känslor. Att en enskild riksdagsman åhör sina motståndare, i afsigt att göra så fullständig rättvisa åt deras skäl, att han ändrar sin egen förutfattade åsigt, om han tycker de ha rätt, det hör till det ovanliga, redan det. Ty man får ej hålla för strängt på sina enskilda åsikter, heter det, om man vill vara en effektiv riksdagsman. Man måste gå med sitt parti, och stundom uppoffra sin egen åsigt, eljest blir man en

»omöjlig» riksdagsman och en enstöring, som ingen-ting uträttar. Dock händer sådant någon gång.

Men att en minister handlar så; att en mini-ster ej helt och hållet uppgår uti regeringens åsigt och intresse; att han åhör en debatt, utan att på för-hand vara fast besluten, att försvara regeringen, sä-gas hvad sägas må, och hur rätt han än inom sig erkänner sina motståndare hafva, det är någonting oerhördt, någonting, som aldrig hittills händt och som enligt mångas tanke aldrig borde kunna hända.

Sjelfva den gamle excellensen Lagströmer blef litet orolig, och höjde ögonen, med en mildt frågande eller undrande blick, mot Nils Krabbe, fastän han hyste ett så stort förtroende till honom. Några af de andra sågo rent af med tydlig oro och med frågande blickar på sin kollega, som om han varit en ny och ännu icke fullt tillräckligt dresserad häst, som höll på att brista i lydnad och skena i väg.

De statsråd, som förut varit i första kammaren, hade nu äfven infunnit sig i den andra, så att hela statsrådsbänken var fullsatt.

Många ledamöter af kammaren, som ej kände Nils Krabbe, trodde, att han gjorde sig till med denna ytterliga ärlighet. Men de som kände ho-nom svarade: »Nej, nej! han menar det nog så! Han är tusan till ärlig karl, den Krabben, nästan för ärlig. Han ljuger aldrig, så otroligt det än lå-ter, inte ens när det rör politik.»

Nils Krabbe fortfor:

— Och nu vill jag helt ärligt och uppriktigt säga, att jag icke fann, att mina motståndare hade rätt. Jag behöfver således icke öfvergifva min egen

föregående ståndpunkt. De hade mycket goda skäl för sin åsigt, det erkänner jag. Men jag tror, att jag har ändå bättre för min. Få nu se, om herrarne tycka detsamma.

En suck af oändlig lättnad kunde nästan höras från ministerbänken, och hela det ministeriela partiet andades åter. Men det var ej rätt att skrämma folk så, tyckte man, och ruskade mildt förebrående på hufvudet.

— Det är naturligtvis icke min afsigt, fortsatte statsrådet Krabbe, att förneka riksdagens rätt, att i denna fråga göra hvad den vill. Lika litet förnekar jag riksdagens makt att kunna göra det. Den svenska konstitutionela kungamakten leder sitt ursprung från och beror af det svenska folket och dess representant, riksdagen. Hela makten är i sjelfva verket svenska folkets, om det vill begagna sig deraf, ty den, som genom sina ombud ensam råder öfver rikets penningmedel och derjemte har hela lagstiftningen i sin hand, den måste också erkännas i sjelfva verket hafva hela makten. En konstitutionel minister kan ej gerna bestrida detta i ett land, der Thorgny lagman en gång i allt folkets närvaro (den dåvarande riksdagen) påminde konung Olof Skötkonung, att 5 konungar vid ett tillfälle störtades i en brunn på Mula ting, för att de ej ville rätta sig efter folkets vilja, och der en gammal frejdad kungaätt för alltid afsattes från tronen, då kungen hade missbrukat sin makt och störtat riket i förderf.

Men det svenska folket har delat med sig af denna sin makt. Med en vidtförutscende och af

den historiska erfarenheten erhållen klokhet har det insett, att rikets lycka och bestånd bero af maktens jemna fördelning emellan konung och riksdag. Lika farlig är, historien vittnar derom, en despotisk kungamakt som en despotisk riksdagsmakt. Derföre har svenska folket fastslagit 1809 års grundsatser, ett fritt folk, men en stark regering. Och det känner ännu i dag, att i samma ögonblick, som det börjar inkräkta på kungamakten, går det äfven sin egen olycka till mötes. Ty uti jemnvigten består här säkerheten. Frihetstiden var nära att sluta med en polsk delning af Sveriges rike. Envåldstiden förde oss till randen af den afgrund, som heter »en rysk provins».

Men jemnvigten rubbas, om den ena inkräktar i ringaste mån på den andras rättigheter. Jemnvigten rubbas äfven, då riksdagen i oträngdt mål påminner kungamakten derom, att dess inkomster äro beroende af riksdagen och kunna när som helst minskas eller indragas. Derföre anser jag, att riksdagen endast i yttersta nödfall, och aldrig annat än vid ett tronskifte, bör röra vid konungens civillista. Man bör snart sagdt glömma, att den kan till sitt belopp nedsättas. Eljest är jemnvigten snart förlorad, och dermed äfven samhällsfriden och den jemna utvecklingens lugna gång.

Man hör tyvärr någon gång här i kammaren en ton anslås, som om svenska kungamakten och svenska folket stode i någon slags antagonism emot hvarandra, och hade olika intressen. Ingenting kan vara mera ogrundadt eller mera förderfligt. Och, mina herrar, det är icke sannt! Lika gerna kunde

man säga, att hos en människa hufvudet och kroppen ha olika intressen. Kungamakten, kungen är folkets hufvud. Det som gagnar hufvudet, det gagnar äfven kroppen, och den som vållar kroppen skada, han skadar äfven hufvudet. Svenska kungen och svenska folket äro en enda lefvande organism och hafva derföre absolut samma intressen. Man kan ej skada den ena, utan att på samma gång äfven skada det andra.

Jag har hittills endast berört frågan ur den viktigaste synpunkten, den konstitutionela. Men det finnes äfven två andra, den ekonomiska och den nationela eller den ekonomiskt-nationela, ty de två sammanfalla vid närmare betraktande till en.

Jag ber, att det ej må illa upptagas, om jag nu talar ett så enkelt och rättfram språk, att det måhända kan förefalla en och annan vara mindre högtidligt och parlamentariskt. Men jag kan icke på annat sätt klart framställa hvad jag vill säga.

Hittills har jag sökt visa, att anslaget till civilistan, högt eller lågt, icke bör minskas, åtminstone icke annat än möjligen vid ett tronskifte. Jag vill nu söka visa, att det nuvarande anslaget icke är för högt tilltaget, och att det således äfven af detta skäl ej bör minskas.

Men härvid måste jag genast erkänna, att jag icke har några djupa förnufts-argumenter eller statskloka skäl att förebära till stöd för min åsigt. Jag kan endast vädja till herrarnas goda smak och upphöjda fosterländska känsla. Och jag frågar er då, om ni icke anse, att svenska kungen bör hafva ett sådant anslag, att han kan lefva så, som en

svensk kung borde lefva? Åh, var inte rädda, mina herrar! (tillade statsrådet Krabbe småleende). Jag ämnar inte braska med stora ord, nyttja patetiskt tonfall, och anslå stora minnen, för att söka förmå eder, att i ett ögonblick af uppskrufvad känsla öppna på rikspungen. Det skulle ej lyckas mig, äfven om jag ville försöka dermed, det vet jag allt för väl. Så mycket känner jag mina landsmän och särskildt denna kammares ledamöter. Nej, jag vill fråga, stilla och lugnt, utan en enda högstäm d fras, om herrarna inte tycka, att vi ä' burgna nog, för att kunna gifva vår kung tillräckligt att lefva af efter sin ställning? Utan skryt, utan slöseri, så som hvar och en af oss sjelf tycker om att kunna lefva, hvar och en efter sin ställning? Godt, gästfritt och med utöfvande af gifmildhet mot nödställda? Hafva vi icke råd dertill? Och böra vi då ej göra det?

Gästfrihet och gifmildhet. De äro dygder, som hvar och en älskar att utöfva här i Sverige. Och de äro kungliga dygder i första hand. Till utöfvande af gästfrihet och till att hjälpa nöden åtgår större delen af svenska kungens hofhållningsanslag, det är känd sak. Om främmande furstar och framstående män komma till vårt land på besök, männe vi ej önska, att vår kung skall kunna mottaga dem med gästfrihet, låta hemta dem med sin egen vagn, bjuda dem att bo hos sig, och der låta dem hafva det ungefär så, som de äro vana vid hemma hos sig sjelfva? Kan man väl kalla detta fåfänga eller stormaktslater? Inte kunna vi väl vilja, att den främmande fursten, när han kommer till sitt eget land

igen, skall säga: »den svenska kungen tog emot mig mycket vänligt, men han lefver som en torpare, och jag fick åka upp till slottet i en droska, ty kungens ena vagnshäst hade blifvit halt, så att han inte kunde låta hemta mig med det enda paret man består honom». I min trakt (här vände han sig mot skånebänken) tycka vi om, att kunna hemta våra gäster vid stationen med egna hästar, det veta mina riksdagskamrater på skånebänken. Hemta honom med egna hästar, ja, och inte heller behöfva låta honom bo på värdshuset, för att han har det bättre der än hos oss. Det tycka vi inte om att göra sjelfva. Ska' vi då tvinga kungen att göra det?

Och gifmildheten! Att kunna hjälpa de otaliga i nöd stadda, hvilka söka hjälp hos kungen, så som folkets sed varit ifrån urminnes tid, då det lidit nöd. Låt oss komma ihåg, att då kungen ger, så är det *vi* som gifva; då kungen är gästfri, så är det *vi* som äro gästfria, och låt oss lemna honom förmågan att kunna utöfva dessa kungliga och svenska dygder för Sverige, för oss.

Mina herrar! Jag har ju erkänt, att detta är en känslo- eller smaksak. Det är en smaksak, huruvida kungen bör utöfva och i hvad grad han bör kunna utöfva gästfrihet och gifmildhet, samt huru han för öfrigt bör lefva, såsom svenska rikets högsta representant. Jag kan bara säga, att efter min smak bör svenska kungen lefva så som han nu gör, och att hans nuvarande hofhållningsanslag derföre icke är för högt tilltaget. Om herrarna, som jag hoppas, dela denna uppfattning, anhåller jag vördsam, att kammaren måtte bifalla statsutskottets nu

föreliggande hemställan, och bibehålla första hufvudtitelns samtliga anslag vid sina nuvarande belopp. —

Han satte sig ned och smålog åt någonting som hans granne sade till honom. Det uppstod några ögonblicks paus. Talmannen såg sig om, för den händelse någon annan talare ville anmäla sig. Men ingen tycktes hafva lust att göra det. Motpartiets män hade dels öfvergått till regeringens sida, dels under talets gång fått en känsla af, att de hade majoriteten emot sig. De tego derföre och underkastade sig.

Talmannen höjde klubban.

— Anses öfverläggningen slutad? frågade han.

— Ja, blef svaret, temligen allmänt afgifvet.

Klubban rörde vid bordet.

— Under diskussionen har dels yrkats bifall till statsutskottets utlåtande, dels afslag å detsamma och bifall till reservationen och herr Carl Anders Svenssons motion.

— Bifaller kammaren statsutskottets utlåtande?

Ett dånande ja blef svaret, blandadt med några nejrop.

— Bifaller kammaren reservationen?

Ett lika dånande nejrop, blandadt med några spridda ja.

— Bifaller kammaren utlåtandet?

— Ja!!

— Jag anser frågan vara med öfvervägande ja besvarad.

Ingen begärde votering, klubban föll, och spänningen inom kammaren upphörde. Notarien började uppläsa nästa ärende.

Man trängdes ikring statsrådet Krabbe, tryckte hans händer och lyckönskade honom. Han svarade leende, »att om han hade någon förtjenst af hvad som skett, så berodde det på, att han så väl kände till svenska böndernas skaplygne. Högstämnda, pateristiska ordalag falla som ärter på marmor, när frågan är att få pengar af en bonde. Ja ännu mera. De göra honom misstänksam. Han tror att man vill narra honom. Men kan man öfvertyga honom, att det är rätt och billigt, så är han visst inte snål eller omedgörlig. Det har han ofta visat.»

Statsrådet Robbs tackade äfven Nils Krabbe.

— Det der om egna hästar och vagn, i stället för droskan, det var mästerligt, sade han. Inte en enda skåning, som inte då tänkte på sin praktiga char-à-bancs der hemma, och hur skönt det var, att han hade svettfluxen att sätta i par, om någon af »de brune» skulle »kota öfver» någon gång.

Den gamle excellensen Lagströmer satt helt tyst, medan de andra pratade rundt omkring. Sedan sade han ett par ord enskildt till sin unge kamrat.

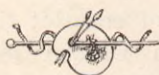
— Tack, baron Krabbe, sade han. Jag säger inte mera än det. Nu far jag upp till hans maj:t för att berätta om utgången, och på samma gång ska' jag säga kungen, att han får bereda sig på, att jag nu snart lemnar det här bestyret åt barons kraftiga och skickliga unga händer.

— Ers excellens! Tala för all del inte på det viset, sade Nils ifrigt. En tillfällig oratorisk framgång — hvad betyder väl den?

— Den var inte tillfällig, kära baron. Ni förstår den svenska bonden i grund och kan få honom

med er. Och den som kan det, han duger också till att vara kronans förste minister i detta land, der bonden får allt mer och mer makt för hvar dag. Detta är sjette riksdagen efter representationsreformen, och vi se ju redan hvart det bär. Nå, jag menar ju inte, att baron redan i morgon dag ska' behöfva taga emot mitt tunga och ansvarsfulla värf, så kort tid som baron ännu har varit med. Det vore för mycket begärdt. Det hvilande grundlagsförslaget om statsministerembetet måste ju dessutom först gå igenom, eftersom baron inte är jurist. Men sker detta, som antagligt är, redan vid nästa riksdag, så är det bäst, att baron bereder sig på att snart aflösa mig. Farväl! farväl! Jag såg barons damer der uppe på läktaren. Helsa dem så hjertligt från en gammal trött gubbe, som hoppas snart få komma i ro, tack vare er, käre unge vän.

TRETTIOTREDJE KAPITLET.

Nils gjorde ett tecken till sina damer på läk-
taren, och de gingo ned samt mötte honom
utanför riksdagshuset, hvarefter alla tre följdes åt
på hemvägen.

Elsa hade mycket snart hemtat sig från sin
förskräckelse, och derefter med obeskriflig njutning
och stolthet åhört sin mans tal. Nu skämtade hon
med honom, i det hon för ovanlighetens skull tog
honom under armen, för att komma honom litet
närmare.

— Jag börjar på tro, att min lille gubbe ändå
inte ä' så dum, och att han kanske kan komma att
bli någorlunda bra med tiden, sade hon, med en
liten tryckning på armen.

— Jag undrar, sade Isola, hvarföre det är, som
hustrur så ofta ä' de sista att beundra sina män-
ner? De hålla af dem, men beundra dem inte.

— Ingen är en hjälte för sin kammartjenare,
svarade Nils. Hädanefter ska' jag inte visa mig för
Elsa i tofflor, så får hon en högre tanke om mig,
och tror att jag är en hjälte, kanske.

Samma dag om aftonen var det stor bal på slottet. Dessförinnan skedde den så länge uppskjutna presentationen, hvarvid både Elsa och Isola blefvo presenterade. Beggederas nigningar gingo förträffligt.

Vid den derefter börjande balen voro »Isola madre och Isola bella» (såsom ungherrarna utan krus kallade dem) ibland aftonens mest lysande stjernor. Kungen och prinsarna dansade ofta med dem, och alla andra trängdes, för att få en dans med dagens hjeltinnor. Ty Nils Krabbe var naturligtvis dagens hjälte och hans glans återstrålade på dem. Mer än en gång hörde man den anmärkningen göras, att utan honom skulle inga flera sådana fester hafva kunnat gifvas. Kammarjunkaren von Fjanten sade till hvem som ville höra på, att hans kusin statsrådet Krabbe räddat monarkien från undergång.

Hela riksdagen var på balen, och riksdagsgubbarna tillbragte hela sin tid vid buffeterna och vid soupern, för att, såsom någon muntergök sade, »åtminstone få igen något af hvad de skänkt bort på förmiddagen». —

Långt ut öfver staden strålade glansen ifrån slottets af elektriskt ljus upplysta fönster. Det var en praktfull syn.

Nere på Norrbro stodo ett par yngre män och betraktade slottet. Den ena höjde sin knutna hand och sade:

— Ja, dansa ni och roa er, medan det varar! Men ni vet inte, att ni dansa på en vulkan! Alla era slott ä' redan underminerade, och snart kommer den dag, då inte en sten blir kvar på den andra!

— Ack den som bara finge vara med då!

Den andra smålog.

— Det värsta är, att hur många slott man än rifver ikull, så är det alltid någon, som bygger upp nya. Du skulle kanske göra [det du med, om du blefve en stor man?

— Nej se så ta mig — alla ska' ha det lika!

En tiggare närmade sig och bad om en slant.

— Åh! dra för tusan! utbröt den förste talar. Hvem tror ni har en slant att ge en tiggare, så länge der lefs på det sättet der uppe i fyrkanten? — Kom nu, så gå vi in och ta oss en toddy här på Bährs kafé. Jag bjuder.

Tiggaren stod qvar utanför och såg på de grannt upplysta fönstren uti Bährs kafé.

— Sakramenskade rika rackare, sade han, och knöt näfven åt fönstret, som sitter der inne och super och mår godt i värmen, medan en fattig staccare får stå ute och frysa. Men vänta ni! Det kommer väl en dag!

Han återtog sin förra plats, ett hörn, der han, för att dölja sitt egentliga yrke, stod och bjöd ut nyckelringar och dylikt åt de förbigående. En liten fattig gosse kom och ställde sig helt nära der bredvid, och räckte fram tändsticksaskar. Den gamle tiggaren närmade sig honom och höjde hotande sin käpp.

— Vill du packa dig i väg, din tjufbyting! röt han. Här har jag lof af polisen att stå, men ingen annan, begriper du det?

— Får man inte stå här utan lof af polisen då? sporde pojken.

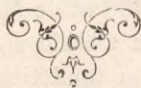

— Tycker du det! Det ska' väl vara lag och ordning i allt, och hvad den ena har fått rätt till, får inte en annan ta ifrån honom, det kan du väl förstå? Hur skulle det gå då? Se så! Ajö!

Den lille lomade i väg, med afund öfver gubbens lyckliga lott, som fått en så utmärkt god plats i samhället.

Men högt öfver Lejonbacken strålade slotts-fönstren ut sitt ljus öfver stad och land.

Och ändå högre upp skredo nattens stjernor långsamt fram öfver mörkblå himmel. Somliga af dem blinkade lifligt, och man kunde nästan inbilla sig, att de smålogo åt all den dårskap, tvedrägt och strid de sågo här nere. Men andra, som voro närmare, sågo med stilla deltagande ned på jorden. De logo ej. De tycktes förstå, hur svårt det är för oss små menniskor, att reda ut den trassliga härfvan här nere, hur kort väg vi hafva hunnit på vår vandring, och hur långt vi ännu hafva fram.

TRETTIOFJERDE KAPITLET.

»**K**äraste Henrik, skref Salome, »jag har gjort allt hvad jag kunnat för att hjälpa dig, men tyvärr har jag inte lyckats. Jag har således inga goda nyheter att meddela dig, men om du ändå önskar tala med mig, så behöfver jag inte säga dig, att du alltid är välkommen till

din trogna vän
Salome.»

När Henrik Hoorne på onsdagskvällen fick detta bref, hade han uti tre dagars tid gått omkring uti ett tillstånd, som trotsar all beskrifning. Man skratrar ofta åt de lidanden, som kärlekssjuka genomgå, men ibland äro dessa lidanden sådana, att de alls icke äro att skratta åt. Kärlek är ju af så många slag, dels hos olika människor, dels hos samma menniska vid olika sjukdomstillfällen. Den varierar uti såväl art som intensitet, liksom olika slag af febrar, tyckes det.

Sliten emellan förtviflan och hopp, visste Hoorne icke hvad han skulle göra, för att finna ett ögonblicks ro; och när han på kvällen hade fått

Salomes bref, rusade han, utan att fråga sig sjelf hvad det skulle gagna honom, morgonen derpå till henne, för att få höra hvad hon hade att berättat.

Det var torsdagen efter slottsbalen. Men det måste berättas först, att han ej hade kunnat afhålla sig från att gå upp på balen. Der fick han se Isola i all hennes makalösa skönhet, bestrålad af det elektriska ljusets sken, med gyldene hår och hvit klädnad, som en ungdomlig erkeengel, mera bedårande än någonsin. Det var mer än nog att göra honom tokig. Och han blef också så tokig, att han, i ett ögonblick af yrsel, rusade fram och bjöd upp henne till en dans, bad enträget att få en dans, hvilken som helst!

Isola liksom höjde ändå mera på hufvudet än förut och såg på honom med kall förvåning.

— En dans! sade hon. Grefven ber om en dans?

— Ja, svarade han i en undertryckt häftig ton, jag är väl inte sämre än andra derföre att, derföre att —? Han visste ej, huru han skulle sluta meningen, men hans mörka ögon brunno i flammor.

Hon bibehöll på ett beundransvärdt sätt sin fattning. Efter att ett ögonblick ha betraktat honom, bytte hon hastigt om sätt, då ett par andra herrar kommo fram, och nu stodo och väntade på sin tur att bjuda upp henne.

— Ja, jag ska' se efter på mitt kort, sade hon småleende, men jag tror inte jag har någon dans kvar åt grefven, eller för resten åt någon annan heller, tillade hon, med en munter blick på de två hungriga kavaljererna. Nej, det är alldeles fullt,

sade hon, efter ett flyktigt ögonkast på sitt dansprogram.

De två andra gingo sin väg.

— Grefve Hoorne! sade hon då hastigt och med låg röst, gå hem, jag ber er, gå ifrån balen! Ni vet inte hur underlig ni ser ut. Gå genast, innan — hon hann ej säga mera, ty en mycket hög ung herre närmade sig och bjöd henne sin arm till den dans, som nu spelades upp.

Hoorne försvann i trängseln.

— Han såg just inte glad ut, stackars Hoorne, sade hennes furstliga kavaljer, medan de gingo ut till Hvita Hafvet. Han fick väl ingen dans, kan jag tro, och det var det som —?

Hon böjde på hufvudet, men svarade ingenting. De voro mycket goda vänner.

— Hur känns det, att ha en sådan der makt, och kunna göra folk lyckliga eller olyckliga med ett ord, frågade han? Är det roligt att vara drottning i skönhhetens verld? Tala om det för mig!

— Ja, hvad tror ers höghet? svarade hon undvikande. En stackare som jag spelar »drottning för en natt». Hvad är det emot att vara verklig kung, som en prins så lätt kan bli? Hur skulle det kännas? Tala om det för mig!

— Det ber jag Gud bevara mig för, det försäkrar jag fröken, sade prinsen mycket allvarsamt. Tro mig! Ansåge jag det rätt, att dra sig ifrån de pligter, som försynen har lagt på en menniska, så skulle jag afsäga mig arfsrätten till kronan i morgon dag. Det tror inte fröken? tillade han med sitt vemodiga vackra leende.

— Ingen kan någonsin tvifla på hvad ers kongl. höghet säger, sade hon sakta. Derföre tror jag det.

— Tack, fröken Borromeo, det är så roligt att bli trodd — fast man är prins, svarade han. Ska' vi dansa ut? —

Hoorne träffade äfven Salome och hann säga henne ett hastigt ord. Hon var på väg ut till danssalen, äfven hon. Henrik gick bredvid.

— Får jag komma till dig i morgon? sade han. Jag har nyss fått ditt bref.

— Ja visst får du komma, kära Henrik, svarade hon. Men — skulle du inte gå hem nu? Du ser inte ut som om du mätte bra?

— Jag har inte sofvit på tre nätter, eljest mår jag bra, svarade han. I morgon förmiddag då?

— Ja, ja. Men gå hem nu och försök att sofva, jag ber dig.

Hon hann inte säga mera, ty hon rycktes bort i dansen.

Han lemnade balen, lyckades slutligen ibland de 2,000 öfverplaggen få tag uti sin sjöofficerskappa och kom snart ut på Lejonbacken. Der stod han först en stund och stirrade ut öfver Norrbro. Han såg derefter upp mot de lysande slottsfnstren.

— Der uppe! Der uppe är hon! Och jag —. Hvad hon var vacker i sin hvita dräkt, vackrare än någonsin, nu, då jag aldrig kan —. Han störtade utför backen likt en ond ande, som blifvit förjagad ur himlen, och nu faller nedåt, nedåt med svindlande fart.

Han gick bredvid Norrström, på väg till Blasieholmen och Skeppsholmen, der han bodde.

Strömmens brusande hvirflar der nere till höger! Ett språng, och det vore slut på denna gräs-
liga pina!

Nå, det kunde han ju alltid göra i morgon, sedan han sett och talat vid Salome. Hon hade hjälpt honom så ofta förr. Kanske hon äfven nu —? Men om inte — då antingen strömmen eller en kula. Ty att lefva var omöjligt.

TRETTIOFEMTE KAPITLET.

Klockan var omkring 11 då Henrik Hoorne torsdags morgon stod vid den lilla privata hissen, som förde upp till generalkonsul Sternheimers hus. Han framtog den nyckel han ännu innehade sedan den tid han var der hvarje dag, steg in uti buren, satte hissen i gång samt uppkom till trädgården. Der fann han Salome, som redan länge varit uppstigen och nu gick och promenerade på terrassen, för att uppfriska sig efter nattens kvalm och hetta.

Hon tog honom vänligt i handen, såg ett ögonblick forskande på honom, och gick sedan före honom in uti vinterträdgården, utan att tala.

— Allt hopp är således förbi? började han häftigt, så snart dörren var stängd. Jag kunde för resten se det på henne i går qväll, äfven om jag inte hade fått ditt bref.

— Allt hopp ä' ju aldrig förbi, svarade hon, förr än den man älskar blifvit gift. Men inte tror jag det är värdt, att göra några vidare försök nu.

— Du tror, att kanske om jag dröjer? frågade han lifligt, med en stråle af hopp i sitt ansigte.

-- Ack nej, det menade jag inte, Henrik, bara att —. Men jag tror inte att hon ändrar sig. Jag kan ju bara säga hvad jag tror.

Han förblef tyst en lång stund. Hon satt och såg på honom. Hvad skulle hon säga? Lyckligtvis frågade han ej, hvad hon försökt för medel med Isola.

Hans sinne var alldeles förvirradt. Han visste knappt hur någonting var. Allting tycktes ramla i spillror, och han stod ensam och bäfvande, medan verldsalltet, hans lilla verldsallt, grusades omkring honom.

Då föll öfver honom den samma känsla af öfvergifvenhet, hvilken han så ofta erfarit som barn, ja som yngling till och med. I sådana ögonblick hade han alltid sökt hjälp hos Salome, krupit tillbaka till henne, och fått tröst hos henne, äfven efter att ha varit henne otrogen. Och i sitt elände längtade han nu blott, att få göra detsamma äfven denna gång, att bli qvitt sin smärta, få lugn och glömska.

Att hon ännu älskade honom, att hon ännu skulle taga emot honom och gerna strax återgifva honom den plats han sjelf lemnat, derom var han öfvertygad, eller — rättare sagdt, ty han var ej i det tillstånd, då man resonnerar eller har en öfvertygelse — det föll honom aldrig något annat in. Det var ju så klart, det hade alltid varit så, att hon tog emot honom och var »snäll» emot honom, när alla andra voro stygga. Salome fanns alltid till hands, alltid att få, när ingen annan fanns. Hon älskade honom ju. Hon hade inte förändrat sig, helt visst inte.

Under ett par timmars tid fortfor han dock att då och då tala, göra en fråga, rådgöra med henne på sitt barnsliga, naiva sätt. Men under hela tiden närmade han sig henne allt mera och mera, dock utan någon uppgjord plan att åter taga sin tillflykt till henne. Hon var verkligen klippan, på hvilken han kunde rädda sig i detta oerhörda skeppsbrott, få ro och lugn i sin vilda förtviflan, få åtminstone tröst i sitt lidande, om också ej lycka och sällhet, ty de voro ju hopplöst förlorade för alltid.

Och Salome var så god, så hängifven, och älskade honom dessutom så djupt, den trogna varelsen, att hon ej skulle bättre begära, än att taga honom tillbaka, försöka trösta honom och gifva honom frid igen.

Den första aning, om hvarthän han småningom höll på att sålunda halft omedvetet drifta, den fick hon genom de ord han nu sade.

— Ja, jag har burit mig ytterst illa åt, och du är en engel, nu som alltid, Salome, som inte blifvit ond på mig och stött mig ifrån dig. Det skulle alla andra qvinnor ha gjort, det är säkert. Hur kan du ha ett sådant englatålamod, Salome? Du kan nnu älska mig, utan att komma ihåg, hur jag burit mig åt. Hur är det möjligt? Jag förstår det inte! Men hvad det är lyckligt för mig! Hur skulle det eljest gå med mig nu, när —. Ack, du trogna, älskade Salome! Att du ännu kan älska mig, en sådan trolös usling som jag varit! Salome! Älskade! Ack, säg något riktigt vänligt ord, för att trösta din stackars Henrik. Du vet inte hur jag har lidit, och hur gränslöst olycklig jag är!

Han satte sig bredvid henne och lade armen om hennes lif, i det han tog hennes hand och kysste den ömt.

Hon förblef ett ögonblick stilla, ytterligt öfverraskad, fastän hon kände honom så väl, af denna oerhörda höjd af naiv egoism. Sedan flyttade hon sig sakta ifrån honom, i det hon löste hans arm från sitt lif.

— Jag förstår dig inte, Henrik, sade hon. Menar du, har du till den grad missförstått mig, att du tror, att du bara behöfver komma tillbaka, smeka mig, säga några vänliga ord, och då skall allting bli som förut? Kan du då inte förstå? Henrik! Hur kan du!! Hur kan du tro, att jag är sådan?! Och att — ah! Henrik!

I detta »ah! Henrik!» fick hennes qvinliga stolthet åtminstone något litet utbrott, någon lindring. Kan man då inte älska, utan att bli så föraktlig? Trodde han verkligen, att hon endast gått och väntat, ja kanske hoppats på den stund, då Isola skulle afskeda honom, för att hon, Salome, åter skulle få honom tillbaka, glad att få hålla till godo med trasorna utaf hans hjerta — trodde han, att hon alltid skulle stå färdig och —? Nej! det var nästan för mycket! Hon var djupt förödmjukad, och tårarna stego henne i ögonen, den grymt sårade qvinlighetens bittra tårar.

Han deremot satt der, den naiva stackaren, högst förvånad, och förstod rakt ingenting. Hans högra arm, som hon tagit bort från sitt lif, hängde ned mot soffan. Med den venstra höll han ännu kvar hennes högra.

— Jag —, jag förstår inte, stammade han. Jag trodde — att du — att du ännu alltid höll af mig lika mycket? Är det inte så? Håller du då inte af mig såsom förut, Salome?

— Håller af dig! utbröt hon nu, häftigare än hon någonsin talat vid honom. Visst håller jag af dig! Det har jag väl visat, tycker jag —. Hon drog nu sin hand ur hans.

— Nå, afbröt han, om du håller af mig som förut —.

— Ack! afbröt hon nu i sin tur. Kan du då inte förstå någonting alls? Kan du inte —. Men hvad är det värdt att tala! Ack, Henrik! Henrik! Så du behandlar mig!

Och i sin känsla af förnedring bröt hon ut i bitter, häftig gråt.

Salome Sternheimer gråta! Hade Isola sett det, så skulle hon troligen ha sagt som förut: »Kan du gråta också! Både skratta, rodna och gråta? Då är du mera förtjusande än någonsin. Då fattas ingenting». Ty hon var förtjusande, der hon satt och gret, denna Jerusalems dotter, som gret öfver sig sjelf, i sin förödmjukelse och förnedring.

Han försökte trösta henne, men visste inte rätt hvad han skulle säga, ty han förstod ju ingenting af alltihop. Det var för fint för honom.

Slutligen lade sig stormen och hon började att försöka göra tydligt för honom hur allting var. Men hon afbröt sig snart. Det gick inte alls. Han förstod ju ej, det såg hon.

— Nej, jag kan inte tala om det der. Det är för svårt. Jag kan inte, jag kan inte. Försök bara

att förstå, Henrik, att jag har gjort allt i världen för att du skulle få henne och bli lycklig. Det vet du, det tror du ju?

— Ja, ja, det tror jag visst —.

— Men att, fastän jag ännu håller af dig som förut, så kan det aldrig bli som det var då. Någonting — någonting (hon talade med bruten stämma, stackars flicka) är borta, som fanns förut.

— Menar du då verkligen, Salome, att, att — det aldrig kan bli — som — som förut?

Han hade nu rest sig upp och var blifven mycket blek. Ändtligen förstod han.

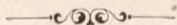
— Ja, Henrik, älskade Henrik, det menar jag. Jag kan aldrig och skall aldrig bli din hustru. En gång ha vi försökt att förlofva oss. Du minns nog, att jag då inte ville det. Någon mera gång gör jag det inte. Bed mig inte derom. Jag kan det inte.

— Är det ditt sista ord, Salome?

— Ja, Henrik, det är mitt sista ord. Det måste vara mitt sista ord. Jag kan inte annat! Din vän alltid, men din hustru aldrig!

— Adjö då, Salome, och tack för allt hvad du har gjort för mig!

Han såg sig häftigt om efter sin hatt, grep den och var försvunnen, innan hon hann säga något mera.

TRETTIOSJETTE KAPITLET.

Några ögonblick senare hade Henrik Hoorne hunnit till slussbron. Han var i ett sådant sinnestillstånd, att han hade gått genom trädgården, öppnat dörren till hissen och firat ned sig i densamma, allt utan att han det ringaste tänkte derpå.

Medan han sålunda vildt rusade i väg, hvirflade åter sjelfmordstankarna uti hans hjerna. Strömmen? Nej, inte förr än i natt, då det blifvit mörkt. Och det blefve för lång väntan. Nå, revolvern då! Det kunde ske genast, så fort han hunnit hem, utan ett ögonblicks uppskof. Ty lifvet var honom nu en outhärdlig plåga; hvarje minut han ännu andades pinade honom gränslöst.

En otacksam, förrädisk usling! Och nu löjlig till på köpet. Ensam i verlden, utfattig, vanhedrad, löjlig! Nej, slut! Slut på eländet! Det var det enda som fanns att göra! Fort! Fort!

Utän att det ringaste se sig för, rusade han framåt. Alla mötande veko ur vägen. Några vände sig sedan om och sågo efter honom, samt smålogo eller ruskade på hufvudet.

Men helt plötsligt mötte han en person, som ej tycktes vara van att gå ur vägen för andra, och som, när han ej vek åt sidan, stannade förvånad, kände igen honom och utbröt:

— Grefve Hoorne!

Han såg upp, stirrade liksom genom en dimma på den som tilltalat honom, tog instinktmässigt af sig hatten och vek åt sidan för Isola Borromeo.

Isola böjde hufvudet till svar på hans helsning och fortsatte sin väg.

Han gick ännu några steg, men stannade och försökte reda sina tankar. Någonting hade fallit honom in. Han såg efter henne.

Isola Borromeo här! Borta på söder! Och till fots? Hvart ämnade hon sig? Hon tar af nedåt Stadsgården! Är hon på väg till —? Kan det vara möjligt? Ska' hon och Salome nu träffas och sitta och tala om honom, tycka det är synd om honom, beklaga honom, kanske — åtminstone den ena — medan den andra kanske skrattar åt honom?

Häftiga, vilda tankar stormade in på honom och mognade hastigt till beslut. I detta ögonblick nästan rent af hatade han Isola, som enligt hans tanke grymt lekt med honom och sedan kastat honom föraktligt ifrån sig.

Skulle han döda sig, hvilket han nu var fast besluten att göra, så kunde så gerna hon också få följa med! Ingen annan skulle åtminstone få ega henne, den der makalösa unga flickan, som han stod och såg efter, der hon, med lätta, stolta steg, gick bortåt hissen. Hon var klädd i en den finaste, vackraste ljusa vårdrägt och bar en halmhatt af genombruten

italiensk halm. Hur virrig Hoorne än var, tänkte han dock på huru förtjusande vacker hon såg ut, ja, underligt nog, några röda vallmoblommor, som nickade i hennes sommarhatt, lade han också märke till, midt upp uti sin häftiga feber. Men hastigt beslöt han sig. — Åh nej! Ingen annan åtminstone!

Inom några ögonblick hade han hunnit upp henne och helsat.

— Jag ber om förlåtelse, men det föll mig in, att fröken kanske ämnade sig upp till fröken Sternheimer? Han sade detta i så pass vanlig ton han lyckades åstadkomma.

— Ja, jag tänkte det, svarade hon temligen kallt, i det hon såg på honom. Hur så?

— Jo — om fröken ämnade begagna deras enskilda hiss — tänkte fröken det?

— Ja. Men ännu en gång: hur så?

— Jo, då kanske jag kunde få stå till tjänst vid hissen? Fröken är förmodligen inte van att sköta en sådan sjelf, föreställer jag mig?

— Nej, visst inte, men fröken Sternheimer sa' mig, att det fanns en slags portvakt der nedanför i hissen, och att, om han inte var hemma, så behöfde jag bara trycka på ringklockan på ett sätt som hon lärde mig, vissa gånger, så kom det alltid ned någon från villan och hjälpte med hissen. Tack således! Men jag tänker jag ska' nog reda mig sjelf på något sätt.

Hon gjorde en liten böjning på hufvudet, liksom för att afskeda honom. Det var tydligt, att hon helst ville bli af med honom, om sådant lät sig göra, utan att vara allt för ovänlig.

Men han envisades, och hon tillät slutligen, att han fick följa med. Om portvakten ej var hemma, så skulle han få manövrera hissen åt henne, endast då.

Slumpen gynnade hans hemska plan. Portvakten vid hissen var ej hemma.

Det fanns då ingen rimlig anledning för Isola att neka honom, att få göra henne denna lilla tjänst, om hvilken han bad så enträget. De voro ju ej ovänner, fastän —

Han tog fram sin nyckel till hisshuset, i det han mumlade några otydliga ord om, att han ju så ofta varit hos baron Sternheimers, att han fått en enskild nyckel, för att inte göra besvär. Isola svarade intet. Hon var ytterst fåordig och kall. Ett par gånger såg hon på honom, liksom hon hade tyckt, att han var litet underlig i sitt sätt och utseende.

Hon steg in och satte sig. Henrik Hoorne gjorde klart, och de började stiga mot höjden. Utsgigten började hastigt blifva bländande.

— Så förtjusande vackert! utbröt hon ofrivilligt. Men — har det händt någonting? Är det något fel med hissen? Hvarför stanna vi? *Hvad gör grefven?!*

Ty hisskorgen hade upphört att stiga. De voro ännu omkring 10 fot från bergets topp. Men Henrik Hoorne gjorde fast hissen och vände sig derefter om mot Isola. Han lutade sig mot väggen bakom sig, lade armarna i kors öfver bröstet och såg på henne, utan att i början säga någonting. Men hans ansigtsuttryck och hans mörka ögon,

blodsprängda och vilda, började nu ge den unga flickan en aning om, att hon var i fara, ganska stor fara till och med.

Hon samlade all sin styrka och själsnärvaro. Några ögonblick satt hon och såg på honom med vidt uppspärade ögon och halföppen mun. Derefter frågade hon åter igen på sitt stoltaste sätt:

— Hvad gör grefven? Hvarför stannar grefven hissen?

— Hvad jag gör? svarade han slutligen långsamt. Jag stannar hissen, som fröken sjelf säger.

— Ja, men hvarför? Hvad är det grefven ämnar göra?

— Jag ämnar till att börja med tala ett par ord med fröken Isola Borromeo. Det är det första jag ämnar göra. Se'n få vi se, hvad jag gör vidare.

Om han hade fortsatt genast, så skulle det ha blifvit drägligare. Men han dröjde åter igen en lång stund, hvarunder han stod och såg oafbrutet på henne. Ibland gick ett drag af något mera mildhet öfver hans ansigte, men det aflöstes strax derpå af ett uttryck så vildt, att det visade, att han knappt visste hvad han gjorde, och att hon här hade med en halftokig menniska att göra, halftokig af kärlek, af sorg, af hämndlust, af hat.

Hon kunde ej uthärda detta längre.

— Nå, så tala åtminstone då, och stå inte och se på mig så der, annars skriker jag på hjälp, och hur går det då med grefven?

— Skrik gerna, om ni vill. Ingen hör er, hvarken der nere eller der uppe. Korgens väggar

ä' tjocka och fönstren med. Och hur det går med mig, det bryr jag mig inte det ringaste om, det kan väl fröken förstå. När jag mötte er nyss, der nere på slussbron, var jag på väg hem för att — för att göra hvad, tror fröken? Kan fröken gissa, kanske?

— Så som grefven nu talar och bär sig åt, svarade Isola med så mycket lugn hon kunde åstadkomma, fastän hennes hjerta bultade häftigt, så som grefven nu bär sig åt, är det inte mycket svårt att gissa, hvad grefven ämnade göra.

— Hvad då? Säg!

— Skjuta sig, kan jag tro, eller någon sådan der galenskap, svarade hon med en axelryckning.

— Ja just precis! Skjuta mig! Nå, hvad säger fröken om det? Och hvarför tänkte jag skjuta mig, tror fröken?

— Jag säger ingenting — och tror ingenting — jo jag säger, att förut skulle jag ha tyckt att det var skada, för grefven var snäll och hygglig. Men nu, då grefven kan bära sig så här åt, så är det kanske det bästa grefven kan göra. Skadan blir just inte så stor!

— Jaså, inte? Åh nej, det kan fröken ha rätt uti, kanske. Men hvem är det, som är skulden till, att jag bär mig så här åt? Kan fröken säga det med?

— Troligtvis menar grefven, att det är jag som är skulden. Men det är inte sannt — jag —

— Det *är* sannt! Ni har lekt med mig, bedragit mig, burit er grymt åt mot mig, ni hjertlösa qvinna!

— Det är inte sannt, grefve Hoorne. Var nu förnuftig! Jag —.

— Det *är* sannt, säger jag er, ropade han. Att ni nekar betyder ingenting. Här sitter ni inte vid ert eget middagsbord och sticker nålar uti en stackare, som om han vore en mask ni vill roa er med att se, hur han vrider sig. Här är det jag som dömer.

— Nå, döm då bäst ni behagar, svarade den dugtiga flickan, som hade öfvervunnit sin första rädsla och nu var ganska ond. Det qvittar mig alldeles lika hur ni dömer. Jag är bara glad åt en sak.

— Hvad då?

— Jo, att jag inte gifte mig med en sådan karl. Karl? säger jag? Nej! (hon slungade ordet midt i ansigtet på honom) en sådan feg stackare, en sådan *usling!*

— Usling!

— Ja, usling! som narrar en qvinna i sitt våld och sedan talar till henne på det här sättet. Fy, grefve Hoorne! Ni borde skämmas! Förtjenar ni inte namnet usling, kanske?

Förut tyckte jag om er, ja, jag höll till och med litet grand af er, fastän jag var klok nog, att inte ställa till elände för oss begge två, genom att gifta mig med er. Och jag trodde, ja, jag var säker på, att ni var en hederlig och bra karl.

Men hvad tror ni jag anser er vara nu?

Han svarade ingenting. Isola trodde sig hafva gjort något litet intryck på honom och fortsatte i en något vänligare ton:

— Grefven ska' väl vara rimlig. Jag har inte alls lekt med grefven. Jag visade mig precis som jag var. Då jag tyckte om grefven, så visade jag det. Måste jag gå med mask för mitt ansigte, ända till dess jag bestämde mig? Och var jag derföre en hjertlös qvinna? Har grefven sjelf aldrig visat sig tycka om en flicka, och sedan gått ifrån henne utan att fria? Man kan väl inte — men hvad är det värdt, att nu tala mera om det der? Se så! Var nu klok! Släpp upp mig, och jag lofvar att inte berätta om den här galenskapen. Grefve Hoorne! Sätt hissen i gång igen! Jag ber er!

Huru mycket af detta han hade hört, är svårt att alldeles bestämdt säga. Troligtvis mycket obetydligt, ty han ville icke höra. Han slöt till sitt öra och sitt förnuft, samt sökte i stället blåsa upp sin vrede till flammor genom att börja beskrifva, huru hon, efter hans uppfattning, allt igenom burit sig hjertlöst åt mot honom.

Allt häftigare och häftigare blef han, ju längre han talade. Den förut alltid så ödmjuka älskaren var nu försvunnen. Den fordna slafven var förvandlad till ett rytande, halftokigt vilddjur.

Hon satt och hörde på, temligen lugn. En gång tänkte hon ropa på hjälp, och tittade utåt och uppåt för att se, hvilken möjlighet det kunde gifvas, att blifva hörd.

Men dels var denna möjlighet kanske, som han hade sagt, mycket liten, och dels tänkte hon, att hennes rop på hjälp sannolikt skulle påskynda katastrofen och drifva honom ifrån ord till handling.

Hon satt sålunda och hörde på hans vilda tal, hans bittra anklagelser, alltjemt tänkande på, hvad hon skulle göra, om han möjligen hade i sinnet att försöka döda henne. Ty hon tänkte, underligt nog, ännu alltid, att han ämnade söka döda henne med något slags mordvapen, en dolk eller en pistol. Att han dervid tänkte använda bråddjupet, det föll henne aldrig in.

Men detta blef nu klart.

Han lemnade sin lutande ställning och steg fram ett steg emot henne.

— Jag vet inte, om ni medger, att det är sannt hvad jag säger? Troligen gör ni det inte, för ni har inte något samvete, och inte något hjerta heller. Ack! att en qvinna, som ser ut som ni, som ser ut som en Guds engel, kan bära sig så åt! Hur är det möjligt? Jag förstår det inte!

Han stod och såg på henne, och hans sinne veknade åter ett ögonblick till.

— Ack, fröken Isola! Kan ni då inte vara barmhertig? Drif mig inte till förtviflan. Kan ni inte älska mig? Jo, ni älskar mig ju på ert sätt, det erkänner ni. O, var då —.

Han afbröt sig ånyo. Ty hon hade gifvit honom en blick, så full af förakt och åtlöje, att det var som om hon slagit honom i ansigtet med sin handske.

Det var henne omöjligt att återhålla denna blick. Hon visste nog, att den kunde kosta henne lifvet. Men den stolta unga flickan kunde dock ej beqväma sig. Det fick gå hur det ville!

Då förvandlades han åter igen till det vilda odjuret.

— Så dum jag är! Så tokig jag är, som kan tro, att det är värdt att tigga och be er vara barmhertig, och att söka beveka ert hjerta! Hjerta! Sådana qvinnor som ni *ha* inget hjerta!

Hon svarade nu endast med en axelryckning.

Han gick häftigt till dörren å hisskorgen och sköt upp den. Då först förstod hon, huru hon skulle dö.

— Är ni beredd, min fröken? Får jag den äran? frågade han med bitter artighet.

— Hvarför vill ni då nödvändigt döda mig? frågade hon.

— Dels för att straffa er för ert hjertlösa koketteri med mig, dels för att ingen annan må få ega er, då jag inte fick det. Ni har gjort nog olycka i verlden. Ni ska' inte göra mera, det lofvar jag. Jag ska' döda er så som man dödar en huggorm, och anse mig göra menskligheten en tjänst när jag det gör. Se så! Kom nu!

Hon reste sig upp.

— Kom mig inte närmare! sade hon. Och tro inte, att jag låter kasta mig utföre ensam. Ska' jag falla, så ska' ni falla med, det lofvar jag, om jag också ska' klänga mig fast vid er och dra er med mig ner.

Han hänskrattade högt.

— Gör det! Jag begär inte bättre! Då får jag ju dö i era armar, ni fagra afgrundsande. Hvad ljufligare död kan jag väl få? Ni har visst glömt, tillade han hånfullt, att jag var på väg hem för att skjuta mig, då jag mötte er der nere?

Nu får jag i stället dö i er famn, hårdt avsluten af era mjuka armar, och människorna, som hitta oss der nere i Stadsgården, ska' tro, att vi ä' ett par olyckliga älskande, som sökt döden i hvarandras famn. Hur tycker ni om det? Ha! ha!

Hon hade verkligen för ögonblicket glömt det. Men hon hemtade sig genast.

— Nu lyckades grefven verkligen skrämma mig, sade hon hånfullt. Det vore någonting både att frukta och att skämmas för, det erkänner jag. Fy då!

Men hon tänkte, underligt nog, egentligen ej mycket på sitt svar, eller ens på den fara, hvori hon befann sig, så förvånad började hon alltmera blifva öfver den förvandling, som Henrik Hoorne hade undergått. Sanningen att säga, hade hon förut ibland tyckt detsamma som troligen läsaren, att Henrik Hoorne var en liten smula tråkig, allt för färglös, litet för mycket *tam*, för att vara riktigt rolig.

Men nu hade det kommit färg och lif uti honom, och det med besked. Nu var han alls icke *tam* längre. Han liknade tvärtom en ung rasande demon, en fallen men stormande upprorisk Lucifer, der han stod i sin unga manliga skönhet och kraft, med de mörka ögonen flammande af raseri och vild hämdlust. Han var rent af magnifik, der han stod, och hon hade troligen på sätt och vis aldrig beundrat honom så mycket som hon gjorde i detta ögonblick, fastän han ju egentligen icke uppförde sig fullt *comme-il-faut*. Men Isolans smak låg åt det hållet, åt det kraftiga, om än demoniska, och fastän hon behandlade honom med förakt och skymf-

ord, så var hon ej egentligen så särdeles ond på honom. Att han älskade henne ända till galenskap, ja ända till att kunna döda henne, det var onekligt. Men det tycker en qvinna ej illa om hos en man, och därför var hon ej så full af förakt, som hon borde ha varit och som hon lät sig synas vara. Så mycket intressantare var han nu mot hvad han varit förut, då han som den tama örnen lät behandla sig huru som helst.

Men den vilda örnen, om än aldrig så intressant och vacker att beskåda, var ganska farlig i detta ögonblick, och gaf henne ej mycken tid till reflexioner och jmförelser. Hennes enda utsigt till räddning låg uti att kunna uppehålla honom, till dess att möjligen någon der uppifrån trädgården lade märke till hisskorgens läge och kom henne till hjälp. Allt berodde således på att vinna tid.

— Säg mig en sak, grefve Hoorne, innan ni kastar mig ner i Stadsgården. Hur har ni kunnat bli sådan ni nu är? Ni är ju rent förvandlad! Jag känner rakt inte igen er. Ni är inte samma meniska som förut!

Han skrattade åter med sitt vilda skratt.

— Ni har förvandlat mig, fröken Isola Borromeo, ni och kärleken till er. Man älskar inte en qvinna sådan som er, och förlorar henne, utan att bli tokig. Der har ni den sista komplimang jag säger i denna världen. Se så! Kom nu!

Han närmade sig, för att taga henne och störta henne utföre. Men hon höll upp handen afvisande och sadé:

— Dröj ännu ett ögonblick och svara mig.

Har ni alls tänkt på, hvad man ska' säga om er och den här vackra handlingen ni nu begår?

— Tror ni jag bryr mig om hvad man säger?

— Nej, kanske inte hvad andra säga, men — hvad *hon* säger?

— Hvilken hon?

— Fröken Sternheimer? Salome? Tror ni, att hon blir glad?

Han ryckte till och hans ansigte förändrades.

— Minns ni hvad hon har gjort för er, hvad hon har varit för er? Ni har sjelf beskrifvit det för mig —

— Tala inte om henne! afbröt han. Det är er jag vill straffa, det är er jag vill hämnas på. Hvad har hon —?

— Hvad har hon att göra med, hur ni bär er åt? Kan ni verkligen fråga det? Hvad tror ni hon ska' känna, när hon får veta? Grefve Hoorne! Ni behagar anklaga mig för hjertlöst koketteri med er. Jag nekar till att ha koketterat med er, nekar bestämdt. Det bryr ni er inte om. Ni dömer mig ändå, och ni har här listat er till att få makten, den brutala makten öfver mig. Men jag frågar er, har ni rätt, att behandla Salome Sternheimer så? Hur blir hennes lif efter detta, tror ni? Får hon någonsin en glad stund mera, hon som varit sådan mot er, som ni ibland beskrifvit, och som nu sist —

— Som nu sist? frågade han. Hvad menar ni?

— Vet ni inte! Så hör på då! Jo jag menar, att hon har varit hos mig och gjort allt, för att öfvertala mig att gifta mig med er, tiggat och bedt, lofvat skänka er hur mycket pengar som helst,

efter som hon trodde, att er fattigdom var det enda hindret för ert giftermål med mig. Aldrig en tanke på sig sjelf! Bara på er! Alltid på er! Och nu! Jag talar inte om mig. Men tror ni, att Salome har förtjent att behandlas så?

Hoorne hade kastat sig ned på bänken mitt emot henne under det hon talade, och satt nu med ögonen uppspärade, fästade på henne, lyssnande till hennes ord.

Hans sinne höll på att vekna. Hon hade träffat på det enda, som möjligen kunde verka. Dock är det svårt att säga bestämdt, huru det slutligen skulle ha gått. Men medan Isola talade, voro hennes sinnen hela tiden spända till den aldri yttersta grad, och hennes öron uppfattade i detta ögonblick ljudet af fotsteg der ofvanför dem, uppe i trädgården.

Då beslöt hon sig för, att ej lita endast på verkan af sina ord, utan att ropa på hjälp, men, för att ej röja honom, endast som om hissen kommit i olag.

— Hjälp! ropade hon. Hjälp! Hitåt någon! Hitåt! Vi sitta fast!

Henrik Hoorne rusade häftigt upp, förvirrad, oviss hvad han skulle göra. Men Isola tänkte för dem begge.

— Håll er nu stilla, grefve Hoorne, det är mitt råd, annars går det illa för er. Tyst! någon ropar.

Tack vare, att dörren till hisskorgen stod öppen, hördes nu Salomes röst der uppifrån, hvilken oroligt frågade, hvad som hade händt.

Isola gjorde ännu ett varnande tecken till

Hoorne, gick derefter fram till dörröppningen, räckte ut hufvudet och såg upp, samt sade så lugnt som möjligt:

— God dag, Salome! Var inte orolig! Vi sitta fast. Det är någonting i olag med hissen. Det var derföre jag ropade. Men var inte rädd! Jag tror inte det är någon fara. Vi hålla på att få det klart igen!

Hon vände sig sedan åter inåt och sade med en helt annan röst, halft ironiskt småleende:

— Kanske grefven nu, sedan vi haft vår lilla *éclaircissement* med hvarandra, är så god och låter oss fortsätta uppstigningen?

TRETTIOSJUNDE KAPITLET.

Henrik Hoorne höll handen för pannan ett ögonblick och såg sedan med en oviss blick på henne. Hon hade åter satt sig helt lugnt ned på bänken.

— Sätt i gång! var hennes svar på hans blick. Hon sade orden med befallande röst och med ögonen skarpt fästade på honom. Ännu var hon ej fullt säker.

Men han lydde. Han sköt till dörren och satte hissen i gång. De stego uppåt.

Strax innan de nådde trädgården och icke ännu hade hunnit öppna dörren, sade hon hastigt:

— Säg ingenting! Låt mig svara! Grefven ska' få se, att jag inte är fullt så mycket afgrundsande som grefven tror. Och dessutom tänker jag också på Salome. Hon får ingenting veta, kom ihåg det! Öppna dörren nu!

Hon steg ut och helsade på Salome, som ytterst orolig frågade hvad som händt?

— Ingenting farligt! Någonting kom bara i olag med hissen, och jag, dumma människa, blef

orolig och skrek på hjälp, som du hörde. Men vi redde oss sjelfva till slut. Grefve Hoorne är nog en mycket rask sjöman; men maskinistkursen har han visst inte gått igenom ännu. Han är inte en fullt pålitlig maskinist, dess värre!

Hon pratade så lifligt som möjligt, för att ge Hoorne tid att hemta sig. Han stod och låtsade syssla med låset till hissen.

Salome förstod ingenting, men såg oroligt från den ena till den andra. Hon märkte Henriks utseende och anade, att någonting underligt tilldragit sig i hisskorgen. Men sanningen gissade hon ej.

— Hissen i olag? sade hon. Det är inte möjligt! Henrik —.

Men Isola drog henne skrattande med sig bort.

— Ack, låt den stackars grefve Hoorne vara, sade hon. Tror du inte han skäms nog ändå? Kom nu bara! Nej! hvad här är hänförande vackert! Förtjusande! Förtrollande!!

Salome var alls inte nöjd, men hon fick intet tillfälle att säga någonting mera, ty Isola hade hundrade frågor att göra henne om utsigten, hvad allting var som man såg och så vidare, och ville ej höra ett ord mera om hissen.

Men Isola glömde ej hur det var med Hoorne. Hon var rädd, att han nu skulle söka smyga sig bort, gå ned med hissen och sedan utföra sin sjelfmordsplan. Derföre släppte hon honom icke någonsin ur sigte.

Salome hade ett ögonblick aflägsnat sig, för att gifva tillsägelse om förfriskningar. Isola vände sig då till honom och sade med låg röst:

— Grefve Hoorne! Kom ihåg! Inga dumheter! — Grefven förstår? — Lofva mig!

Han svarade intet. — För hennes skull! Lofva mig! Säg! Slutligen gaf han ett motvilligt löfte, och hon vände sig åter munter och glad mot Salome, som nu kom tillbaka.

— Vet du, Salome, stackars grefve Hoorne har bara fått en sådan der liten kort och tråkig kommandering i sommar, i stället för att få följa med det der fartyget, som ska' segla omkring jorden — hvad heter det, grefve Hoorne? — Eurydike ja, så var det. Och han är så ledsen, inte sannt, grefve Hoorne?

Han mumlade någonting otydligt till svar, högst förvånad.

— Men, fortsatte hon, det har fallit mig någonting in, just nu. Grefve Hoorne ville, som sagdt var, så gerna göra en lång, lång färd, om det vore möjligt, oändligt lång till och med, tyckte jag mig förstå nyss inuti hissen? (Hon kastade en halft skälmaktig blick på den stackaren och fortfor.) Nu är saken den, att min svåger, Nils, kan få allt hvad han vill sedan i går, då han »räddade monarkien», som kusin von Fjanten säger, och jag är säker på, att om han bad sjöministern, så blefve grefve Hoorne kommenderad med på Eurydike. Ja, jag kunde nästan be amiral Skragge om en sådan liten småsak sjelf, så förfärligt artig var han mot mig i går på slottsbalen. Men det ser kanske bättre ut, om min svåger ber honom, tycker ni inte det? Du har kanske en telefon här uppe, söta Salome? Får jag begagna den?

— Det är fullt på Eurydike, invände Hoorne. Kommenderingen är gjord och har redan stått på ordena. Det går inte.

— Åh strunt! det går nog, ropade Isola muntert, och drog dem begge med sig in uti det rum, der Salome sade henne att telefonen satt. Salome undrade mera och mera, Henrik var dyster och tyst, men obeslutsam.

Isola ringde genast på.

— Kan jag få baron Krabbe, n:o 62-94? Är det klart? Tack! Hon ringde igen. Är det Nils? Jaså Janson! Var snäll och bed baron komma till telefonen! Men skynda på! Hon vände sig nu inåt rummet och sade: »Grefven får vara snäll och gå in i ett annat rum, så att jag kan tala mera ogeneradt med min svåger. Jo, var så god! Men läs in honom, Salome, så att han inte rymmer, innan han får veta hur det blir», tillade hon skratande.

Hoorne gick motsträfvigt in i nästa rum. Isola fortfor med sitt telefonsamtal. Nils var nu kommen.

— Jo, söta Nils, du får lof att hjälpa mig, nödvändigt. Det är så synd om stackars Henrik Hoorne, som är så ledsen, du förstår nog? Han måste nödvändigt bort, ut på en lång sjöexpedition, det vore det allra bästa, till exempel med Eurydike omkring jorden, tycker du inte det? — Ja? — Jo, det kan du visst, om du bara vill. Hör på! Var så rysligt snäll och fråga statsrådet Skragge, om inte grefve Hoorne kan få komma med på Eurydike, som ska' ut på långresa? Du lofvar det? Tack, älskade Nils, det var rysligt snällt. Jag blir kvar vid telefonen

till dess du fått svar. Hvad sa' du? Du lofvar att fråga, när du träffar honom?! Nej, det duger inte alls! Du får lof att telefonera nu genast! Inte? Jo, jo, du måste! Ack, försök, älskade Nils! Jag får ingen ro, förrän jag vet, att han är ute till sjös, du förstår — på en riktig långresa. Telefona! Inte sannt? — Du vill det? Ack, hvad du är snäll och rar. Skynda dig bara, för det är så rysligt brådtom. Jag väntar så länge. Jag är här hos Salome, du förstår. Ropa an hit. Riks! 500.

Hon vände sig inåt rummet. Hennes kinder brunno, hennes ögon glänste. Hon var tydligen i ett mycket spändt nervtillstånd. Då hon såg, att Salome ämnade fråga någonting, satte hon fingret för munnen, pekade på dörren till det rum, der Hoorne var instängd, och hviskade:

— Tyst! älskade Salome! Fråga ingenting! Du ska' få veta litet mera sedan kanske, men inte nu. Han kan väl inte komma ut någon annan väg, eller hur?

— Nej, bara genom det här rummet.

— Det var bra. Tyst nu, älskling! Jag måste passa på Nils.

Hon satte sig bredvid telefonen, höll luren vid örat, men såg oafbrutet på Salome och nickade ibland samt smålog, medan hon väntade.

Ändtligen, efter omkring tio minuters väntan, kom anropet ifrån hennes svåger.

— Ja, jag är kvar, Nils. Nå? Nå? Säger han ja? Får grefve Hoorne komma med?

Hon lyssnade tyst en stund och hennes ansigte blef allt mera ljusst. Slutligen talade hon i sin ordning.

— Tack! du kära, älskade Nils! Jag tackar dig så hjertligt och kysser dig per telefon, och amiral Skragge med för resten, säg honom det — nej, det går inte an! det är sant — så dumt! Generalordern skrifs ut i dag, säger du? I stället för löjtnant Skraalenberg, som just sjuknat och inte kan hoppas bli frisk i tid, säger du? Så utmärkt bra! och så snällt af honom, att han blef sjuk! Tack för det, älskade Nils, ja du förstår nog hur jag menar. Adieu! Adieu! Tack! Tack!

Hon ringde af och vände sig åter inåt rummet mot Salome.

— Du hörde ju? Han får komma med på resan rundt omkring jorden med Eurydike!

— Ja, jag hörde, svarade Salome småleende. Du handlar raskt, du Isola, men du har nog rätt. Det blir det bästa för honom, att fara bort på längre tid. Ska' jag be honom komma in nu?

— Ja, tack. — Hon satte sig, liksom plötsligt trött. Salome gick till dörren, öppnade den och vinkade till Henrik Hoorne att komma in. Men i det samma ropade Isola med svag röst något om, att hon skulle dröja. Det var dock redan för sent. Henrik Hoorne kom in i rummet just som Isola, allt mera blek, sjönk ned i armarna på Salome, som skyndade fram och tog emot henne.

— Det — det — är ingenting — försökte hon att säga, i det hon smålog. Jag mår — så underligt — jag tror att jag — fy så dumt! Hon såg på Hoorne.

Grefven får — komma med — på Eurydike, hviskade hon. Och — var — inte ledsen på mig

— jag menade inte att göra något ondt — jag — visste inte —

Hennes hufvud sjönk långsamt ned mot Salomes axel och hon svimmade af, samt låg der blek som hvitaste marmor. Den föregående själsspänningen hade varit allt för häftig och långvarig. Nu tog naturen ut sin rätt.

— Ring! Ring! Henrik! ropade Salome, och sedan får du visst lof att gå. Vi måste knäppa upp hennes klädning. Ack, hvad är det som har hänt emellan er två, som har gjort det här?

— Det får hon tala om sjelf, ifall hon vill, svara han dystert.

— Ja, ja. Men gå nu, Henrik.

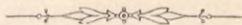
Han stod och såg på Isola ett ögonblick, der hon låg så blek. Sedan böjde han sig ned och kysste hennes hand, som hängde vid hennes sida, samt sade några ord, som Salome tyckte voro: »förlåt, om du kan!»

Derefter gick han hastigt ut ur rummet.

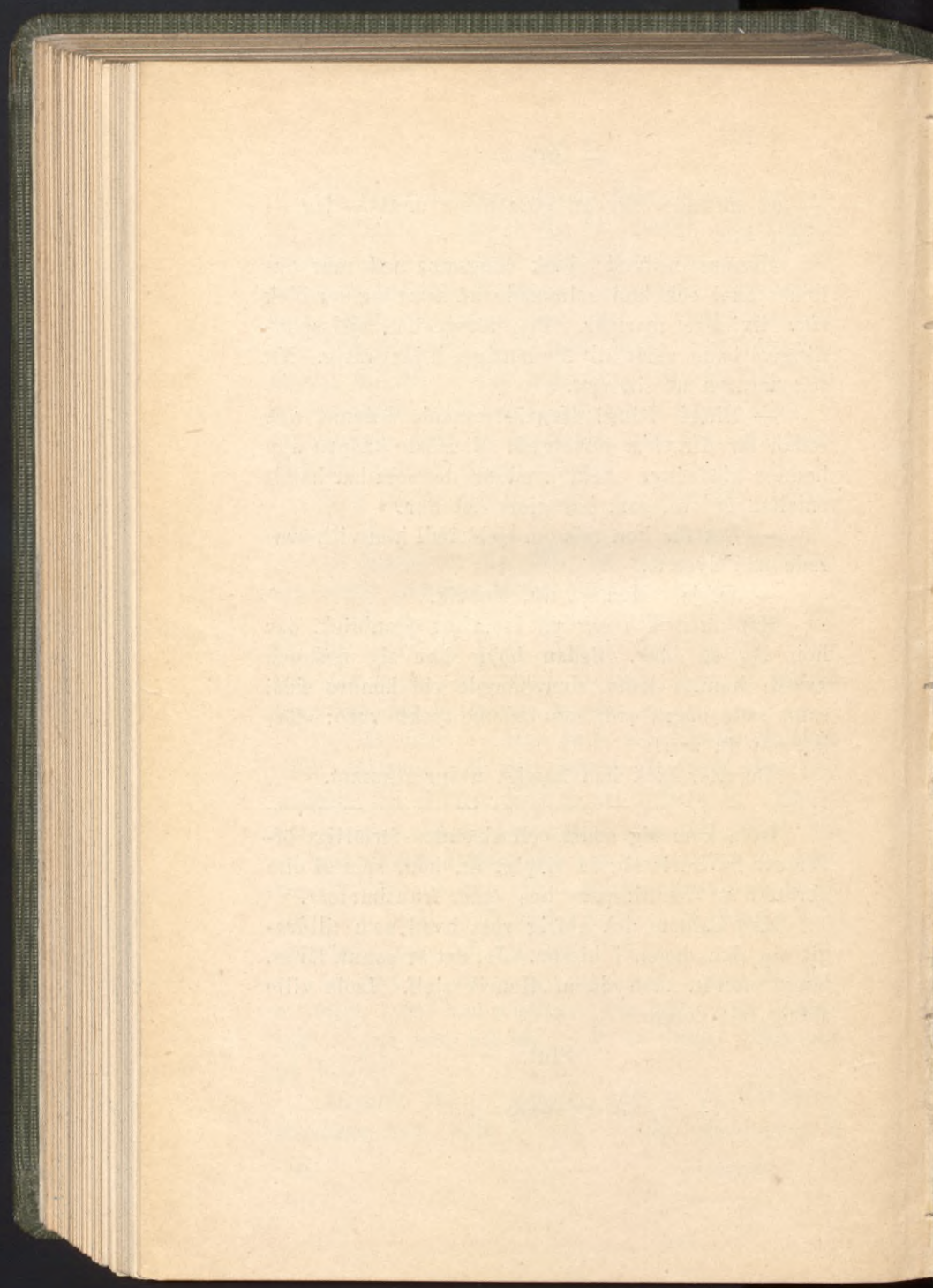
Isola kom sig snart och skämdes förfärligt öfver att ha burit sig så sjäpig åt, hon, som så ofta skrattat åt »dåndimpar» hos »små fruntimmer».

Men Salome fick aldrig veta hvad som tilldragit sig den dagen i hissen. Jo, det är sannt, långt, långt efteråt, men då af Henrik sjelf. Isola ville aldrig tala derom.

Slut.

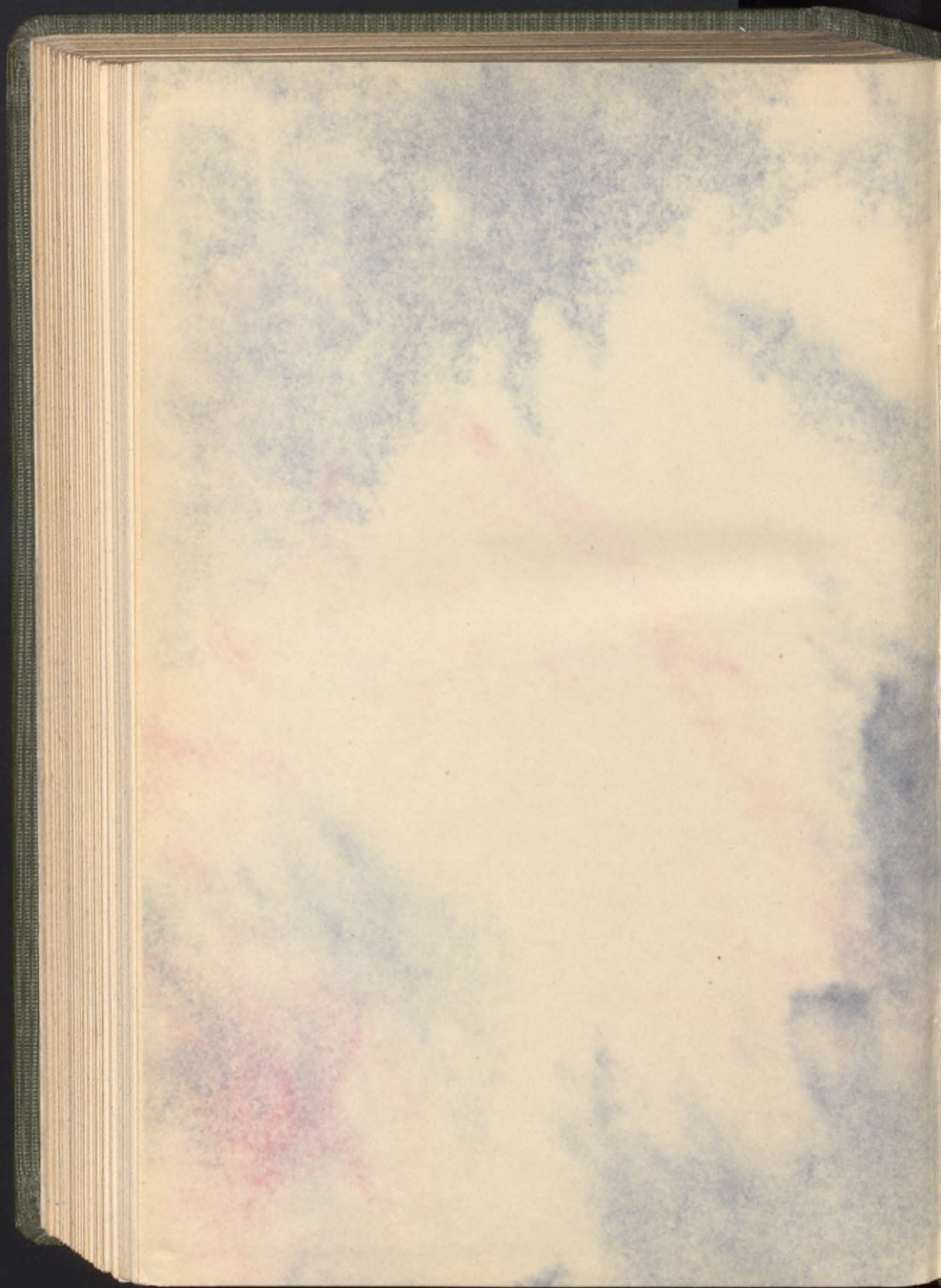

6000190997

Göteborgs universitetsbibliotek

